Opera, quæ in hoc Volumine continentur —

Jos. Santos Colegio de Oviedo, oydor de Sevilla y granada	De Locati. Et Conducti Tractatus —	f. 1.
	L. superuacuaris C. de iure fisci	f. 47
Eiusdem autoris		f. 59
D. Joseph de Jam.º cathedratico de visperas	L. inter stipulantes 83. ff. de V. O. —	f. 77
D. Coras	Vers. eiusdem legis et qui spondet —	f. 100
Eiusdem autoris	§ Sacram. eiusdem legis —	f. 125
Cap. de Hne Reyno	L. 1. C. qui admitti ad bonor. poss. —	f. 140
de Cuenca	L. si bonorum. eiusd.	f. 140
Coss. de Cuenca	L. quando. § eiusd.	f. 140
de Plasencia	L. qui ignorantia cod. tit. —	f. 151
del C. de Estado	De Celibatu tractatus —	— 150
Ju. Mesieso del Consejo de Cuenca	De Priuilegiis Pupillis, Viduis, miserabili personis, & ceteris —	
Cons. R. S.		

De conductione, et Locat.e Tractatus.

Methodus ad explicat.m tituli C. de Locato et conducto.

Proœmium

Præscribit Achademia hoc semestri spatio elucidandum explicandumque tt. De Locato et conducto, id nobis onus supremi Senatus locavit nuper, conduximus gratulantes, ac tanto magis quanto dilectiorem. Liceat a veteri censoria locationibus aliena sensu [illegible] [illegible] tribunal habemus tanto enixius curavimus [illegible] [illegible] præstare. Vos auditores optimi gratum parate animum. Sic vestrum spero omnes omnes plaudentes probabitis opus vestri tantum indiciis libella et regula examinandum, ergo animum de locat.e et conduct.e in plenioremque hujus tit.i explicat.m methodi ejus intexere tractatum. que pro in nulla capita differimus summam seu contrahentes [illegible] que late annis interpretis [illegible] quæ sane plures [illegible] tract.s discutiunt, ac de utilitate et difficultate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nobis excedit in [illegible] difficilit explicandi. Bartholum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Bartol. [illegible] [illegible] [illegible] alios [illegible] in commentariis ad [illegible] in [illegible] Donellus lib. 13. commentariorum c. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lib. 27 syntagmatum [illegible] [illegible] [illegible] Ant. Gomez [illegible] [illegible] c. 10. [illegible] [illegible] c. 11. Cujac. in commentariis ad [illegible] [illegible] [illegible] observat. c. 28. cum aliis variis locis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 4. [illegible] 21 [illegible] [illegible] 25 [illegible] [illegible] lib. 6. [illegible] [illegible] 173. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] c. 7. [illegible] [illegible] [illegible] c. 3. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] c. 85. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] N. 1

... recoquente ...
... resolutione iuriscinitis ...
... relicto inst...
... in acumulasimo hic ... omnisso ...
... fatiguet.

Locatio et conductio unde dicta et quid sit.

Ad expositionem Rubricae

A. 2

q. sit locus
q. locare ...
varia acceptiones

Locus est, ut ait Varro lib. 1. alias 4. de lingua latina c. 2. Ubi locari esse potest, unde locare ... ac alicui in loco po... ... lib. 2. Aeneid. vers. 25. ... littore arena locant, alij flammas ... ministrant ... vers. 437. ... fundamenta locant alij immanes columnas ... locarium a Varrone dicta ... in stabulo, et taberna ... ad Varronem, q. merces soli apellat, in l. ... de pignoratitia act. et solarium in l. ... ff. ... potiores ... nemine ... ff. ... in loco pub. ... ... § heres ... ff. de leg. 1. ... § asteris ... in fine ff. de usufructu ... restitu. ... quod ... sim. ... in auctionibus ... olim dicebatur locare quo ... omitt. ... quo ... sistit pretium ... sit ... habita... ... emendat... ad ipsum quasi ... sit precone locare dici ... in uno ... licitanti quo ad usque irrevocabiliter uni emptori adscribit, et in eo ... pretium. Unde Covarrubias hispano sermone, ut censeo, ... ut licitantes cum pretium ... in rea auctioni ... dicant poner en tanto la cossa que se vendiere ... ... sermonis, et rei proprietate dici deberet que se ponia en tanto la cosa a quo licitante ... pretium

Nos tulisset, sine ergo, et locare dictum in nostro titulo in toto iure cum quis alteri rem utendam et fruendam certa mercede constituta concedit, quoniam is, ut ait Donel. lib. 13. comment. c. 6. a quo non longe discedit lib. 7. comment. c. 11. et Joachinus opperus lib. 4. Pitanon. quem refert Osuald. ad Donel. dict. c. 6. lit. B. tunc rem suam constituit apud alium ut inde mercedem, velut fructum rei percipiat, cum alioquin fortasse res illi esset vacatura. Unde transl[a]tione obtinuit, ut rerum omnium locatio diceretur, earum fructus adcertum tempus quasi venderent, ut ait Conan. d. c. 1. usque adeo ut et factorum in infra dicenda sit locatio, sic enim dicimus locare opus faciendum veluti domum aedificandam et alia similia, quoniam tunc rem meam apud alium constituo, ut ea disicet, pingat, et similia faciat, item et qui operas suas locare cum artifex, et pictor, aut alius similis alterius pacta mercede pingit et aedificat, quoniam tunc tanquam in loco operas suas locat et conductori impendit, ut ait Donel. l. pen. except. d. c. 4. n. 3 =

Locare dicitur cum quis alteri rem utendam et fruendam certa mercede constituta concedit

Opere

Facere ... locare

Conducere est secum ducere, ut ait Donel. d. lib. 13. commentar. c. 6. traducit ... putat a latronibus, id est stipatoribus regum sic dictis, qui eorum latera cingerent, atque conduci dicebantur, quoniam una deberent cum rege, et eum stiparent teste Varr. de ling. latina lib. 6. c. 3. et Sext. Pompe. verbo Latrones, quam plures alios adicit Osual. ad Donel. ibidem litera ... Videtur conducere semper accipit pro utile esse, ut passim invenire licet et notat Nicol. Perot. in 4. Epigramma Martial. fol. mihi 138 quoniam is qui secum ducit seu regem, seu stipatorem utilitatis suae consulit. Ac proterea qui certa mercede constituta rem a locatore accipit utendam et fruendam, conducere in nostro tit. ac in toto iure dicitur, quoniam rem secum ducit, ut voluit Donel. d. c. 1. ... conductionem vocem ... quoniam commodum rei ac fructus percipit, et ex Florent. ... Osual. ad Donel. dict. loc. 6. litera C. inde ... quod quaecumque res hoc modo acciperent conduci, adeo ut et ... dati conducti quoque dicant a Horat. lib. 1. Satyra 2. Versu 18. Omnia conductis coemens obsonia nummis.

De conducere

Conducere dicitur qui certa mercede constituta rem a locatore accipit utendam et fruendam

Ut ibi notat Acron, et Lanuin. ac Cuiac. lib. 6. observationum capite 15. et Conanus dicto libro septimo Commentariorum capite undecimo in principio, et res quoque ...

Res immobiles etiam dicuntur conduci

Res quae immobiles dicant conduci quando eorum conductores sepius coloni ac colendo vocet, si vero sit rusticum, vel inquilini si sit praed. Urbanum quasi incolini quoniam hoc eo in est at eam habitent, ita declaravit Divus Isidorus lib. 9 orig. c. 4 l. Incognotis ff. de aeq. poss. l. ex conducto 15 § 2 et § l. si adest eo § illud ex § s. Inquilini 4 l. si in lege 24 § 1 et 2 et l. si merces 25 § conductor ff. loc. tt. ex quo tande ... ad facta id verbum traducitur sicent dicitur eos faciendi conduci qui se seque ducit ut oportet alteri faciat pariter et operis sui ... dicunt quoniam quod ut uti se seque alter ducit ut sibi opus est ... potius quam utique operam inutilitatis sue utit. ... secundum

Alia Sic ... facile ... quod sit locatio et conductio ... quae ... discutiemus. ... Isidorus locat ... ad usum data ... merces ... acceptio ... constituta mercede, ita inquit Div. ... mercedem accipit. Conductor vero qui dat mercedem ... locationis ... locator dicat ... dat ... Cur. Lib. ... c. 28 et lib. 3 ... Donel. ... lib. 13 c. 6. Budaeus in anno ... ad Pand. in l. 2 in initio ff. ad l. Aq. ... Varior. Resolut. ... locat ... transportandum ... certa mercede ... locatori ... mercede ... transportandum recipit ... conductor ... mercedem ... l. ita quod ... § 1 cum s. seq. l. item si § ... insula l. quinta 30 § penult. ... 36 ... lege § ... l. ... l. cum in ... 60 § ... l. cum seq. ff. locati inde ... locat... conductionis ... interpretes ... conducti quo alter utendum vel faciendum certa mercede aliquis dat, alter utendum vel faciendum certa mercede aliquis accipit. in hoc conveniunt licet singuli suis verbis ... explicantes Cur. in ...

noscere

N. 3 Definitio locationis et conductionis

Locatio est res ad usum data cum definita mercede. Conductio est res in usum accepta constituta mercede

Locator dicitur qui mercedem accipit. Conductor qui dat mercedem

Opponitur contra hanc descriptionem

Definitio locati et conducti ex recentioribus est contractus quo alter utendum vel faciendum certa mercede aliquid dat, alter utendum vel faciendum certa mercede accipit

ad tit. de Locat. et Conduct. et Lib. 2 Obseru. c. 18 Cin-
notatis Mercatoribus ad Locaturibus etc. Pet. Greg. lib.
27. Syntagm. c. 1. n. 3 Vuesemb. in parat. ad tit. de Locat. Vich.
in Rubr. inst. de Locat. et Conduct. n. 9. Ioan. Rob. lib. 1 ani-
madu. c. 10. Vinnius Huius loco superius citato: inextricabile
usque ad hodie discordantium interpretum rixa. Vide
Cogerent qui in hoc contractu dicendus Locator et quis Con-
ductor ... id facile pateat ... conductor
... locatur ... merces ... accipit conductorem ...
... accipit et mercede praestat ... in locat. ... Locator
... contractu ... stare ... videtur ...
... in ... ff. ad L. Rod. de iact. Magister nauis ...
... vehendas conduxerat ...
... vectoribus ...
... conductor ... locator ...
his verbis ... retineat merces ...
... locato habitur ... vectoribus ...
in L. ult. ff. eo. tit. ad L. Rod. de iactu ...
... dixisse Naue vehenda Mancipia ...
§ 1. ... locasse Naue ... domino man-
cipiorum ... vehendas, quae appellat nauis con-
ductorem quo ... modo in L. item ... §. cum in-
sula L. ff. Loc. ...
... Locator ... conductore ... significa-
... in fine §. ... Locatore ... appellant ...
... faciendi ... in-
d. L. item quaerit 13 §. si gemma ... eius seq. L. qui insulam
30. §. penult. L. 60 ... 56. L. ea L. 51. §. 1. L. Marius 58 ...
... 60. §. ... 2 ff. Loc. ... 2 ...
... locasse videt. appellat locatorem in L. ...
... 26. L. qui opera 38. ff. loc. L. plene 12 § operarios
L. ... L. 44 ff. de ... L. L. §. remouere
6. ... ff. de postulando ...
... L. 5. ff. de his qui not. inf. Videndus Theod. Bal-
samo. in Nomocanone ... Guid. Pancir.
lib. 2. thesaur. ... c. ... Salmat in
memoria ... Pancirol ... tit. 18 ... Iacob ...
bard. lib. 3 Varior. c. 11 ...

... ly ... ... ad ... que regi
fuit Faber in novissimo ... ibi 20 ff. de act. empti secundu
Paulo Cast. ... fundi 10. § imperator et l. ... 22 §.
... locati ... eundem ... locatorem ... et conductore
... fuisse locatorem ... facienda ... locati ...
... quatenus ... dicit ... ex ... locat.
... domus ... aedificanda loco ... in ... et mea ...
... dicitur ... locatorem ... domus aedificanda loco, ... quoq.
... ... dici ...
... domus ... aedificanda ... et ... locatore ...
suas locat ad domum aedificandam ... emptionis et
venditionis in ... Robert. ...
... ... emptoris
et venditoris ... vendit ... venditor ...
... emptor ... quae emit ...
... venditor ... quo ...
... ... in l. ... ff. de act. empti
... ... et ...
... fuisse ... ...
... locat. et vend. ...
... Sane ... mentionem
... Cuiac. in ... Mercatorum ... Robert. ... l.
c. 8. cum ... Radulphus Fornerius lib. 4 rer. co...
... ... lib. 2 tract. ... 2
q. 1 ... ... mentione
... ... Tercero ... ...
... eandem ... ... emphiteusis
... ... ff. de ... ...
... mercede ... locati ... conducti necessario ...
... mercede ... locat. ... ... in locat.
et conduct. ... ... Robert. ...
et conductoris et locatoris ... potest ...
... commisso ... Cuiac. ...
... ... ad ...
... lib. 13 c. 6. ... difficult ... ...
... ... de ... ...
... ...
in ... ... § ... 2. ... ...

Videret decretorie ... imp... ex l. 1. § 1 ...
... Domino mercium in magistratu navis
... incerto, v... navis ... an venereus dixer
dat locaverit ... si incerte dixerit ... anno
locatae sit ... adhuc ... facere ... verum ... vel
... danda ... omnis ... est ...
omnis locator ... conductor ... esset ...
... incertitudinis in fine. Nave ...
... sempre ... locator ...
... conductor ... intendere. Ex
locato et ex conducto ... quaestione accedi ...
... conducti ... faciendum ...
... ergo ... operas ... intelligeret ...
locati ... sequeretur, ... opere fine
... mea ... facta mercede petere posse ...
... in l. ... § ... ff.
locati ... operas ... locet ...
temporis mercede accipere ...
set quominus operas ... quoniam ...
implebit ... locationis ... remittendo ...
... conductor ... navis locat,
... vehendum ... potest exigere ... navis
cum ... satisfacit ...
... navi ... quo modo ... in l. ...
nult. § 1. ff. locati ... sub ...
c. 1. ... faciendum ... vehendum
... mercede petere posse
... habeat. ... probat
... 15. § item 6. ff. locati ex hoc ...
... cum ... penult. § 1. quoniam
mercem ... antea ... post ...
... sit ... potest videri
locationis impleta, et si ... fuerit ...
naufragio ... impedit. ... ad Dom.
... c. ... faciendum ...
... conductor ... ut faciat, ut vehat,
... operas ... navis locat ...
tradat, ... navi permittat conductoris ...
... non implet ... nisi faciat ... habeat

2.° implet statim actor et navem permittit conductori
tradit conductori, nec necesse est quominus possibus
restitutum tamquam operas praebet? (q. q. opus faciendum
et onus vehendum aut quid simile conducit non potest in
telligi operas suas se locasse nec eo se sed in locatoris
appellatione potest sortiri nam alias ex opere non
facto cum opere eum non effecisset quominus conductor
foret mercedis petitio. Et sane hoc discrimen a
certe videtur significasse Iabolenus in L. ead. §1 §.
4. ff locati ubi scribit si opus faciendum locet posse re
ex locato act. si vitiosum factum sit : quia [illegible]
caverit lex locationis ut opus faceret nec videtur fecisse non
effecit probandum arbitrio boni viri, quod probat dicendum
si opus locaverit faciendum constituto pretio in singulas opera
rum quemadmodum et cum mancipia vehenda locant
non deberi vecturam pro eo mancipio quod in navi mortuum sit
ex in L. ult. in princ. ff. ad L. Rhodia. Si autem non opus
faciendum locasset sed operas simpliciter conduxisset
ad opus faciendum tunc agere in simulato Si opus vitio
sum factum sit actio, ponere conductorem qui operas locave
rat, l. [illegible] quoniam ipse non opus faciendum in
contractum pactum fuerat sed duntaxat operas suas praebita
re, reque permittere conductori, ut illis operis uteretur
et opus arbitratu suo faceret quinimo nihil [illegible] debet
[illegible] si adversus locati vitiosum opus factum sit, [illegible]
[illegible] potest intelligi eum animo opus faciendi
conduxisse sed intelligi operam suam cum locatore quo
niam eum [illegible] in magistrum locati [illegible]
catio omnem a tutela [illegible] omnimodo alienam
[illegible] persona ut conductor operi teneretur, [illegible] loco
[illegible] operarum liber foret ab obligatione. Et sane
[illegible]
Quare Respondisses omissa [illegible]
[illegible] Cujac. lib. 2. observat. C. 28. [illegible]
[illegible] non discedit [illegible] Joannes Robert
lib. 2. animadversionum C. 10. nec Donel. lib.
13. commentariorum C. quamvis aliud intellexisse
videat. [illegible] ad Donel. [illegible] litera [illegible]
[illegible] locatorem [illegible] faciendum

d. l. ig. certa mercede. Auctore autem quaesitum
faciendo l. faciendum deig. certa mercede, videtur
addicio non certa mercede, quoniam licet illud tradi
[illegible] Curac. imo illud adiciente [illegible] rapte
[illegible] in notatis. Mercatoris [illegible] l. locatio
in l. [illegible] adiendum, l. experimendum, quod adversio
[illegible] locatio ut infra dicemus nequeat esse [illegible]
[illegible] recte d. notata mercatoris [illegible]
[illegible] in notatis ad notata mercatoris [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et sequit. [illegible] [illegible] [illegible] notate
[illegible] [illegible] [illegible] recte [illegible] [illegible] locare
[illegible] qui [illegible] [illegible] recte dicat [illegible] ducere [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] cum quibus [illegible] in [illegible]
[illegible] operas [illegible] locatis [illegible]
[illegible] [illegible] faciendum [illegible] [illegible]
[illegible] locator [illegible] [illegible] faciendum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
quoniam [illegible] operas locat [illegible] faciendum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] conductori [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] operas conductori [illegible]
[illegible] faciendum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] cuius vero locare, et conducere [illegible] [illegible]
[illegible] quoniam qui rei alteri tradit [illegible] [illegible]
[illegible] tollit, [illegible] alteri dat faciendum [illegible] [illegible]
[illegible] res sua illi tradit [illegible] faciat [illegible] illa debeat
[illegible] simile faciat [illegible] vero [illegible] casu [illegible]
faciendum tollit, et locat rem suam apud alterum, [illegible] quoniam
[illegible] [illegible] faciendum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] faciendum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sicut et alter [illegible] [illegible] locare [illegible] et
[illegible] in [illegible] [illegible] operas [illegible]
[illegible] se operas suas [illegible] ponere [illegible] locare
apud accipientem, accipientem [illegible] [illegible]

perinde ac fieret si dicere pisse Cagerol ac loco ut contra velle ille locare, idest ducere ... ut scribit Donel d. lib. 13. cap. 6. a cuius dictis Paulus discedit quamvis sane in id. discedat. Hec ratio ... tio 19.

Inde ... ...

...

[illegible]

...

ex contractu dandi ut facias quae innominat. vocat. d. l. naturalis
§. §. 2. tandemque dat. ex contractu faciendi ut facias q. inni-
tat. mandatum d. l. naturalis § §. 4. in fine ac vero ridat
ex contractu faciendi ut des q. nullum habet contractum civile
nominatum dicta actione praescriptis verbis adeuique exemplum de-
t. unde infert non esse locationem cum quis facit ut alter det hoc
aut cum quis init contractum se offerens ad faciendum ut alter
mercedem praebeat nihil in manu [illegible] potest [illegible] quoniam
ut recte docebat ex contractu faciendi ut des competit actio prae-
scriptis verbis l. si tibi polienda 22 ff. de praescriptis verbis aliis
nec illa denegat [illegible] in d. l. naturalis § 3. quod si faciam, quae
ea vero nulla sit civilis actio referenda si adjiciatur ob
rem dati causa non secuta, quae cum aliis in contractibus innominatis
dandi ut des et dandi ut facias competat ei qui dederat
ut antequam alter ait facerat possit si velit datum repetere
d. l. naturalis §. §. 1. parum intit. ff. de condict. causa data causa non se-
cuta. In contractu faciendi ut des quod factum dat
repetitio ac proinde in eius locum si quis fecerat [illegible]
revocans facto det actionem de dolo, ut resultat ex l. cum poneret
l. de dolo et pluribus aliis [illegible] loco praecitato

Igitur maneat certum locatorem eum esse, qui rem
suam dat utendum vel faciendum, conductorem
autem qui accipiat quod ut planius pateat non
nullis Consultorum responsis habituri [illegible]
Primum se nobis fert lex nona ff. de lege
Rhodia de iactu in principio textus proponit
Consultus dominum navis mancipia vehenda con-
duxisse quaerit que an vectura debeat pro man-
cipio quod in navi mortuum est mancipiorum
dominus locaverat mancipia vehenda dominus
navis conduxerat et recte quoniam manci-
pium dominus illa tradidit nautae ut vehe-
ret ac propterea locator est habendus, nauta
autem illa vehenda accepit ideo habendus
est conductor sic l. [illegible] Paterculus

sic. Leg. Laterensis in d. l. si tibi tamquam c. fine de Lucio Mumio Corinti Eversore agens. Mumius inquit tam Vaedis fuit et capta Corynto cum maximorum artificum tabulas manibus tabulas, ac statuas in Italiam portandas locavit, iubere praedici conducentibus si eas perdidissent novas eos reddituros. Tr. locatore appellat Mummium quorum debebat vehendum, et conductores eos qui acceperant. S. variant species Consultus in §. sequenti dicte legis Vltime proponit n. Dominus Mercium navem conduxisse ut merces portarent quaerit an si nauta merces in deteriore navem mutasset illeque cum nave perissent actio daret domino nauta ex conducto en hic variant officia contrahentium ut recte observat Cuiac. Lib. 3 observat. cap. 2. melius sane quam Budeus in annotationibus prioribus ad Pand. in d. l. in principio ff eodem tit. de l. Rodia qui putavit in hoc tex. non variata species ... locator dictus fuerat in principio legis vocari conductorem et ... vocari locatore in principio tex. conduxisse dictum fuerat quasi se pro locator ... conductorem esse conductor pro locatore quam commiscuam parum vocum accepti[ionem] nunquam in iure admissa expedicendis constabit. ... variant in hoc officia contrahentium quae in principio ... cis ... locaverat mancipia vehenda, Dni autem navis conduxerat at contra in §. 1. Dni mercium conduxit navem ut merces portarent et Dni navis locavit navem, itaque Dni navis locator est qui navem praestat in qua portentur merces Dni aute mercium est conductor qui navem accipit secus in principio tex. Dni mancipiorum est locator qui mancipia dedit vehenda, Dni aute navis est conductor qui accepit quae contrahentium officia ... variat Consultus in vers. ... ut ... cum eandem dicit. Voitenus Dnus navis constituit conductore ut in principio tex. Dnum aute mercium locatore ut recte Cuiac. loco recitato ubi ... animadvertit non locasse in eo vers. legendum ut habent Codices Florent. s. locasses ut iam observaverat Budeus in annotationibus prioribus ad Pand. in l. 2. in principio ff ad l. Rod. de iact. ... forte in terris cum de oblig. locatoris et conductoris agat. tex. explicabimus satis sit q. ... qui nec mutandum apicem contendat.

Et adiecit Paulus ex ssa Venit [illegible] mercium amissam [illegible] modis latere
res in sarcinis [illegible] locatis a magistro navis [illegible] ceteras [illegible] merces
[illegible] retineat [illegible] docet [illegible] ex [illegible] locato
[illegible] nos merces que salve [illegible] g. modis [illegible] ex locato
[illegible] merces retineat [illegible] ex conducto agere [illegible] possit
[illegible] nos [illegible] quando
[illegible] navis licet ceteras merces [illegible]
[illegible] veluti si vectores sint qui nullas sarcinas [illegible]
[illegible] magister navis qui vehendas merces [illegible] ex conducto
[illegible] liber erat [illegible] dicit [illegible] locatis quoniam [illegible]
[illegible] quoque locatori [illegible]
[illegible] Cuiac. [illegible] et lib. 37
[illegible] occupa
[illegible] ostimo [illegible] Vectani
[illegible] ex locato qua est magister navis [illegible]
[illegible] et si merces retinuerit [illegible] dicit
[illegible] merces [illegible] vectores quia merces [illegible]
[illegible] et retinuerat [illegible] nullas sarcinas
habuerant [illegible] nullas sarcinas [illegible] merces [illegible]
[illegible] locaverant [illegible] navis [illegible]
licet [illegible] vectores qui merces vehendas locave-
rant magister navis [illegible] ex conducto
[illegible] esset [illegible] qui nullas sarcinas habe-
bant locator erat qui [illegible] merces vehendas conduxerat
[illegible] locaverat [illegible] partem navis [illegible] ex conducto
[illegible] ex locato [illegible]
[illegible] sarcinas non [illegible] vehendas [illegible]
[illegible] faciat [illegible]
[illegible] Paulus
[illegible] navis [illegible] ex conducto agent sicut
[illegible] locaverunt [illegible] magister
navis [illegible] locasset [illegible] ex conducto
[illegible] locato [illegible] magister
[illegible] Accursii [illegible]
[illegible] interpre-
tat. locaverit [illegible] Cuiac. [illegible] Paulo [illegible]
[illegible] quod vectores [illegible] locaverant mer-
ces vehendas [illegible] conduxerant [illegible]
cerisset [illegible] Pauli mentem [illegible]

Et ulterius quaerit an ex tota nave conduxissent an non totam navem sed
eius partem, et casu sic amissarum mercium tota nave conducta
putat locum non esse hunc legis, quia magister navis non habet aliud
quam conveniat in ratione quatenus amisserunt cum illis agente,
hoc autem casu cum parte navis conduxerint putat eos agere non posse
ex conducto cum magistro navis, et reliquos vectores ex conducto
et ex locato, prout cum illis contraxerat, conveniat ad sarciendum damni
mercium amissarum, quemadmodum ob eaque vectores
res loca in nave conducentes non possunt ex conducto cum magistro navis
agere ex quo Pauli responsa plurali legenda sunt
teste Cuiac. at sin non totam navem conduxerunt ex conducto agent
ad negationem quae alias in vulgatis exemplaribus solet
deprecere retinenda probat Basilicorum textus lib. 11 connexa
cap. 11. placet adeo Cuiac. sed contra vero nobis literulam
usque mutari retinendo vulgata veterum exemplarium lectione
quae sic habet aut non totam navem conduxerunt ex conducto
agent sicut vectores qui loca in nave conduxerunt ex conducto
agent ex quo sensus erit si vectores qui merces ve-
hendas locassent totam navem conduxissent vel singuli
singulas naves, sed tunc cuius merces vehendas lu-
serunt ex conducto adversus magistrum ut et reliquorum merces
retineat, et eos ex locato conveniat, quemadmodum et alios ve-
hectores qui loca in nave conduxerunt ex locato et ex condu-
cto agere tenentur, cum non huius textus quaestio principalis sit quo
actio cum mercium amissarum danda erit cum magistro
navis, et reliquos vectores cogeret ad [illegible] tri-
butum, respondit Paulus eo casu merces amissarum mer-
cium vehendas locasset nomine actionis ex locato, si vero partem
navis conduxisset teneri actione ex conducto, quod et optime
perseqitur ab ipso pretio [illegible] anitors. at sensum et recte
animadvertit Cuiac. locis sup. citatis.

Non levis est
casus secundum eiusdem quoque Pauli responsum in lege si pretio
de cum insula conducti locati dicens si navigaturus artifex
conduxisset, et dicit et opera sua locasse, quo modo Max. et Flor.
exercitor Robertus dicto libro l. animadvers. capto, ut primi
hic sta benti diversis respectu et locatoris et conductoris ap-
pellatur, pet. convenire cum in usu nesciunt eius dicere lit

Pauus calaensis aequo ille accepit, e orque latifsime clof
Cajae titulo in notatis Mercatoris lib. 1. cap. 10. ro
lxiii in ñ officij qua Roberti, aquo Rs exprimat
plurimo labore Parhessio et reberentit Vidull. ad cap.
1. lib. 13. cap. 6. litera H. q se pauie inuentans quasi, nempe
suo uiceuersim, imo g ut sentenit in aliam sententiam
Carie subadit, que Laus neq. scripsit nec et sensum
intelligit. Unde pacie ita expugnat Roberti in notatis
ad mercatore lib. 1. cap. 10. tentabo igit ego sagittarius
in ore meis, et sero beta auditore, tonasis et longe tenero
quodiate Statuo quod illi Vas amis insula ed, ... ndy
Locauerint ea lege et sua impensa conductor omnia
faciat, nec ob ipsa pria Materia est ... vedery
e narra intelligat locatio, et dubio et sane fide cat
locat. narrata n intelligi quoniam locatio n solet dominium
mutare l. n sole dq ff locati locante cam mutat
Dominium Mat. opera conductore transferi ... eadem
ipsa, qd o Artifice in dominio soli ... rem
p... ff ... vindicat. ...
... impensione ... locat.
... locati ... ff
locati ... auriface ... auro suo
Anullos ... locat. ... emptio
vendit. ... adsc ... Attamen contraria
... Laubit ... superiorem ... Roberti
locat. ... locat. ...
Artifex opera sua ... quantitate ...
... Cassensis ... Roberti loco s.
citato, et ... ab. in parti ...
... littera ...
... locat ...
... accessione accessa ... intelligi ...
Dominium Mat mutetur quoniam Artifex ...
transferendo ... dominio ... locat ...
da ... impendenda ...
... accessoria ... translatio Domini ...
Mat ... Connotatur ... Locat ...
... ...
Locan Artifici ...

3.

11 C opera locare et sui ipsius non poss locare et ius
eo ponere ut opera putant, lic. Doct. Italiq. recept.
cuius sui pro minimis vicem l. o. ius et nostri in ... aunt.
et ea dissensus ... aliorum ... ni ... locare operas
... versis ... sicut ... operas ... locare
operas dicunt Consulti, ut in l. 2. § Remonet 6, ... de
operas ... ff de postulando l. q aute 3 ff de, ... notant.
... l. et si 25 § operas 2. et l. si operas 26. ff de ...
fine. l. plene 12 § operas 6. et l. ... ff de ...
... l. ... 73 § ... ff de ... l. 2 ff de ...
... legat. l. ... 25 et l. q libertin. 37 ff de operis
libert. l. Mater 10. § fin ff ad leg. Iul. de adult. l. 2
... 19. § cum quidam. l. in operis 26. et l. operae 38.
ff locati. o ... aut locare ad significanda operas locati
raro invenitur aut nusquam dictum a Consultis, ac ... ressume
... ut ind. § cum insula ... locare
... opere sui ... et labore suo ... sive
... impendere, quo modo et opera sustinere ... a facio
in l. si ... ff de ... Nec huic ... ...
... opponit ... l. 2. § 1 ff locati, quae quamvis ...
... ... quae locatum parte
... ... § 1 ...
... ... pretio ...
... ... locat ... duobus ...
... ...
d. § cum insula operas ... aliena, quonia
quamvis ... ...
... in solo alieno quo modo recte ... de
...

Superest ... ... Doctor. ... ...
Superiore Roberti et Cabre. ... Galli in l. ... 2o. ff de act. ... l. ... 19.
... tit. ... Galli ind. l. 19 ...
... appellationibus ... ...
... ind. l. ... et in locat. et ... ...
Moti ... et ... interpretes ...
... et ... ...
... et ... ...
... et locat ... ...

Scit a Laur. Vall. acerrimo latinæ linguæ
assertore probata lib. 1. elegantiar. et omnibus hoc
hoc appendere inventore merito postea omnium calculo
respuerunt recentiores. ergo quod primus Cuiacius lib.
pandect. cap. 22. ... in d. l. veteres ... accepisse
... quamdiu ... emptionis et venditionis appellationibus
promiscue usos fuisse veteres ... ita ... voce ...
voluisse ut saepe emptio accipere et vendit. etc. d. ... postea
ut emptionis, et vendit. appellat. ... significa-
rent. omnes alienationes ... apud veteres omnes alienationes
fieri solerent ... et ... dedicationes
et libra adopt. ... donat. et ...
ut Cuiacius dicto cap. 22. invaluit inde ut quicunque aliena-
tio emptionis voce significaret l. statu liberi ... §§ ff.
de statu liberis ... Varro lib. 2. de re rustica ...
Lo: tamen bene explicat. quae dicto Caij responso ...
nis insculpta sit ... quanquam ... ...
ra sit emptionis appellat. ... alienat. signifi-
cari in locationis, et conductionis appellat. eo modo
do ad significandos reliquos ... veteres usos fu-
isse ... in locat.
et conduct. ... in empt. et vendit. ... signi-
ficat alio sensu ea promiscua empt. et vendit. ... acce-
ptione retulisse, ut habet d. ... sentit ...
lib. 4. animadvers. cap. 9. et Radulph. ... lib.
... cap. 9. inde ... Cuiac. lib. ...
... cap. 18. ... idem ... putat legendum ...
... ut sit sensus ... l. antecedenti veteres ...
ut vendit. appellationibus promiscue usos fuisse
in locat. et conduct. voce locat. ...
... et ... emptore sive redemptore ...
mercede ... pensione ... locatio, et condu-
ctio ... emptioni et venditioni idq. ...
... ind l. veteres ... ex Caio ...
toris ... de publicanis ubi ... forte publicani

[illegible] emptores sive redemptores mo
[illegible] iuris interpretes emendi et vendendi
verbo [illegible] miscuere visos fuisse in locat. et
conduct. quae explicat. et emendationem
[illegible] excogitabat et [illegible] ac ab amico [illegible]
[illegible] intelligi [illegible] venditatem re
[illegible] [illegible] in l. si dna 16. C. de usufructu. [illegible]
seorsum emptionem [illegible] accipi pro conduct. et locat.
et vendit. itemque emptorem sive redemptorem conductore
[illegible] sic n. [illegible] verbo vendit. ait centum locationes di
[illegible] fuisse venditiones quae [illegible] fructibus publicorum
locorum vendebant, et mancipes [illegible]
cerbet ait Hygenus lib. 2. de limit. [illegible] constituendis
et emptores [illegible] conductoribus dixit [illegible] in l. libertis
21. in princ. ff. de annuis leg. [illegible] redemptores
operum et vectigalium [illegible] licet invenire
ubi in l. redemptoris [illegible] ff. de [illegible] vendic. l. [illegible]
[illegible] verbo. §. [illegible] ff. locati. l. [illegible] 15 ff. de [illegible]
publicanis cum pluribus aliis [illegible] a [illegible]
16. de verb. signif. verbo redimere, [illegible]
[illegible] [illegible] verbo redemptores [illegible]
[illegible] antiqua [illegible] fuisse [illegible]
faciendum aut praebendum [illegible]
[illegible] accipiebant pecunias [illegible] antiquitatis emere [illegible]
[illegible] inde [illegible] dici redemptores
[illegible] praebendum [illegible]
[illegible] conduct. et vendit. [illegible]
[illegible] referendum citra dubium ea puto [illegible]
exemplaribus idem legit [illegible] reponere [illegible]
[illegible] hanc emendationem [illegible] adhuc
manet in [illegible] ut notat [illegible]
lib. 1. animaduers. cap. 3. et [illegible] notatis ad [illegible] Mer
catoris [illegible] lib. cap. 9 [illegible]

Quare [illegible] ij [illegible] ... [illegible] radulfo [illegible] lib.
[illegible] cap. 2. [illegible] a [illegible] relationem [illegible]
pinendent [illegible] n [illegible] nec [illegible] sine locat.[illegible]
[illegible] ad [illegible] emptio [illegible] que [illegible]
[illegible] locatoris et [illegible] significandum [illegible]
[illegible] emptionis aut venditionis [illegible]
[illegible] conductionis [illegible] intellexisse [illegible] locat.[illegible]
[illegible] conductionis intellexisse [illegible] locatoris et [illegible]
[illegible] quomodo [illegible] stipulatione [illegible] in
[illegible] interroganti respondet [illegible] loge
[illegible] conductionis [illegible] denotat in l. [illegible]
[illegible] stipulatione 5. § [illegible] ff. de verb. oblig. et l. [illegible]
[illegible] in l. [illegible] 56 ff. de [illegible] dicit
[illegible] emptionis [illegible] venditionis; [illegible]
[illegible] ad significandum [illegible] dicit
[illegible] emptionis [illegible] in emp. et
vendit. et in l. neq. pignus 45. ff. de [illegible]
[illegible] locatione [illegible]
[illegible] locatio [illegible] quasi [illegible] i
[illegible] non posse [illegible] locationis, [illegible] a
[illegible] dicit actio ex conducto que [illegible] locato et [illegible]
[illegible] locato quasi alio ex ~~[illegible]~~ contractu locationis et conduct. [illegible]
[illegible] actio ex conducto ea que dat conductori
[illegible] actioni ex locato ea que dat locatori, [illegible] significet
[illegible] oriente ex contractu locationis et conductionis quo
modo accipit. [illegible] 15 § final. [illegible] ad [illegible] §.
[illegible] et l. [illegible] 55 § fin. ff. locati [illegible] notat [illegible]
[illegible] p. [illegible] Donel. lib. 13. comentar. cap.
[illegible] dicit actio ex conducto locato, [illegible] ult.
§ 10. ff. de [illegible] quemadmodum actio ex empto
vendito, [illegible] in l. [illegible] ff. de [illegible]
[illegible] ff. locat. [illegible] observat
Cujac. lib. [illegible] observat. cap. 2.

De necessariis ad locat. et conduct. ac primum de habilitate personarum ad explicat. l. Curiales 30. l. militis 31. et l. ult. C. hoc nostro tit. de locatione et conductione

[illegible] necessaria sunt [illegible] locatio et conductio utiliter [illegible]

sitat ... ergo ... capitis quoque ... peruniam. Sed habilitatem ... contra hoc ... cedat in primum ... ut persona aqq. dubio ... ut tota ... instrumenta ... ad formam reducunt ... Petra ... syntagmat. cap. 1. num. 11. capaces ... capacitationis et conductionis capaces omnes ... et vendere et emere ... honorati et sane nemo ... qui alios ... honorati capax locare quod non permitat ... locarde ... intelligat ... g. ... cap. ... accidat ... scitiemus ... non ... capaces ... ducere ... quem primum ... singulos ... curiales ... decuriones civitatum et municipiorum ... dicit ... curiales ... tit. ... primum ... ducere ... 6. §. decurio. 2. ff. de decurion. ... 2. §. 14. de administr. rerum ad civit. pertinent. l. unica ... C. ... decurion. ... excepto casu legis decurio ... 4. ff. de decurion. ... Adriano primum ... Kilting. in Adriano ... Romae senatorum ... licuisse vectigalium ... redemptores ... Asconius in Ciceronis orationem ... Antonium et Catilina ... singularis ... lata licuissi ... tempestas ... vectigales quadrigas et notat ... in l. si ... 34. C. de decurion. et ... Pagnani ... in d. l. ... §. decurio 2. ... decuriones municipiorum et civitatum ... senatores ... §3. C. de decurion. ... omnia initio ... decurient ... decimas ... publica ... solita ... Osingon ... in l. ... §9. §. decurionis ... curiales ... convenibant ad ... acura quae ... debent ... civitatum ... Cassiodorus ... Varior. cap. 2. Curiales ait ... solicit. ... Varro ... lib. 5. de lingua latina cap. 6. ... Novius ... cap. 1. ... Rom. et ... municipio et civitati ... erant ... novella

[illegible] in. 88 [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] tertia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cap. 16. [illegible] 5. cap. 21. et lib.
[illegible] cap. 3. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Cujac. in tit.
de decurion. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cap. 152. [illegible]
[illegible] lib. 2. antiquitat. cap. 15. exornat. [illegible] alij [illegible]
[illegible] [illegible] in notatis ad Donel. lib. [illegible] cap. 22. [illegible]
[illegible] de Amaia [illegible] [illegible] C. de decurion. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] erant magistratus municipa-
les [illegible] [illegible] [illegible] de decurion. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] et in-
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] Cujac.
in [illegible] [illegible] C. de decurion. et [illegible] loco
precitato.
[illegible] Ergo prime [illegible] decuriale [illegible]
[illegible] et [illegible] publica [illegible] ducere quoniam cum per eos omnia
civitatis munera explicarent [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] legata [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] imponerent [illegible] et 8.
1. [illegible] [illegible] 17 § [illegible] [illegible] 21. 1 § 2. et 3.
[illegible] § [illegible] [illegible] ad municipal. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 30 [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] antiquitat. cap. 13. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] munera haberet.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modo [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] nine [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Amaia loco [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] diligentia qua [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] censeo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ducentes [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et Palatini [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] comites [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible]
[illegible] Principes [illegible] [illegible] [illegible] personæ

[illegible] ca ... aa addud. fiscalis [illegible]
accedere [illegible] l. 12. [illegible] arguendo referentur ...
pia ex re empta Principis Indicarent illa emere ... [illegible]
bant l. Vlt. C. de rescindenda vendit. ... [illegible]
Fanceroli in Notatis [illegible] Orientalis. q. 88. Cuiac. in tit.
C. de rescind. vendit. ... Fabrica lib. 9 Coseruat cap. 57. ibi
Guillelmus Foinerij [illegible] sentiente lib. 7 Selectar cap. 3 re-
prehendit quemadmodum et tutor ex causa ... emere re pu-
pilli, et curator vel gestor re Dni l. si inemptor. 54 § 7 ff.
de contrahenda empt. nisi in adeo publica ... et bona fide. l.
... § 6. de administr. tut. et l. 2. § tutor 6 ff. ... rem...
plicat Couarruuias lib. 6 ... Cap. 14 Faber in l. iuris-
prudentia Papinianea tit. 12. prio. 7. illat. 55. Cuiac. in tit. C.
de contrahenda empt. in fine Donelli lib. 3 ... mentar. cap. 12
in fine, et Osualdus in notatis litera H et L.

Porro
precedente tempore prohibita ... et priuatorum praedia conducere
l. Curiales 30. C. hoc nio tit. cum prius ... ministerij
... re priuatorum negotijs occupati minus ... vocarent prae-
latione ... facultatum ... prohibent. Leges ... in-
... de ... et ... fraude inferenti ... spe-
tione 54 C. de ... priuatione susciperent ... nonice
nomine ... auctionis ... priuatione ... conducere
fuerant ... priuatorum ... conducere ...
Leo ... Nouella 4. Theodosij ... Curiales ... alterius
conducat, ... fideiussor conductoris existat qui expresse cauet,
ne ex hoc ... Illa subeat obligatio neque conductori
neque locatori vt de exceptio ... Curiales hoc tit. inde
... dubia § C. de legib. ... Nouella deum
... restituenda ... subscriptio ... l. Curiales
20 data ... Constantinopoli Theodosio ... Decio
et sexies, et septa ..., vt recte obseruat Cuiac. ad
l. Curiales 30.

Praeterea et alienas res conductores ... ...
curatores, et fideiussores seu mandatores conductorum ... prohibent
milites. l. milites 31. et l. Vlt. C. hoc nio tit. ... locato et
... l. si ... locati, et ... milites
§ C. de ... locat. ... explicatione et ...
... cum l. ... eod. tit. de ... locat. datorum
l. 1. ab administr. § ... Videndus Cuiacius

ind. l. 5. et Daniel. lib. 4. ... mentalh cap. 23 et
Franciscus Sarmiento lib. 2. selectar cap. 3. a num. 8.
... dedi... 8. ... gratis ... no
vella 116. cap. 1. Ariminello lib. 1. ...
tit. tit. 16. § 3. et ... Parisiens lib. 2. tit. 1. cap. 90 nec
... Auctores ...
... Militie erant tam in presenti hoc apud ...
... Constantinopolitanea, Regis et Imperatoris ... in
imperij Limites ... et ... apud diversis ...
hoc e ordinib. Militabant ... qui in Palatinis
scholis descripti erant ... dicit in l. ult. C. ...
de ... et ... decrescent ... imperio Constan
tino Politano erat militiu ... alij in numeris erant et
Magistri Militie qui omnis Militie supremi iudices
et illustres habebant ... pedites in ...
... in vexillationes ... notitia Univer
imperij. Alii erant federati hoc e auxilia ex Barba
ris et Nationib. federalis ... ex Gotis
... de reb. Gothicis ... Pancirolus
lib. 2. thesauri ... cap. 206 ...
... et alijs ... Cuiac. in Novell. 22 ...
... nomine ... Appellati ...
Cuiac. in l. ... de ... tributor. ... Novell. ...
Pancirolus in Notitia Imperii Orientalis cap. 39.
... Novel. 102. cap. 1. ... quantis ...
... Magistro Militie ... omnia ...
... Notitia ... Imperii ...
... Novella 103 cap. 3. § 1. et Novel. 116. Iulianus
Antecessor Novel. (1) cap. ... lib. 1. ... 8. ...
... omnia legem ... recensens ...
inquit ... negotiatores Militantes ...
... federati ... alij ...
... federati ...
... Gothico ...
Nande ... Gothicis, Suida verbo federati ...
... Gothico. Vocabant ... federatos
... in numero ... Militie Romane ...
... in l. ult. h. t. et d. Novel. 116. ...

...in notitia ... Orientalis cap. 29 et linac. in l. 2. C. de eracdon. tributor. q. cu in Militia Rom. ... dicerent suo adcuiq et vicarij adiutoris contraiong, ut apparet in Digestio lib. 2 de re militari cap. 7. ... et Godescalcus Lipsius lib. 2 de militia Rom. Dialog. 8, ... S. Eusebius ad vigintiu d. cap. ... ordinis federatoru ne fuit adiutores, et vicarios numero militiu eadem Appellatione ... Appellatio ... adiubant ... Plautus in Asinaria actu 1. Scena 1. ... Leonida ... adiutores ... ff. de bonis damnator ... in l. ad Imentariense ff. C. de cursu ...

Alii denique erant scholares q. in Scholis Palatinis militabant schola, que dicebant ordines militantes ... Imperatoris ... Episcopi ... et Rotomagenses ... ad Ludovicum Regem ... cap. 12 ... Capitularia Caroli lib. 3 ... Scholasticus ... disciplina ... schola que ... disciplina, ... correctio ... Vanitatis ... Unde ... in l. ... schola Palatina ... lib. 2 ... cap. 206 ... Una erat silentiariorum ... Claudianus ... bibebant silentia somno ... schola dicta ... C. de silentiariis lib. 12 ... schola domesticorum ... C. de domesticis, et ... Lib. 12 ... Principis ... Corippus Africanus lib. ... de ... Justini Minoris

Ca... lateris clipeis ... tergo ...
... ingens excultus ...

... sub magistro officiorum ... Orientalis ... Scutarii prima, et secunda ... scuti ... gentiliu Seniorum, et gentiliu iuniorum ... Sagittariorum, scutariorum ... armaturar. iuniorum ... C. ... Memoriant. ... officiales ... Imperatoris ... diversa ministeria obsequii ... dicebant ... magistro officiorum ... agentes in rebus ...

et in actu reipub. n. en literis, ut alij munilhi Palatini ita ostat ex tott.
C. de agent. in reb. Lib. 12.

Ergo ut in viam redeamus hi oes militantes
pauene phiberi deuent inde. Vlt. C. h. tt. quenita. l. nemo 13. l. mili
tes 15 cu l. seg. C. de re militari Lib. 12. quarum in primis dumtaxat
milites armatq militiq n scholares aut in Palatio militantes conduc
ris eé interdicerent, ut ostat ex l. unica C. ing q cais militantes o
ri exercere rei n posse tn postea nobis imperator rstitutionis id
illis interdicebat ut ostat ex l. 1. C. de preposit. agentiu in reb. a Lib.
l. 5. C. de agentib in reb. lib. 12. et ex d. l. Vlt. C. h. titt. de locato, et
sonat l. vlt. in geo C. de fabricensib lib. 11. ubi pariter fabricensi
bus quoniq et milites imitant, ut dicit in l. ex stigmata 3. C. eod.
tt. de fabricens. interdicit a b Anastasio imperatore alieni fundo
in conductis saneq. omnibus his ed eadē raone phibet eas. vrait de
ficius lib. 2 de re militari cap. 13 in quo prechat imperatoriis milit
q veste et annona publica pascebat militantibus vacare privatis
qui illud accedit, quo ut sideat Guillelmus Forner. lib. 2. selection cap.
3. si id militibus permitterent facile ommisso armorum usu et reli
das studijs publicis, signisq. buticolibus ad sordida, et inelicam
militeria se conferrent, ac plerumq. vicinis presumptione angelitro
lastricent, et arma n in hostes, s in vicinos, et provinciales de
stingerent, qq rationibus omnis negotiatio, et mercatura illis
phibet ut ostat ex d. milites 15. C. de re militari l. 1. C. de prepos.
agent. in reb. l. unica C. negotiatores ne militent. convenit
D. Paul. epist. 2 ad Thimot. cap. 2. Vers. 4. D. Ambr. lib. 1. officiorum cap. 36.
Sinod. 8. lib. 1. epist. 3. cu alijs illi traditis a doctiss. Sabarone, qpe ut
ait Cassiodor. lib. 2. Variar. cap. 31. publices debent in vadarem nomen
dedere militis ac ut aiunt Theodos. & Valentinian. Novell. 3 de
oft. et numerari negotiatori e indigna, & vendenda armatonoe
Negotiatio nisi leat qq. ex privilegio Principis id illis cedat ut
fieri alia. solitum ostat ex l. unica, ingq cait fori prescript. militante
Nti n possint ad quem cassum referendum textum
in lege Vltima. Codice de iurisdictione om
nium iudicum; ia dia putabant.

Ad militum

exemplum dicent quoque a conductionibus Vectiga
lium et publicanorum et alienarum possessionum

Alii etiam exempli[s] utentes quoq[ue] ad dubium eius Vectigalium ... quia tan[tum] dicerent possessionem clerici reddit in ... de is. Episcop. cap. 6. ... et monachi saecularibus negotiis se inmiscerant, ut Can. 16 C. ... Africarum quorum ut ... Petr. greg. ... lib. 27. Syntagmat. cap. 7. num. ... qui ... negotiationibus saecularibus se Dei obsequio omnino mancipar... ecclesiastica ... omnis negotiatio ... saeculare ... ut ... ex ... clericis et monachis. Cap. negotiatorem, et Cap. fornicari 88 dist. ... D. Pauli epist. 2. ad Thimot. cap. 2. Can. 6. 81. et 83 apostolor. Synodus Calcedonensis et Codex Can. ... universi Can. 184. Can. 185. et Can. 180. Sancti Cypriani lib. 1. epist. ... alias epist. 66. cum aliis plurimis quae ... calamo cumulant Pamelius in notis ad ... Cipriani ... epist. 66. ... in notis ad C. Canon. ... Africani ... can. 16. ... ad Aloniam lib. 1 epist. 8. ... clerici, ... ad ... pagina ... in epitome ... Pontificii lib. 4. tit. 23 et lib. 6 tit. 50. et lib. 7. tit 25. et lib. 8. tit. 09. D. Ferdinand. de Mendoza ... Concilio ... Canon. 19. Solorzano de iure indiar. lib. 2. Cap. 38. in Canon. 19. ... tom. 2. lib. 1. Cap. 12. num. 60, et 61. ... quae ...

... in ... Seneca, et Antonini ... curatores et ... Greg. ... lib. ... Florentini ... Marciani ... l. 1. §. ex illa ... Cornel. de falsi. ... Antonini ... dicat

aiunt

cui interdictionis principali: ni pupilli vel adult. recipe
xit quamuis et ipi quoq. consultu videat ne tutu... et
administrão omnia ... ex causa ... tre ... administrat ... n.
pupilli tacitam habeat hipothecam in bonis
... tutoris sui l. ... C. de adminst. tut.
l. ... C. in fine l. de bonis ... et l. ...
tima ff in qua causis ... tacite ... pariter ...
... quoq. ... l. si q mihi 18, et l. aufert.
46 § fisco ... ff de iure fisci, ne fisco pre ...
... privilegio temporis in tacita hipoteca ...
... in soluendo fisco statutu fuit ne
posset ad conductioni vectigaliu et prediorum Cesaris
accedere qui tutela adhuc aut cura administra
re aut ... administrationis rationes redi
... alias ... l. Cornelia de falsis si prior ...
dissimulari ad ea conduct. accessisset ibi impositæ
... citatis ... explicat. plurib. Cuiac. in
d. l. vnica. C. ne tutor et curator vectigalia condu
cat. hinc decidit ut si prius ad conduct. vectigaliu
accessisset postea ... tutela et cura accipe
re a. l. vnica in fine ... quamuis ... ratione conductionis
vectigaliu et prediorum Cesaris ... alterius ...
... fisco, ... explicat Cuiac. loco ...
posit quis a tutela et cura excusari l. in ...
18. § 1 ff de vacat. et excusat. muner. l. penult.
§. Coloni 11. ff de iure immunit. l. 2. C. qq mu
neribus excusent. ...
10. ... l. vnica. C. de conductor. vectig. fisci
... l. vlt. C. q dare tutor. et curat. poss. imo neces
... ipse ... videat. permittendo tu
tela et cura suscipere vt dici videt. in l. penult. §.
conductores 10. ff de iure immunit. ...

fico munere sui damno fisci periculo restitui deat
ni prodest a tutela excusare ut probat in l. Vet. § 1.
ff. ad municipal. zuto coguendo e et videns l. colo
ni 8. C. de excusationibus tutorum quem ad eum casum
referendo sentit Cuiac. Ubi supra dominus et
cum et alij interpretationibus in dicta pu
pillo adulto cuius tutelam curam gesserat accessi
sset ni impedire l. ad ea ut Vehiculatus l. ge
neralis cum viam accedere l. l. § tres principales
15. ff. de l. Cornel. de falsis quoniam privilegium
tacite hypothece quod habet pupillus cum eius persona ex
tinguitur nec transit ad heredem l. pupillus 42 ff
de administrat. tut. et l. cum habitis 19. § 1. Age
res autoritate iudicis possidendis arbitrari l. 4
ff. de pupillo eg. credit. inde denique si vehiculatio
in genere sit civitati vel municipij obiim
pediet tutor ea dicere quoniam civitates pu
pillorum loco habent l. eum q. 16 ff. de reb. pignus
nec tacita tenent hypotheca in bonis debitores
l. 2. C. de iure reip. lib. 11. ac proinde nequaquam
in illo vehiculatio verat. qui in vehicu
lationibus fisci et quidem admodum quod si vehiculatio
ia civitatis fuerit ni excusat. Albericus
Scaia l. 18. § 10. ff. de specialib. tutor. itaque
extraneo quod tutela gesserit non probabit civitati
in vehiculatione Scaevolae Cuiac. loco su
perius citato.

.88. Demum debitores et vectigalium publici filius fa
milias vivit qui ...s. ...s § inde ... praelegit ff. de S. C. Maced.
praeposuerat ... in preiorto ... cesare SC. Macedoniani ... filio fam
... pecuniam dedisset ... credens patremfamilias ... bona simplicitate
decepti s. infra ignorantiam q. forte ... in agendo et ... sendo

prepatre

q patrefamil. haberet habebat, indeq. infert in d. l. recte sensisse Iulianu. cessare SC. siquis filiofamil. mutuo pecuniã dedisset: qui vectigalia conducta habebat a recte videl. significasse in lege habere cuius rationarius q. patrefamil. putaret eu q. vectigaliu conductor esset; quasi alias conducere vectigalia n. licuisset permittend. dicendu. n. e. filiosfamil. n. simplicitr conductores ee, q. haberi s. plerumq. n. videri idoneos publicoru. vectigaliu conductores; quoniã n. alij admittunt ad licitat. et conduct. vectigaliu. ut re cte ait Faber in rationali ad ipsu. l. 3. quia illi quoru idonea nec ullomodo suspecta nomina essent; qua ratione nec reliquatores vectigaliu ad iterandã conduct. antequa priori conductioni satisfaciant admitten di dicunt in l. locatio § reliquatores ff. de publican. quemadmodu nec aliis quoslibet debitores fisci, reipublicæ vectigalia conducere permittendos, nisi forte tales fideiussores offerant, q. debitis eoru satisfacere parati sint p. seve ral. in d. l. locatio § debitores 3. insuper, 3. nec minores 25 annis ad fundor. fiscaliu. vectigaliuve conduct. accedere n. permittendos ne adversus eã benefic. ætatis etiam petita in integrum restitut. consulit in l. in fraude 45 § ult. ff. de iur. fisci: unde patet n. iis famil. q. sine patre, aut fideiussore con. nomina certa, et idonea n. habent l. 1. ff. de SC. Maced. l. si filius fam. ff. de tutel. q. p. eni. sibi proxim habere vint exigunt ex regula legis placet. eq. similit. ff. de acquir. hered. idonei conductores vectigaliu publicorum n. censent. ac p. inde iusta habuit causã ignorantiæ q. filius fam. vectigaliu conductores patre famil. ee putauit. N. 9

De alijs personis quæ ob infirmitatem animi vel conditiõ. locare et conducere prohibent quales sunt infans, furiosus et similes hic agere, quanquã præ eoru prohibitio potius ad pers. respicit contract. itç de alijs qq. rat. rei locandæ et conducendæ contract. interdicit seq. cap. n. nisi habet simulat q latæ de his omnib. legelæ quærat Vicentiu. Cavae in tt. de locat. et conduct. p. 2 tt. qq. locare licet, fr. n. ubi per plures d. foro qua scholæ utiliores p. titissime recognoscit singulos potera larenses qq. aliqua f. cuius ro ambigendi spendi posset veluti mutus, surdus, infans furiosus, senex, mulieres, prælatus, ecclesiasticus, pater, tutores, curatores, mariti, procuratores, usufructuarius, possessores maioratus, bassalli, emphiteutæ, creditores, missi ex decreto, conductores, superficiarii, et alios, quos tediu. e. referre

Decapacitate rerum, quæ loca ri, vel conduci possunt.

Ad explicationem Textus in l. ad tres, 2, l. nemo 6, l. qui in 20, l. si 22, l. si ad probat. 23, et l. siquis 25. C. hoc tt. de locato, et conducto.

Caput secundum

Secundo, nam ad loc. [illegible] Bald. [illegible] l. 2 C. [illegible]
q. locet. et [illegible] posse tutè locari res omnes cuiuscumque generis
siue mobiles, siue immobiles, [illegible] locatais [illegible]
[illegible] tantum res alienas [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
6. C. hoc mo. tit. [illegible] 50 [illegible]
[illegible] 41. [illegible] de [illegible] l. [illegible] 51. ff. de [illegible]
l. [illegible] 48. l. [illegible] 58. [illegible] 60 ff. locati
[illegible] l. [illegible] 38. [illegible] 21. ff. de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] secundum [illegible]
[illegible] 23 de [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] legenda [illegible] posse [illegible] tantum res alienas [illegible]
[illegible] locari [illegible]
[illegible] l. [illegible] locati [illegible]
Gregorius lib. [illegible] cap. 1. num. 4. [illegible]
3. Pauli [illegible] l. [illegible]
in rei alienæ venditione [illegible] 18. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

40 § fin. ff. de acquir. & amittend. poss. et ad quod ait ff. de precar. et l. neq. pignus 15. ff. de reg. iur. quadmodum in rei propriæ ut dicit in d. l. neq. pignus 15. nec pignus recipe capit, necessario, nec populatio uitium habere adductio possessione. deducendi licet [illegible] sit possessio [illegible] sit, & a quo creditore qui pignori te acceperit & a quo [illegible] tunc neque poterit a creditore alio [illegible] similiter reddere possessorem illa adducere. Id indubioq. esse ac remansit rerum duntaxat possessionis l. si aliquam 28. et l. res pignoris 37. ff. de acquir. poss. l. r. sicut 33. [illegible] et l. si pignus 35. ff. de pignorat. act. ainu tiunt late veteres interpretes in d. l. si aliquam 28. ff. de acq. poss. Poly. Faber in d. l. neq. pignus 15. ff. de regulis iuris & Cuiac. in l. 28, 36, et 35. ff. de acquir. poss. haneq. rao. [illegible] quæ Alex. in d. l. si aliquam 28. num. 10. qua in [illegible] [illegible] duxit petentis contra locatori opponere exceptionem do minii, quia restituere debeat de contra depositario [illegible] l. si [illegible] 25. C. locati. [illegible] necessario [illegible] suisse [illegible] depositario [illegible] de [illegible] locatore etsi dominium probet.

[illegible] Proinde autem ante qua hinc procedamus Fontiliani Responsa in d. l. si aliquam 28. ff. de acq. poss. plene discutere [illegible] ideo in [illegible] hanc [illegible] [illegible] [illegible] adeoq. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in hac [illegible] quæ sit [illegible] tamen si aliqua [illegible] possideant, et eandem contra [illegible] [illegible] poss. Respondetur. multum referre in his quæ agat. [illegible] plurimum interesse [illegible] scierim [illegible] possidere [illegible] [illegible] deinde [illegible] adduxerit quasi [illegible] [illegible] [illegible] proprietatis rerum an possessionis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] rerum duntaxat [illegible] [illegible] [illegible] possideas, posse rerum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] solius possessionis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] animus intervenerit, sed putasse [illegible] 13

in lasso txu ideo Tertilianus vitimo duntaxat ...
ctionem quas proposuerat meo vero respondisse quod ...
cuso religiosi satis quoque fecisse videtur, at sane ...
tis habeo singulis singulatim responsum a Tertuliano,
sicut ... quae prudentius reperta ab eo nobis tamen
nata est deculata reliquit Triborian. breviter ...
et molle ... compendium redigere studens ut ...
ad aliorum mentes capienda ... et alio ...
interpretes agere debeamus, quo ... nobis ...
... et singula distinctionum membra quae ...
... pertractidamus. Quaeritur an possessionem quam
... possessione; et l. ...
possidet reducens amittat
... interesse an sciat se possidere an ignoret, ...
... sane interest quod si quis ignorans ... possidere alie-
na ... possessionem forte ... ex causa peculiari aut ...
... sic ... ponunt Barthol. et commu-
... interpretes ... dicat ... in ...
... amittere ac ... nec ... ad ...
... animum amittendi posse-
ssionis ... possessore, neque ... possit
amisisse, quamvis non habuit amittendi ... l. 3.
§. in amittenda 6. et l. ... de acqui.
poss. ... a Donelo ... cap. 13. et ...
... cap. 12 e 2. ... si quis sciens
... aliena se possidere illa ... ducat
amittit poss. l. ... bona 19 in ... et l. ... 21. § ...
ff. de acquir. poss. ... tradition...
l. ... ff. de rei vendic. ... retentio
... traditionis rei donatae l. ... 28
C. de donat. ... ac ...
... possidere ... intelligit. l. 1.
... et l. 2. C. ... f. 40.
... quo ... possidebat ...
... nomine possidere ... possessionis
... desinit possidere ...

in l.

[illegible] l. [illegible] §. [illegible]
in l. q. [illegible] §. [illegible] ff. de acq. poss. quaerit q. [illegible]
in l. interdum 21. in princ. ff. de acq. rer. [illegible]
[illegible] non habeat [illegible] facere possessor [illegible]
[illegible] ff. [illegible] poss. [illegible]
[illegible] possessione [illegible]
[illegible]
[illegible] precario [illegible]
[illegible] facit [illegible] [illegible]
[illegible] acquirit
[illegible]
[illegible] in alieno [illegible] de
[illegible] nomine possidere incipient [illegible] possidere
[illegible] efficit [illegible]
[illegible] a precario rogante [illegible] alteri [illegible] efficere posse
[illegible] ostendet l. [illegible] 4. §. 1. et l. [illegible] in princ. ff. de precario
l. pomisola 33. §. final. ff. de usucap. [illegible] fateor inde
[illegible] ambiguitatis [illegible]
[illegible] [illegible] ex Javoleno
et Cassio [illegible] Sabinianis [illegible] ex Pompon. in l. 2.
[illegible] in fine [illegible] Sabini, et
[illegible] qui in solidum possidere [illegible] putabant [illegible] precario
rogantis, et rogatus l. 3. §. ex contrario 5. ff. de acq. poss. quo
[illegible] l. et q. hec 15. §. eu q. 4. ff. de precario, et l. si duo
3. in princ. ff. uti possidetis [illegible] animadversionum Curac. lib.
[illegible] cap. 32. et lib. 5. cap. 21. [illegible]
[illegible] et precario [illegible] duntaxat [illegible]
[illegible] putasse [illegible] precario l. [illegible] 10. §. 1.
ff. de acq. possessione l. ait 2. in fine ff. de precario, alterum
quo [illegible] rogat [illegible] rogantis [illegible]
possessione rei precario [illegible] 4. §. 1. [illegible]
in princ. ff. de precario, et l. 3. §. ex contrario 5. ff. de acq. poss.
alterum quo [illegible] in poss. esse [illegible] non
rogantis efficit possessionem [illegible] in poss. [illegible]
qui rogavit l. cum [illegible] 2. ff. de precario l. q.

ex l. 6 ff. ... et l. si is qui 33. § fin. ff. de usucap. et ibi ...
id ind. l. initium 21. ... per ... ff. ... i
ibi Cuiac. si ... liceret sibi possidere s. ut liceret sibi
eē in poss. ideo desinit ipse suo noē possidere et incipiens
veri suo nomine possidere illum ministerio suo effecit
possessore pariter ac si ei illam dedisset. Manet ...
... ... a Tertio ... ...
... q ignorans possidere rem ducat ... amittere poss.
... ... sciens illam amittere ad ... possessionem ...
...
Hic insuper Textus ... plurimum interesse ... quod ...
... re conducant, an quam meam rem ... plurimum in
teresse an re conducant sciens meam esse an ignorans alienam
... distinctio ... ... ad ... q. ad ... an
possessor rem quam possidebat conducens amitteret possessionem
... ... Ag... ... ...
... ...
... ...
ad id spectat an ... sive ... possessore conducat
re amittat, et ... ... in casu primo
... ... conducebat possessor et locabat dominus
... conducebat ... et locabat possessor ... con
ducebat ... ... Cuiac. ... ...
et Donell. l. 5. commentar. cap. 15 ... ...
... ... Exemplum ... ...
... ... possidebat ... ...
... a poss. ... Donel. ... dicenerit
casus ignorantia hoc ... ...
ignorantia ... ... possessionem ... ... possidebat
... ... conductio ... ... possessionis ...
... ... conductio ... ...
... ... possessionis ... ...
... locabat possessor distinguendum ... ...
dominus sciens rem suam ... ...

merito

Arguendo dictum est quod ... conductor in re ... dubio ... l. 20 et l. 23. C. locati ... et l. si quo ... ff. de usucap. ... duntaxat que ... possidet ... quaeri ... inde ... dubio in ... supra ... num. 2. ... intelligi ... dominio cogitasse ... traditionis sit ... ff. de rei vindicat. ... minus ... ex ... ff. de ... data ...

... suae ... illa ... tunc ... et ... quasi proprietatis ... possessionis ... conductori ... in casu quo ... quasi proprietatis ... omittit ... explicabimus. Si rei dominus ... ab alio possidebatur ... possessionem duntaxat conducendo ... videlicet quasi proprietati ... conductio ... hoc est ... possessionis quatenus ... et quatenus ... dico plene ... explicatur nec ... facile ... conductori ... ad ius retinendi et possidendi ... possessionis ... certa mercede ... locatori ... conductio quasi ... proprietatis ... duntaxat ... possessionis, illa locator ... rei eiusdem proprietatis et dominus ... vice domini legitimus administrator ... duntaxat ... possessionem ideo ... quasi ... proprietatis ... ad id quod sua interesset poterit ... conductore ... locatore (...) ... sequentibus ff. locati ... duntaxat ... possessionis ... non potest, ... dominio

expectat Dummodo Venditor fuerit Locator noscatur ...
ac posterea illum ad id quod sua interest tenetur ...
eo venire, quemadmodum que ... a fructuario ...
cum queratur si decedente Locatore a Dño expellatur ...
inde in fructuarij succedens ... ad id quod sua interest ...
het quod hoc evenire posse ... debuit l. ... Dominus
§. hic. l. ff. locati. hoc ... superius ... Dnis sciens rem sua
ei illam simpliciter et ... proprietati conduxit hoc
et velut suponens Dnum locatore proprietatis ...
... in locatore, et conductio valet, ut recte sentit ...
... et sequitur glossa in eadem l. si alienam 28. ...
... quasi ... licet omnibus pene ...
in probatione mihi ... ex l. quia rem meam 20. C. hoc tit. ...
duntaxat ... Imperatores ... in effectu
... fuisse ... in locatione ...
... quod ...
... sciens conduxisset aliud ... fuerit ... l. ad ...
... l. 23. C. eod. tit. ...
... et ... in eadem specie
... conduxisset ...
... proprietate, et accedit ...
traditionis ... ff. de rei vindic. et traditio in
debiti a sciente facta ... donationis l. cuius ...
ff. de regulis ... ff. ad ...
... a sciente facta, et animum ... Donan
... et ... Donatio ... alienatio
... videatur ... et ...
... translationem dominij ne ...
... et ... l. ... 20. C. ...
... Bartholus ... l. si ... 28. ...
sequuntur illud ... censeo ...
rei propriae a sciente facta ... Donationem, et
translationem Dominij ... expressim ...
alio animo se conduxisse ...
...

Dominij

Ximenez in d. l. ad Sbat. 23. C. hoc. tt. Attamen

Dns sciens re sua ... dicta ... possessionis quae illi deberat et stabat apud locato ... recte ... Textul. ... in locatorem nec ... inducens ... constituens in poss. ... locatoris ... possessione ... Sbat. ... volu. 33. § ... de ... debet intelligi ... nobilissimos fines ... sicut nec potest ... dominium ... L. Non solet 39. ff. Locati ita nec debet ... possessionis transferre dominium ... nec potest ... efficere ... locator ... lege 1a. C. ... et L. 2a. C. ... 30. et 40. ... supra tradidimus num. ... Textul. ... possessionis ... quoniam difficile videbat ... dominij ... exemplo ... stipulationis ... Mea ... possideas ... emere ... stipulari ... precario rogare quoniam tunc ... stipulatio ... alieno nomine possessionis ... L. si in emph. ... ff de ... L. fin. ff de ... infine ff de ... et si possent aliquo interdicto possessione ... ex d. l. fin. in fin. principij et ... alique 26. num. 4. et ... in d. § ... quoniam ea ... fecit venditor habuit, et introductio possessionis potior ... exemplo potius ... dictione ... doctr.

sufficiant nec de rei ipsius substantia et persequamur ea veli
qua quis locari, et deduci non possint, ex his ss servitutes
autore Ulpian. in l. locare 44 ff locati, ratio redde
non in facili est. Cuiac. lib. 5 observ. cap. 6 quem se
quitur Gothofr. in d. l. locare 44. existimat locari servitu
tes non posse quia omnis locatio est ad tempus servitus autem
constitui statuit ad tempus, quia inde dicitur licet quandam
ex iuris stricto rigore servitus ad tempus constitui non possit.
tamen tuitione praetoris institutae servitutis ... tem
poris actionem pacti, et doli exceptione opposita probat Logi
... in l. servitutes 4. ff de servitut. Aliter Barthol.
quem plures doctores sequuntur putat servitutes reales
his non duntaxat agimus ... dicet ideo locari non
posse quia ... praediorum et ... praedii non possunt deberi ... post
praedia utilitatem duntaxat recipientes l. 1. ff omnia
praediorum cum similibus. ... locari servitus non possit et ab ipso domino praedii
... serv
ientis et a domino praedii dominantis quae admodum et pignori
non dari posse dicit in l. 5 ... 12 ff de pignor. et precario
concedi l. veluti 3. ff de precario. Omnia ... Pauli
Camers. in d. l. locare 44. ... plene explanavit ...
... praediales nec a praedii domino servientis obstinu...
res ... locatione nec a domino praedii dominantis cum ...
... servitus debeat alteri locari ratione iuris permittit et ...
Et recte ratiocinatur non potest dominus ... servientis alii
servitutem imponere per modum locationis ... Sicut lo
catio non est titulus utilis ad translationem dominii alterius
cuiusque rei l. solet 39 ff locati ita nec est utilis ad transferen
dum quasi dominium et possessionem servitutis ac ...
cum ea servitus non sit ... antequam constituatur quae res
... petat
nec possit constitui per locationem quia constitutio dominii ...
... dominantis efficit quasi dominium ... Locatio
autem non est ... quo transferatur nec domini
... ideo recte dicitur servitutem
... praedii servientis imponi non posse ...
... habentur quae ... posset
... servitute ... ad tempus ex l. 4. ff de ...
stitut. ... Ant. Faber lib. 19 ...

c.) nil. [illegible] pot dominij praedij dominantis [illegible] ea servitus diceretur debebat [illegible] locare [illegible] [illegible] Cotteriensis [illegible] [illegible] generalis [illegible] exigentia praedij dominantis, et in glosa l. 90 § in fine [illegible] servit. [illegible] [illegible] tantum [illegible] [illegible] praedio dominanti, [illegible] exp[illegible] utilitas, ac [illegible] reduceret ad servitutem [illegible] vellet ad [illegible] utilitate [illegible] expelleret [illegible] praedij dominantis [illegible] fruges et [illegible] locari [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] dominii [illegible] l. [illegible] 3. ff [illegible] [illegible] l. [illegible] 11 [illegible] de [illegible] quoniam [illegible] transferendi [illegible] de [illegible] [illegible] pignore [illegible] ex l. si pignori 37 ff de pignorat. act. et l. [illegible] 37 ff de acq. poss. cum similibus cum [illegible] [illegible] et dominium [illegible], et [illegible] utiliter [illegible], [illegible] eo modo [illegible] quo [illegible] possessio [illegible] possessionem in [illegible] transferret [illegible] ipse suo nomine [illegible] [illegible] utilitas [illegible] aliter [illegible] l. [illegible] [illegible] quo ad dominium praedij [illegible] [illegible] [illegible] quando certa [illegible] quantitas [illegible] servitutem pignori [illegible] [illegible] Faber [illegible] num. 12. [illegible] pignoris [illegible] procedat in servitutibus urbanis ac in rusticis [illegible] [illegible] l. [illegible] 12 [illegible] H § fin. ff [illegible] [illegible] inter interpretes [illegible] [illegible] nec [illegible] nec negotij [illegible] [illegible]. [illegible] Cuiac. lib. [illegible] cap. 6. Duar. lib. 2 disput. cap. 13. Ant. Fab. [illegible] lib. 9 [illegible] cap. 6. et [illegible] Gotofred. in d. l. 11. § fin. litera M. [illegible] [illegible] [illegible] fructuum [illegible] [illegible] significat in l. [illegible] 10 C. de [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] l. [illegible] 12. § [illegible] 2. et l. [illegible] 15. § [illegible] ff de [illegible] [illegible] [illegible] 1° [illegible] fructus [illegible] Ottoman. in d. l. 10, et [illegible] ad [illegible] l. [illegible] 10. cap. 5. [illegible] in d. l. 10. [illegible] [illegible] § [illegible] quoddam [illegible] [illegible] fructus [illegible] [illegible] vocat in d. l. [illegible]

in fine, nec morte auctoris finitur l. si socius 18.
C. de iure dotium de [illegible] cum d. l. si dña 10.
Videndi Osuald. et Ottoman. loco praecitato et Gifanius
in d. l. 10 [illegible] et fructu esse locare, et pignori dare licere
[illegible] l. 9 §. ult. ff de usur. et l. ult. ff. eod. ac [illegible] posse usufructuario
locari in praedio [illegible] persona [illegible] alteri illud cedere
queat potest [illegible] alteri permittere fructus et commoditatis percipiendae cum
nullo [illegible] rationes quas superius [illegible] frui
in [illegible] persona libera [illegible] habitat. nisi aliunde
[illegible] necessaria [illegible] persona [illegible] impediret, l.
neque 1. l. plene 12 in fine. l. generaliter 14 ff de usu et habitatione
[illegible] Cuiac. [illegible] lib. 13 Observat. c. 6. [illegible] lib. [illegible] emendat. c. 23
et ad eum Osual. in notatis litera C. [illegible] veteres interpretes in
d. l. locare 44.

Praeterea nec pecuniae locatio [illegible] esse
[illegible] sermone [illegible] numos [illegible]
[illegible] appellavit, et usuras mercedem improprie [illegible]
[illegible] observat Cuiac. [illegible] quoniam [illegible] duntaxat
locatio [illegible] pecuniae [illegible] in usu [illegible]
[illegible] fenore [illegible] dicendum [illegible] vino, et
reliquis [illegible] in l. 81. ff. de usufruct. [illegible]
rei quae usu [illegible] non alio modo his uti possumus [illegible]
nec eandem [illegible] reddere possumus [illegible] Aliud autem dicendum erit
in nummis [illegible] aurea et argentea [illegible] gemmis [illegible] uti solent locent
eorum [illegible] locatio [illegible]
usufructu l. numismatum 28 ff de usufruct. citra dubium [illegible]
nigri generis numismatum [illegible] usus. Adeo [illegible]
[illegible] locari posse [illegible] nunc de facto [illegible] et facta [illegible]
[illegible] locari posse [illegible] opera facienda [illegible]
et conducunt, et operae utiliter locantur l. 2, et l. si mihi 22 l. hoc
[illegible] l. item quaeritur 13 §1 cum §. seqq. l. item si 22 § cum insulam l. si in [illegible]
19 §3 [illegible] penult. l. [illegible] 26 l. operas 38 l. [illegible] 51 §1 l. Marcius
59 l. cum [illegible] 60 § vestimenta [illegible] ff locati l. [illegible] 6 [illegible]
et operas ff de postul. l. 3 de his qui not. infam. cum aliis [illegible]
[illegible] omnia [illegible] locari [illegible] illa duntaxat quae [illegible]
[illegible] exercent [illegible] recte [illegible]
c. 14. et lib. 13 [illegible] c. 6. [illegible] Paulus Castrens. cum aliis [illegible]

in fine

in L. si pretio 22. §. 3. Inst. [illegible] ff. locat. [illegible] sine [illegible] in ea vineas [illegible] erint si in insula
locaverit [illegible] in Area mea, et tabulam meam pingendam, et anulos ex auro meo faciendos
aut g. similia: sin autem det opus faciendum in re ipsius conductoris tunc a[illegible] locatio et conductio
intelligitur, inde ut s. explicuimus c. 1. n. penult. si tecum conveniant, ut anulos mihi facias
ex auro tuo non locatio et conductio [illegible] intelligitur, l. empt. et vendit. l. 2. §. 1. ff. locat. quo sic accipitur
[illegible] L. si [illegible] 22. §. cum insulam 2 ff. locat. ex Paulo Castrens. supra diximus
in [illegible] pecunia dem, ut Stichum manumittas, lo-
catio erit [illegible] contractus innominatus, do ut facias. L. naturalis
§. 3. at cum do 2 ff. de praescript. [illegible] ut q. locatum faciendum
dicatur convenit in re aliena hoc est in [illegible] [illegible]
prio [illegible] ut etiam q. hoc tacita quae momentaria sit
et nulla opera nullum vel labore desiderant locari non possit
ut ait Donell. [illegible] sup. [illegible] quae [illegible] solemnis
[illegible] manumissio ut [illegible]
[illegible] recitat [illegible] L. naturalis §. 3 at cum do quaratione
[illegible] nec agrimensores operam suam locare dicuntur
l. 1. in princ. ff. si mensor falsum modum dixerit, nec advoca-
ti [illegible] l. 1. §. [illegible] ff. de extraordinar. cognition.
[illegible] Seneca [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Verdens [illegible]
[illegible] locat [illegible] Unde et religiosi
[illegible] ordinis [illegible]
[illegible] extraordinem [illegible]
[illegible] l. 1. in princ. et §. sequentibus ff. de
extraordinariis cognitionibus [illegible] opera beneficij loco
[illegible] pro [illegible]
[illegible] ad [illegible] remunerandum
[illegible] l. 1. ff. si mensor falsum modum dixerit
[illegible] salarium [illegible]
[illegible] mandatum semper [illegible]
l. 1. in fine ff. mandati nec [illegible]
[illegible] remunerandi [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] salarium [illegible] mandati
[illegible] Lagiriani
[illegible] superiori [illegible]
[illegible] Donell.

Locis sugesti citati generice ratione quae vitium ne
cientia propterea ut Capina eas locat. B. elderich
in nisi aliis ostracha [illegible] Sancti ut faciat
inquo se penitentiae est post pecuniam dedere. Locis ita
Aemet Vgian. [illegible] si pecunia 3. ff. de [illegible] eam dato
eam sibi secuta [illegible] Donec. in cotrac locati [illegible]
quomodo [illegible] manumissio servi [illegible]
exercet ne negociet si necessitatio [illegible] Ca nemo [illegible]
libertatem potest exercere [illegible] locis [illegible]
[illegible] danis in eo constat [illegible] putat [illegible]
[illegible] sequitur semper referenda ad eos
[illegible] Tilmuril [illegible] fiat in re propria [illegible]
[illegible] locat ut in area mea insulam edificet
pictor ut tabulam mea pingat et sic de reliquis. Sin mira
tam doctum adeo dormitasse ut non animadverterit operas quam
dem aliquis locare dici, ut cum vestigiis de pugnet. l. 1. §. remo:
vet 6. vers. et quod operas ff. de [illegible] in solum in arena [illegible]
arena ut depugnet certe quae regioni nocet d. §. removet 6. vers.
sicut [illegible] accedat artis ludicrae causa l. gaut. § ff. de his q.
notant infam. qq. cum [illegible] neutiquam dici potest operas locari
ut inde nec [illegible] circa personam [illegible]
ei [illegible] ratione extrahere oportet. Barth. ind. l. si pecu
niam 3. ideo putat ibi locat. [illegible] [illegible]
[illegible] miserat se iturum Romam quod non solebat operas
locare dominium [illegible] dicit si pecunia dedissem [illegible]
q. solebat locare operas suas. Verum id recte [illegible]
ind. tract. de [illegible] [illegible] quare [illegible]
manifesta [illegible] repetitione dari ut personam [illegible]
ventris [illegible] ratione, aperte [illegible]
d. l. 1. §. removet 6. vers. de operas ff. de [illegible]
care operas dicit ut cum [illegible] depugnet, quod necessitas
[illegible] pugnaverat nec tunc [illegible] at ex [illegible]
[illegible] notandum affirmat. alii domum [illegible]
in rationali ad l. 5 quae existimat locati [illegible]
ea ratione [illegible] quae pecunia non dederam ut
mercede [illegible] ut [illegible] quemadmodum non ad
[illegible] vendit [illegible] non sufficit pecunia

[illegible] 13

gre dari i. necesse e dari et gestum quomodo expli
cat l. Ult. ff. de V. O. [illegible] n secun. l. naa
§. 1. [illegible] ff. de prescript. [illegible] cu alijs pluribus docet
[illegible] in d. l. naalis §. ita pariter ut locatio contrahat
n sufficit pecunia dari [illegible] opera e necesse e dari ut
Mercede [illegible] ro locatio sine mercede. [illegible]
[illegible] ni du [illegible] expedit. quoniamquae
[illegible] in d. §. pecunia n data ut merce de [illegible] quez
uis data eet ut Merces videt ibi [illegible]
cat. quoniam n in re ista nec in persona nec opere
impendebat [illegible] ut locatio [illegible]
adverterat et suadet collatio l. 2. §. 1. ff. locati c. l.
ite singtio 22. §. cum insulta eodem tt. quare in re adeo
~~[illegible]~~ Arbitr [illegible]
et Nobilius ego [illegible] ex animi [illegible]
offerre. [illegible] ad Modum [illegible]
do [illegible] tabula pingenda ut supra explicavimus [illegible]
plurimum [illegible] faciendo aut tabula
pingenda. [illegible] certa mercede [illegible]
ad pingendam tabulam [illegible] faciendam [illegible] quoniam [illegible]
[illegible] aliquid faciendum tu accipis ac
[illegible] locator [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] locatori [illegible]
ut habeas certa Mercede Romam [illegible]
[illegible] Roma [illegible]
[illegible] Roma [illegible] Merce
[illegible] Roma [illegible]
[illegible] operis [illegible] Merce
[illegible]
Mercede tibi [illegible] Roma [illegible]
operas tuas [illegible] michi [illegible]
[illegible] locatore ego [illegible] locatio et
[illegible]
[illegible]
[illegible] locationis [illegible]
Locatarius aliquid sit faciendum [illegible]

cum [illegible] Quando simpliciter certa [illegible] pacta
inungo hoc est tibi pecunia do, ut Roma eas [illegible] locatio
[illegible] est intelligenda ego q. tibi curgit [illegible] iniungo [illegible]
locator [illegible] essem [illegible] nec res mea [illegible] tradat
nec [illegible] aut persona mea q. faciendum [illegible] [illegible]
[illegible] locationis nam intelligi [illegible] locationem
[illegible] inde [illegible] censet [illegible] nominat [illegible]
ad ut [illegible] sentit Ulpianus [illegible] (in pecunia)
ff. de [illegible] data [illegible] explicanda [illegible]
quoniam id q. dicit facta duntaxat locari posse [illegible]
[illegible] persona [illegible] hic intelligendum [illegible]
persona [illegible] locatoris [illegible] persona [illegible] conductoris [illegible]
[illegible] locatore [illegible]
[illegible] intelligi.

De necessitate paciscendi merced. in locat. et conduct. tantum duntaxat in pecunia numerata [illegible]

Ad explicationem legis licet 8, legis [illegible] num. 21. C. h. tt. de locat. et conduct.

Caput 1[illegible]

nota de esta materia hasta el numero de la [illegible] siguiente

Excommunicat. [illegible] doctrina [illegible] concedit q. [illegible]
[illegible] crimina [illegible]
[illegible] revelare [illegible]
[illegible] sensione, ut in [illegible] censet [illegible]
[illegible] in l. libert. 148. [illegible] libert. ff. de bon. libert.
sequuntur Aragon. [illegible] et alij ad [illegible] q. 70. art. 3. Greg. de Val.
tom. 3. disput. 5. q. 14. punct. 3. Nav. in man. cap. 18. num. 3. [illegible]
cap. inter verba 11. q. 3. Corol. 34. [illegible] de inst. lib. 2. cap. 31.
[illegible] 1. [illegible] in clavi Regia lib. 12. cap. 19. num. 27. [illegible]
in l. 2. num. 67. tt. 8. lib. 4. recopilat. [illegible]
[illegible] correctione [illegible] l. [illegible] cap. [illegible]
2. q. 5. = 2.° ut [illegible] ad [illegible]
sensione [illegible] 6. § 1. C. de [illegible]. 3.° ut [illegible]
[illegible] infamare [illegible] l. 5. C. de [illegible]
4. [illegible] inde inferat multo mag. [illegible]
[illegible] ex depositione testis.

Tertio ad

N° 42

ptine defendere videt' exgerimina tibi excellendi ... [illegible] icit. nec illa plene paruit ttenere act. iniuriar. nisimodo exceptionem ... tiam omnino enervabant, et saltem minuebant ... iniuriae ... iniuriar ... in iniuria ... animo illa inferendi. l. illud 5. §. 1. l. ita quod 5. §. sigiatholog. de iniurijs. l. ... ad l. Corn. ... qui ... dicit dumtaxat agit ... in iuriando ... in fine de ordine cognit. ... de iuriis ... ideo excusat' ... menti ... l. 1. ... ff de incend. ruin. et naufrag. Felici allegat. 6. ... ff de iniuriis ... liberatate 26. ff de ... in l. ... ff de iure fisci ... Marcian. ... sibi ... quis defendere potest

in ca. sua expresse Pag. in l. ... 88.

... delatoris ... pecunia qua ali... tenebat ... iuri temporis ... pertinere tendit delatorum ... quamvis ... potuisset quonia ca. sua agendo indicat igit eod. modo ... ut se liberet ab adversario ... crimen intendit ... iniuriasse quamvis ... potuisset qua sig ... ... Jason in l. ... ff qui et ... iur. ... Num 185. ... allegat 3 ... lib. 9 ... cap. 13.

N. 1.

Tertio ad locat. et solutionem utilem ... necesse est de mercede pacisci hoc est de pretio sive pensione; prout ... dicit in l. sig ... ante ... fin. ff. de acquirend. poss. l. ult. §. ult. ff ad l. ... de ... ff locati; quo alias merces alias pensio alias reditus sive redditus dici solet quamvis non ... appellationes soleant cuiusq. locationis pretio ... ; ... de praediis pensio duntaxat reditus aut redditus dici soleat ... operis ... duntaxat et merces ... Coriae. lib. 1. observat. c. 26. ... constat locatione; et conducti ... pacta mercede, ... instit. ... l. 2. ff locati ... ff depositi ... ff de ... l. ... ff ... donationib. ... l. ... ff ...

ad hoc actio iniuriar. ... obicientis ex ... ut ... sicari ... paruit

grio inst. de locat. Adult. quod et aluisse Memini
sanctus Paulinus Epist. 1. in illis Vbi ... ego te ...
in Monasterio tanti Vicini Martiris inquilinum, et ...
in horto eiusdem colonum locabo, et gratis quia a pakesam.
accepisti denarium tuum, et ratio in proclivi, ...alias nichil
locao distaret a donat. Commodato § inst. ... Quibus
quae res .. hunt explicat Petrus Gregorius lib. 27 synta
gmat. c. 1. n. 10. Petr. Faber in l. imaginaria 16 ff. de
reg. iur. Arius Pinelus in rubrica C. de rescind. vendit.
2. p. art. 28. Ant. Gomez lib. 2. Variar. c. 3. n. 4. Gre
gorius Lopez Madera animadversionum c. 15. Menchaca
Controversiarum usu frequentium lib. 3. c. 35. Covarr. lib.
Miscellanearum c. 11. Cuiac. ad lib. 5. observat. c. 26.
Donel. lib. 13 commentariorum c. 6. ubi in notatis ad
ipsum Osuald. plures referens litera J. Unde sit

Locationem donationis causa a ... posse l. sicut emptio
... § 1. ff. locati, nec mercede pretio vel simulato, vel
ficto ad instar s. Emptionis et Venditionis, quae pariter
quoniam sine pretio inutilis l. 2. § 1. et l. si quis fundum 37
ff. de ... hend. empt. l. 2. ff. Locati, ideo et inutilis
est pretio simulato, et ficto l. nuda 55. ff. de ... hend.
empt. l. emptor 12. ff. de aqua pluv. arcend. l. stralegi
§ 1. ff. de oblig. et act. l. ... 21 C. de transactionibus, et
inutilis item est si donationis causa fiat, l. cum in vendit.
36. et l. si quis Donationis 38. ff. de ... hend. empt. l. ult.
ff. ... donato, quemadmodum et societas quae etiam donationis
causa inutiliter contrahi dicit in l. societates 5. § fin. ff. pro socio
l. cum hic status 32. § si inter 24 ff. de donationibus inter
... l. donatus 35. § si quis 5. ff. de Mortis causa dona
tionibus l. in causae 16. § 1. ff. de Minoribus et inveniunt
l. si ... fuerint ... § Aristo 2 ff. pro socio inde quod locatio
quo locatione emptione et societate donationis causa
... ... efficax donatio ... l. ult. ff. ... donato,
l. si donationes 3. l. si ... donationis 8, et l. empti
9 C. de ... hend. empt. quoniam plus valet quod agitur quam
quod simulate concipitur l. 1. et l. 3 cum toto et plus valere

quodagit

quod agit Ubi Consulendi Cuiac. in lib. 16. obser. uat. c. 26. Gotofredus ind. l. Ult. ff. de donato, et d. l. nuda §§ ff. de contrahend. empt. et d. l. societates § final. ff. pro socio Uerius Iacobo de Arecio n. inire ia aduuibat d. Acurs. an sicut emptioni, et loca tioni ita et societati inutili inire efficax donao siue Lendus est Petrus Faber in l. imaginaria 16. ff. de reg. iur. Ant. Faber in iuris prudentia Papiniana tt. 9. prio 5. illat. 24. Donel. lib. 12. comentar. c. 7 et Othald. in notatis litera J. n. ita siquant libet pretio, etsi uiliori donationis cāa locāo, l. Uenditio contrahat quippe tu Utile futura Locationē; aut Uenditione excepto casu quo donao prohibita sit obstante et ex l. 9. 2. § 8. 1. ff. ad l. Iull. repetund. l. siquis donationis 38 ff. de contrahend. empt. l. si sponsus 5. § circa 5. et l. si uir 52. ff. de donationibus inter, l. Uir Uxori 17 ff. ad Velleian. quoniam ex to in locatione; quam in Venditione liceat contrahentibus adinui cem se decipere l. in causa 16. § idem Pomponius ff. de minoribus, et l. item si pretio 22. § fin. ff. lo cati adeo et nec si ultra dimidium iusti pretij par te Venditor fraudatus sit in uoluis habeat ipso iure Venditio rescindenda sit l. 2. C. de rescind. Uen ditione de cuius explicatione, et illustratione ui dendus l. Cuiac. lib. 16. obseruat. c. 18, et lib. 23. c. 24. et 32. id appel. Voto est Locatoris l. Venditoris ut carius locet l. Vendat, ac uo id l. Emptoris Voto l. Conductoris ut Uilius emat, Uilius conducat l. si Voluntate 8. C. de rescind. Uen dit. Inuenit q. Seneca lib. 6. de beneficijs. c. 38 ideo non est contra natura contractus uiliori pretio Venditus fieri, l. locatus actantum quocasu donao lure prohibeat contractus euacuat Viribus ne alias in fraude legum donao procederet eius pretij quo plus res estimabatur.

Ergo nulla est Locatio sine pretio Mer cede, unde explicandus tēs in l. siquis 46. ff.

Locatio, et l. siquis ante 10. § final. ff. de acquirenda
possess. ubi numo uno facta locationem nullam ēē dicit
perinde enī est numo uno, atq. adeo exiguo pretio locatio
ne facere, ac nullo quomodo Seneca l. epistola 95. post
medium omnia dit, quæ maxima inter nos habent
divitias, gratiam, potentiam, sextertio numo stimando
idest pene nihil, et Cicero in oratione pro Roscio
Comœdo paulo post princip. hic tu (inquit) si ampliū
numo petisti quam tibi debitū est, causam perdi
disti; id est exiguum quid ac pene nihil. amplius
plius petisti, caussa cadēs quibus non obstat
lex si ususfructus 66. ff. de iure dotium, ubi
nummo uno locari, vendi ve posse uxori a
marito ususfructum, quem dotis nomine acce
perat adseveratur; nam animadvertendum est
et si numo uno instituta locatio, venditio ve proce
dat, quia nec locatio, nec venditio, ut diximus
sine pretio stabit; et numus unus pretium non
est d. l. siquis ante 10. § final. notatq. Cuia
cius in l. ultima ff. pro donato, tamen ex
pediendarum rerum gratia; expediendæ ve alicu
ius iuris subtilitatis cāā, quam de quæ vendi
tionem, et ad eius instar locationem uno
numo fieri permitti, ideo genere venditionis
quam imaginariam appellant, quemq. veterem in lucem prodit
(a) usi fuisse veteres intellam. pet. æs et libram ut meminit Justin. § 2. inst.
de testam. et Ulp. in fragm. eod. tit. in princ. Clemens Alexandrinus lib. 5. Stromat. Varro lib. 8. de lingua latina c. 40. Quintiliani declamat.
30. Agellius lib. 15. c. 27. Sueton. in Aug. c. 64. itemq. in adoptionibus
et emancipationibus ut refert Boetius in topico Ciceronis, Gaius
lib. 1. institutionum tit. 6. § final. Paul. in l. ult. C. de eman
cipat. et § præterea 6. inst. quibus modis ius patriæ po
testatis solvitur; præterea in nuptijs per coemptionem, teste
Sancto Isidoro lib. 9. originum cap. 5. et non
notat Petrus Faber in l. imaginaria 16. ff. de
regulis iuris quod referendo ubi Cicero Papirius lib. 4 libro
inserere Sanguinalicio ad Decium ubi de libello sibi misso

Emptum

= Et nostri alij plus Mirij arce [illegible] Caiano =

arg. q. pe Caiam appellati aludens ad arcu quo imaginaria nubentis coemp.
fieri solita: Caias n. appellabant nubentes nominis amicoa a Caia Caecilia
tanaquile Tanaquile dicta Tarquinij prisci Regis vxoris quæ perinsignis fæminæ
effigiæ Tarquinij ficara uxore foret indeq. profectib. qdiu maritu intuegnat
nubentes quem Caia erat respondebant = Vbi tu Caius ego Caia vt refert
Iul. Paris Z Stigoc[illegible] authen epitome lib. decimi Valer. max. in fine
queniunt. Cicero in digt. pro Mureno. quintil. lb. 1 instit. c. 7. bg Pompeio
et Plutar. relati a Brison. in libello singulari de ritu nuptiar pag. mihi
42. insuper et ejusd. generis imaginaria vendit. vno nummo facta ex[illegible]
vt vetereri stipulando bona debitoris Z obligati addicebant alieni vt
creditoribus satisfaceret tunc n. sexterio nummo addici solita vt
ex Cicer. pro Rabirio posthumo in fine quo modo distractor bona [illegible]
alieni magnitudine semistiavendita refert. Ascanius in fine q[illegible] millio
ni [illegible] pariti observatu in restitut. fideicomissariæ hæreditatis refert
theophilus ad tt. restituta instit. de fidei cmissar. hæredit. quod tenbat Pet.
Fab. loco supracitato referre licet. L. [illegible] dimisfariorum ff de agris vendo
[illegible] pignore redditio refert vt [illegible] Vestia Monuit probins dieb. L.
ganeiy ingelo ff. de contrahend. in illis verbis vt percepstis tibi decq
tibi vi redditu revenderet tandem et id ipsum fieri solitum in donationibus
maiores rei mancipij vt notat Ant. [illegible] lb. 1 disput. c. 13. Ac Cuiac.
lib. 19 observat. c. 31. quoniam cum rei mancipij dominium qui ditarius ide
rite quæritur in accipiente tradit. Ita Ca. donationis causa facta
sine Mancipatione ni transfert ut Vlpian. in fragm. tt. de dominijs
et aquisition. rer. §. Mancipio Z et § traditio 6. necesse habebat donator
re vendere Mancipare sextertio nummo verbis certis libripende
et quinque testibus præsentibus vt docet ind. §. mancipio alioqui pleni
dominium ni transferebat in donatarium hinc in veteris [illegible]
Rom. a pud Gotofred. in l. vlt. C. de donat. vic legit hoc monumentu
Sallius Tiberius sibimet servo donavit Lucio Sanio Simphoro
Mancipavitque sextertio nummo vno ex [illegible] Vitriae lb. 1. c. 4.
vnde quoniam etiam post abdita Mancipationis solenia manserant in
donationibus ea verba solemnia sextertio nummo vno ass[illegible]
illorum necessitatem lex Basilicis vide interpretat Cuiac. [illegible] c. 31.
substulit Iustinianus in l. vlt. C. de donat. singulum illud singulare
q. sextertium nummum aio fuisse assium quatuor apedq. quamvis [illegible]
temporibus sextertius duos asses et semissem duntaxat valuerat
1000. sextertij dicti fuerat quasi Se mis tertij vt [illegible]

ex Boctuccio Metiano de asse [illegible] Varrone lib. 4. a lingua latina c. 36. ex sexto Pompeio 100 sextus erat [illegible] quarta pars denarii q deca [illegible] postea auctus fuit denarius [illegible] ad [illegible] annos [illegible] [illegible] numerus [illegible] quarta pars denarii ac proinde [illegible] duos asses et semissem [illegible] sequente [illegible] quatuor asses teste [illegible] Boctucci Metiano [illegible] indicante [illegible]

Semi [illegible] [illegible] [illegible] loco [illegible] et [illegible] in semissis ad lib. 4. annalium Taciti litt. S. ex [illegible] fructus 66. [illegible] immediate cum Maritus [illegible] nec [illegible] a Dno pro [illegible] illius soluto Manimus [illegible] ex quo [illegible] tantum [illegible] impedita [illegible] expedire posset, quo [illegible] Vendatur locet nummo [illegible] remanente iure penes Maritum per ceptio fructuum ad Dotem pertineat ideo expediente suas [illegible] [illegible] admissa eo casu quo ad modum et [illegible] [illegible] imaginaria [illegible] F. locatio sestertio nummo [illegible] manente iure penes Maritum perceptio fructuum ad [illegible] pertineat quo modo et apud Valerium lib. [illegible] de gratitudine n. 10 [illegible] [illegible] in [illegible] et [illegible] quoniam prosequi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nummo [illegible] Expediendam [illegible]

Expediendi [illegible] [illegible] nummo uno locari [illegible] sine iusta Mercede Locatio non procedit necessario [illegible] Mercede pacta [illegible] necesse quod erit pacta Merces [illegible] [illegible] § Pretorea [illegible] inst. de locat. et [illegible] [illegible] si vir sponsi [illegible] de Donat. inter [illegible] ad instar Emptionis et Venditionis [illegible] in § [illegible] inst. de empt. et vendit. intelligitur [illegible] Merces, sive ab initio expressa quantitate sive ad [illegible] demonstratio [illegible] [illegible] quantitatis [illegible] pretii in [illegible] [illegible] hec venditio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Anth. Tom. lib. [illegible] c. 2. n. 9. [illegible] [illegible] C. de [illegible] Vendit [illegible] 18. et Cuiac. in [illegible] ad L. 2. 21. ff. de [illegible] Empt. quia ratione in L. [illegible] 18. C.

Si locatio fiat nulla designata mercede [illegible] Locatio procedit nulla designata Mercede quoniam [illegible] [illegible] cum res ea locari soleat certo pretio videtur ad pretium designatum [illegible] solitum [illegible] aliter dari solitum et ad [illegible] consuetudinis [illegible]

Quia locatio subcedit mercedis commentat. tractatus ut recte inde non nulla ab praxi hodierna inferens utilia desiderat ... D. n. g. ... mercede nulla et incerta mercede pacta nihil actu intelligerent. Unde inter veteres prudentes dubitatum fuit quo accedunt est cum merces, pretium vel locationis aut venditionis fieret interti alicuius arbitrio, alii putabant utile fore locat. et venditionem quasi ex illo collato in arbitrium boni viri quos perpetuo forte existimat ... seu similibus ff. de ... acceptera est tertio illo non arbitrante utile futurum contractum, arbitrio residente seu ... nominati ac ex ... et quo pretio et mercede taxata | alii autem inutile censebant locat. aut venditionem nisi ab eo tertio arbitratu esset qua nova in illo lata constitut. ... Imper. Iust. in l. ult. C. de contr. vend. empt. indens quasi conditionalem esse eam ... contractum ut si is ipse qui nominatus erat pretium affinisset omnimodo ... eius destinationem contractus ad effectum perduceret, sin autem ipse noluisset et non potuisset pretium affinire nullius esse venditionem et locationem eius constitutionis. Meminit ipse Iustin. in d. 1. instit. de emp. et vendit. eiusdem q. vero ... adoptata insernisse ... in l. si merces ... locati ... adhuc q. Pauli in l. ... ff. pro socio et ... si merces ... quaestio ... iniusta nec forte ... bon. fide accusant quem ... credo ... Gaii ... in l. ult. C. de contr. vend. empt. quo ... Gaio ... credon. ... prudentes inter quos forte Gaii idem putasset quod ... Iustiniano ... censebant namque dubies venditio locatio ... habebat quanti ... existimasset duo ... pentes ... Primo arbitrium boni viri, ac propterea ... inutilem arbitratum esse contrahere ... in iusto arbitrio in iudicio bonae fidei ut de societate dicit in l. ... ff. pro socio ... certi ... in quo arbitrium ... quasi sub ... contractus volente ... quasi ... fuisset arbitrium acceptera ... arbitrante inutilem contractum existimabant ff. de societ. coita ex his par ... quem ... fuisset ... ait ... in l. si coita ff. pro socio ... Iustin. in d. l. ult. quamvis ... expressit ... contractus ... tionem et locationem conditionalem esse putando ... arbitrante ... et voluisse credens ... fuisset arbitrium ... apud iudicem ... arbitrio ut ... Cuiac. in l. ... C. de contr. vend. empt. etc. ... contractus bonae fidei ... utriusque ... generis ... venditio, et locatio ac ... de bonae fidei contractibus ... de societate ait ... in l. ... et Paul. in l. ... ff. pro socio. Unde animadvertendum inter contractus bonae fidei et contractus stricti iuris ... non ... nisi ...

qui merces, pretium et locatio ... in tertii alicuius arbitrio ... Locat. ... in arbitrium boni viri ... arbitratus fit et ... alio arbitrante ...

... tertii ... arbitrio ... fit

... in iudicio bonae fidei ...

distinctio inter contractus bonae fidei et stricti iuris ...

[Margin:] [illegible] arbitri [illegible] ... [illegible]

[Margin:] [illegible] gesti [illegible]

[Margin:] Prosequitur in [illegible] ... si in iure arbitrer in contractib. bonae fidei ... arbitratui boni viri [illegible] ... arbiter [illegible]

[Margin:] [illegible] exciptur

[Margin:] in dotis promiss. [illegible] semper succurrit [illegible] ... promissio operarum liberto ex bono et aequo formam capit

[illegible] ex qui [illegible] vere arbit. [illegible] hunc [illegible] personae [illegible]
assigna [illegible] restit. tractum, ut in contractibus bonae fidei [illegible]
in d. l. [illegible] [illegible] ff. p. socio d. l. si [illegible] §. [illegible] ff. locati
[illegible] d. l. [illegible] C. de [illegible] pariter, de tractatis [illegible]
[illegible] l. [illegible] arbitratu 43. cu l. sequenti ff. de [illegible]
[illegible] 45. ff. de [illegible] arbitrium [illegible] arbitrium [illegible]
[illegible] in locat. [illegible] probando [illegible] operi locato adie
ctu sit, tunc n. [illegible] facto [illegible]
cedat, [illegible] arbitrium personae viri [illegible] arbitrariu voluntas
arbitrio boni viri [illegible] l. [illegible] 24. ff. locati [illegible]
l. [illegible] 77. ff. p. socio [illegible] [illegible] arbitriu [illegible]
[illegible] adiecta, quia n. est credibile voluisse [illegible]
[illegible] ad effectu n. [illegible]
[illegible] aut [illegible] aut dote [illegible]
[illegible] iusserit [illegible] et [illegible]
[illegible] credibile [illegible] voluisse arbitrio boni viri [illegible] voluntate
[illegible] n. [illegible] aut [illegible]
[illegible] fieri, aut [illegible] aut dos [illegible] aut alimen
tor. [illegible] quantitas designari [illegible] multas [illegible]
[illegible] D. [illegible] de [illegible] [illegible]
ff. de leg. 3. et l. [illegible] §. ff. de alimentis legat. At [illegible]
quo [illegible] arbitret [illegible] interveniens fidei et [illegible]
[illegible] in [illegible] bonae fidei [illegible] expressa [illegible]
[illegible] boni viri. D. [illegible] 76. [illegible]
[illegible] arbitret [illegible] arbitrium in bonae fidei
[illegible] D. [illegible] 8. [illegible] 9. ff. p. socio [illegible] at
[illegible] arbitrium
[illegible] de [illegible] [illegible] l.
Societate 36. [illegible] excepto tu [illegible] promiss. dotis, l. 3. C. de dotis
promiss. et l. cu post 69. §. gener 2. ff. de iure dotiu [illegible]
[illegible] l. 1. C. de dotis promiss. videndo Cuiac. [illegible]
[illegible] C. de dotis promiss. quoniam in dotis datione et promissione
[illegible] semper succurrit ex aequo et bono l. [illegible] 6. [illegible] ff.
[illegible] eo casu promissarum operarum a liberto l. si
libert. 30. ff. de [illegible] libert. [illegible] promissio ex bono
et aequo [illegible] capit, [illegible] in [illegible] pluribus
[illegible] seqq. et l. [illegible] ff. de operis libertor. quo [illegible]
casu, et [illegible] n. [illegible] arbitrium
a [illegible] iudice [illegible] nominato [illegible]
boni viri arbitriu expectandu, [illegible] n. [illegible]

Matrimonij cui oneribus ferendis dos inseruit necnon fauore libertatis cum causa ut adiiciant [illegible] domini ad seruum manumissione ocius permitti [illegible] imponi petit conciliari [illegible] inter [illegible] promissionem eorum [illegible] mens [illegible] ostes casui auxilij egredeunt nominati personis. Hoc ex locationis merces [illegible] expressa in [illegible] textu [illegible] extranei expresse fecit sin autem simpliciter indefinite res locet, quan[illegible] aliis [illegible] personam certam designatam forte in [illegible] extrahendis auxilium res locat [illegible] dicendum 1° n. [illegible] indefinite locet q. alij [illegible] persona [illegible] designata [illegible] [illegible] locatio quoniam incerta Mer[illegible] [illegible] nec certo [illegible] auxilio [illegible] certitu[illegible] [illegible] dici [illegible] si Merces [illegible] [illegible] locati [illegible] generali [illegible] [illegible] [illegible] Dicit [illegible] applicat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] locatio [illegible] Mand[illegible] [illegible] procedat ab actione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] desideratur [illegible] ad similitudinem emptionis et venditionis in [illegible] admissa docent [illegible] [illegible] [illegible] sequitur [illegible] ad [illegible] [illegible] 1. litera O, [illegible] 16. [illegible] [illegible] venditio nullo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plura singularia admissa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tempo[illegible] [illegible] [illegible] adlla[illegible] [illegible] [illegible] singularia 15 [illegible] [illegible] [illegible] accessoria [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] accessoriis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2° [illegible] Merces [illegible] [illegible] [illegible] extrahentibus [illegible]

Locatio generalis [illegible] indefinite [illegible]

inutilis [illegible] [illegible] [illegible]

interpretat[illegible] [illegible]

[illegible] singularia [illegible] mutual[illegible]

[illegible] accessoria

inutilis [illegible] locatio mercedis [illegible] [illegible] extrahentibus

Locatio et decemp ... g depend. §. 1. f. fre
quaerend a emp ... in ... ementis et vendi in
... voluntate collata ... non hoc collato ...
... invitus ... vendendo q n adstringit necessitate contrahentes
vt dixit in l. impendentibus C. de contrahend. empt. quia cum obli
gationis vis consistat in adstringendo seu vinciendo ...
... adstringendo §§ ff de V. oblig. principii inst. de oblig.
non est intelligi. obligao que non adstringit ... non contracta
intelligitur venditio, pariter nec locatio ... contrahen
tium vinculo obligationis adstricti ... ita similiter
nec vendita contracta censet venditio, aut locatio cuius mer
ces, praetium ve in voluntate alterius contrahentis confert possit
n. aut exiguo aut nullo designato praetio obligationis vin
cula aut dissolvere ... aut ... ad ...
... Mancie ... q. f. vt ... Mercede praetium ...
... l. contractus confirmare, nec obstat posse
... Mercede praetium ... dixerit arbitrio corrigi
... bonae fidei, vt de arbitrio alterius ... extranei
... in praesenti) §. cum seq. ff. f. socio, ...
... dixisset ... arbitrio boni viri spectari
... arbitrio ... locatori ...
... in l. si in l. ... ff. locati ... respondet
Mercede praetio ve in arbitrio alterius ex contrahentibus
collato ... intelligi locatione, et vendit.
... posit exiguum Mercede, praetium ve dicere ... nul
lo dicere vele, ... ad modum ...
cum ... contrahendi ... confert in alterius contrahentis
voluntate ... l. impendentibus C.
de contrahend. emptione ita, et ... cum praetium ... Merces in
eius voluntate confert, quoniam cum posset nulla designata
Mercede ... contractus ... casu
... collata in eius arbitrium ... nec eo arbitrari noluerit
... arbitrium boni viri ... ad modum nec ...
... non arbitrium ... tertii alicuius extranei in
cuius arbitrio ... Ut ... ex l.
... §. pro socio et l. ult. C. de contrahend. empt. ...
ad ... dixi, quod ... socio ... f
... locati ... extranei, ... alterius ex contrahentibus ar
bitrium confert, ... arbitrii ...

Vis obligationis in adstringendo consistit

Frequens amicitiae

E contra ... dicitur

[illegible] facile [illegible] ambiguum est [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] personae [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] locati [illegible] explicat. et [illegible] videndus Cuiac. lib. 23. observat. c. 33.

Manet nunc ex [illegible] [illegible] Mercandum an merces locationis et conductionis [illegible] debeat in pecunia numerata, an vero possit et in aliis rebus [illegible] [illegible] adeo ambigue [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] partes [illegible] [illegible] dissident inter [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] videar ad [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], Bartho., [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] quos sequ[illegible] [illegible] Fab. et Cuiac. in notis ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] syntagmatu c. [illegible] [illegible] lib. 13. [illegible] c. 6. [illegible] [illegible] c. 82. et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] resolut. lib. 3. tract. 7. [illegible] [illegible] [illegible] locatione [illegible] merces [illegible] in pecunia numerata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] in [illegible] pecunia data locatio erit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] locatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si pecunia [illegible] merce data sit locatio erit [illegible] [illegible] innominatus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in l. [illegible] [illegible] depositi [illegible] [illegible] custodiendum [illegible] [illegible] [illegible] merces intervenerit custodiae [illegible] [illegible] locatio et conductio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] custodia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pecuniae [illegible] [illegible] [illegible] agendum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] locatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si convenerit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si convenerit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] locationis [illegible] [illegible] merces [illegible] intercesserit hoc [illegible] [illegible] intercesserit in pecunia numerata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

83

rectioz quoque, qui spectatione in dicta dotium, in va-
riisque exemplis emptionis, et venditionis, quanti stari nisi
certa numerata interveniente solvatur. l. 2. inst. de empt. et ven-
dit. l. naturalis § 4. ff. de praescriptis verbis. l. 1. et ubique C. de re-
scinda vendit.

Dis accedit tamen hac in parte rationis. Tunc habet.
l. ad Africanum in l. pecuniam 10. § 3. 1. ff. locati. Covarr. lib. 2.
Miscellan. c. 4. Negusantius ad l. 1. C. de rescind. vendit.
c. 3. num. 29. et alij quos refert Gonzalez in repetitione ad l.
reg. 8. lib. 13. c. 6. citra. Sic putant locationis mercedem in ra-
tione pecunia numerata pensiones ipsasque restitui posse, quamquam proba-
bat Imperatores Diocletiani et Maximiani in l. si olei 21. C. de
locat. et locati, et adducto jure contra deponderatione propriae locati op-
posita praeponitur ac de reliqua controversia locationis, quae apparet tunc in
tio inique facit, tanquam ex eo bonae fidei contractu fuisse adjungat
quippe fuisset potius stricti juris sine nomine, et non ejusdem locationis
etiam innominatus fuisset, argumento in § actionum 28. inst. de actionibus
quod et probat l. licet 8. C. h. eod. tit. de locati, ubi etiam cum hujus contr.
tamen quantitativis dubio deceat haec verba certis annis quanti-
tatibus vini, aut pecuniae numerata quam adquamque aliam rem perti-
nere similiter, et merito existentes videntur referenda quamquam alios
certa annua quantitate singulari numi potius distinctum fuisse im-
peratores locandum, et ut crediderim quidem ex dicto et omni genere
loquendi accedit pene decretorium argumentum dubio a locatione partiaria
hoc colonis partiariis fieri solita cuius meminit l. cum mercedem
25. § vis maior 6. in fin. ff. locati et Plinius lib. 9. epist. 37. ad Pauli-
num in illis verbis reddenda vero ratio sive nummis sed partibus
cent eis partiaria locationis merces (ut probat) in summis
in quaque parte consistit inquo tamen et suaviter docent Africanus in l.
et haec distinctio § in fin. ff. locati innuunt. Itaque intelligi placet
locatione si operaverat inter duos, qui singulos proprios fun-
dos habere convenisse, ut alter alterius ita emolumentum habe-
rent ut fructus mercedis nomine perciperent, quod etiam
adducit Arias Pinello loco praecitato.

Feliciores vero illi
que sententiis sectatores in propria sententia designan-
da, quae inrefellenda sententia tacientes non quae neran-
tes pene decretoriae propria sententia affirmant haec
gie adversariorum declinant tela. inde Gregorius Lopez
dein, anno adversus. ... c. 15. quos sequitur Gonzal

due loco succasitato, et n. donabdo transeriir. Richardj in pri° inst. tit. h. tt. anum. 29: Media inter Theoq. sig meditatui n. insu . . . actis mat. sponere aiins in locat. faciendi ne . . intercedat Mercede e bere in pecunia numerata in tdq. oppendit iura superi . . . prima sua adrecta quoq. de locat. faciendi ait . . . si . . . tit 23 ff. cond . . . : in locat. v. rei sine fruendi possess. in aequiq. . . . re mercede . . . in quo . . . iura adrecta . . . quoq. de locat. . . . loquunt . . . discriminis . . . in locat. faciendi . . . constitueret merces in pecunia numerata redigeret . . . ad neg. . . . de . . . innominatu dandi . . . facias . . . pingenda . . . reliqua data mercedis loco facile crederet . . . innominatu dandi . . . facias n. locat. et . . . ne . . . locatio, et . . . neg. . . . dandi . . . facias, admissa . . . in locat. facien di necessario Merces . . . in pecunia numerata . . . at vero in locat. rei siue fruendi . . . admissa . . . par . . . neg. . . . innominato quonia . . . Merces . . . parte . . . negotiu dandi . . . locat. . . . traditur . . . negotiu faciendi . . . quasi . . . ut . . . des . . . de dolo . . . huius . . . actio . . . in . . . ut des . . . facia . . . traditio n. e facta . . . cadit in . . . faciendi . . . ut des . . . actio . . . quae . . . traditio sola n. . . . ut docet . . . perm . . . ut . . . ff. . . . cui . . . plurium . . . de . . . dere

. . . n. . . . quo . . . quantumuis, n. . . . locat. . . . oppendere . . . actio . . . facilitas in . . . locatione . . . de innominato . . . locatio . . . actu . . . Merces . . . pecunia . . . in . . . negotio . . . locat. . . . negotio . . . ut des . . . cu . . . fundendi . . . quomq. et si traditio sola n. . . . facta . . .

q. possit cadere in contractu facio ut des attamen contractus
contractus facientia fuerunt quod deducitur respectu locatori, quin
de ac est cadere videt. permissio loca. expiravit et secundo
in fundo meo ipse tradit in l. permissionis 16. ingenio et 3. ff.
de praescript. verb. nec remorari tenetur debet quod deduci
deal. ex hoc dicunt de dicto tanta actione dari vitalio in
contractu facio ut des ex tanta dari dicit ind. l. Naulij §.
§. quod si facio ut des ex eo tradi actio de dolo sequitur actio
praescriptis verbis verum et maxime ad tradit. in Lucius gentius ff.
de pactis meminimus quod l. c. 1. et explicat Donel. in tract. de
praescripto verb. post opus et omnino in fine. Lopez sic l. in
l. signatura 17 circa fin. 18. § fin. quod 3. ff. de praescr. verbis
ubi sicut in vero tenet et vicinus facturis in loc
nos et ego per terminos dies illi, et ille mei per alios dies
adducti tantum ad opus faciendum quod non dissimile Abede
mutuariae opera dicit vicinis Cannare dixit Apuleius in
Apologia ut notat ibi Scipio gentilis anno 229 cum ita
inquit inter nos pacti dicat Sabin. Immo dari non potest actio
quod non fuit gratuitum negotium ac proinde praescriptis verbis agendum
quod a pacto docet necessitate locat. nec aliis non sequerett.
ad subsidiaria actio praescriptis verbis. Sin alia et quamvis
ne si locatio fuerit qualitate erat merces admitteret non
pecunia certum locat. hoc casu intelligeret alterutri vos
mercedis nota pacto alterius habet usum, qua forma et
expendi potest d. eandem sta. l. in l. si convenit 23. ff. de
dividendo vos similis casu locatio non quod merces in pecunia
non constituta neque satisfacit Cinellus vos n. 31. quod putat ind.
l. si convenerit 23. non ideo locat. non est quod merces in pecunia
numerata non erat constituta quod nulla merces pacta fuerat,
quod facile est refellere ex eo quod alias si nulla merces pacta
fuisset gratuitum negotium gestum dicit quod negat Papin. ind.
gratuitum 17 § sicut supra, nec non hoc casu quo non more in
certitudinis potest dici nulla merces pacta media aliquo
potest inveniri inter contractum negotium mercede apta, et
negotium gratuitum, et sane in terminis omnibus a principio facile
stabit ind. l. si convenit 23 cum inter socios convenit ut fun
do cum alternis annis fruerent, alternis annis partes
fructuum, quod ex probatum dict. ad socios mercede sum

Obtinere. Ergo in hac ambiguitate omnium sup[er]io
rumq[ue] interpretum sententijs dicendum putabant iudices rationem
id exposcere, ut locationis merces in pecunia numerata
ad emptionis instar constituatur: attamen si ex de locatione
conducenda expresse ageret merces in fructibus, et alia re consti
tuta fuerit admissum iure fuisse ut non eo minus locatio
contracta intelligatur: quemadmodum evidenter egisse conducentes
est pecuniae vice fructus, et alia quaevis res mercedis nomine
statuta subiret, neque fuit illis prohibendum contrahere volentibus
formam contractui maxime bonae fidei darent, et fructus, rem
quamcunque pretij et pecuniae loco ponere, quemadmodum et
e contra illis non prohibetur pecuniam quandoque dare non ut
pretium sed ut rem l. si tibi 7. ff. de praescript. ubi etiam ult.
ff. de edit. causa data cum alijs ex mille in intelligendis exp.
Curiae. ad lib. 4. q. Pauli in l. naturalis 5. ff. de praescr. ubi Alb.
q. 3. observat et quod ipsum et exemplo emptionis et venditionis
cuius facile probari potest nemine non albenter dubitante ad constit.
conducenda pretium in pecunia numerata consistere debere ex
Iustin. expressum testimonium in § item pretium et inst. de
empt. et vendit. et tamen sicut inter contrahentes de empt. et ven
da expresse ageret pretium non in pecunia sed alia in re consti
tuerint non video minus emptionem et ego intelligi a perfecto
l. ex [...] fundi 7. ff. de contrahenda empt. in illis verbis ut
hoc igitur pretium fundi videret q. eo pacto venditum fuerat quasi sit
negotium esse emptionem partis fundi significatum etsi in aliud
pretium fuisset statuta quia pactum educendi in annos decem
alterius parte quam ex certa ratione Labeonis et Trebatij sic dedi
ximus quia quasi inter partes de contrahenda empt. actum fuerat
quo casu non ideo minus intelligi debet non [...] ista, quod
pretium non fuerit in pecunia numerata constitutum, constabat autem
de contrahenda empt. egisse quia et alios partes pretij in
pecunia numerata constituerant, et alias [...] de reliqua parte
quam non constituissent in pecunia numerata nec alia [...]
se constaret voluisse partes emptionem et venditionem con[tra]

hoc innominato contractu do ut facias initi intelligere et ait Pompon. in l. tenet § 1. ff de praescript. verbis ... insulam ... respicere respondit ... venditione ... agendum ex eo ... licet tibi insulam ... vendidi ... et fortassis venditionis ... animum habui ut indicat ... vendidi ... expresse inter nos ... nos expresse ... ut pretium ... insula ... aliquam ... pecuniam ... alia ... expresse inter contrahentes ... agent ut vendit ... et ... habui ... pecuniam ... in l. 1. C. de rer. permut. ubi si prose quam venalem habebam emptor pretii nomine rem aliam dederit ea michi ... non quasi contractu innominato ... actionem ... ad exemplum ex empto actionis affirmat ad interesse agendum ex eo ... rem venalem habuissent et emptor pretii nomine rem dederit ... fuisse videtur ... et venditio ... stricta ratione iuris sine pecunia venditio ... utile tamen admissum fuit eo casu emptione et venditione ... videlicet exemplo actione dari quam ... ex stricta ratione iuris ... petere ... imperator ad exemplum actionis ex empto.

Pariter itaque in locatione etsi mercedem in pecunia numerata consistere debere stricta ratione iuris verum sit, tamen quoties inter partes expresse de contrahenda locatione actum fuerit ... locatione futura utile admissum fuit eo modo ... l. si olim § 1. C. h. tit. de locato cum reliquis ... adductis ... et aliorum ... in pecunia solum ... posse locationis mercedem ... contra ... partiaria sine partibus facta ... in nummis ... partis ... locatio ... quoniam ... actum ... dominum et colonum ut fundi locatio et conductio ... et ... dominum ... Plinius ait ubi ... partibus locat ... alias nummis locare ... modo ... unde ... mercedis genus variare voluisse intelligunt ... aperte ... videtur Africanus in l. hac distinctione 35. § 1. in fin. ff. locat.

affirmant locat. et conductionis contractus videri, proponat inter duos
qui singulos proprios fundos haberent convenisse, ut alter alterius etiam du-
ctus fierent, ut fructus mercedis nomine pensitarent, quae conductionis contractus dici
ex parte sua, et scripsit Africano, ut significaret ideo eo casu locat. et alia
etiam respondisse, cum merces in pecunia numerata posita esset; item quia expresse
actum fuerat de conducenda locat. et fructus mercedis nomine pensandis neque alia ratio
in eodem pene casu contrarius respondit Ulpian. in l. si convenerit ff. com. divid. quia
cognitum adeo expresse inter contrahentes id actum fuerat, sed simpliciter nullo alio expresse
inter duos socios convenerat, ut alternis annis fundi fructus perciperent, ex qua
simplici convent. nihil circa de locat. conducenda actum fuisse, sed etiam ad locat. — finis —

De necess. consensu, et convent. contrahentium qua fit accipit locatio, et tam in tempus duntaxat, an in perpetuum quoque fieri valeat. Ad explicat. text. in l. vigilo cum aliis. C. h. tit. de locat. et conduct.

Caput. 5.

Quartum denique quo supremam formam capit hic contractus est consensus, et conventio contrahentium. Locatio n. et conductio contractus locat. solo consensu perficit.
ut ait Paul. in l. 1. ff locati cum naturalis sit et omnium gentium, non verbis ut stipulatio, sed consensu contrahit sicut emptio, et venditio, ideoque contractus ac de mercede propter
rove danda inter contrahentes convenerit vires accepisse
contractus credit ... inst. de locat. et conduct. obligatio quae
oritur ultro citroque cuius effectus si per eminentes cathedras
... sequenti cap. late persequemur. Consensus
et conventio contrahentium format contractus rei locandae desi-
gnat, mercedem praefinit, et demum (quod hic explicandum
manet) praescribit tempus quo locatio duret, partique
... faciendus locat. consensus praescribit leges quae utrique, et
locatori et conductori caveat quod rescripsit ... dixit
l. de architect. c. l. expedire ait architectis civitatis
re uti ante caveant quae instituant, distincta nec diver-
sis factis operibus patribus famil. relinquant, et ut legi-
bus scribendis prudentia caveri possit et locatori et
conductori, namque si lex perite fuerit scripta, erit utrinque
cautum. utrique ab utroque liberet. Inde si deme consensus
deficiens consensus tollit substantiam locationis — tollis locationis substantiam, quae est in l. qui ad certum 14. ff.
locati quamvis verum sit finito tempore locationis conductor
remansit in conductione, reconduxisse videri quasi tacite
consentiente locatore l. item quaerit 13. § fin. ff locati l.
...s nec causa 4. § 1. ff de reb. cred. et l. legem 16 C. h. tit. ...
finito temp. locationis si sequatur tacite contract. consensu locatoris
tit. ubi explicat ... cred. litt. D, et C. ... Greg.

Lib. 2 Syntagm. c. 1. n. 17. Conan. lib. 7 Comentar. c. 1. n. 19 et 20. Ant. Gom. lib. 2 Variar. c. 3. et n. 15 cum alijs quos refert Osuald. ad Donel. lib. 13 Comentar. c. 8 litt. R. in fine. Postea m locator finire cepisset et decessisset locandi [illegible] non placere dicendum est non potest intelligi locator tacite consentire cum furiosi et mortui voluntas nulla sit l. 9 servus 47 ff. de adq. hered. l. in negotijs 5. ff. de regulis iuris et l. inter 26 cum similibus ff. mandati nulla autem locatio est si deficiat consensus quo ea forma capit substantiam et quod vitio consentiu locata adiciuntur plerumque in locationibus adici solitas erudite congessit Barnabas Brisson lib. 6 de formul. pag. mihi 524 cum seqq. quas consulere quod nobis hic immorari otium non tempus permittit argumentis.

Diximus consensu contrahentium rem conducturae locanda designari, mercedem quae praefiniri et tempus quo locatio durare praescribitur quas propter quando quae tanta superioribus capitibus de re egimus et mercede sporte ingerit sola tempus dicere de tempore, cuius praescribendo principaliter post rem designatam et mercedem definitam contrahentes utrumque debere plerumque solemne habet locatio, ut ad certum nec immodicum tempus fiat quod retinendum trahitur in l. ex conducto 15. § 9 ita deleret 11. 1. si conducti 13. § 6. l. quaero 54. § 1 inter. et l. dominus 55 § fin. ff. locati l. invitos 11. l. lege 16. l. 24. cum l. seq. et l. nemini 32. Cod. ad titul. de locat. et conduct. docet Donel. lib. 13 Comentar. c. 6. in fin. Cuiac. in notis ad § adeo inst. de locat. et conduct. Pet. Greg. lib. 2 Syntagm. c. 1. n. 5 quia admodum ususfructus nunquam in perpetuum constituitur ne maneat inutilis proprietas semper abscedente usu fructu l. an ususfructus 56 ff. de usufr. et l. si tibi fructus 8 ff. de servit. leg. ita et conducentis visum est locatio in perpetuum fieret ne ius dominij maior conditione intelligi in re per conductionem transferri videretur in dubium vi perpetuae conductionis. nam locationis causa non solet mutare dominium l. non solet 39. ff. locati quod perinde ac non potest videri res vendita desinit dominium ad agit quae ad emptorem transeat. Si hoc est locationis aut aliud quod oblatum est in l. cum mas 60 § fin. ff. de cond. indeb. ita non videtur causa res locata recuperari domino hoc casu iure percipiendi fructus cogit. Et transeat ad dubium quia locationes praediorum publicorum vectigalium saepe in lustrum hoc est quinquennium

Locatio non fit in perpetuum

Locatio non solet mutari dominium

Locat. praediorum publicorum vectigalium in lustrum fieri solebant

accenier [illegible] le [illegible] l. sias domus [illegible] et [illegible]
[illegible] l. si in lege [illegible] [illegible] et l. Colonus ff. locati [illegible]
30. [illegible] ff. de [illegible] [illegible] [illegible] l. in fictandi 067 [illegible]
[illegible] ff. de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Hygen. de limitib. cu alijs [illegible] a [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & lib. 6 de [illegible] pag. mihi
555. [illegible] in [illegible] [illegible] facta [illegible] illud et [illegible]
solemne locationis tempus [illegible] in l. si in lege [illegible] fin. [illegible]
ges 32, et l. [illegible] 60 in [illegible] ff. locati in [illegible] [illegible]
locatio facta dicit [illegible] hinc [illegible] [illegible]
in plures [illegible] annos [illegible] [illegible] a [illegible] ind.
[illegible] 32. et in [illegible] l. [illegible] litera [illegible]
[illegible] [illegible] sub certa annua pensi. [illegible] fuerunt [illegible]
[illegible] dubitari [illegible] an locatio [illegible] an [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] inst. de locat. et [illegible] fue
rit [illegible] spetialis [illegible] [illegible] quasi [illegible]
[illegible] notissimos [illegible] terminos locationis [illegible]
constat ex l. 1. [illegible] toto titulo ff. si ager vectigalis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sed etiam si datam [illegible]
in longum temp. l. 3 ff. d. tt. si ager vectigalis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] inst. de locat. quemadmodum [illegible]
[illegible] in perpetuum. [illegible] longum temp. spetialiter [illegible]
[illegible] incertum erat an vere locatio [illegible] ut ait Vlpian.
in l. 31. ff. de [illegible]. Unde superiore [illegible] obtinuit [illegible]
[illegible] Imperatoris [illegible] in l. 1. C. de iure Emphit. [illegible]
[illegible] inter venditionem et locationem [illegible] Emphiteusim [illegible]
intelligi, [illegible] [illegible] [illegible] in l. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quamvis [illegible] [illegible]
[illegible] c. 36. et [illegible] ad tt. C. de iure Emphiteutico pag. mihi
31. [illegible] Emphiteusim [illegible] locatio [illegible]
initum quo [illegible] rem suam immobilem dat alteri fruendam in perpetuum
[illegible] in longum temp. ea lege ut [illegible] vectigal sive canonem annuum
[illegible] [illegible] [illegible] solebat ut accipiens rem
meliorem [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] plantaret [illegible] [illegible] Emphiteusis [illegible] in
[illegible] [illegible] plantatio [illegible] fundi; in Emphiteusim [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] inter Emphiteusim et locationem [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
locatio [illegible]
annua [illegible]
[illegible]

[illegible]

locatio in [illegible] sub certa annua [illegible] dicit
Emphiteusis [illegible]
[illegible]

[illegible] locat.

[illegible]

Digitol. l. 2 Vecnindla C. de iure Emphit. ex colonis 6. ir
periis ff. locati optime expendit Barbosa in L. diuortio § 5. fin.
ff. solut. Matrimonio 67) atque ideo adulterii lege quae in stricto iure
solebat duplex, nec praedia eo modo locata ab eis sortita fuisse videntur
ff. de Emphiteutica. Siue Emphiteuticaria dicuntur ab Emphiteu
sis siue insitione et plantatione, quando vero Vectigalia
de annuo vectigali sine pensione quam accipiens pendere tenebat
inde in paragrapho flor. Vectig. ff. Valmi lib. 6. q. 3 sic legit §
qui vectigalis ad emphiteuticam, gerit, est in L. sciendum
§ 5. § 1. ff. qui satisd. cog. nec vero inueniunt Icti vectigale
ad emphiteuticum agrum possidet possessor intelligi ac propria
distinctione Consultorum responsa de Vectigalibus hinc in loquunt.
inter Emphiteuticam Iure licet congellere ad praedia Emphiteuticaria et ex
ea quamuis non in digestis, vero fundi Vectigales semper
appellari videantur fundi Ciuitatum et Municipiorum ea certa
pensione ad perpetuo fruenda locati. Vt. stat. ex l. 1. § 1. ff.
si ager vectigalis. et L. in Quentib. 219. ff. de V. signif. praedia
autem Emphiteutica a priuatis sint. Ut habetur ex tota
C. de iure Emphit. id tamen aliunde prouenit, quod olim ci
uitates duntaxat et Municipiorum praedia eo modo dari solebant
et stat ex perpetuitate iuris, et inuenit Hygenus ultimi
agror. Plinij 16. L. epist. 18. manifestarunt a grecis accepto
Vicentinos ratione locationis Titio rem hunc
Hinc. postea autem paulatim inualuit ut et a priuatis
vectigalia seu Emphiteutica praedia darent. Vt explicat
Cuiac. ad tit. C. de iure Emphit. et Fioribus Titanis pag. mihi
344. seu nunc videndum quamuis sibi habet Iohannes Coursi
in L. eiq. 46. ff. de seruit. neget ab illo habere videatur ex
in L. et 13. C. de sacros. Minar. decur. explicat. intelligo
Cuiac. et Gifan. Loco nuper citato.

Pariter et ex eadem ratione
locatio degenerat Ius libellarium posterioribus temporibus
introductum, quo praedia per libellum aut scri
pturam certo aut facto dabant ea lege ut praestaret cuique
pensionem solueret et intra certum tempus teneret accipiens
renouare habere et certum praestitum penderet quod libellarium
dicebat. Vt testatur ratione Imp. nouell. 13. ordine et Colo
narium et Paraitricon vocari videtur a Iust. nouell.

Emphiteuticaria unde
dicitur Emphiteuticaria
ab Emphiteusi = quando
Vectigalia

Praedia vectigalia seu Em
phiteutica dabantur
a ciuitatibus et Municipiis

Postea et a priuatis

Vectig. libellaria degenerat
a locatione
et dicta praedia per libellum
aut scripturam et praestatio
dicta
Solet vocari Lisdetticon
Colonarium et Paraitricon

Stantini Solitana

ingrio t. [illegible] Constantine Sola [illegible] de sacris
[illegible] et [illegible] Corradi [illegible] sanctis
Greg. lib. [illegible] Capit. 14. Leges Longobardor. lib. 1. tit. 32
[illegible] et lib. 2. tit. 14. l. 2. et passim libri feudor. [illegible] lib. 1. tit.
tit. 2. [illegible] et lib. 2. tit. 9. ac. tit. 55. [illegible] lib. 4.
promptuarij tit. 16. [illegible] in [illegible]
[illegible] lib. [illegible] explicat Cuiac. in l. Cod. [illegible]
[illegible] et ad lib. 1. feudor. tit. 2. [illegible] Martini
[illegible] Guilielmus Panel. in notis ad Cariodos
[illegible] in l. 2. C. [illegible] q. 3. [illegible]
[illegible] feudali [illegible]
[illegible] Merthe in [illegible]
[illegible] aliquem [illegible]
[illegible] nec [illegible] Emphi
teutico ([illegible] fuisse tenet Otom. Loco supra
citato) [illegible] rogabat [illegible] in [illegible]
teutico in [illegible] interpretatur [illegible]
[illegible] supra [illegible] 3. [illegible]
certis temporibus [illegible] libellarij et [illegible]
[illegible] Emphiteutico [illegible]
pacisce [illegible] ac [illegible]
[illegible] Laudemium [illegible] hoc [illegible] Emphiteuta
[illegible] venderet et donaret certa parte pretij quo vero
[illegible]
[illegible] in l. [illegible]
[illegible] precarie [illegible] ecclesiasticis [illegible]
[illegible] rogabat [illegible]
[illegible] ecclesiae [illegible]
[illegible] censum [illegible] pensione [illegible]
[illegible]
[illegible] can. 22 [illegible] Monacho [illegible]
[illegible] Caluit [illegible]
[illegible] Emphiteu [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Libellarij libellarij et fuit ab Emphiteutica [illegible] tenet Otom.

In tunc Emphiteutica [illegible] laudemium hoc [illegible]

... [illegible] ... Lege ciclaru C. de agricol. et cens. lib. 11 ...

... colon. cersit. dominii ... § 6 ...

... [illegible] ...

... Gordian. in l. ... C. ... [illegible]

... perpetuam ... ad scribendum ... in l. ... C. de locat. praed. civil. lib. 11 ... perpetuarii possessori in l. 1 et 3 C. eod. tit. de loc. praed. civil. ...

... in l. 13 C. de fund. rei privat. lib. 11. Attamen respondebis ... ad Emphyt. ...

... C. de off. Comit. Sacr. ... C. de locat. praed. civil. ...

... C. de locat. praed. civil. ...

... [illegible] ... Emphyteusis ...

... [illegible] ... Novell. Valentiniani de 30 annorum praescript. ...

... Emphyteusis ... Cuiac. ...

... Novell. ... [illegible]

... C. de omni agro deserto lib. 11 ... l. 10 C. de fund. patrimon. lib. 11 ... C. de omni agro deserto ...

... C. de fund. patrimon. ... l. 10 ...

... Cod. ... Cuiac. ... l. 2 C. de omni agro deserto ... l. 9 C. ...

... [illegible] ... Cuiac. in d. l. ...

... [illegible] ... C. de omni agro deserto ...

... [illegible] ...

... in Emphyteusi ...

... [illegible] ...

... Emphyteusi ...

... [illegible] ...

... C. ... lib. 11 ...

De contract. locatoris et conductoris et eius effectu ad explicat. ... l. 1. 2. 3. 9. 13 et aliarum Sor ...

Caput

Caput Ultimum

Ex[illegible] actenus [illegible] necessarium est ad dirimendum [illegible] [illegible] ductione, [illegible] [illegible] locationi et conductioni [illegible] [illegible] effectus examinando [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] cathedrae [illegible]. [illegible] locatione et conductione [illegible] [illegible] locatori et a [illegible] [illegible], [illegible] locatori tenetur conductor actione ex conducto [illegible] [illegible] tenetur locatori actione ex locato [illegible] [illegible] [illegible] conducto locatori actio ex locato l. ex [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] 30. [illegible] [illegible] si locator [illegible] [illegible] ff. locati [illegible] et l. ult. ff. [illegible] [illegible] de [illegible], [illegible] 26. [illegible] de locato [illegible] locati [illegible] explicatur [illegible] [illegible] [illegible] c. 1 n. 18. [illegible] [illegible] 2 [illegible] c. 3. [illegible] [illegible] [illegible] lib. 43 [illegible] c. 7 [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] a locatoris [illegible] incipiamus, tenetur locator conductori [illegible] praestet frui quod [illegible] licere l. [illegible] [illegible] [illegible] l. [illegible] 15. 18 [illegible] [illegible] [illegible] 33. [illegible] similiter l. [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] 4 locati [illegible] ff. [illegible] [illegible] Cicero de publicis locationibus agens [illegible] de provinciis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non potuit [illegible] [illegible] ipsa lege Censoria [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] auxilium [illegible] oporteret [illegible] explicat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lib. [illegible] [illegible] 23 [illegible] c. 30. et in l. [illegible] de locato [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 33. et in l. [illegible] [illegible] 35 ff. locati [illegible] [illegible] [illegible] c. 4. et [illegible] [illegible] ment. [illegible] n. 16. et 17. [illegible] [illegible] tenetur locator conductori praestare frui quod [illegible] licere [illegible] praestare [illegible] [illegible] fruat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ff. locati, [illegible] [illegible] fundo locato [illegible] [illegible] [illegible] oporteret [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] l. [illegible] [illegible] ff. locati.

Illud [illegible] explicatum facile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] frui quod [illegible] licere [illegible] locator [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] remissione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Locator tenetur conductori [illegible] locatori et conductori [illegible] [illegible] conductor locato [illegible] ex locato

Locator tenetur conductori [illegible] frui quod [illegible] licere

[illegible] tenetur praestare frui quod [illegible] licere [illegible] [illegible] [illegible]

Cum fortuito [illegible] tenet Locator ad quartam remissionem

Explicatur [illegible] [illegible]

ne expectaret à [illegible] nulla culpa Locatoris, casu fortuito [illegible] aut
[illegible] [illegible] ducta impediat dumtaxat ad [illegible]
[illegible] remissione pro rata temporis quo fructus non [illegible] Locato
[illegible] Juenin [illegible] in L. [illegible] 33 § [illegible] non pendet à casu
quo fructus locatis [illegible] fuit sine culpa Locatoris forte
[illegible] Peterani à Principe [illegible] datis [illegible] fruendum
[illegible] L. [illegible] 11 ff. de evictionibus et L. [illegible]
[illegible] Faber [illegible]. § Fortassis quoniam Princeps à [illegible]
[illegible] aut alio [illegible] patrimonio suo applica
[illegible] lege fuisse aut [illegible]
[illegible] ingenio (forte [illegible] in Romanis) [illegible]
[illegible] fructibus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] Domino [illegible] aut alio [illegible]
[illegible] ut legit in vita S. Joanis Chrisostomi [illegible] apud [illegible]
[illegible] apud Symeonem Metaphrasten [illegible]
[illegible] explicat D. [illegible] 33 Canonem et alias [illegible]
[illegible] hal. [illegible]
[illegible] D. Fran. [illegible] vol. 2 C. de [illegible]
[illegible] 21 [illegible] L. 6. C. de [illegible]
[illegible] lib. 10. D. Nicol. de Castro [illegible]
Salmant. ad [illegible] de Empt. et Vendit. [illegible]
[illegible] Locati [illegible]
[illegible] ante impletum [illegible]
necessaria refectionis causa Dominus [illegible] Locator demolitu
[illegible] Locatori teneri [illegible] pro rata temporis
quo habitare non potuisset [illegible] remitteret, nec [illegible] ha
[illegible] singula cenacula
[illegible] quo [illegible] aversione [illegible]

Cenacula [illegible] in [illegible]

ita dica [illegible] pretio [illegible] non à aversione
Locare, [illegible] uno pretio [illegible] à pluribus no
tatus quorum singulorum dicta [illegible] ad Donel
Lib. 13 C. 9 littera B) [illegible] singula cenacula pluribus [illegible]
sset non esse ratione [illegible] Dominus Locator
Domus demolitus non est [illegible] cenacularia
[illegible] singulorum cenaculorum locationibus, Cenacula

Cenacula superiores domus habitationes

appellantur superiores domus habitationes ad quas scalis
ascenditur ut ait [illegible] cenacula, [illegible]
Lib. 1. [illegible] [illegible] cenacula [illegible]

Vitruvius lib. 2 de architect. c. 8. post multos et [illegible] eius
rei authores quamvis n. primus pars illa domus quae cenabant
cenaculum dicebatur, [illegible] in pergraecia in superiore parte cenitabant
reperiuntur. [illegible] omnes domus habitationes cenacula dicere
ut ait Varro lib. 4. [illegible] de lingua lat. c. 33. hinc cenacularius
dictus qui cenaculum sive superiorem domus partem [illegible] l.
[illegible] §. Solutio 5. ff. de pignor. act. et cenacularium exer-
cere q. domus per partes sive per singula cenacula locant l. si is
5. § 1. ff. de his qui effud. vel eiecer. ex multis loci superiore cassu
rationem habendam respondit Ulpian. Proprietas duntaxat gra[illegible]
temporis quo habitatum est, remissionem petendi, quanti
refectionem [illegible] ad insulae demolitionem [illegible]
necessitate [illegible] affirmat Africanus. [illegible] hac distinctione
[illegible] locati et conducti [illegible] [illegible]
[illegible] l. [illegible] Ulpian. [illegible] insula [illegible] § 1. ff. locati
et illis [illegible] in municipio [illegible] et aediles municipales
[illegible] plura [illegible] lib. 3 selectarum c. 11. Cuiac. lib. 2
[illegible] c. 3 [illegible] ad Papinianum l. [illegible] aediles in l. unic.
ff. de via publica Ant. August. ad Modestinum in l.
ff. [illegible] l. [illegible] § [illegible] Philosophos ff. de excusat.
tut. [illegible] cura et [illegible] publica l. unic. § 1.
et § 3. ff. de via publ. [illegible] et huiusmodi cum vallibus
publicorum [illegible] municipes [illegible]
[illegible] frequens erat apud veteres [illegible]
[illegible] et necessarium [illegible] incederent
et [illegible] corporis [illegible]
[illegible] necesse [illegible] Panciroli. [illegible]
[illegible] parte priore [illegible] et [illegible] notat [illegible]
[illegible] Madul. [illegible] lib. 6 cum quo
[illegible] c. 10. [illegible] Mercurial. lib. 1. de arte gym
nastica c. 10. Rosinus lib. 1 antiquitatum Rom. c. 14.
et [illegible] dim. [illegible] et Ioan. [illegible] ad [illegible]
lib. 1 c. [illegible] cum aliis plurimis inde factum ut quandoque
et ipsi magistratus municipales aliciendi [illegible]
gratia [illegible] pro [illegible] municipes
[illegible] sua [illegible] municipum suorum
[illegible] pecunia [illegible] plurimis
inscriptionibus apud [illegible] in [illegible] inscriptio
[illegible] por Europam folio decimo

imitantes, incredibile est Romanae magnificentiae homines per [illegible]
locatas fuisse lavationes, immo uno duntaxat praestito, balnea
[illegible] quadrante, alias omnino gratuitas praebuit Marcus Agrippa
[illegible] Cap. 10. Hinc tamen apud Ulpianum cum Aedilis Firmanae
[illegible] experientiae forte in [illegible] lavationem in ista balnea
conduxisset et post [illegible] menses incendio facto balneae corruptae
fuissent, dubitabatur quatenus agi posset cum balneatore ex
conducto, et respondit Ulpianus duntaxat pro ratione tempo-
ris quo lavatione balneatoris praestitisset, repetitionem fieri
[illegible] mercedis [illegible] [illegible], datum ut antecessum
[illegible] [illegible]. Cum igitur balneatori vel per fatalem
[illegible] [illegible] praestare potest, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], ut rectissime ex
[illegible] ait Ulpianus in l. si [illegible] 9. § [illegible] 6. ff. Locati, non
[illegible] conductor, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conduct. [illegible]
[illegible] cum fine [illegible] [illegible] nec conductori [illegible] [illegible]
[illegible] duntaxat remissionem et repetitionem agit [illegible]
[illegible] Ulpiani in l. ex conducto 15. § [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] Locati [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] damno locatoris [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] mercedem petere [illegible] potest [illegible] [illegible] [illegible]

Nec obstat [illegible] [illegible] in l. penult. § 1. ff. Locati, [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] transporta-
[illegible] [illegible]. [illegible] dicit non teneri locatorem
ad remissionem [illegible], et perinde illam petere posse ac si navis
[illegible] [illegible] respondetur tunc duntaxat locatorem teneri ad
mercedis remissionem, in casu [illegible] rei locatae impeditur, ne
conductori praestetur frui quod conduxit, licet [illegible] [illegible]
locata [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ex [illegible] [illegible] demolierit, et [illegible] [illegible] [illegible]
quo conductor [illegible] frui impediat. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] conductorem, [illegible] [illegible] [illegible] locatam [illegible]
[illegible] potuit habitare [illegible] carcere de [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] alio simili casu impeditus tunc [illegible]
[illegible] [illegible] frui [illegible] impediat [illegible] ad [illegible]
mercedis praestationem, quia locatoris obligatio ea duntaxat
est [illegible] [illegible] rei locatae conductori praestet frui quod conduxit [illegible]

onquit ex l. penult. § 1.
ff. Locati [illegible] locatorem
teneri casu fortuito

Respondetur

cere q si fecerit oblig. implebit nec mercedem pacto care re debet etsi conductor quouis alio casu impeditus fuerit vt accidit ind. l. si vult. §. 1. Ubi locator nauis praebuit conductori praestans fuit q. conduxit licere plene obligationis implebit, lacrit tn. onus veheri quoniam transire sublatum fuit ac sequenti ricasu ipsi rei locatae et conductoris, cui onus adlatum factum fuit quomi nus veheret, qua ppter nulla ratio est cur solida merces locatori non soluat, nec necesse est culpa conductoris onus in omissum cogi. Disse Vaticinariam Cuiac. lib. 3. Obseruat. c. 1. vbi enim fuit in cetsi absq. eius culpa accidisset cogebat simile exem plis apud Vlpian. in lex. adoll. 19. §. cuiq. dq. off. locati vbi si exercitor operas suas locasset et deinde is q. eas conduxe rat decessisset rescripsisse dici seuerum et Antoninum solidae anni mercedis exceptori praestandam ; q. si casu ni id factum vt operis praestari vi possent, sed potius vt conductor iis vti possit fuit q. sane longe diuersum est vt nuper dixi vn de in lex. conduct. 15. §. item quo 6. ff. eod. tt. locati ideo declaratur vi debet si onus vehi non est q. ipius nauis casu factum fuerat ne veheret ea i. naufragio amissa, quemo do cum potius placet vt supra dixi c. 4. d. §. item quo 6. referre ad casum que ni locata nauis fuerat ad onus vehendum ipsum onus locatum fuerat vehendum proba bilior scilicet quoniam pulchre leo. ind. l. si vult. §. Leg. Vlpiano ind. l. ex conducto §. item quaeritur 6. et quae sensisse vide tur vicens ind. §. item quaerendum aduersus vero perstitit pro conducto re. Barth. et Castrens. ibid. n. 4. et Couarr. lib. 7. c. 11. n. 18. qq. praeterea non obstat l. q. h. 28. §. etc. 1. ff. locati in fronte licet negotio ibus exigere opponat cuius vera mente infra aperiemus ind. dis cussione de oblig. conductoris.

Ergo hinc istat quoties casu fortuito aut vi maiore effectum sit ne conductor re conducta frui tenetur loca tore ad remissionem pensionis quippe d. quia a conductore pensi solui eius rei, qua frui ni potuit max. in contractu bonae fidei haec solaria in dubio vt de sterilitate remittere pensionem locatori conductori teneatur si vis maior, quae alias vi diui na et Caeli vitium appellant, fullos oi. perdiderit, et tunc tempe stas tempestatis calim. teste grando, aut similis exegerit

expendo tenemobile Cointuit si alia quecunque [illegible] accideret cui resisti non possit veluti si ab hoste, graculis, sturnis, locustis, muribus ager devastetur, si fluminis impetu inundet, si as nimio hyemis rigore et animio feruore solis siccitudine, aut vitijs ine facie exhauriant, si ravi aut noxiae herbae lolium, auena, carduus, tribuli, [illegible] et huiusmodi generis aliae segetes corrumpant l. ex conducto 15. § si vis 2. l. si merces 25. § vis maior 6. ff. Locati, l. licet 8. et l. excepto 18. C. h. tit. c. propter sterilitatem 3. ex. tit. apud Greg. ita tamen si ea pernicies insolita et extra consuetudinem d. § si vis 2. vers. si vero, et l. fistulas 78. § final. ff. de contrah. empt. quod ea defecto, nec [illegible] aliorum annorum compensari potest d. l. ex conducto 15. § Papinianus 4. ff. Locati et d. l. licet 8. C. h. tit. nec pacto conductor, aut more Regionis conductoris damnum [illegible] d. l. licet 8, nec exigua duntaxat pars fructuum [illegible] d. l. ex conducto 15. § cum quidam 5. aut vero fructus corrumpentur d. § si vis 2. vers. sed et si [illegible], aliter salua precipua parte quo casu [illegible] rata pensionis faciendo remissione et [illegible] ad [illegible] c. 16. ex d. l. ex conducto 15. § [illegible] 7. ff. h. tit. quae omnia restringant si vitia oriant ex ipsa re sive extra veniant remissio facienda erit d. c. propter sterilitatem 3. h. tit. apud Greg. quae non vitia ex ipsa re orientia damno colonis esse debent in d. § si vis 2. vers. si qua tamen, aut referenda ad vitii solita necessaria consuetudine ut voluit [illegible] ubi super [illegible] exemplum moe [illegible] adaliud [illegible] neminem coaquenit ut [illegible] Tan. [illegible] lib. 3. observat. c. 3. n. 7 [illegible] lenti [illegible] de ea [illegible] sterilitatem [illegible] lib. 26. observat. c. 32. et 33. et in [illegible]. C. h. tit. Panciral. lib. 2. Variar. c. 12. [illegible] plures referens d. lib. 3. observat. c. 3. Donelg. d. lib. 13. c. 7. ubi plures cumulant [illegible] in notatis [illegible]

[illegible] sicut a locatoris effectu sit ne conductori [illegible] qui [illegible] conduxit licere: quippe tunc non [illegible] mercedis [illegible] duntaxat pro ratione temporis quo fruini licuit remissione [illegible] restitutione, sed etiam inde quod conductoris interfuerit fruiporteverae conductionis tempus ut liquisse ex d. l. ex conducto [illegible] conductori danda certis [illegible] [illegible] in d. l. qui in [illegible] 30 in [illegible] ff. Locati ubi si [illegible] locator [illegible] [illegible] necessitate demolitus esset tanti [illegible]

oportere ad seniorat § 3 ductoris q cenaculariq exercebat e̲t fir
fiello cenacula relocaverat interesset habitatores ne migra
rent, et adstipulat in eadē spetie Africanus in d. l. et hoc distinctio
35. in pr. ff. h. tt. qui ipse repente superiorē proponit dictione
in l. si fundus 33. vers. nec ctri eod. tt. hinc efficit Ostr locator
eē locatē venderent et emptor conductorē sui n gratiantur
possit locator a conductore inveniri ex conducto in id q sua interesset
sibi n prestari frui q conduxit licere arc l. ultima vers. ne fiscus
ff. de iure fisci, et l. si merces 25. § 1. ff locati quoniā culpa eius
qui rē vendidit factū sit ut ne conductor fruat, ac ex ea perinde
habemus intelligi ac si sine cā conductorē de re conducta expulisset
l. si desiendo 15. C. h. tt. ut explicat Cuiac. ad l. 1. C. eod.
emptori n. nunc obligatio personalis n sequit singularē succes
sorē l. 1. § filiq res 16. ff. ad Trebell. sic q solaro iure dantis
solvit ius accipientis l. lex 31. ff. de pignoribus ut Gom. Covarr.
Forstero, et alijs pluribus relatis explicat Osuald. in notaris
ad Donel. lib. 13. c. 7. litt. H. et Stephan. in l. emptorē q C. h. tt.
n tenet stare locationi factē a venditore l. si merces 25. § 1.
ff. locati. l. colonus 12. et cū fundus 18 ff. de vi, et vi armi.
d l. emptorē q. C. h. tt. nisi a fisco emerit l. ult ff. de iure
fisci. l. venditor aut legē adieceret venditioni ut conductor
sibi praestet frui q conduxit licere d. l. si merces 25. § 1 ff. h. tt.
l. Julianus 13. § si venditor penult ff. de act. empti; et d. l. 9.
C. h. tt, l denique conductor ius reale nactus fuerit in re conducta
conduct. s. in longū tempus, l in perpetuū facta ix. sub dicto
c. aut, aut ipsa re conducta in locationis securitatē obligata
ut forte explicat in Covarr. lib. 2. variar c. 15. n. 2. et 3 siue
speciali sive generali hipoteca ut tenet Faber. de error.
Pragmatic. decade 24. errore 7. Nec obstat n dictatū Hermoge
niani responsū in l. qui per collusionē 49 ff. de action. empti ubi si venditor
per collusionē imaginarij colonū circumveniendi emptoris cā supposuit
ex empto teneri dicit, quo videt insinuari ab emptore colonū n posse expelli
eq inico dicat emptor deceptus q colonus suppositus l. nā respondet eū
tu a illo longe expectare, referens n l ad casum quo in eo circumventus
fuerat emptor q emerat fundus putans in eo ee colonū q Socratē
Stebū illectus eū perpetuo coleret, nullus aut ibi colonus erat s. venditor
emptoris circumveniendi cā colonū imaginarium supposuerat et quinque
nij pensiones in fide sua receperat. ut eo modo in quinquennium conduc

cisse colunq quum adesset emptori et sic faceret fuer. et seq. qui
querit pariter adduceret nec unquam fundum cultores desererent cuiusq
doli simile exemplum inter Caium Canium equitem Rom. et Pithium argen-
tarium Siracusanum refert Cicero lib. 3. de officijs ante medium

[illegible]

pariter ratione etiam Locatorum et locatum, testator legat si legatarius q
ad instar emptoris ut pote successor singularis locationi a testato
refacere non tenetur stare conductorem expellat poterit conductor in id
quod sua interest ex conducto locatoris heredem convenire l. q fundum 32
ff. locati, et l. nichil proponi 120. § fin. ff. de leg. V. quoniam culpam
est testatoris qui legantis factum videlicet ne ipsi praestaret sui conductoris
licere, cum alias si non legasset heres ut pote successor universa-
lis locationi stare necesse haberet argumento legis heredes § cum similibus
ff. de reg. iur. l. si adeo § ex conducto ff locati. l. uq.
10. Cod. eod. et l. in venditione 38. § 1. ff. de rebus autorit. iudic. possid.
notatur Gothofred. in d. l. Emptorem 9. C. h. tit. l. D. Arnald. loco
superiori citato tit. 4. et tit. 3. Covarr. lib. 2. Variar. c. 15. n. 1. Gifa-
nius in d. l. Emptorem 9. C. h. tit. Unde explicandum singulare Iul-
iani responsum in l. qui fiebat 34. § 1. ff. de usufr. ubi si fundi Colono
patrifamil. usumfructum eiusdem fundi legaverit ait Iulianus posse Co-
lonum ex testamento usumfructum vindicare et ex conducto petere ut mercedes
sibi ab herede remittantur, cuius ratio est eadem ratione elicitur quia ad modum
si is fundus alteri legatus esset posset Colonus a legatario expulsus
agere ex conducto contra heredem d. l. q fundum 32. et d. l. nichil proponi
120. § final. et quia ad modum si ipse Colonus sibi fundum emi-
sisset ita ut eum non posset fruendum tenere iure locationis teneretur
contra locatorem argumento legis huiusmodi 84. § q servum 5. ff. de
legat. V. ita similiter cum ipsi Colono fundum legasset.
perinde ac si alteri esset legatus, aut ipse sibi ex alia causa
fundum evicisset agit ex conducto contra testatoris eiusdem Loca-
toris heredem actionem autem dicit ut mercedes remittant
non amplius: quoniam cum huius evictionis commodum ipse
lucretur non amplius eius interesse potest locatum non durasse
ut recte Petr. Barb. in l. fructum 7. ff. solut. matrim.

num. 23. Inuenit § L. et ego 10. iuncto § fin. Lcarte cedentis ff. h. tt. Ad sequens e Ut si quis q alienam locauerit eaq postea a ductori a vero Dno sit euicta possit a ductor in id q sua inter sit locatorem conuenire l. si tibi 7. cum seq ff. locati decuiq explicat. viden dus Cuiac. lib. 23. obseruat c. 30 n tantum si alienam sciens i Ctrigno rans bona fide locauerit l. si quis domum q. in prio et l. ex ducto § 8. penult. ff. eod. tt. debuit n. iuris sui e certior ac q rea etsi ignorans locauerit inculpa fuisse videt arg Legis l. § cau 2. ff. de edelitio edicto vide Conan. lib. 7. comentar. c. 11. n. 17. quam sri ri aspernatur Videsis Donel lib. 13. Coment. c. 7. ac apertis firmauit fundam. Ant. Fab. lib. 2. coniecturar c. 15. gloriatur Vix vllum ante se hanc similitudinem interuen tis et locat animaduertisse, sane ri aliq Antea plene firmauerat senser tri ante ipsum Conanum et Donel. Raphael Fulgos. ind. l. si quis domum q. in prio, et Paul. Castr. ibidem, et in l. si fundum 33. in fine ff. h. tt. quamuis Fulgos. postea aquorisu descineret in l. si fundum 33. in fin. Motusque autorit duxq e aiens i sta quasi consci bilium calcitrare. Impudarda itaque Vulgo hoc casu admissa distinctio inter locatorem scientem et ignorantem, quo omnino despicit d. l. si quis domum q. in prio et d. l. ex conducto § 8. penult. q in casum tentat respondere Accur. ibidem et Cuiac. in notis ad d. l. si quis domum q. et in l. 5. C. hoc tt. Nec abeast. Stat Africani testimonium, quo Vulgo interpretes decepti in l. et hac distinctio 33. Qui. intellig. ff. Locati, quamuis n. illic Vbi ri bene q alienum praedium per fraudem locauerit, significari vi deat eum q ri per fraudem i. ignorans alienum praedium l. Vt sua locasset duntaxat ad praestandum remissi teneri ri in id q conductoris interesit conueniendum adeo q Faber d. lib. 2. coniectu rarum c. 5. resolut desperauerit Ut Vox illud per fraudem com ferendum putet Velut in sititium, et a manu impediti alicuius interpositis: tn respondendum existimo cum Fulgos. in d. l. si quis domum q in prio fraudem meo vocabulo appellatum ab Africano rei scientiam rei alienae i ignorantiae rei alienae locat. Ut homo fide facto hoc fraudis dixisse Videlicet e re Ut Iusti nian. in § in fraudem 3 inst. q et eque cau. manum n po. qua admodum n. in l. 1. § cau 2. ff. de edelitio edicto dicit fallaciam nomine teneri Venditorem edelitio q dicebat Rignorauerit ea quem edilis praestari iubent q bruit n. ea nota tenere Venditor; neq interest Emptoris cui fallat ignorantia

x c

nempe venditoris an calliditate ut ibi ait Ulp. ignarus
et hic per fraudem locatum alienum quod dum dixit etiam si ab ignoran
te fuisset locatum quoniam et in eo ipso fraudi tenetur Videtur loca
tor q. ius suum plenius non examinavit conductori qui propterea similiter
non intelligitur fallat ignorantia locatoris an calliditate ac propterea
etiam ignorante actio dabitur in id quod interest satisfaciet in locator
si eiusdem conmodo rei conductori praestiterit Ut dicit in d. l. si quis do
mum q. qui non amplius intersit.

Hinc difficile fit quid dicendum cum
fructuarius rei cuius usumfructum habet locavit et maritus locavit rem
dotalem an s. tunc finito usufructu, et matrimonio soluto si ab uxo
re et domino proprietatis conductor frui non permittatur rei conducta
actio detur ex conducto in id quod interest contra locatorem, et sane fructuarium eo
casu non magis teneri quam insula combusta tenetur locator conductori expressit
in l. si quis domum q. §. 1. ff locati hoc duntaxat teneri ad pensionem remissam
pro rata temporis, quo frui conductor permissus non sit cum non quasi fructuarium se lo
cavit et conductor sciens conduxerit. tacite videtur inter eos conventum ut fini
to usufructu cessaret locatio quod secus esset si quasi fundi dominus locasset
tunc enim teneri ut potest qui deceperit conductorem recte ad dicit ex Antonini
et Severi rescripto Ulpian. in d. l. si quis domum q. §. 1. Vers. quod tamen idem
exemplo fructuarii extendit Cuiac. lib. 23. observ. c. 38 dicendum in
marito: quoniam maritus in rebus dotalibus instar fructuarii est
ait Vouteni Graecus interpres in l. 65. ff. de iure dot. eaque ratione
sumitur dotalis mariti acquirit ex dotalibus tantum causis nempe ex
re mariti, et operis suis ac filiorum instituatur haeres vel ei leget aut
donet non aliter id marito acquirit quam si contemplatione mariti re
lictum vel donatum sit non etiam si contemplatione uxoris, ipsius Servi
a ditio 45. §. 1 ff. de acquir. hered. l. si legato 65. ff. de iure
Dot. et l. hunc quaerit 19 §. 1. ff. de peculio exemplo fructuarii
l. 21. et 22. cum similibus ff de usufruct. attamen contra Cuiac. agentem e
Sabini testimonium apud Paul. in l. si filius familias 45. § fin.
ff sol. matrim. Ubi si vir in quinquennium locaverit fundum et
post primum forte annum divortium intervenerit res quod ruisse Sabinum
dicit non alias fundum mulieri reddi oportere quam si caverit, si
quid praeter unius anni locationem maritus damnatus sit id ab ea praesta
turum iri; quo manifeste insinuatur maritum etiam post divor
tium teneri conductori pro toto tempore quo conduxit licere. Nam alioquin
superflua cautio esset; quam ab uxore peti oportere Sabinus

desiderat. Nec satisfacit Cuiac. loco s. citato dicens istiue
residentiam inter casus quo morte solutum sit matrimonium et
casum quo solvatur divortio, quasi secundum duntaxat locum habeat
pariter fructuarii n. V. 2°. Non inquam satisfacit Cuiac. pro
terquam. Ut notat Faber de Error. pragmatic. decade 24 errore
4. nulla idonea est eius discriminis ratio illumque decretorie
refellit textus in l. 1. § ult. ff. de dote praelegata cuius miror
diligentissimum aliquin et doctissimum virum non meminisse
asserit. nam ibi si fundum dotalem a marito locatum fuisset ad certum
tempus illumque moriens maritus uxori legasset non alias uxorem
ex legato secuturam, quam si cavisset se passurum colonum
frui eo modo ipsa perciperet pensiones, unde oportet inferre
licet tum etiam si morte solutum sit matrimonium teneri heredes mariti in
ductori praestare frui quod induxit licere alias cautio uxoris necessa
ria non esset tum uxorem non teneri ipso iure stare locationi nec
ratione legati iuxta superius dicta ex l. quisfundum 32 ff. locat. et l.
nichil recepisse § fin. ff. de leg. 1. neque etiam ratione dotis libera
non est omni obligatione solutam dotem ut dedit recipere debet
teneri tamen cavere hoc est cautionis quoniam si recipit
non alias ei dotem restitui (etiam relegatum a marito ut d.
§. ult., quia per hoc nichil amplius sonet legato quam inerat
act. de dote d. l. 1. in prin. ff. de dote praelegata) quam ca
veat se passurum colonum frui d. l. si filiis fam. 25 § final. ff. solut. ma
trim. et d. l. 1. § ult. ff. de dote praelegata ne aliam ex administrat. in
dotalium damnum maritus patiatur quod prorsus iniquum esset. ut videlicet
Dni Couarr. d. lib. 2 variar. c. 15. n. 5 et Barbossa in d.
l. filiofam. 25. § final. ff. solut. matrim. n. 2. cum seqq. Duar.
in d. § fin. et Sifanus in l. emptorem 9. C. h. tt.

Nec obstat exem
plum fructuarii, quoniam Cuiac. ut putat nec maritus teneri
soluto matrimonio conductori praestare frui quem induxit liceat
consequenter nec uxorem teneri etiam cautione aut sine cautione stare
locationi. Respondeo namque cum Fabr. d. decade 24 errore 4.
Maritum in re dotali non fructuarium intelligi sed dominum dotalem boni
tamen ut notatur ex l. dotale 13 § dotale 2. ff. de fundo dotali l.
in rebus 23. C. de iure dotium prio in l. quam alienare licet tum
cum aliis similibus quanuis severus dotalis mariti
duntaxat aequitat ... exemplo fru

locarij illud non ideo q. fructuarius venedici possit; s. q. domi
nij duntaxat bonitarium habet dominium vero quiritarium manet apud uxorem
eo quo sensu in bonis mariti dos esse dicitur in l. licet 21 § 4.
ff. ad Municip. et l. quamvis 75 ff. de iure dotium, et Boerius in
logica licet dos esse ait in bonis mariti et iure uxoris nec
tamen ideo simpliciter verum esse dotales servum ex reliquis causis per se
eas duas uxori acquirere; quippe propter eas causas non uxori acquiri
sed marito quoque ac in causa dotis ut aperte stat ex d. l. adhuc 45
§ 4. ff. de acquir. hered. et l. si legato 65 ff. de iure dotium ubi ex
tra eas causas adquisita soluto matrimonio etiam actione de dote petenda
dicuntur. Et si adhuc quis inheret ex eo maritus non venedici
possit fructuarius tamen eadem ratione quia locatio facta a fructua
rio finit finito usufructu ergo finire debere soluto matri
monio locatio facta a marito satisfaciendo ex iure eorundem
fradens discriminis ratio quod fructuarius eo locet animo fru
ctuarij duntaxat videlicet locare in tempus quo durat usus
fructus, nec conductor videtur alio animo recipere ut potest
sciat fructuarius in illud duntaxat tempus quo durat usus
fructus locare posse argumento d. l. si ego domus 9 § 1. vers. item quaeri
tur ff. locati. At vero maritus religio matrimonij impedi
que omnis ex dotale locans meminerit temporis soluti
matrimonij nam ut ait Paulus in l. 1 ff. de iure dotium
dotis causa perpetua est, et cum voto eius qui dat ita contrahit ut
semper apud maritum sit. Insuper et animo domini locat
non animo fructuarij, nec etiam animo administratoris, quae causa
efficit ut conductor et mulier et locationi precise dispositione uxor
stare non cogatur licet alias dominus cogatur stare locationi factae ab
administratore legitimo et pupillus cogatur stare locationi fa
ctae a tutore ut omnino probatur argumento l. si tutele 8. ff. de ad
ministr. tutor. nam si maritus non ut administrator uxo
ris nomine locaverat sed proprio nomine ut dominus ut nuper dixi
et videatur dominus Conser. d. c. 15 n. 5.
Fingere accipiet hoc l. huius cap.
pars de obligatione locatoris eo duntaxat animadverso teneri loca
torem de indemnitate conductori si quid damni ipsi ex re locata ob
locationem contingat videlicet conductor utilem l. vario in re conducta im
pendit illud a locatore expulsus actione petere potest. Et dominus 55
§ 1. ff. locati, et explicant Gome. Paulus et Marschius relati a

o svalto in neratis ad Donel d. lib. 13. c. 7. Itema si . . . vasa dolia vinaria aliquo
modo vitiosa apparuerint, inde intur a locatore actio dat. l. si. adest.
§. 1. ff. locati. et si ignorans locaverit, q cu integra nec vitiosa dolia loca
visse . . . intelligant. l. tenet. § q n . . . 4. ff. de act. empt. ideo integra illa
ps. stari debent. Unde orit. . . . discriminis inter dolia et alterius pecus.
l. 3. docet Consultus in d. l. si. adest. § 1. et explicat Donel. d. lib.
13. c. 7. et ibi Illiger. litt. P. Inimque si servus locet, ut in tabernis
habeat et priuatus fecerit ex conducto actio dat. l. si domus 45. § 1. ff.
locati si accipiendum . . . ut Accurs. explicat, debeti tantis actio . . .
t . . . ex conducto ut probat l. ob tantus 14. § . . . n. solus 7. ff. de servo
corrupto . . . q. . . . ex tracta . . . actionis . . . funtioriem; quod
a Curacio . . . ad lib. 22. Pauli ad Edictum in aliis servis explicari
video. Meae . . . ex conducto . . . act . . . ut
conductor eligere possit quam maluerit. dat. aute . . . ex conducto
. . . scientes in solidum sine noxae dedit. . . . ignorantes . . . noxae
dedit. ut probare licet arg. l. Si servus pignori 34. ff. de pigno
ratitia act. et . . . Curacio loco . . . praefere . . .
. . . locaverit et eius imperitia . . . ex con
ducto tenet. l. si servus 27. § 3. si quis servum 34. ff. ad l. Aquil. cu . . .
. . . in leg. . . . 60. § servum 7. ff. . . .
. . . ind. l. domus 45. § 1.

Denique si orrea locata fuerint . . .
. . . aliis culpa locatoris res in illis ab conductore depositae perierin
t, locatori . . . ex conducto l. . . . 55. . . . l. . . .
60. § . . . ff. locat. l. 4. et l. 4. C. h. tt. Orrea n . . . solum dicebant
frumenti et frugum repositoria . . . plura . . . ad . . .
lib. 1. epist. 6. cuius generis erant . . . orrea publica . . .
ra recensent Publius Victor in descript. Urbis Romae, et memi
nit pluribus . . . Bullengerus lib. 6. de Imperio Romae c. 5.
Demsterus ad Rosinum lib. 7. c. 38. Lipsius lib. . . . c. 8. . . .
maia . . . C. de . . . in publicis orreis lib. 10, . . .
dicebant . . . frumenti et frugum repositoria . . .
. . . et aliarum rerum quippe et pretiosiora in
orreis custodire solebant l. . . . 3. . . . 2. ff.
de off. praefecti vigilum l. 20. § . . . 8. ff. de fundo instru
cto l. 32. § . . . 4. ff. de aur. et argent. legat. l. . . . 30. § . . .
4. ff. ad l. falc. l. . . . legatorum 22. ff. . . . legat . . .
l. . . . 56. ff. h. tt. cum aliis cumulatis a Brissonio lib. 4. sele
ctar. c. 18. et lib. 8. . . . orreum . . . in l. . . .

rex 3. ff. de fund. instru. lib. 4. l. vulgaris 24. § certe 6. ff. de furtis
litt. S. quā referendo Lampridio in Alex°. Severo aiente alexan
drum Orrea in omnibus Urbis regionibus publica fecisse adque conferrent bona
ij q privatas custodias n. haberent; et suffragat. Apuleius lib. 3 de
Asino aures in fine Orrei quodam satis Validis Claustris obsectum dese
ratum q. ~~domum~~ medijs ædibus constitutum Sacis Milonis refertum referens
et lib. 4. cd. Medium narrans hasileonum Latronem famosum in Domo
de Alcaris socijs orreum demonstrasse ubi Vespera sagaciter ar
genti copiosum recondi viderat, et lib. 5. in prin. Voi de Psyce in Di
vos Cupidinis, Mirat inquit singula et altrinsecus ēdium Orreo su
blimi fabrica perfecta Magnisque congesta gatis conspici. Orreum locari
deo, plixiq recensui quoniam Vel ut excompastis Orrea hæc in medio
ædium fuisse si privata t saltem intra Urbem si publica demonstrant
n. extra urbem Ut quis forte putauit et l. cui 64. ff. de legat. 3 que
tam refero n. ab orrea incustodia pecunie; et rerum pretiosarum
spetialiter Arcula s. ad aliam familia forte et fariario, que
extra Villa in casum subrepentis incendij exhuenda consuevit Vi
truvius lib. 6. de architectura c. 9. et Paladius lib. 1 de re rusti
ca c. 32, nec insolitum id avarijs divitibus ut in tuti palleos
sorum abscondant pecunias, et aliaque pretiosiora tanto ab
compilatoribus ibi tutiora quando repositorum minus suspecta.
Hinc q°. si orrea mercium t aliarum similium rerum reponendarum
cāa locata fuissent, et illesis Orreis subrepta fuissent. t.
aliud damnum passæ res ibi ab Orreario deposite, Conrearius dicit
conductor orreorum L. sin°. §. § si orrearius 3. ff. de his q effud.
t eiecer. l. Cellis. § in quo ff ad exhibendum d. l. cum in plures §.
60 § fin. ff locat.) damnum prestat locator ut dicit in l. 4. Ch.
tt. q l. in locatore doli t culpæ saltem levis presumtio d. quasi
aliquis forte claves fuerint qa orrei fores reperandi potuissent
t aliter cum orrea domi haberet ex fitarij passus fuisset. Sin 15°
effracta fuissent orrea, et compilata tunc suspicione cessante lo
cator n. tenebat nisi promississet custodiam d. l. 1. et l. 4
Ch. tt. l. Dnis §. et d. l. cum in plures 60 § ult. ff. eod, tene
bat autem custodia promissa q. effractura latronum exaltissima
custodia potuissent impedire; et q custodiam promittit etiam dele
vissima culpa tenet l. q mercedem 40 ff. h. tt. Unde ind.
l. cum in plures 60 § final. Dnis orreorum n. prestat custodiam
Orreario sive conductori Universorum orreorum q n. illam
Misserat at Orrearius q relocaverat orrea per partes

custodia pertinet conductoribus, quoniam illam permiserat. Ut recte explicat Cuiac. in L. 2 C. h. t. ... Divina sive Maiore, quoniam illa ... permisisset, ut ait Paul. ... Aliud ... locat ... in horreis suis ... Leg. in princ. 60 § Locator ff. Locati ... explicat. Videndi Gotofred. in ipso ... Variar. ... c. 23. Panciról. lib. 2 Variar. c. 45. et Alciat. in L. ... tio ... ff. V. S.

Succedit nunc obligatio conductoris ... primum ... ut re conducta ... tanquam bonus et diligens paterfamilias ... et diligentiam in ea servanda ... adhibeat, quam alias diligens quilibet paterfamilias ... suis adhibere soleat; alias si non adhibeat de levi culpa tenebitur ... alij recipiunt dolum tantum et latam culpam ... diligentiam rebus ... et servandis adhibere tenetur, quam adhibent rebus suis, quae ... omnes contractus ... de utilitate duntaxat agitur ... Ut deposito ... L. si ... et ... ff. ... Commodati L. ... ff. de reg. iur. Ut nos explicuimus latè ad ... in L. ... ff. Mandati. Alij recipiunt latam et levem culpam ... tenentur praestare ... boni ... paterfamilias in rebus suis adhiberi solent, quales in omnes ... agitur de utilitate ... Item ... Dotis, ... Societas, pignus, et ... similes ... culpam ... latam et levem ... qui in utilitate ... fiunt accipientis ut Commodati ... ut ... plane ... Varios ... ex ... Locatio et Conductio ... utilitate ... diligentiam adhibere debeat ... servanda, et ... quam aliàs ... diligentes ...

Obligatio conductoris circa rem conductam

Conductor tenetur de levi culpa

Depositarius solum tenetur de dolo, et lata culpa quia solum fit in utilitate dantis

In emptione, dote, dationibus, societate, pignore et alijs similibus tenetur de lata et levi culpa quia fit in utilitate utriusque

In contractibus qui fiunt in utilitate accipientis, quales commodatum, tenetur de levissima culpa

Locatio et conductio fit in utilitate utriusque contrahentis, et ideo conductor tenetur de lata et levi culpa

qui pater fam. mediam adhibere, ut expresse Ulp. docetur
et l. si ut certo 15. § nunc videndum 2. ff. commodati, quem itaq. l. cont.
§ 1. vers. nisi forte ff. naut. caup. intellis Ubi, etiam in locat.
culpa levis culpam absolute et indefinite dicta levem solet
significare, ut ind. l. Thall. 23. ff. [illegible], et d. § nunc videamus
quo modo et [illegible] [illegible] [illegible]. Diocletiani et Maximia
ni rescriptum in l. Ludiro 18. C. loc. tt, ac referendum textum l. sigs.
Dominus § Celsus l. Videamus 11. l. [illegible] 13. in quib. cont.
seqq. l. si merces 25. § culpa 7. et l. si decemne 41. ac duob.
seqq. ff. locati, et 13. C. eod. tt. qq. in libentes levem duntaxat
culpam imputant conductori Cujac. Fab. A Martin. de Lais. add.
f. cont. 23. Anton. Dom. lib. 2. Var. c. 3. in fine Aliger. in notatis
ad Donel. l. d. lib. 13. c. 8. Litter. t. Vincent. Carocci de locato
et conducto l. p. q. 1. et noster Richard. ad § penult. inst. de lo
cat.

Sed tamen qui duntaxat levem culpam a conductore praestandam, vel levi
ssimam contendant eo dicti, quod levissima culpa respondit exactissi
mae diligentiae, qua diligentissimus paterfam. adhibere solet, quapro
pter illa tenet de culpa etiam levissima, qui diligentis tantum et dili
gentissimi quoque patrisfam. debet adhibere curam, atque
conductorem ad exactissimam diligentiam diligentissimi patris
familias eum teneri, sic adeunt fidel ex expressis testimoniis
Justinian. in § penult. inst. de locat. et cond. et Gaij in l. a
in l. si merces 25. § colonus 7. ff. locati qq. Motus hanc sen.
novissime et sequitur Ulricus Huber. lib. 3. Variar. resolut.
tract. 7. § 2. q. 6. et non longe ab ea fuisse videt. Donel. d. lib.
13. commentar. c. 8. Adhaerendum tamen censeo superiori sententiae levem
taxant culpam conductori imputanti, aequa parte ultra a pertin. levis
tal. stant potiora interpretum suffragia. Nec obstat Justiniani et
Gaii testimonium, quod Justinian. etiam plerique notarunt diligen
tissimus dicit pro diligenti saepe n. in iure nostro superlativum accipit
pro positivo ut pluribus testimoniis probat Pinzana loco
sup. citato n. 5. ante eum Alciat. in l. Pr. m. 55. l. primus 92.
l. [illegible] 162. et l. illa 163 ff. de V. S. Vincentius Carocci
loco sup. citato et alij plures. Porro circa Gaii ind. l. si mer
ces 25. § colonus 7. referendum ad locat. earum rerum quae
frangi facile possint vel possint fractari sine exactissima

aliis, ac proinde quae ex conductu promisso intelligi possunt
de aliis expositurus. Velut signorum, columnarum transportatio-
nis, aut transportanda vecta, conduceret, id est si signum, aut sta-
tuam educat transvehendam, accedo nunc Ottomano lib. 4. observ.
c. 12. quinto. et columnarum. Ubi vulgo legitur signum transportan-
dum, vel Graeci, vel ibi Gothofred. notat legerant signa ipse
regione signa ex probabili sane, et subtili coniectura adu-
cit factum illud Luci Mummi, quod refert Velleius Pater-
culus lib. I. historiae circa finem, cum capta Corintho maximorum
artificum perfectas manibus tabulas, ac statuas in Ita-
liam portandas locaret, iussit praedici conductoribus, si eas
perdidissent, aut fregissent, Novas reddituros. Hinc

constat, si casu fortuito vel vi maiore res vecta perie-
rit, vel damnum passa sit, periculum ad conductorem non spectare
... quod recte rescribunt Impp. in d. l. 28. C. h. tit. de locato.
... ... l. 1. ... ... ff. de ...
... explicant plures quos cumulat Richard. ubi
... Unde dubitatum inter plures interpretes ...
dicendum, si incendio res periisset, quamvis non incendium
... fortuitis videatur adnumerari in l. ... ...
... l. 4. ... ff. ... d. l. ... ...
ff. de reg. iur. et ... ... quod modis ... habet
obligatus tamen ... culpa inhabitantium accidere intelli-
gitur l. 3. § 1. ff. de off. praefect. vigil. et l. si vendita
ff. de peric. et comm. rei vendit. ac proinde imputandum
... asserere ... in d. l. si ut certo § ...
4. in ... ubi dicendum est nihilominus imputandum ei
qui commodatum recepit nisi aliqua culpa intervenerit +
quo motu plurimi hinc inde ... quaestione agitant
interpretes quorum non paucos cumulat Osuald. ad Donel.
lib. 13. c. 8. littera B. ac demum post eos ... ...
... quamvis ... ...
... lib. 3. ... pag. 97. ... tamen dicendum ...
... incendium conductori non imputari nisi culpa saltem levi
ipsius acciderit ac proinde ... locatori ...
... culpa inhabitantium incendia oriri solent

dil. 3. 21. in n. Tregolani, Vt flammis leuissimaque per [illegible] quam conductor non praestat accidere solent, neque aliter mens Vtq. [illegible] habant Alfenus in d. l. si vendita ff. de peric. et comod. rei vendit. dum ait si vendita insula combusta fuisset ante tradit. et si incendium sine culpa fieri non posset, [illegible] a venditore [illegible] praestandum, quod sine patrisfam. culpa fieri potuit negligentia seruorum, cum quia non statim omne incendium est, homines in culpa [illegible], quae solum praestabat venditor sicut in d. l. cum [illegible] 9. l. si stercus §. 2. ad l. Aquil. 23, quamuis non venit et culpa aligna leuissima, quod si negligentes aliquos seruos habuerit, non tamen ea quae praestat in his contractibus, quae ad [illegible] contractus expectant. Vnde recte dicit Alfenus si venditor eam diligentiam adhibuisset in insula custodienda, quam debent homines frugi, et diligentes praestare, [illegible] eam curam custodiam, cui vt superius existimi respondet culpa leuis, si quid accidisset nihil ad eum pertinere, quod ipsius; et de conductione rationis paritate suadente dictum existimatur.

Id tamen ita procedit nisi inter contrahentes id actum fuerit, vt eius si quid deterius accidisset Locatori praestaret, tunc omnino pacto standum esset, vt recte ait Iulianus relatus ab Vlp. in l. si quis domum 9. §. Iulianus 2. ff. locati, de quo [illegible] in l. item quaeritur 13. §. si quis mag., et l. cum in plures 60. §. fin. ff. eod. l. 1. C. de commodato, et l. quae fortuitis 6. C. de pignoraticia act. et explicat Ariz Pinelus in l. 2. C. de resc. vendit. p. 3. n. 26. Anton. Gom. lib. 2. var. c. 3. n. 18. Balasc. de iure emphit. q. 27. n. 34. cum alijs; quos refert Pichard. vbi n. 9. adeo vt etiam insolitum casum conductor praestare cogatur, vt d. Barth. et caeteros, quos firmat Pinel. vbi s. n. 29. et 30. et seq. videlicet Rob. [illegible] in l. si [illegible] §. fin. ff. de [illegible] emst. plurib. adducens [illegible] Vlric. Zasius loco citato q. 5. post Cornelium Carrarium et alios quorum meminit Pichard. d. n. 9. Vnde si in locatione [illegible] conductor ignem haberet, et habuit a fortuitus casus omnis incendij periculum esse conductoris, [illegible] in pacti eum casum recipere videtur si ignem habuisset l. [illegible] §. si hoc. l. ff. locati. Secus de [illegible] dumtaxat fuisset in locatione adiectum; vt in [illegible] ignem haberet quo casu fortuitum incendium praestare [illegible] videtur permissum non habere; sed in [illegible] ignem ac [illegible]

tantaxat vivit incendij in culpa esti periculose obligare
d. sic hac l. ex quo ton detegendo aquis d. vals [illegible] in re
tatrat Donel. lib. 13. c. 4. litt. [illegible] in l. sive demq. in colonis 3.
ff. hoc et cum colonis pro [illegible] l. locationis ut innocentes ignes
habeant deinde [illegible] ideo dici putat si fortuitus casus
incendio [illegible] intelligi ad periculum locatoris non expectare q.
coloni locationis lege ut innocentes ignes habeant videbat
se obligasse et periculo incendij fortuiti: quo quantum decipiat
sani stat ex a pecto. [illegible] testim. in d. l. videam [illegible] si hac v.
ac [illegible] habeo. [illegible] [illegible] in d. colonis 3
locatoris appellat. non dominum prodij sed ipse colonus intelligi fortem
non predium conduxerat, ut existimat, s. potius ut operas [illegible] ipse
se locauerat hoc est operas suas ut fundum coleret [illegible]
[illegible] soluere mercede [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] cap. [illegible] locationis [illegible]
[illegible] et conductori rei, locatori vero mercenario [illegible]
mus de conducto fruendi qua semper merces soluit [illegible]
in conductum [illegible] faciendi [illegible] cap. v. [illegible] merces [illegible]
a locatore [illegible] de [illegible] dicendus [illegible] profe
[illegible] [illegible] Moneta [illegible] dicit
[illegible] placito conueniunt aliam si nichil [illegible]
mos [illegible] solemne [illegible] qualecumque Romanos
[illegible] fuisse [illegible] Marcias [illegible] l. defuncta § 8 in [illegible]
[illegible] Macrobius lib. 1. Saturnaliorum c. 12. [illegible]
[illegible] Valnez [illegible] potiacea [illegible]
[illegible] l. [illegible] aquo et Calendis Martis [illegible]
formulis pagina michi [illegible] pro Kalendis [illegible]
[illegible] et Martialis [illegible] lib. 12. epigram. 32
sin vero nec de placito [illegible] nec de more Regionis [illegible]
fine anni expectanus [illegible] Gem. d. lib. 2. c. 3. n. 13. At [illegible]
[illegible] distinguit inter [illegible] locat. [illegible]
[illegible] refert [illegible] Donel. lib. 13. c. 8. litt. G.
Nec [illegible] obligatio [illegible] etsi re deserat [illegible]
modo deserat sine iniuria [illegible] l. habitatores [illegible] fin. ff. locat.
alias [illegible] deserat locatorem [illegible]
mercede [illegible] excepto [illegible] si [illegible]
damni infecti [illegible] ut in l. inter 28. l. [illegible]
[illegible] l. [illegible] final. et l. [illegible] 13. § 1. ff de aqua

infecto, aut Metu exercitus Venientis. Vlpi. l. itaque si 13
§ exercitu ff. locati, et eg. si ex cā à pertinalia. ve similiter
et stant plures quos refert Aldigerius. Voto praeciato litera C.
Leo; vt Lopez; q nocturnis larbae et phantasmata illusio
nibus aedes infestent, vide textum in migrandi ex. plurimis notat
Cuiac. lib. 4 Variar. c. 6. et Gotofred. in d. l. habitat si e 27. § fin.
tree his obstat l. q. si 28 § ult. 4. nemb pro cuius legis. et §
fin. l. antecedentis ff. Locati. Vbi etiam eius domus; quae vitium fe
cisset Mercede deberi alias inquilino qui nullo periculo
More Migrasset dici videt. Nam respondendum est imo. ?
mandet ipsius leg. principium. nam sensus est inquilinum
Licet domus vitium fecisset, in ea tn̄ habitare maluit
igitur Migrare mercedem debere perinde ac si domus vitium non
effecisset, q̄ vt plene cogitat telam veteram ex Alfeni Responso
in § final. l. antecedentis, nec Necesse erit. Flor. C. fechi
ni Hely. hergan. vt fecisse videt ibi Gotofr. ergo si Inqui
linus absque iusta cā ante tempus deserat habitationem video
teneret ad solidum Mercedis per stalo. teneri, immo et
tunc poterit ex templo dueniri etiam ante tempus Merce
dis solutioni praestitutae. l. si in lege 4 § si domus 2 ff lo
cati nec requiret specialiter deuenisse inter contrahentes ne dice
ret ante finitum annum t. certum tempus Migrare quamvis
in interdicto de migrando non contineat fine illa conuent.
Vittiandus debitam pensionem offerat, q ante tempus migrat
et pignora abducere velit l. 1. § si pensio 4 ff de Migrando trur
actio ex locato, et si specialis illa conuentio n̄ interuenerit, et
non debita pensio venit Migrante inquilino ante tempus
solutionis d. §. si domus 2. quem eo modo conciliat cum § si
pensio 4. Cuiac. lib. 22 obseruat. c. 34.
Ex hac conductionis
obligatione fit, et si conductor statuto tempore mercedem
non soluat, actione ex locato qua potest locator debitam
persequi ac vsuris ex mora. argo legis 2 C. h. tt. pos
sit. et illum expellere adhuc non impleto tempore
solutionis lege 3. C. hoc tt. l. quaero 54. § inter l. ff. eod.
et l. Vectigalia 10. § 1. ff. de publicanis explicato
Ant. Gomez tom. 2. variar. c. 3. n. 6. et Cuiac. ad hanc

Orsilius cum alijs quos refert Helligenius ad Donel. lib. 4. c. 8. litt. K. Piquera, et Surriana att. Hypothecaria posse pignora q. ex mercibus obligata persequi, intelliguntur n. ut pignus hoc est prædij invecta, et illata tacite pignori obligari. l. penultima ff. qq mo. in pignus l. certi §. C. hoc tt. a colono autem hoc est conductore prædij rustici tacite intelliguntur obligati fructus. l. prædijs ff. qq modis pignus et expresse solent quandoque invecta et illata obligari quo referenda dicta lex certi §. Ut explicat Cuiac. ibidem, et in l. 4 ff. de pactis ex l. Pomponij §. 3. V. ff. qq modis pignus; quae discretio dilucide conductoris obligatio optime l. 2. cum quatuor sequentibus ff. qq modis pignus l. fin. §. et l. ult. C. eod. l. ita 4. ff. de salvi., et explicat late Ant. Fab. de erro. Pragmat. decade 51 per totum; ita tamen poterit ea pignora persequi, ut notat Cuiac. ind. l. §. C. hoc tt. si pensionis certabus sit insoluta Mercedis pro qua habere Adde Laz. d. n. 56. ff. hoc tt. et Marcial. lib. 12. epigram. 32, cuius hæc verba = Vidi Vacerra sarcinas tuas vidi quas non retentas pensione pro bima — Addo tamen doctrinæ temperamentum, ut non scilicet necesse sit expectare venij cessationem cum finito ... conductionis tempore migrare velit inquilinus ... dumtaxat debeat pensionem retinere ... invecta et illata; quo usque solebat suadent ... interdicti prætorij in l. 1. ff. de migrando itaque duntaxat venij cessatio expectabit; cum manente adhuc in re conductore voluerit locator pignora ... vicare.

Demum tenetur conductor finito conductionis tempore restituere rem in quo status fuerit magnum ... ex off. iudicis ... ex doctrina legis qui restituere ... facere vindic. aliæ sua culpa non possit restituere ... re amissa ... ... intrit locatam ... a iudice facta l. 2. ... l. ... §. 3. ... ff. de in litem ... dolo fecerit ne possit restituere tanti ... quanti locator ... in litem l. ... 18. 3.

ff Locati, et Iuenit l. q restituere 68. ff. de rei vin dicat. explicat. Donel. d. lib. 13. c. 8. q d autem ita Duntaxat si mancipium l res mobilis fuerit conducta regaleos De immobili non iuuat in lib. D. l. sicut 48. § 1. quoniam latere non potest, et notat Cuiac. lib. 14. observat. c. 9. Nonautem duntaxat tenetur restituere, sed et accessionem instrumenta et etiam effectus eius si quae accepit ita l. sed ad dest 19. § 2. ff locati sin vero ea estimata accepit, ut in l. 3. ff. locati satisfaciet si pretium restituat, illa autem quae occasione rei adeptus fuerit restituere non tenebitur. Velut ...m rei nomine furti act. consequutus sit. l. 6. ff locati. Dixi finito conductionis tempore teneri restituere, non ante expletum conductionis tempus nisi forte aliqua ex causis contigisset ex qua locator conductorem potest ante tempus expellere quam non nulles Recenset l. 3. C hoc tit. et ubi late per sequitur Gothofred. et Alciato N, et Anto. Gom. lib. 2 var. c. 3. n. 6. et alijs quos refert Osuald. ad Donel. lib. 13. c. 8. Faber de erroribus, decade 24. errore 8. et 9. expleto itaque conductionis tempore restituet nisi forte reconduxerit expresse vel tacite ut quod dicit in l. item quaeritur 13. § qui impleto ll eiusdem l. sed ff locati. l. lege 16. C eod. aut etiam inuitus iterato cogatur accedere ad conductionem. Ut quod acci dit licet n. regulariter conductor impleto conductionis tempore non possit inuitus in conductione detineri l. 2. C hoc tit. et l. 4. l. locaiq. § 1. ff de publicanis tamen in locationibus publi corum qui maximos fructus, ex quibus et Vectigalium oracu... tis ... ea prioribus pensionibus suscipere compellunt. Si post ea tanto locari non possit l. quotiens ll § fin. ff de publi canis eo que referendus textus in l. sicut eumes 2. C h. tt. Ut notat Cuiac. in l. 5. C eodem.

Ita ... claudamque huius ... ultimas partes conductoris obligat ... ut in re curanda et custodienda eam curam adhibeat quam diligentes et frugi patresfam. adhibere solent, deinde ... Mercedem statutis pensionibus soluat, denique finito tempore conductionis rem restituat, quae tripartita oblig. act. ... locato conductor implere cogetur ita tamen ...

rei plures fuerint conductores qui ex parte sola conduxerint in singulos pro parte actio detur. Sin autem omnes in solidum conduxerint omnes in solidum teneantur iure Locatori ad eam conveniendi quem vellet l. si divisa 13, et leg. ei apparebit 47 ff eodem Locati eum recte stipulatione certam et empti duorum fieri potest l. itz quaerit 13 duo rei locati l. eandem 9 in prin. ff. de duobus reis quorum singuli obligati in solidum tenebant, et conveniri poterant et si omnes solvendo erant ante Authent. Iustinian. in Novella 99. de reis promittendi c. 1 in qua ubi iubet si omnes conveniri solvendo sint pro parte duntaxat conveniri ex explicatione Cuiac. in L. 1. C. de duobus reis, et l. 5 in fine Ch. Gusani in eadem L. 1. Fabr. lib. 11. directarum ... Dni D. Melchioris de Valencia plures ... ... illustrium ... ... quinque ... ... Hodie ... ... et qua solidum ... actionem cedi debebat a Locatore ... ... cedi debent a quolibet creditore ... ... debitore ... quo d l. cum apparebit 47. ff Locati l. si divisa 13. C. eodem, et l. si hereditaria 65. ff de Evict. Non tamen cedi debebant ex intervallo post solutionem ut plurimis probat Molineus Ant. Faber lib. 11. Diction. c. 9. et seqq. i. ante solutionem inmigravit a te solutionis, ut ne de ibi Fab. d. lib. 11. c. 1 d. 14. Adde ante si actiones cedi ... sint, nec ... ... aut ... nio l. Mutua fideiussio ... ... in l. creditor ... alias l. ... de duob. reis notat Pisani ubi nullum remedium solventi manebit ... ut pure probat Ant. Fab. d. lib. 11 ... c. ... ... seqq. quod sequitur et ... ... Pisani ... l. 1. alias 2. C. de duob. reis.

Opponitur hic Mantissa ... Locatori ... ...

75

fugedi atque ut Temporis angustijs premimur et familiaritatis ... per superiora cap. expositis explicui mutuum ... in super ... lucia Mutuari ... ab hic ... ratione ... Manent hoc capite debitoris et fideiussoris obligatio superstede ... agere ac duntaxat propono ... pluris Velleit Donelly lib. 13. comentar. c. 9. et ibi Hz ... in notatis ad ipsum Hadrianus Fornelius lib. 4. ... questi dian. c. 21. Cuiac. lib. 7. observat. c. 39. et in notatis ad L. in Nave 31 ff. locati quae subiecit comentarijs in titulo C. de locato Brissonius lib. 6. de formulis pagina michi 536 cum seqq. Otam. lib. 4 observat. c. 10 Vlricus Hunius lib. 3. Varia resolutionum tract. 7 q. 1 e q. 28

FINIS CORONAT OPVS

Acabose esta Materia a diez y nueve de Marzo de 1649

Fran.co Porreros de la Vega

AD TEXTUM in L. supercreandis 2. C. de iure fisci solemnis commentatio.

A Dno D. Lorenço S. de S. Pedro Collega maioris Ovetensis N. 1

1649 Voluminis cathedrae professore

Pronunciante iam pene supremaque auditores optimi, Academia nostra, et velut illicet prae clamante praecone id operis mandat supremus Senatus, premo itaque auenas, ut cursum teneant intra vibrata solemnis statio semestris, paucisque duntaxat paucis his diebus summa auspitia peramenti, ac ut vellem nostro dispendio vestro explicatum difficilli Honorii et Theodosii rescripto in l. supercreandis 2. C. de iure fisc. lib. 10. Rescribunt Impp. Patricia Comiti rei privatae, ac nostro plurib. linea legitima perferunt res gomus, quae sequitur explicabo nostro auditione. Pertinet his verbis: Supercreandis susceptoribus periculo procuratoris rei dominicae disponit sicut sollicitudo tuae nullum dubitatis in eo praecinius. Ad quam elucidationem praestat erit cognoscere quis fuerit Comes rerum privatarum, qui deinde procuratores rei Dominicae, ac demum qui susceptores et demum explicatio exordia. N. 2

Postquam Caesar Aug. Octavianus Rom. rei noie Principis solo Imperium accepit, et popularitatis affectata simulatione cibus Romani administrationis a Senatu, Populo, patrias vacationes, imbelles provincias Senatui, et populo attribuit, potentiores vero retinuit sibi, eiusque partitionis, divisionis ut asidui testes. Suet. in Aug. c. 47. Dio Cass. lib. 53. Strabo lib. 17. Geographiae. Zonaras tom. 2 annalium in Aug. et alios adiciunt Caesar Bulengerus de Imperio Rom. lib. 2. c. 2. Wolfgangus Lacius in commentariis de rep. Rom. lib. c. 5. Joanes Rosinus antiquitatum Rom. lib. c. 42. et lib. 12. c. 24. Barnab. Brisson. Del. 4. eorum s. Vbo Pro consul, et nostro Amaia in Rubrica huius tituli in 4. partibus quod fuit Imperii. Vectigalia tributaque per populi vsibus relinquens partem sibi accipiens, atque his revera Caesar vnus in omnibus rebus plenum haberet imperium

quippe ... , ... pro ... ...
... inter ... et ... ... erant ...
... ...
... analis Taciti ... ...
... ...
bant quo ifluebat ea ... ...
... ... Caesaris ... ... privatis dicebat,
... solitus appellari, quo fluebat ea Vectigalium
pars, et tributorum quae Caesar sibi retinuerat et plerumque
... appellatione intelligebat publicum; appellatione vero fisci
significabat privatum Principis Erarium ... ... tendant
licet quandoque ab scriptoribus appellationes fisci, appellat.
... Erarium ... ... ad L. Cornel. de fals.
L. si mandatu ... ... ff. Mandati. ...
et Asconio Pediano notat Rebard. lib. 1. Variorum c. 4. et ...
magnus ille Cincius ... Citterorum ...
... ... in ea ... ...
... felix ... ad ... ...
distinguit Suet. in Aug.o c. final. Plin. in Panegirico ad ...
... , Tacitus lib. 5 Annalium, Vulcacius Gallicanus in Avidio
Cassio, Exportianus in Adriano, Capitolinus in Marco,
Epist.a quoque Valeriani Imper. apud Trebellium Pollionem
in Claudio. Unde intelligendus ... in ... ...
... damnat. ... Calixtus lib. 1. ... de iure fisci ...
... hoc de iure Erarii publici et privati quomodo ...
... lib. ... tit. 12. inscripsit de iur. fis. et po-
puli et Lampridius in Alexandro Severo ait illud leges
de iure populi et fisci innumeras sanxisse. Nec aliter sen-
... Rebard. ... c. 4. et ... ibi ... 13. ...
... res publicae ... ... in L. ... ...
fin. ff. de ... ... L. 3. ... in locis 12 ff. de iure
fisci et ... in fine ... ... aliis
... ... in L. ... 32. in fine. ff. ex ...
... Frontino lib. 2. de aquaeductibus notat
Rebard. ad L. Neratius 191. ff. de Reg. iur. ... Ulpianus
in notatis ad Donel. lib. 21. c. 5. litt. P.
... quoque
hoc Erarium militare, erant ... res privatae Principis.

48

erat demum e Principis patrimonio. Ærarium Militare q[uod]

… percepisses? Velut auctarium Ærarij publici in quod referebatur

institutum ut refert Suet. in eius vita c. 49. et Dio Cassius

lib. 55. Affluebat pecunia ad ducendos Milites peractis que

ut appellatis vocedis? collecta provinciarum tributis, et ex omnibus

alijs vectigalibus quae in id opus indixerat Aug. huc pertinui

sse Vicessima hereditatum, Vigessima quinta Mancipiorum

Centessima rerum Venalium, Bona Caduca ex L. Papia, item

officio, vacantia, ac demum damnatorum bona, ut ex crimine l[a]

esae maiestatis, ut tal[…] et probatur ex Dione d. lib. 55. Tacito lib.

2. et 3. Annal. Suet. in Aug. de. 49. et Zonara tom. 2 annal.

in Aug. et Iustus Lipsius lib. 2. de admiranda magnitudine Rom.

c. 4. et ad lib. 1. annal. Taciti adnot. 11. Levinus Torrentius

ad Suet. d. c. 49. et Bullengerus lib. 3. de Imperio Rom. c. 23. et

quandoque ad id Ærarium refero inscriptione ductus tot[…] in L. q[uo]d

c. 13 § 1. et in L. Senatus 15. § si quis 4. et L. Senatus 3. eiusdem

ff. de iure fisci: quippe fisci appellatur in d. L. 13 § 1. … …

[…] et privati Cæsaris Ærario appellatione suadet Subveda[…]

mentio praefectorum ærario, quos fiscali […] […] nunquam

[…] fuisse […] dicemus, qua ratione eo potius refero […] in

L. 4. § si bona 20. ff. de fide libert. L. cum quidem 12 ff. de his q[ui]

ut indign. et L. Aurianus 42. in principio et § 1. ff. de iure fisci

eo autem velut auctarium erat Ærarij publici Ærarium Mili

tare ut quemadmodum Ærarium publicum in æde Saturni statutum

erat a temporibus Valerij Publicolæ, ut vulgo notum est apud Plutarc[hum]

in Roman. problematibus c. 42 Publ. Solinum Polistorem

c. 2. Lucano lib. 3. pharsalia Minucio Felice in Octavio Ter

tul. in Apologetico c. 10, Cornuto in Satira 2. Persij,

et alijs quos cumulat Thom. Dempster ad Rosinum lib.

c. 31. Bullengerus lib. 3. de Imperio Rom. c. 23. et […]

referens Ibis n. 10. Unde et Ærarium Saturni appellabatur ut […]

ut apud Capitolinum in Marco, et Veter. inscript. Plinius mino

ris apud Marium […] in tom. veterum inscriptionum

pag. […] lib. 159. inscript. 6. ita pariter, et Ærarium

Militare apud Saturni ædem quod erat, ut ex […]

videtur ex Plinio in Panegerico ad Trajan. in illis: Vos

qua iubat […] ærarium silens et quietum et quale ante

laboris erat nunc templum illud nunc vere Deus, ut expolia

… civium exuentur […] … quæ …

… agant […] ad aliud Ærarium […] …

admelitare vesteri potest.
Res autem privatae Principis etiam patrimonium pars velut gerebant
aerarii privati pecuniaeque fiscalis. res privatae dictae fuerunt a Septimi
Severi temporibus, qui publicatis tirannorum bonis publicatis eorum occasione
primus induxit procurationem rerum privatarum, ut refert Spartianus
in Severo, unde coepit inter res privatas Principis numerari quicquid
Princeps non ex vectigalibus, tributisque provinciarum sive adventitio quod fie-
bat publicatis veluti bonis damnatorum ex crimine laesae maiestatis;
quo casu cum ipsi Principi videretur principatus iniuria fieri videbatur
quoque etiam rerum vindicatarum modus debere referri, itemque dona-
tionibus, aut testamentis amicorum, et propinquorum, aliave similicau-
sa fuisset adeptus, quae omnia quamvis ante Severum in fiscum aerarii
vel privatum Principis influerent, postea tamen coeperunt in
Corpus aliud fiscalis pecuniae, augustiore dicto aerarii referri hoc
est in privatas res principis, inde in corpus sicut et in aerarium mili-
tare non cabe semper influere solita moneo: nutu quippe Principis
ut Imperatores, aut optimi erant, aut pessimi, aut aerarium
publicum, et militare dictabat, aut fiscum aeries Principis privata.
Ut apparet ex Spartiano in Adriano Bulcacio Gallicano
in Avidio Cassio, insinuat Plinius in Panegyr. ad Trag.
quae res privatae Principis erant quae sive adventitio extra vectiga-
lia, et tributa, quae in aerarium privatum sive fiscum influebant
a Principe quaesita erant. Aliud autem erat Principis patrimo-
nium; cuius memoria in Leg. Seius 39. § fin. ff. de legat. 3. et apud
Plin. in Panegyr. et Lampridium in Commodo in fine, eo quod esse
potest sive adias privatas res in l. 3. § si in locis ff. de iur. fisc. et
illis vbis. item si in Caesaris possessione, et l. fisci 6. § fin. ff. eodem
in illis hoc idem et Caesariano, et § thesauros inst. de rer. divis.
in illis vbis. in Caesaris loco, frequens memoria in veteribus
inscriptionibus apud Martinum Smetium fol. 26. inscrip. 15. et fol.
80. inscript. 7. et fol. 103. inscript. 16. Nondum vero perlimum cognosceri quae
tenuerit patrimonium differret a rebus privatis, Claudius Salmasius in
notis ad Spartianum in Severo non secat nec solvit; ac nihil inter-
est hunc interfuisse putans Spartianum quia a Severo primum institutae res
fuerint, privatarum procurator falsi cognatus apud eum aquo non longe
Zosimus lib. 3. et Modest. c. 20: itemque quod fuisse putant res privatas
et Patrimonium sive peregrinum quamvis nomen patrimonii appellati-
latius sumpto ea Principis propria intelligant utraque publicum

in Panegirico in illg Dni Sanz imperij Principis que
fabi[illegible] maius & D et Seneca lib. de beneficiis lo
[illegible] omnia habet, sicut eig. priuata tantz actua et
[illegible] in Imperio eius, in patrimonio [illegible]
[illegible] a [illegible] [illegible] apotheosi [illegible]
Vt & una sufficienti probatio [illegible] testimonia in d. l. qz
Seruus 39 § fin. ff de legat. Verum doctrina rei priuatae Prin
cipis Iuuenesi nemo sanus [illegible], hinc alia semita
sequutus e Theodor Marcillus qui in Suet. Vespas. c. 16. comodo
putauit differre res priuatas Principis a patrim.; quo peculium ad
uentitium a profectitio; quasi res priuatae fuerint res aduentitiorum
Principi quaesitae, et sane recte patrimonium dicitur quod a parentib,
Maioribusq. suis priuatis Princeps acce[pisset] [illegible]
nemo recte. At quoniam principes initio imperij bona pp[illegible]
a maioribus accepta sibi per largitionem publicaren[t] [illegible]
[illegible] Marcillus, obseruat ex Capitolino et Suida in An
tonino Pio, Boxhorn in Tacito, et S. Petro Crisologo
Serm. 23, ta etc, quod patrimonialis dicta [illegible] patrimo
niales fundi [illegible] quae cum imperio accessit, [illegible]
habitus a parentibus Maioribusq. [illegible]. Quare [illegible]
patrimonium dictum fuisse quod cum Princeps [illegible]
[illegible] ipsius fuisset [illegible], [illegible]
[illegible] aliaue similis causa [illegible]
[illegible] recenuisset quomodo [illegible] fuisset [illegible],
[illegible] in forma patrimonij [illegible] Vlp. in
l. cum Seruus 39. § fin. ff. de leg. 1. inquit [illegible]
[illegible] Imperatorum Valentiniani, Valentis, et Graciani
[illegible] in l. Sig. C. de bonis proscript. [illegible]
nati bonis [illegible], et ad Principem referentes
agentes Sine [illegible] [illegible] [illegible]
Mos perspicis inquisitione [illegible] rei priuatae
[illegible] officio aut Palatinis super hac causa Missos
nio recbenda patrim. Et [illegible] hec patrimonialia
Principis bona [illegible] [illegible] aut [illegible]
Segregata, et Velut [illegible] [illegible]. Vnica C. de Pa
latiis et Domibus Dominicis lib. 11. et l. nemo 16
C. theodos. de petitionibus et Vltro datis, ortho [illegible]
[illegible], ut apparet ex Vlp. in d. l. cum Seruus 39. § fin.

cui, explicat. Auxiliat[ur] in l. Pacto Duenta 28 fin. ff. de Haered. Inst. facile ex superioribus penitissime corpore et lati exquirunt DD. et Cantes Thoulante 83 § fol. in ff. de N. O. et alij quos refert Amaia Tor. 3 n. 13. ratio § Solebant Principes ea denunciari permittere ubi cat. inde §. fin. alij tu ex causa id permittebant ut in l. 1. C. C. Theodos. de domibus ad eius priuatos pertinentibus.

Enim
[Si] nuanimus pecuniae publicae et fiscales multiformi discrimen fiunt dignitates partis intendant aut Urarij praefectos siue curatores. Pecunia publica ad Erarium publicum spectabat in prouintijs Proconsules, Vetere more curabant ut refert Digeat. lib. 53, ac pariter reliquorum expediti Vectigalibus ad Erarium Militare forte curabant prouinciarum Rectores, siue proconsules, siue praesides, nisi quando singulae prouintiae suos habuissent in eo dispositos generaliter quorum unus procurator. Vicessimae Hereditatum Galliae Narbonensis memorat inveteri inscriptione apud Gruterum fol. 66. inscript. 1.a Romae autem Urariorum praefecto publico d. Saturni, quam militari ilititerunt quod praefuissent. Et ut praefecti rei erarii Saturni cura refert Dio lib. 43. illo Iulij Caes. sublataque quaestoribus quorum Urarij rei fuerat, dicebant: ut alat excusatione inscript. Plinij Minoris, qui illius honores recensens, et praefectum erarij Saturni, et praefectum Erarij Militaris fuisse refert; cuius praefectorum meminit Dio lib. 53. et 55. Tacitus lib. 13. et lib. 15. Annalium idem Plinius lib. 5 Epist. 15 ad Pontiu; et lib. 10. Epist. 3. ad Trajan. ac demum in Panegyrico ad ipsum et quandoque co[n]stat Variatur ope. Assime notat Lipsius in excursum ad lib. 13. Annal. Taciti lib. 13. Ac re adnot. 93. et Brisson. lib. 3. select. c. 14, ni de alijs praefectis capienda Tullet res genere quod sepe praefectorum erarij meminit ut in l. cum qui 22. ff. de his. qui ut indig. l. 4. § Illo nato ff. de fisc. Vbert. legatis l. 91. l. 15. § Senatus 3. et § fin. ut l. Asiarum 42 ff. de iur. fisc.

Fiscali autem Principis pecuniae exigendae et administrandae, in singulas prouincias praeponi solebat equites quidam liberto[rum] communis et procurator Caes. dicebatur

l. rationalis, et tit. ff. de off. procurat. Caes. l. rationalis non solum pro provinciis prop. dalis l. ad proconsulares ... partis tributorum sibi Caesarem retinuisse ... in nullo ... ... loco lib. 53. ... intelligo aliud sentientes ... morem ... ad lib. 12. Annal. Taciti litt. B. alias adnot. ... ... auxiliando ... copijs ... in l. nec quicquam ff. de off. procons. ... Vocat ... fiscales ... ac licet ... provinciarum dumtaxat partes ... vectigalia colligere ... ... fieri possent ... nisi in servitia ... familiares haberet, et de Tiberii temporibus refert Tacitus lib. 4. Annal. ante medium paulatim ... ut ... et privatos ... dicerent ... l. nec quicquam ... ... narrationes ff. de ... l. ... Cod. et ... fecit et ... Dio lib. 57 ... a Claudi temporibus origine ... Tacit. lib. 12. Annal. Suet. in Claudio, et Dione lib. 57 ... Cujac. lib. 13 observat. c. 13. et Brisson. lib. 13 select. c. 18. qq. adhereo omnibus ... ... loco nuper citato Claudij ... Tacitus ... memoriae alio ... referendo ... Romae ... fierat ... privati Principis ... Caesaris ... quae ... Caesaris ... exat procuratore ... Maioris ... appellare ... in Antonino ... ... ibi notat Salmasius ad pagin. 198. lineam ... ... dubium Tacit. lib. 3. ... in ... ... credit ... ... partes per omnes ... imperia mundi ac forte ... ... iudicando ... fiscum et privatos ... Tribun refert Pomponius in l. 2. § ... ff. de orig. iur. ... alios ... ... citato ... ... Plinio in Pane ... ... temporum ... Caesaris ... causarum fiscalium iudices ... ... Caesaris ... ordinarias ... cognoverat. Procuratoribus vero Caesaris per provincias ... ... in Urbe alius procurator Caesaris ... Maioris, et sane ... deceptus videt. Doctissimus Brisonius

a lib. 3. select. c. 19 etc. fiscali principis pecunie affirmat in Urbe
ibi fuisse praefectos aerario, quae ultra Sarpedij, Statij, et Plinij
nuper allata tertium. refellit quoque l. ab ee 32. ff. ex quibus causis maior.
in illa urbis procuratores de principis qui in provincijs tenent, quae
[illegible] et alios fuisse procuratores Principis qui in provincijs [illegible]
in Urbe tenerent et si viderent ab ee reip. causa ex doctrina
in l. eorum §. final. cum legem ff. eod. et ex quibus causis maior. cuius [illegible]
fuisse Valerius Patronius, cuius meminit l. ult. ff. de iure fisci.
[illegible] impossibilem licet auctumare ex ipsa facti stringentia ibidem
posita, Nec Brisonius iuvat l. 1. §. hoc interdicto §. ff. ne quid
in loco pub. ubi de causis spectantibus ad ea loca; quae in fisco erant
palatinis praefectos iudices esse dicit, hoc cito diebus ibi Ulpian.
fisci patrimonium vocavit res Principis fiscales, quae spectant
ad Urbem publicam aerarium sive Saturni sive militare eaque
res separavit a publicis rebus, quae publico omnium usui destinatae
erant de quibus dumtaxat agebat in eo interdicto, ut ibid. ex ipsa l.
1. §. 2. et 3. n. n. ibi publica, quae non appellantur ex spectantia
ad aerarium publicum, sed ea loca publica; quae iure civitatis omnibus
[illegible] patent, quae merito segregavit Ulpian. ind. §. 4. [illegible]
quae erant in fisci patrimonio, hoc est quae expectarent ad populi Prin-
cipis aeraria, et illis similia ac fortassis ideo de illis si praefectos
praefectos aerarij iudices [illegible] dixit, si praefectos simpliciter et
generali ea praefectorum appellatione praepositos comprehendit
sive praefectos aerario, sive procuratores Caes. quos ense forte
separavit ob. Ulpian. in l. pacto [illegible] 2. §. final. ff. de
vend. empt. loca publica ab illis, quae erant in fisci patrimonio
[illegible] quo ea interpretatur quae s. [illegible] Rebard. et Amar. [illegible]
[illegible] n. 2.

§ Praeterea et rerum privatis Principis rationibus
datus erat procurator, quae procuratoris rerum privatarum appella-
bant, cuius bis meminit Capitolin. in Marc. Antonino
ad Severus refert n. 5. divi Spartian. in Severo ad [illegible]
[illegible] impossibili rectius referendum ne modo [illegible]
l. 4. §. fin. cum l. seq. ff. de off. procuratoris Caesaris [illegible]
[illegible] transactionibus ff. de transact. [illegible]
[illegible] admittat facti stringentia, cum ea iura [illegible]
[illegible] patrimonium Principis suum habebat procuratorem
qui procurator dicebatur patrimonij, cuius meminit [illegible]

pian. ind. l. eq servus 39. § fin. ff. de leg. 1. Lamprid.
in Commodo sub fine et Vetus Lapis Rom. apud Smet
cum fol. 26. inscrip. 10. ubi memorat quidem procuratora patri
monio Dij Vinnus, et alium Pegnestinus apud ipsum fol. 80. ins
crip. 7. at forte is procurator d quem tutore vocat patrimonij. Alius
Lapis Rom. apud ipsum Smetium fol. 103. inscript. 16. abolitum tn
id munus inferioribus temporibus, et cura patrimonij ut inferius
dicam, et procuratoribus omissa rei privatae, unde factum, ut inferiis
appellationibus quandoque procurator patrimonij diceret qui procu
rator erat rei privatae, ut in l. Ubi aliq. 3. C. Theodos. de bonis
proscriptorum.

Obtinuerunt hac ab Aug. ad Constant. inde tem
poribus abesse omia variata ut superiorum nichil pene si immutatum
fuerit, abolitum superiore gravis publici et privati discrimine
et appellat. exoti ad utrumque aerarium, quae influere solita
cuncta pars si magna arce praefectorum solicita d curam admi
nistratiori praefecti pretorio, ut inde sub peteret pecunia necessum
erat; quod a praefecto pretorio fieri o poirriat. eo referendi
txt in l. 3. l. de Canone largit. titulor. et l. duos 13. C. de sus
ceptoribus h. lib. 10. l. in fiscalibus 6. C. de exactri. tribut. eod. lib.
l. penult. C. de Cens. pub. lib. 12. l. 9. et ult. C. Theod. de indul
gent. debit. quae arca et fiscalis videt appellari in l. 4. C. de
numer. lib. 12. et qui in singulis urbibus et provincijs susci
piebant pecunias ad eam arcam pertinentes, Arcarij dicebant
l. dem ultt. C. de suscept. praepositis et arcarijs lib. 10. ubi
notat Cuiac. unde Arcarij Praefectorum et Praefectorij
apud Cassiodorum lib. 1. Var. c. 10. ubi si nulla notat.
Iotosius aliaque. Innetus ad Symacum lib. 10. epist. 62.
et Sabaro ad Sidonium lib. 5. epist. 7. in illis verbis Arcarij
pondera et Salmasius in Alexo. Lampridij ad pagin. 129.
linea 16. ad ea verba arcarios instituit. Reliquum autem fiscum
in unum corpus collectum sacras largitiones appelare ceperunt
ambitiosse sane vocabulo, quasi ad largiendum deberetur
cuiusque Principis haeret, qua ratione, et sacras remunerationes
quandoque dicebant pro sacris largitionibus ut in l. palatinos 10. C.
de Palat. Sacror. largit. lib. 12. l. 2. C. Theod. de Comeatu
apud Symacum lib. 10. epist. 43. ad Theodos. et in veteri inscr.
Lapid. Rom. Petroni Maximi apud Gruterum lib. 3. de officijs

Deinde Pag. c. 16. describere debeat Salbianus lib. 6. de provid. D.
Praeterea, et abolito deinde omnium praefectorum erario et omnium
totius erarii maioris speciali Magistratu institutus fuit qui Sacris largitionibus praeesset hic dicebatur Comes Sacrarum largitionum et Sacrarum remunerationum, de quo in tit. C. de off. Comitis Sacrarum largitionum. lib. 12. et dicebatur Comes sacri erarii; ut in l. Unica C. Theodos. a praerogatione Lyronum, ac illustri titulo decoratus omnem pecuniam quae olim ad erarium publicum et privatum in ad Sacras largitiones expectabat exactionem dispositionem, et erogationem curabat ut indicat Claudianus in Panegyrico Manlii vers. 40. Cassiodorus lib. 6. Var. c. 7. quae plura addere licet ex Cuiac. in paratit. ad tit. C. de off. Comitis sacrarum largit. Jacobo Gutero lib. de officiis Dom. Aug. c. 16. Bulengero lib. 3. de Imperio Rom. c. 16. Sabaud. ad Sidonium lib. 1. epist. 7. Pancir. in notitia Imperii Orientalis c. 3. et seq. Claudio Salmasio ad Lamprid. in Diadumeno, et Vopiscum in Tacito. Wolfango Lazio lib. 2. de rep. Rom. c. 11. et lib. 4. c. 9. Amaia ad Rubr. tit. C. de Canone largitionum titulorum lib. 10.

Insuper abolito erario militari omnis pecunia ad illud spectare solita ad numerata est rerum privatarum Principis, quae et quandoque privatae largitiones dicebantur, ut l. properandum 13. § sin autem 8. C. de Judiciis et l. ult. in fin. C. de assessoribus, et rei Dominicae, ut in l. penult. et ult. C. de fundis rei privatae, et tit. C. de fundis et saltibus rei Dominicae lib. 11. ubi notat Cuiac. rerum privatarum simul ac patrimonii Principis curam sublatis curatoribus rerum privatarum et patrimonii comiti suo fuit speciali Magistratui illud munus instituto qui illustri honoratus Comes dicebatur rerum privatarum, ut in tit. C. de off. Comitis rerum privatarum; aut Comes privatarum largitionum et remunerationum, ut in l. 2. C. de Commeatu lib. 12. et l. munusculo 10. C. Theodos. de decur. aut denique Comes aerarii privati, ut in l. Unic. C. Theodos. qui a requit. Lyronum. Unde et Comites utriusque erarii id est Sacri et privati, cum comitibus Sacrarum largitionum et rerum privatarum in Novell. Theodosii 1. et 2. de palatinis et Comitiva R. utriusque erarii in l. Unica C. de quaesitor. lib. 12. quemadmodum ita erarii appellatio his temporibus variata est erarii nomine sacra appellatione intelligunt Sacras largitiones hoc est omnis publica, et fiscalis pecunia quae olim ad utrumque erarium publicum et privatum

fluebat excepta duntaxat parte tributorum Aug. praefectorii
appellat. autem erarii privati, vt olim ea pars tributorum, et vectigalium significat, quae exclusi dividi Principi reservata fuerat l. de patrimonii Principis, et res privata, in quo
et ipsi adnumerata pecunia aerarii militaris. Unde Comes
rerum privatarum vacantia bona fisco aplicabat l. 2. C. de petition. bonorum sublatis, et l. vlt. C. de bonis vacant. lib. 10.
item et bona damnatorum fisco incorporabat l. 3. C. de bonis
vacant. l. 17. C. de bonis proscriptorum l. neque 23. C. Theod.
de petition. et vltro datis, et l. Ubi 8. C. Theodos. de
bonis proscriptorum. Praeterea et caduca fisco vindicabat l.
unica. § hoc autem 14. C. de cadu. tollend. l. super 11. eiusdem
C. Theodos. de petit. et vltro datis insuper et omnia quocunque adventitio
iure extra vetera, statasque Imperii tributa Principi quaesita curabat
et administrabat l. 4. C. de off. Comitis rer. privat. vt tanquam rebus
privatis Principis aplicarent, et etsi in formam redigerent patrimonii segregata, et velut peculiata Principi sui, aut voluptati
quaeque et fundos patrimoniales ipse tractabat, vt suadet inscriptio legis huius 6. C. de fundis patrimon. lib. 11. et Palatia
principalia curabat vt constat ex inscript. l. unic. C. de Palatiis lib. 11. et l. nemo 16. C. Theodos. de petit. et vltro dat. item
et praedia administrabat divinae Domus sui Domorum hoc est
destinata Celario Domus principalis quae et Tamiacha dicebant thamion. n. Graece celarium dicit. de qq. intt. C. de praed.
Thamiacis lib. 11. quaeque et dicti vt constat ex l. unius § .
C. ad l. Jull. repetund. et l. unico 3. C. de Palatinis sacrarum largit. lib. 12. parebat Comes Domorum per Capadociam
cuius muneris erat curare praedia Tamiaca per Capadociam quoniam
postea ab imperatoribus Onorio et Theodosio cum illorum instituto in l. unica
C. Theodos. de praepositis sacri cub. muneris factus esset praepositi
sacri cubiculi, ipse quoque parere iussus fuit comes Domorum ex l. 2.
C. de praepositis sacri cubiculi lib. 12. et l. vlt. C. Ubi causae fiscales

Nec ambigua haec, quae de Comite rerum privatarum diximus alicui
videant ex tit. 34. lib. 1. C. Justin. cuius Rubrica de off. Comitis
sacri Patrimonii, ac licet nullam habuerit Latinam inscript.
(in solo in alieno peregrinat, quae sub eod. tit. Vulgo offert) i. Graeca tantum quae desiderat, et instituit Cuiac., in tribus solo demonstr.

52

re ut speciale fuisse Comitis patrimonij, cui potius quam comiti rerum privatarum patrimonij principalis cura commissa esset suffragatur Cassiodorus lib. 6. var. epist. 9. formulam referens comiti de patrimonio non indistinctam superiora indiscrimen trahi videbantur animadvertendumque comites sacri patrimonij Anastasij Imperatoris temporibus institutos ut ex veteribus glossarijs graecis monuit primus Jacobus Sirmondus in notis ad Ennodium lib. 1 epist. 7. et vide Pancir. lib. 3. de offic. Domus Aug. c. 27. itaque ante Anastasium ut nuper explicui Comes rerum privatarum vel res privatas tantum curabat, et patrimonium et praedia divinae domus sive tamiaca curabat: postea a temporibus Anastasij convulsa potestate Comitis rerum privatarum; et instituto Comite sacri patrimonij commissa huic fuit tota patrimonij principalis administratio; tum cura praediorum, et cellarij divinae domus, ut testis est Cassiodor. huius aequo temporis. et coepit divina domus appellari patrimonium teste Procopio lib. Anelogotico hoc est coeperunt res et praedia tamiaca dici patrimonialia; quae erant sub Comite patrimonij; et a posteriori distinctionem invenit patrimonium sacrum a sacris privatis hoc est patrimonium quod erat sub Comite Patrimonij a rebus privatis, quae erant sub Comite rerum privatarum ut in edicto 11. Justin. c. 2. in fine et in edicto 8. c. 2. cum tamen antea Comitis patrimonij institutionem indistincte nomine privati vel sacri patrimonij dare aliquam rerum privatis principis patet L. 1. C. de indultio nibus tit. 10. et l. Universa 8. C. Theodosi. de Iure fisci.

Ergo ex his omnibus apparet a Constantino ad Anastasium duos duntaxat comites sacros; nempe largitionum et rerum privatarum omnes sive publicas sive fiscales, privatas itemque patrimoniales Principis substantias curasse et administrasse et licet saepe constitutioni imperatorum fad res sacras largitionum, vel ad res Principis privatas aut patrimoniales expectantes emisse inveniant ad Praefectum praetorio, ut saepe in tit. C. de fund. patrimonial. cum seqq. lib. 11. non ideo quod earum rerum administrationem praedicti Comites non gererent, sed quod sicut notabat Gothofredus pecuniae ex provincijs ad Principis aerarium dirigendae iam deferri jubebat non tantum ad Comites sacrarum et privatarum largitionum; sed etiam ad praefectum praetorio, ut supremae totius imperij potestatem. l. penult. C. Theodosiano de susceptoribus, omnis itaque publica principalis de pecuniae accepta, ut superius et pecunia atque praefectorio ut Comites administrabant, quam cum ea administratio ut plene peragere valerent in officijs habebant numerosum ut constat ex notitia Utriusque Imperij cuius

cuius officiales dicebant. Palatini de quibus in tit. C. de Palati. sacr.
largit. et rei privat. lib. 12, hi per singulas provincias rationa
lei habebant, sive procuratores sibi subiectos, qui quoties opor
tuerat exigebant, et negotia fiscalia tractabant, sicuti videre
facile largitionum, variis recenset Notitia Imperii, nobis comi
tes largitionum per oes dioceses comites commerciorum, similiter
Metallorum, praepositos thesaurorum, rationales summarum
et alios similes, ita et sub comite rei privatae diversos
enumerat rationales rei privatae et procuratores per
diversas provincias, de his, quos procuratores rei domi
nicae appellant Imp. in rub. Cod. tit. Dominica vero
dici ipse dicit res privata Principis, ut in l. penult. et
ult. C. de fundis rei privatae, et in l. 1. C. de fundis et salti
bus rei Dominicae, et l. 1. C. de collat. fund. fiscal. quo
modo, et comes rei Dominicae dict. ipse comes rei priva
tae, in inscript. tot. in l. 2. C. de fund. et salt. rei Domin.
unde inscriptio tit. in l. 7. C. ubi causae fiscales quae ad Bu
lle. Foru rationalis summae rei, et perperam a nullis quid re
prehenditur Cuiac. lib. 8. observat. c. 32. emendat ad
Bulle foru rationalis summarum, sic interpretandum
debe fuisset rationalis rei privatae agit nimis Bonde
Colonis Dominicis et Patrimonialibus, ac privatae ibi
est. Illud mittit ad rationalis rei privatae, dicta autem
summa rei ut, et quandoque sacra, et divina rei Principis
dici solet, ut in l. 2. C. de fundis et salt. rei Domin.
et tit. C. de fundis rei privatae, et salt. divinae Domi
lib. 11; quo modo et l. 3. C. de agg. publicis e militia hanc
quae meminit procuratoris signi rei Patrimonialis pro
curatore provinciale rei privatae, sicut decisio de ago in eos
in l. 2. cod. tit. accipio de Curatori pag. dict. rei privatae
f. patrimonialis, legg. et in l. fundos vel C. de fundis
patrimon. lib. 11. ri. de aliis tributis provinciarum om
missis Cuiac. d. lib. 8. observat. c. 32. appellat. ratio
nalis rei sumae simpliciter intelligentes quemlibet
rationalis procuratore, quae inde l. 7. non observant in speciali
tractatio de colonis Dominicis et patrimonialibus
lib. 11.

Peregimus viam anfractibus asperam, et difficilem voluissem sine lap-
su: accedo nunc propius ad Imperatorum veteres rescripta. Firma in
hunc ei Imperatores dispositione Sacrorum Comitis rei privatae de
creandis sive nominandis Susceptoribus pecuniis expectantis ad
perniciem Principis periculo procuratoris rei Dominicae hoc
periculo procuratoris rei privatae, quos per singulas provincias
sub titulo diximus, qualis disponit Comitis rei privatae. Erant
autem Susceptores nominati quidem in singulis provinciis praepositi
suscipiendis pecuniis principalibus, quos referunt hi de libris nostro
nostro in singulis Urbibus appellant Thesoreros de Alcavalas
Millones cientos uno, et alij huiusmodi, et quamvis stricte
duntaxat susceptores dici solebant qui pecunias ad rei privatae
titulum largitiones expectantes suscipiebant, qui autem suscipiebant
pecunias expectantes ad arcam praefectoriam dicerent Arcarij
ut supra dixi, et praeterea qui suscipiebant, et in publicis horreis
custodiebant species Annonarias a Collatoribus sive tributa-
rijs solutas dicerent praepositi. Quod de quo ordo agit in
l. Prof. C. sub tt. de Susceptoribus. Praepositis, et Arcarijs
ubi explicat Cuiac. In quandoque, ad recentiores susceptores
appellat. intelligebant. Ut in l. Modios eq. seq. et l. Adus
13. C. d. tt. de susceptoribus lib. 10. et l. excellentia 9. C. de ero-
gatione Militaris Annonae lib. 12 quemadmodum et ex ... iussis ope-
rationibus dictos Arcarios qui susceptores erant rei privatae
in l. singularis 14. C. Theod. de susceptor. indicat ibi glossa in-
scriptio. In qua ... agit de susceptoribus duntaxat
rei privatae, quos iubent Imperatores creari periculo prae-
ratorum Gratis in provincijs ... Principis ad ...
... nominatio susceptorum ... quo ...
... dicendum ... ex
... et l. susceptores 9. C. Theodos. de susceptor. l.
... in multis provincijs ... id onus ... rele-
vatis curialibus imposito fuit officialibus proconsul.
praesidum et reliquorum rectorum provinciarum pluribus inde factis
a Valentiniano et Valente constitutionibus, ut constat ex l.
ad ... et seqq. et d. l. susceptores 9. C. Theodos.
de susceptor. Denique autem forte ex ratione ... in d. l.
perpensos. Item Curiales civitatum hoc onere gravabat

stitutione Graciani Valentiniani et Theodosij in l.
exactoris 8. C. de suscepto. cui refragatur constitu-
tio Arcadij, et honorij, et in l. susceptores Canonis 24. C. Theo-
dosi. eod. tt.; Excepto vero ut susceptoris tertia; quam
nominatoris expectare ad periculum officij iubent Theod.
et Valentinianus in l. penult. C. de suscepto. ut susceptores
rei privatae, quibus circa illud expectare ad procuratores rei
dominicae, siue rei privatae per singulas provincias iubent
Arcadius et Honorius in ult. ..., ad quem nempe ... sp-
ectet eorundem nominandi susceptores simili ...
ut ... expectet periculum nominati ydonei sint nomi-
nati ... in l. c. et l. exactoris 8. C. de susceptoribus
ceptoribus C. Theodos. eod. tt. ... in l.
1. et 2. C. de periculo nominatorum ... quo
quisque ordine ... lib. 11 ... in quo ... de
Magistratibus ... de admini-
strationem rei ad ciuit. pertinent. ... Imp. ...
by l. ... ad ... Impe-
ratores ... procuratores
rei dominicae simul ... susceptores. ... prop-
rijs ... nominandi spectat periculum, simul idoneus sit
nominatus ... et consultorum ...
quoniam ... melius est ... remedium quod
... officij Comitis ... privatarum hoc ... Palatinis ...
privatarum in l. Palatinis 15. C. Theodos. de suscepto.
Ut neminem ... susceptionis munus ... ante
... et fideiussoris facultates diligenter ...
...
Attendens ... ambitione ...
... qua
statuta ... antiqua consuetudine ... ex Palatinis
... ministerio ... permaneant
iubent Impp. a procuratoribus et susceptoribus rei dominicae
antiquam consuetudinem seruari ex Palatinis ...
... administrando hace in capite ministrando et
Annonis, ut explicat ... et ... ad
tt. C. de Annonis et capitatione ministrantibus; et ...

12

reneij Flamini in nro. tou. a fol. 19. Magistratib[us] eorum q[ue]
officialib[us] et Ministerijs Palatinis ministrabant
ex publica sacri fiscali substantia alimenta, item
eque ipsorum vehebantur & pabulo animalium quandoque
tal. Itaque hac e q[uae] ce[...] cassata quandoque ingressis ipsi he-
bens ut docet ex tt. C. de annonis et capitu adminis-
trantium l. 2. & ibi eg. l. de off. praefecti praetorio
Africae l. scriniarij, in prio C. de Palatinis sacrarum
Largitionum et l. Annone 15. C. de erogat. militaris
Annone. Alimenta ipsorum Magistratuum huius offi-
cialium dicebant Annone; et in pecuniaturi in usu p[ro]
pabulo animalium dicebant capita teste Ammiano
Marcellino lib. 22. cui monit. d. tt. C. de Annonis et
Capitu. & d. l. 2. & ibi eg. et satissimi l. C. de
erogat. Militaris Annone cum plurib[us] que cumulat
Valess. Iuvenal. lib. 3. Lect. Verbo capita officij.
Et capita et Annonas debent Imperatores ingressam
et q[ua]estori familiae sive veterum dicendum omnium
ditione certante hoc e omni deceda [...] de Ramola
ut recte Dns. D. Laur. Ramirez. At cui familiae?
Dni. D. Laur. Ramirez post Cuiac. familiae dominicae
huius Palatina vel intelligenti, Vel f. d. a. fami-
liam intelligit rei privatae Principis hoc e servitia et
famulos rei privatae; Verum probabilius ac expediens
tam ad familiam referre ipsorum quorundam rei dominicae
scil. ad eos officiales habuerint et ibi procura-
tores sui rationales per provincias itantium officia
l. nullus 10. C. Ubi causae fiscales l. officiales 4. C. de
Episcop. et Cler. et l. et fiscalib. 6. C. de exactorib[us]
tributorum quae familiae appellat. in male significat.
Ut alias per familiae publicanorum significari solent
ac a publicanis scil. publicum vectigalium redemptorib[us]
in vectigalib[us] exigendis ministerio adhibebant
Ut ait Vlpian. in l. 1. § familiae 5. ff. de Publicanis
Probabile autem e cum in principio tit. agatur de gubernatorib[us]
rei dominicae hic agi de eorum officialib[us].
Supremum
dene huius tex responsum hec hec verba. super Irenarcha

optione ex antiqua consuetudine observanda. Forte
denominat. Irenarchas et optiones, quos ad modum de
nominandos successoribus instituerat Honorius et Theo
dosius Imperatores in primatum cui respondens Imperator
[illegible] consuetudinem servandam [illegible] de Irenarcas peti
[illegible] et rescripsit in l. nemo 21. C. Theodos. de decurio.
[illegible] officijs et [illegible] forte in initiali a Decurionibus
Irenarcas et optiones creandos ex l. munerum C. de Ire
narcis. At aliter D. Laur. Ramir. ad rem [illegible]
in Pentacontarchis c. 11 putat inquirenti non Ire
narcha legendum sed Granarcha hoc est praeposito
tributis vectigalibus colligendis, quam vocem ex Ste
phano lib. L. Honeyroceritichon c. 18. et autore
magni Ethimologici nobis restituit. Laudo acumen
et laudo [illegible] manum non aculeatam. Sane tanti
viri auctoritas mihi lege est, et coniecturam le
ctor habebit de Granarcha, quam de Irenarcha
reddit narratione. In his manet scrupulus quod
Granarcha sive colligendis vectigalibus praefectus [illegible]
[illegible] fuerunt [illegible] procuratore [illegible] successore quos paulo
ante Imperatores memineram, et cum [illegible] non admittat
ad Irenarchas [illegible] vocabulum. Dicebant enim Irenarche
praefecti qui pacis civitatum territoria [illegible]
[illegible] a decurionibus electi, et [illegible] [illegible]
[illegible] forte stationarijs militibus [illegible] C. de curiosis
et stationarijs lib. 12 [illegible] ut putat Panciroli.
D. Notit. c. 266. et in libello de Magistratibus munici
palibus c. 18. et eo dicebant a Curiosis [illegible]
qui curiosi erant agentes in rebus ex comitatu Principis
missi extraordinarij ad [illegible] crimina inquirenda,
ad quos potius quam ad Irenarchas [illegible] video [illegible]
10 [illegible] 35. 8. quanti 5. ff. ex quo eadem Marini
Irenarcha autem ordinarij singularum Urbium et Municipiorum
iudices quos exp. Referunt hi quos nos hispanicum

22

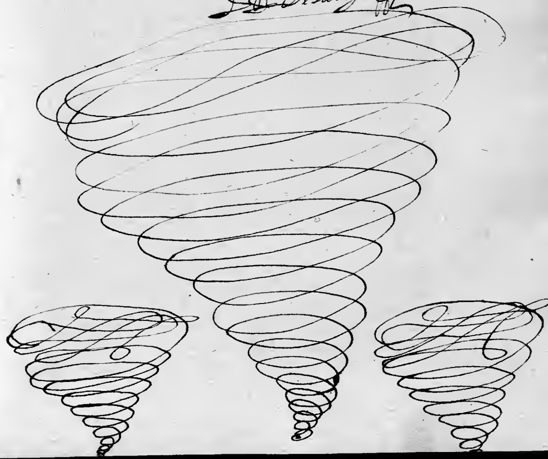
Accolitus ... Lahiernd ..., de his agit in d. l. unica C. de
Irenarchis Lege ... C. de decurial. l. diuus 6 ff. de
Custodia reor., et l. munerum 18. § Irenarchæ ff. de
Muneribus et honoribus, meminit quoque Eusebius lib. 4.
historiæ ecclesiasticæ c. 15. Nicephorus Calistus lib. 3 c. 35.
S. Augustin. epist. 160; et epist. 159 relatus in c. 1. 23 q. 5.
explicatur plenius referens Amaia ad d. l. unicam C. de
Irenarchis. Petrus Haloix tom. 1. sanctorum scriptorum eccle-
siæ orientalis in notis ad vitam B. Policarpi c. 12. et
Joannes Meursius in glosario græcobarbaro verbo Irenar-
cha. Idem quoque de Irenarcha scribunt Imperatores de
optio autem idem quod adiutor, siue subadiuba
sic Plautus in Asinaria actu 1. scena 1. ubi
optionem sumpsisse ... hoc est adiutorem. Unde optio
vocatur in l. Diuus 6. § 1 ff. de bonis damnat. et
credo adiutor ... dicit in l. ad
Mensarios 4. C. de custodia reor., et optiones
qui ... in militia Rom. sub adiuvo ...
vicarij, adiutoresque Centurionum, ut apparet ex
Vegetio lib. 2. de re militari c. 7. et ... Vo.
optio aliisque pluribus ... Lipsius lib. 2. de militia
Rom. dialogo 8. et 10. et Godescalcus Stewechius
ad Vegetium d. c. 7. ... optionibus ... tem-
poribus ... missa fuerit divisio ... militum ...
Annonæ ... Suscepta ... divisionem ... militi
tamen ... Annonæ ... vocant in l. 3. C. de A-
pochis publicis lib. 10. l. 9. C. de erogat. militaris
annonæ lib. 12. Nouell. 130. c. 1. et apud ...
... in ... historia Arcana pa-
gina Michi 102. ubi notat Nicolaus Alema-
nnus et Cuiac. in l. 7. C. de exactor. tributorum et
Amaia in l. 3. C. de Apochis publicis n. 6. ...
... et optiones federatorum dicit ... tem-
poribus auxiliares copiæ ex federatis nationibus l.
ult. C. de locato et Nouel. 116. ... adiutores
aliquorum numerorum Militarium ... ait Panciro-

inne tieia Imperij Orientalis c. 39. et Cuiac. in d. l. 7, sin quoque et in nris sexc. Optio jure dicit ab uitor Henarchę siue Dranarchę; vt bono iuditio aliorum sententijs vnprobatis Monuit dnis DON Iauer. Ramz cuius nomine libens finio, vosque dimi to Deos Viales vt bis ppitios eo proocatque iniect

Exitus acta probant

Acabose la explicacion de esta ley en 24 de Marzo de 1649

Franco. Porteros De la vega

Solemnis commemoratio [illegible]

[illegible]

Solemnis commentatio. ad Textum in lege inter stipulante 83. in principio ff. de verb. obligat: A Doctore Zamora vespertinæ chathedræ profesore explicata

In huius celebratissimi tx. commentario academicus doctrinam receptam q. adhuc in eo intuemur studium nos cogit, cuius explicationem inchoamus soluti libenti animo: Vere est digna laudatione et magna illos nostræ Universitatis Veteres professores, a universas gloriosus [illegible] stas, atq. qui tanquam ad secula contemplati hanc celebrissimi iurisconsulti Pauli regulam publice docendam prudenti cura iecerunt.

Itaq. Iur. C. Paulus in hoc nostro tx duas ponit regulas sive conclusiones. 1.ª est, facta alieni promissione in stipulatione deductam nullius esse momenti, nec posse deducere in persona promittentis. Exemplum ergo si ego spondeam stipulanti q. Sempronius insulam faciet, vel q. Sempronius centum dabit, inutilis est stipulatio atque promissio quoniam factum alienum continet. Ex qua nulla obligatio ex tali stipulatione efficitur: namque factum in stipulatione deductum conditionis esse oportet, ut non pendeat ex alieno arbitrio, sed ex arbitrio solius promittentis. Haec regula ita simpliciter sumpta probant iura. Manifesta tx. in l. stipulatio ista 38. in princ. et tx. in l. stipul. §. 4. stipulatio 1. vers. factum vere ff. de verb. oblig. tx. in l. sicut 65. ff. de fideiuss. tx. in l. cum qui 3. §. 1. si quis 4. ff. de rec. arbit. tx. in §. si quis alium 4. inst. de inutil. stipul. Eandem iure nostro Regio constituit tx. in l. 11. tit. 11. Part. 5. et in l. 2. tit. 16. l. 5. recopil. secundum veriorem eius tx interpretationem, adverte ob. Ant. Gom. lib. 2. var. c. 10. n. 23. Quamvis hanc conclusionem

N. 1. in nostro tx. duas ponit regulas.

Prima promissio facti alieni inutilis est. nec obligat promittentem.

Probat. explanatur.

Quin aequiparat

illustrant antiquiores o.s cum Accurs. Bart. Paul. Castren
... 38 ff. ... Ioan. ...
... Vigerius Cui. lib. 12 ... c. 36. ...
... 116. ... Covarr. in c. ... 2. p. § 5. ...
lib. 2. Variar. c. 10 n. 23. ... in l. 2. c. 16 ... Recopilat.
Glossa 6. n. 5. ... Acevedo n. 41.

N. 2.
2ª. secta proponit quasdam exemplis 1æ. regulæ seu sectæ — quomodo in stipulatione intersit, minime facto alieni obligari promittentem

Vero similia sine secta anno ... posita in versiculo qui videt Exceptioque ... in primo regulas, quippe circa factum alieni tale proponit ... obligari promittentem exempli gratia si in contractu venditionis venditor per stipulationem promittat emptori, fore ut ei habere liceat rem venditam, ... alibi hanc stipulationem interpretatur, si venditor emptori promittat fore ut nullus ei ... moveat circa proprietatem, possessionem, usum, vel usumfructum rei venditæ, ... quamvis promissor facti alieni promittere videatur, adhuc stipulatio utilis est ... obligatio inde promissorem ... promittitur in hac ... facti alieni, quandoquidem promissor spondet neminem ... emptoris ... neque rem venditam ... aliquin si ... moveat aut ... evincat, fore ut ipse promissor teneatur ... stipulatione ... ad id quod emptoris interest ... Unde 2ª Pauli secta

Explicatur ... Cuiac. in stipulationibus, hoc licere ... promissorem ... facti alieni obligari promittentem

... Licet promissioni facti alieni sive facti alieni ... in hac ... videre dolum malum ... promissor obligare ... modo ... promissoris ... extranea persona ... emptori moveat vel rem venditam evincat stipulatio ... ad id quod interest ... Hæc secta evidenter probat in l. stipulatio ista 38 in princ. et § si quis 13 ff. de verb. oblig. tex. in l. quoties 81 ff. eod. tit. tex. in l. 11. ... emptoris 12. § ultimo ff. de act. empti. tex. in l. venditor 8. ff. de evictionibus ... tex. in l. si procurator 18 ff. rat. hab. Hanc sectam illustrant omnes DD. s. relati, inter quos ... insigniter prosequitur

N. 3.
Explicat. l. 33°

... Reiat. indicta l. 4. § Cato. n. 116. Duaren. ad tt. ff. de verb. oblig. c. 38. Andreas Fachin. lib. 3. Controv. c. 20. ...

Nunc enim vero ut directe disputat. ordine incedamus capiendo exordium a prima ... exequente a cognit. facile elucidabimus omnes ... in hoc tractatu admodum ... Docet itaque ... facti alieni promissionem ... nullius esse momenti usque adeo ut nulla in persona promittentis producat obligat. Cuius ... varie ... et rationes ... enarrat ... ne ingrata faciamus ... celebris et antiquior ratio referenda ... da ... quam secutus ... Alexandrum ... ... in ... ff. de verb. oblig. ... Ant. Gom. notatur ab ... Mol. ... lib. 2. Var. c. 10. ... promissione ... in persona promittentis ... alieni facti ... impossibilis promissio in ... ff. de leg. ... ff. de verb. oblig. ... l. 67. ... de ... § 2. inst. de inutilib. stipulat. ... alieni facti promissio ... omnino impossibile ... obligat ... inefficacem ... ad dandum vel faciendum ... impressionem ... ff. de damno infecto ... stipulat ... ne ... faciat ... ff. de ... Colonn. ... ... impossibile ... debere ... promittentis obligat. ...

Ratio ... Duar. ad tt. ff. de verb. obl.

impugnat. ratio ... pro ... in l. stipulatio ista ff. de v. o.

N. 4.
augetur ratio ... Duar. ad tt. ff. de v. o.

C. 38. avicenst, quod praetor [illegible] quod [illegible] [illegible]
quae impedit [illegible] [illegible] [illegible] missione facti alieni credibile
[illegible] Paul. [illegible] l. CC. in hoc iuris art. [illegible] [illegible]
[illegible] expressive [illegible] temeraria [illegible] [illegible]
[illegible] facti promissio [illegible]
ad dandum nec ad faciendum cogere possumus [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] obligare fide mea [illegible]
[illegible] Romae [illegible]
cogeret [illegible] [illegible]
[illegible] opinionem [illegible]
[illegible] quisquis [illegible]
[illegible]
[illegible] facti expensionem [illegible]
[illegible] futurae [illegible]
[illegible] expressa in l. [illegible]
[illegible] S. C. [illegible] [illegible] temeraria [illegible]
[illegible] servum [illegible] [illegible]
[illegible] impossibili
[illegible] l. [illegible] ff. de [illegible]
[illegible] promissionis [illegible]
[illegible]
[illegible] a statuti tandem et ita demum quem [illegible]
[illegible] l. [illegible] 65. ff. de [illegible] l. [illegible] § [illegible]
4. ff. de [illegible]

C. V. 5. Caeterum [illegible] Alex. opinio atque
relata Duar. [illegible] [illegible] antiquos
[illegible] interpretationem [illegible] [illegible]
[illegible] commentario [illegible]
[illegible] relatis [illegible] nos sentimus [illegible]
dicere alieni facti promissionem esse impossibile [illegible]
[illegible] promissionem nequaquam posse [illegible]
[illegible] promittere [illegible] poena [illegible] facti alieni
[illegible] l. stipul. [illegible]
[illegible] 61. et in [illegible] 69. ff. de verb. oblig. [illegible]
in l. [illegible] 15. § 1. et in l. [illegible]
ad l. falcidiam. l. [illegible] § 1. C. de legib. [illegible]
[illegible] principales [illegible] impossibili
danda [illegible] facienda [illegible]

Alex. opinio relata a Duar.

promissio facti alieni [illegible] impossibile

[illegible] ex [illegible] 61. et 69. ff. de V. O.

rei p.sent. indebeat ne impossibilis polliceri. ut recte
q stipulationi principali ingua factu alienu deducit
subici vilis pena potest indefectu a dilleani n adim
pleti. l. stipul. ista 38. §. et si g 2. et §. alteri 17. ff. de
Verb. oblig. no. tx. in §. alteri 20. vers. plane si qs inst. de
inutil. stipul. qt. id circo erit, q promisso facti alieni se n di-
net impossibile ... argumentationis pre mitt. Donel. l. 3. c. 12. co-
mentar. c. 14. et ... lit. I. Didac. Covar. in c. quamvis
pactu 2. p. § 4. num. 4. circa fine. Superest ergo ut fatea- Prob.at ex Donel. ... ald. et aliis
mur promisione facti alieni nulla ex mente I.C. impos-
sibilitate stinere. stinet plane huiusmodi promissio
omnino difficile utpote in alieno arbitrio collocata; cu
ter negotii difficultas ad facultate persone pertinet n ad promiss. facti alieni stinet difficultate persone, n impossibilitate
ingenium ... nae, ut aiebat Consult. in l. continuus 137
§. illud 4. ff. de Verb. oblig. cui ingenue e tx in l. si fide
iussor 7. §. 2. ff. q satisdare cogant. Unde Bald. ...
lib. 12. commentar. Doneli. c. 18. lit. P. satisfagiendo ...
Crimanit promiss. facti alieni sub pena polliciti maiore
difficultate stinere qua si qs sub pena promitteret naue
ex Asia venturam, t si qs pena promitteret indefectu
facti incerte persone. de qu. tx. in l. a Titio 108 ff. de
Verb. oblig. et ibi Cuiac. N. 6.

Preterea Duareni sidera
tionibus n adquiescimus; quonia si Bellis ... pro mi-
ttentis temeritas, atq inscitia, alioi impetii n debe
officere quo minus promissor obliget ... immo efficere
debet quo magis astringatur, q dicit supra se Duar.
noe ... in Duareni ... Cuiac. ex l. Iuliani
13. §. q aute 3. ff. de actionib. empti. ...
inst. fidei iussor.). §. si necessaria 4. ff. q satisd. cogant.
Qui vero quanque contra alioqui ... et Magno et ...
emergente, esse celebrata promissione, excusant, quo ad
alterum promitteret ut notant Doctores in l. ...
20. §. si ea ... vers. ... ad l. ...
Barth. in l. ... ff. de reb. creditis ...
nii 137 §. illud 4. ff. de Verb. oblig. ...
... c. 20. Tamen a difficultas qui incolit in ipso
promissionis articulo, ex qua observari ...
... sere debuit in ipso stipulationis puncto cu ...

p. ore, quae concurrere debet prout in ea Ioe mentalis et
animi iustitate. hviusmodi autem est difficultas quae interv
renit in pmissione facta absenti, quae pmissor praejudi
care dubuit, negnatj sive n posse extraneam personam
ad standum et faciendum cogere p. observant Canonistae
in consensu disam ... ... significante ... ... virginem
testimonium ... ... in C. ... § licet ... feudor
et de feudo fuerit ... inter dominum et agnatos. ... ...
et laudat Covarr. ... quamvis ... 2. p. 8. 5. n. 3. circa fin.

(N)

Quamobrem ... Alexandri ... opinionem affi
rmandum certissima sue regule ratione ... ...
dissimulasse in prioribus ... inter ... ...
te et promittente Negotium gerit quae ... ...
tissime ... ratione illius regule, quae docet extraneam perso
nam factum in obligationem ... deduci. Ceterum ut ...
... atque rationis ... facilius ... observan
dum est ... negotium a I.C. assumptum significans ...
... quod in contractibus ... naturalis obligationis, seu causa mate
rialis contractus quae dat causam ... ...
... ... in L. ... 18. ff de do ...
nat. dixit, negotium ad mixtum esse donat. ... ducere ...
quae n ... ex donat. simplici, si ad mixtum negotium
n habeat, quae ... in pura liberalitate nulla obligati
... ... exercitium duntaxat animi liberalis ...
deducit ... in L. si ... 58. ff de donat. inter
... Senat. 35. § ... de mortis causa donat. ...
eodem sensu ... negotium assumpsit ... in
... 14 ff de precario, quo loci ... ... confessio
ne ... causa nulla ... ... quae civile quo
... precarium magis accedit ad beneficium quam ad ...
... ... causa; ... magis accedit ad naturalem donationem,
in qua nulla subest naturalis ... quae ad ... negotii in
... substantialiter ... causa materialis obligationis ...
Allegant. ... Ant. Faber. de ... pragmaticorum
decade 55. errore 8. et in ... ad ... in L. ...
9 ff de ... ... causa Iacob. Cuiac. in paratit. ad
tit. 3. C. de neg. gestis: ... donatio ... ... ne
gotium L. ... 14 § ... precario ff de furt. L. 1. § L.

H. de precario. Tandem Rodericus codem sensu accipit in l. stipulatio §. 3. ff. de mort. caus. donat. [illegible] si gradia §6. ff. de adquirat. inter. [illegible] in l. [illegible] de obligationibus [illegible] infinitum. [illegible]
[illegible] in eo obligationum [illegible] simpliciter [illegible]
[illegible] non [illegible] deficit illa oratione
quoniam plena oratione negotium [illegible] intercessit
[illegible] 14 [illegible] de precario; [illegible] Mag.
[illegible] affirmationi [illegible]

Quo [illegible] animo ducimur credere et affirmandum dico Paulo id eius [illegible] per [illegible] facti inutilem in stipulatione deducere quod [illegible] [illegible] promittit [illegible] [illegible] alterius [illegible] ita [illegible] stipulanti et promittenti. Ut sit in arbitrio et [illegible] promissoris. Colligunt negotium sit inutile [illegible] obligatio nulla [illegible] quia promissor [illegible] alienum factum spondet se obligare noluit. Alterum vero obligare [illegible] [illegible] infra [illegible] [illegible] [illegible] Francesco [illegible] de iure Dotium [illegible] [illegible] C. [illegible] [illegible] quod autem promissor qui alienum factum promittit noluerit sese obligare patet evidenter quia non cavet se facturum, sed potius cavet alium facturum [illegible] sese obligare [illegible] obligatio sine voluntate et [illegible] obligandi [illegible] quia subest obligationis ex voluntate atque [illegible] [illegible] §. 2. ff. de pactis [illegible] 15 ff. de [illegible] [illegible] l. [illegible] ff. de iudiciis. l. [illegible] omnibus §. ff. de obligationibus et actionibus. Deinde [illegible] promissor qui alienum factum promittit non potuerit [illegible] obligare probatur evidenter quoniam ille cuius factum promittit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex tali promissione nulla obligatio [illegible]. Quae omnia ratio [illegible] explicata [illegible] [illegible] [illegible]
1. C. Ubi inter stipulantem et promittentem negotium gerit [illegible] promittere [illegible] [illegible]

8. Probatur Paulo et ratio quare facti alieni promissio [illegible] obligat.

quod spondet facti alieni se obligare noluit alterum obligare [illegible] potest

qui spondet factum alienum se obligare noluerit probatur

subest obligationis [illegible] [illegible] [illegible]

qui spondet factum alienum alterum obligare non potest [illegible]

inter stipulantem et promittentem [illegible] [illegible]

50

Pertinentes? duo Raphaeles Fulg. Ut Cumanus in L. auctani? 28? ff de Actionib. Laudatius Saione in L. Stipulatio 38. ff de Verb. oblig. Donel. lib. 12 Comentar. cap. 18. Cuiac. lib. 12 Observat. cap. 35.

N. 9

Iam vero postquam ... Permanam ... ex verbis ipsius I.C. ... opere proprio facere ... impugnantur ... omnes ... dubitandi causam ... stipulationis ... facti alieni deducit ... facti alieni ... ex necessaria Iuris interpretatione ... in promissione ... facti ... promittere ... facti promissione illud adeo fit L. quaero 61. L. Stipulatio ista § ... principij, L. inter stipulantem 83, Vers. ... spondet ... de Verb. oblig. L. si procurator 184 ... de fideicommiss. ... Necessario facti alieni facti promiss. ... Stipulationi Saltem qua parte resolutioni promissio facti proprij, ... patet ex allegatis ... L. ... ff de reb. creditis in L. ita stipulatio 65 ... necessaria ... efficaciter ... quotiens ... ff de Verb. oblig. ... L. ... in fine principij ff de ... promissio facti in stipulatione ... non importat praecisam facti ... Necessitatem ... solum importat facti aestimationem ... L. si quis ab alio 13 ... ff de re iudicata ... L. stipulatio ... Cod ... L. cum ... 3 ... ff de Verb. oblig. Donel. lib. 15. Comment. c. 3. ... lib. 3. de diminut. et ... obligat. c. 4. ... lib. 7. Variar. Resolut. c. 10. n. 23. Ant. Fab. de Error. ... acced ... in promissione facti ... non importat praecisam ipsius facti necessitatem, sed solum importat poena sive interesse pecuniarium ... promissi facti

act. ... non debent ... quae perant.

promissio facti in stipulat. non importat praecisam Necessitatem facti ipsius, sed facti aestimat.

+ non

Alieni non alienabit, ex tali permis
sione, quae eandem alienationem [illegible]
[illegible] ad hoc ut [illegible]
petitur ad [illegible] ad [illegible]
[illegible] y [illegible] treinta y quatro [illegible]
primero, et paragrapho [illegible]
iste digesti de verborum obligationib.
* [illegible] lege siquis ab illo haec [illegible]
[illegible] digestis de [illegible]
[illegible] ciento y doze [illegible]
[illegible] digestis de [illegible]
[illegible] quanquam [illegible]
[illegible] hanc rationem dubitandi
* [illegible] l. [illegible] 13. § ult. ff. de re iudic. [illegible]
[illegible] 112. § ult. ff. de [illegible] [illegible]
sufficiet [illegible] hanc rationem dubitandi [illegible]
ex germana et proxima iurisconsulti [illegible]
[illegible] meliore [illegible]
[illegible] supra [illegible]
te [illegible] nunc [illegible]
ad repetitionem eiusdem difficultatis iterum cogamur [illegible]
[illegible] [illegible] quaerendae
vias oppugnandi [illegible]

[illegible] grandis — N. 10.

impugnat I. C. Iulian. in l. nemo [illegible] [illegible] — [a] [illegible] I. C. Iuliano in l. nemo § ff. de duobus rei.
reis. [illegible] omnium exemplarium [illegible]
[illegible] quemlibet artifice [illegible] alienas
operas artificiales promittere, ut [illegible]
[illegible] artificis [illegible] in perfectio
[illegible] [illegible] tanda [illegible]
nisi illustrior et manifestior [illegible]
[illegible] duplici illat. quas infert I. C. [illegible] — [illegible]
Iuliano [illegible] affirmat [illegible] — 2. III.
[illegible] illatio est, quod fideiussor recte accedat alie
narum operarum promissioni [illegible]
fert. promissione alienarum operarum [illegible]

Civile, et salte Naturalis: quoniam cum fideiussoria obligatio accessio, et accendi potest alterius obligationis nequaquam potest subsistere nisi accedat alicui obligationi principali l. 1. et 2. ff. de fideiuss. l. 1. ff. de fideiuss. l. 6. ingenuo ff. de fideiuss. l. si mandato 45. ff. mandati § 2. inst. de fideiuss. Illatio praeterquam quod alte

2. Illatio d. res.

amplissima est, longe petitio ad impugnandam

quando quidem nec in reconvenendo ...
Licet institutio collectio debendi cavendo operarum ...
... nullo modo ... operas ... quoniam ...
... artifices suas tantum operas promiserint ...
... artificis ... Quoniam ...
... ingenio et artificio ...
... artifici ... obligatio ... sorte 26.
§ liberti ... de condit. indebiti ... inter artifices 31. ... de solutionibus ... de praescriptis verbis
... ad institutionem ...
... causa ... obligationis in ...
... ut ... obligatio ... § ... lib.

49. ... 25. ... Quae ... Iuliani ff.
ita ... vel alienas
... operas ... ad hoc ... ex ...
... vel alienas ... promittere ...
... Quod ...
Momentum ... Iuliani ...
principaliter ... sequenter ...
...
... faciendum ... nulla ...

VII.

... Cuiac. ... Cap. 35. ... lib. 29. ff.
Iuliani ... Iulianum ... alienas

[illegible] in eximendis [illegible]
[illegible] nu. 16. Iulliani [illegible]
[illegible] indicta [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Iulliani lib. [illegible] operae [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
5. [illegible] 26 [illegible] ff. [illegible] condit. indeb.
Donell. lib. 2 [illegible] cap. 16. [illegible]
tit. 5. [illegible] 13 et 14. Cuiac. lib. 17 observat. cap. 1[illegible]
[illegible] lib. 20 quest. [illegible] Dorotheo §§. Adde
[illegible] lib. 14. [illegible]
[illegible] cap. 6. num. 7 [illegible] Cuiac. [illegible]
[illegible] ff. de [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 23 ff. de [illegible] alienas [illegible]
[illegible] fabriles [illegible] patrono [illegible]
[illegible]
[illegible] patrono [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ff. de [illegible]
[illegible] tit. 5. [illegible]
lib. 2. [illegible] Donell. cap. 16. [illegible] Cuiac. [illegible]
17 [illegible] cap. 14. [illegible] Cuiac. [illegible]
[illegible] Iulliani [illegible]
[illegible] alienas [illegible]
[illegible] Iulliano [illegible]
[illegible] 12. [illegible]
[illegible] alienas operas [illegible]
[illegible]
[illegible] regula [illegible] alienas [illegible]

[illegible] operas [illegible] patrono [illegible] debent

[illegible] tanquam patrono,

[illegible]

Fo

oneres a Iure C. assumpta ibi significare ac Von[illegible]
[illegible] in onere, [illegible] defendere [illegible] officiales S.
ad adverentia [illegible] officialia [illegible] atque [illegible] Locutus
liberat [illegible] in L. [illegible] II. [illegible] onere [illegible]
[illegible] ubi [illegible] 22. ff. [illegible]
quam [illegible] [illegible] C. ita [illegible] privilegio ut
[illegible] officiales onere [illegible] possint [illegible] n.
[illegible] officiales [illegible] multi [illegible]
[illegible] Cetera [illegible] de [illegible] de [illegible]

Aliena, alia accipit in [illegible] [illegible]

[illegible] alias [illegible] [illegible] § 1
ff. ad [illegible] Iulia Maiest. [illegible] ff. de [illegible]
[illegible] ex [illegible] de [illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible] Locut. [illegible]
que omnia [illegible] Curia [illegible] [illegible]

N. 12

plane hec Curiacii, qua que consistat subtilitate locu[illegible] plex sit.

Fuere hec Curiac. ea qua quam eruditione, et subtilitate
[illegible] est, [illegible] in imprudentia
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] I. C. [illegible]
[illegible] dicendi [illegible] Iuliani [illegible] quod [illegible]
duos [illegible] [illegible] que [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] duos
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] § fi.
[illegible] [illegible] [illegible]
de [illegible] [illegible] ff. de solut.
[illegible] § [illegible] 15. [illegible]
duobus [illegible] duo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

N. 13.

Reiecit Curiac.

Reiecta itaque
[illegible] Curiac. opinione [illegible]
[illegible] neque in [illegible] neque in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] § ff. de duobus reis

... rexerim illa que Antoni fat. l. sub 2o. dictum cap. 49. qua scio in nris scholis [illegible] accepta, atque a prudentissimis antecessoribus nris impendio laudata, que desumit ex nae, et addit ... ingg n' tamen set ... promisse que illaz ... tamen ipse ... est esse evidens qua ... in l. ... lu. 6. l. siquando §. 1. quoties 24 ... tamen, ne omnino ... loci illustratio utiliora ... mat disputationis tempora ... opiniones. Nra itaque sententia ... qua ... videt ... de Aricio laudat a Bartolo ... l. verno § ff. de ... itis. ... intellecto ... qualibet ... ficere ... Philosophi ... quis diceret qualibet promittere posse ... quod est omnino ... singulariter 83. l. ... 88 ff. de ... ut docuit ... posse ... Alterius ... facto ... spem ... et in ... que promissio ... alterius facti promissione ... plenis ... vel dat. ... per ... in l. Stipulatio 137. §. Grabe 5. ff. de verbor. oblig. ... spetie ... promittit ... impossibile ... ut ... persone ... in requisitione ... dit, et dat. ... inter ... communi ... Aricio laudato ... Bartolo ... supra ... in l. ... 56. ff. de fideius. ... filius ... §. 1. ... Baldus, Jason, et Raphael Cumanus in l. ... tamen §. 8. num. 4 ... solui ...

Vitt. sub. si impo bat

Verius ... Solut ... ff. de dote ... Aricio ... Barth. ... laudant

tn.

Gomez lib. 2 variar. cap. 10 num. 23 in fine, quamquam sciam Jacobum Cuiac. huius leg. §§ detorquere ad Mag. leg. in l. multum interest 34. ff de verb. oblig. libri

N 14.

Cuiacij ita sit ut apparet Surjani nu. 55. et vera et elegante esse et difficile nostro sup. vertabatur presentes ecce pietre

Summa resolutionis

Omnia in qua maior erat obscuritas [illegible] inserta explicata reducere possunt duo [illegible] de obligationis [illegible] operarum quod alter promittit operas suas in specie et in facto esse et alterum in diverso respondeat alterum promittit easdem operas aliquas non de in genere [illegible] et in facto esse. Et [illegible] [illegible] [illegible] diversus [illegible] in qua [illegible] [illegible] quamvis obligatio quoniam una [illegible] promittit. Una [illegible] obligatio terminat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] liberatur [illegible] desiderat [illegible] [illegible] conveniri l. 2. et l. 3. l. 11 et seq. 15. ff de duobus reis [illegible] lib. 16 commentariorum cap. 25. et tractatu singulari ad tit. Cod. de duob. reis cap. 1. et 2. [illegible] lib. 11. de [illegible] cap. 2. Cuiac. lib. 4 quaestionis [illegible] Surjani in l. [illegible] l. 17. § [illegible] adversus [illegible] [illegible] [illegible] Surjani [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non impediamus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Venia sit velut et acuta vero impugnat

sententia nam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] artifices [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] operas generales [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] operas: quoniam simul [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] multa accepta [illegible] stipulantis, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] factas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

facit

in [illegible] 51 [illegible] [illegible] [illegible] resolutionibus, qui Glossa contra [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] antiquiores in l. sign. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quoniam [illegible] [illegible] [illegible] declinat [illegible] [illegible] ratione.

N 15.

Alciat l. ar. Ulpianum in l. 14. § 2 ff de [illegible]

Quas [illegible] [illegible] impugnat [illegible] in l. [illegible] 14 § [illegible] 2. ff de [illegible] [illegible] [illegible] quo loci manifeste [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] certa persona [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Quod si designata persona fideiubere nolit, adhuc dicitur q. restituit obligat, et ad id q. creditoris intersit fide in fiorentina poni, et satis adhuc ut debitor alium fideiussore prestet a qd. idoneum et recuperare pro qua se obligavit perhibe: natura et sententia facit ... in l. habeo § 4 tit. sunda ... ff de cert. ... et q. cum ... re ... ff de ... legato ... ult. 10. § 1 ff q satisd. cogant ... in hac causa ... decis. non dubitare neq. dissimulare ... cum debitorem q. constituit certa persona pro se fideiussura ... nisi ... quandoquidem promissio facti est ... facti ... contrahi ... qui celebrat ... stipulationis ... stipulationem ... satis ... § ... de ... l. ... hereditate § 2. ... mandati ... 12. ... auget ... facultas ... in l. cum ... § 3 ... § ... de constituta pecunia ... loco ... scripsit ... q. constituit ... solutur. nequaquam ex ... de constituto obligari, cetera si constituat ... se soluturum pro alio ... obligari, quod ... satis manifeste declarat, ... primum facti non valere q. in eo promittit facti alieni videlicet extranea persona solutura: ... declarat ... habere quoniam ... promittit ... de alio ... quasit ... et difficilis ... in d. l. ... 1432. ff de constituta pecunia ubi affirmat valere pactum ... fuit certa extranea persona pro se fideiussura.

Donel. lib. 12. comentar. c. ... in pacto de constituta pecunia ... admitti debere ... facti ... ac ... in stipulationibus ... observat, ... et docuit ... Donel. in solem. recitat. ... in ... de ... oblig. n. 5. que sequit. ... comentar. ... ad ... § ... de constituta pecunia ... stipulationes ... Dominum ... habitum ... Mente, atq. equitate ... illa accipiant interpretationem

fideiussio quando ... facti est

auctio aut ... qui §§. 4. ff eod. t. de ... pecun.

N. 16.

Donel. ... consti. lib. 11. ... argumentum

Pistoris stipulatione et alieno facto interueniente in promissione aliquis obligatur tenetur et restituere ex mente pretoris

Et quamuis de alieno facto interueniente videantur resolui obligationem in promissione facti proprij heredis et successoris [illegible] stipulatione ita 38. in fine principij Siquoties 81 ff de verborum obligationibus [illegible] 18 ff [illegible] item exemplo [illegible] ff de [illegible] ita similiter pacto de constituta pecunia interpretari debet ex mente pretoris adeo vt in eo deducatur factum heredis vt in specie qua tractamus resoluatur in promissione facti proprij [illegible] cura, et opera, quae colligata censetur quique vniuersum voluntate de constituta pretoria [illegible] alieno non valeret, quando quidem nullum [illegible] ff de constituta pecunia. [illegible] in principio [illegible] et si nulla ff de pactis quae Donelli opinio corroboratur ex latina significatione verbi constituere quod proprie significat pacere [illegible] ad firmationem veteris obligationis, vt obseruat [illegible] de constituta pecunia cap. 1. in fine Alciat. lib. 2. parer. [illegible] cap. 18. Guiller. Bud. in annotationibus posterioribus pandectarum in l. verbis [illegible] ff de iniurijs pagina mihi [illegible] de verborum signif. [illegible] qua verbi significatione probant [illegible] in l. [illegible] et l. alienum [illegible] iuncta l. sea ff de constit. pecun. l. siquis [illegible] [illegible] §. 2. [illegible] ff de [illegible].

pacti

[illegible]

constituere idem est [illegible] se promittere

C. V. 17.

Donel. et sequentes [illegible]

Ceterum [illegible] Donelli assertionem probare [illegible] possumus quidem sicut ex mente pretoris [illegible] de constituta pecunia [illegible] facti proprij interpretationem admittere quae admittunt stipulationes pretoriae nulla [illegible] [illegible] opere [illegible] constitutum [illegible] quis constituat ex [illegible] persona solutum modo personali [illegible], vt in l. [illegible] §. [illegible] ff de constituta pecunia modo impersonali [illegible] in nouella 115 [illegible] apparet [illegible] de facto alieno personali [illegible] impersonali [illegible] negatiua obligatione [illegible] Alciat. [illegible] citatis [illegible] Donel. [illegible] Demensa [illegible] 36. cui [illegible] nulla [illegible] conuentionis [illegible] potest [illegible] pactum legitimum [illegible] [illegible] alieni valet, nempe promittens facto alieno [illegible] per pactum aut per [illegible] se obligare [illegible] alterum se obligare non posse [illegible] Mulier [illegible] 8. C. siquis alteri [illegible] 1. [illegible] pro maius l. quoties [illegible] fine principij ff de [illegible] inutilis [illegible] pendenti faciens

Promittens facto alieno aut pacto aut [illegible] tuto sese obligare [illegible] alterum non potest.

Constituerimus differentia inter illa persona constituentem quae suum debitum proprium constituit, et inter illam quae alienum debitum [illegible] constituit debitum, nimirum ex ratione [illegible] proprium, quae alienum debitum [illegible] constitui potest l. cum q 5 [illegible] et sequenti [illegible] de constituta pecunia [illegible] in l. [illegible] C. eod. tit. illa tamen [illegible] differentia inter [illegible] constitutum [illegible] quod q. suum proprium debitum constituit adjiciendo [illegible] veteri oblig. eo proposito ut creditori [illegible] de negotio proprio familiaritatem [illegible] prudenter censet [illegible] cura [illegible] sua promittere [illegible] qualitatem negotii [illegible] dantis [illegible] constituat [illegible] solutum quamvis prima fronte [illegible] promittere, in eo negotii qualitate desi [illegible] promittere [illegible] sendu [illegible] cura [illegible] sua [illegible] in [illegible], [illegible] gesta persona [illegible] alia [illegible] idonea [illegible] est [illegible] l. q. [illegible] 14. S. 2. [illegible] secundum [illegible] persona [illegible] proprium [illegible] et alienum debitum constituat atq. de se ipso promittat [illegible] quod [illegible] indubitanter obligat [illegible] atq. [illegible] proprium promittentis [illegible] promittat [illegible] persona alienum debitum solutum [illegible] in l. eum q. 5 S. [illegible] ff de const. pecun. [illegible] alienum [illegible] obligat [illegible] negotium [illegible] plene [illegible] prudenter [illegible] constitutis [illegible] obligatum [illegible] et diligentia propria animo negotii qualitate [illegible] neq. constituente [illegible] deficiente [illegible] tate, neq. extranea persona obligari deficiente potestate l. [illegible] [illegible] l. 3. C. [illegible] [illegible] ff de [illegible] [illegible] omnino [illegible] [illegible] quae ind. l. eum q. 5. [illegible] quis [illegible] si [illegible] constituit [illegible] solutionem [illegible] vulgata male legit adiecta [illegible] particula [illegible] si particula [illegible] faciat [illegible] [illegible] creditore, extera notitia interrogata [illegible]

Constitui et [illegible] falso potest.

dissolvit l. [illegible] et l. l. [illegible] S. 2 ff de const. pecun.

dissolvit l. [illegible] S. 8. 4. ff de const. pecunia

Non sequitur. Cuiac.

Cuiac. in solemni recitatione ad tres in l. si ita stipulat. … Vlat. ob. lib. 2. pareigon. c. 16. Gitan. in stipulatio ista 38 ffor … obligat. et ibi Emilio decretum num. …

C. 1. 18. … Ita vero porro quam neque … ad via

Quomodo intelligatur … esse … de mediocris impugnationis vindicaving … verga … nia regula ei … obscura quibusdam I. Consultor. Locam … tenue, … disputationis ordo ad reliquas in hoc … articulo difficultates enodandas … deducat, et primum occurrit

in stipulatione … Cels. … in l. si ita stipulat. 97 § 1. ff. de verb. oblig. … regula … docet … Celsi … recte quemq. promittere posse seu … nomine … solutur. quam … non solvere … modo referat ad meum factum solvere … in l. … § 1 … modo referat ad … meum factum … l. solutionis 54 ff. … de … ff. ad legat. … l. … § … de … perpetuo quidem promissori … respondisse … regulariter ad … stipulationis … vera … inter stipulante … l. … c. e. a. l. … ff. … interrogat. … faciend. plane Celsi … ni … pridicto promissioni … illa … a … promissio … quis spondet … ni … illi promissioni … quis spondet. … hec … stipulatio … probat Celsi … stipulatio … secunda … in … C. … difficultas … Celsi … expi… … Ulpian. … Celsi … Celsi … promissi … nomine … absoluta actione … stipulato … promissor … solo … causa … nomine … contemplatione … neq. locuples sit neq. solvendo idoneus, et … quippe si … locuples …

interrogationis … tentio subtilis … (Cairgine l. 93 …)

stipulatione sequi simulatae si reus neq. locu-
ples neq. idoneus e tunc id duntaxat seconducque
ditor a fi interesset tantundem videlicet quantum a
principali debitore servari n potest arg. ex ir. t. decce
116. ff de V. O. L. si decem ff de solut. e intercessori
46. ff de fideiussoribus L. Vt inquio ff de reb. cred. L. 1.
C. si mat. indemnit promiss. Quae Celsi limitatio profectò itaque Cons. in arg. §
qua ipse regula granitri invenat ex qua defendimus L. 7. notabiliter
per proj falli promissionem puram et efficacem a
ddionem adhibitus promittentem producere idem
etiam ingentem difficultatem patitur q. promissor
qui spondet sed suo nomine solvituros stillum accipit
pitur ut fideiussor, arg. ut accesso teliens obliga
tionis L. 1. § 5. ut propter b ff de oblig. et a L. an debitor
4) ff de edict. indebiti L. Aliunt. 35. § quid prob.
ff. de V. O. Puro eo digestorum iure ex quo vii Celsi fideiussor ena eximi
19. sequitur nulla est fideiussoris nec ut solvant antiqui praescripti
duntaxat conditionaliter eo demum casu, quo appa
reat reum principalem non esse locupletem neque sol
vendo idoneum imo statim obligantur in solidum
et pure conveniri possunt etiam non excusso neq. appellato ad excutiendum reum
reo principali adeo ut creditoris electio sit quem principale facere
prius convenire velit fideiussorem reum ut principalem in creditoris arbitrio
T. non recte §. L. iure nostro C. de fideiussoribus arg.
etiam Azo in L. distractis 14. L. persecutio
24. C. ... tres ... illustrat. in L. si
Cod. fideiussor 62. ff. de fideiussoribus, Donelus lib. 15.
commentar. cap. 48. Ubi Mynsinger. Litt. Vill. Cuiac.
in solemn. recitat. ad novell. 4. Iustin. ...
ni ad nuc... Sexti nom. 1. ... de fideiussoribus

x.p.c.27. Antea Tomo lib. [illegible] variar. cap. 13. n. 14 nimirum beneficium ordinis quo hodie gaudent fideiussores cuius ratione ante accessiones executio nes principales debitores executiuntur nouum Iustin. beneficium est quod confertur in authentica pre senti C. de fideiussoribus; quae quidem Doctrina indubitata est si loquamur de fideiussoribus adhibitis in contractibus priuatorum; Namque si loquamur de fideius soribus adhibitis a fisco, vel a republica satis est proba bile etiam iure veteri ante praedictam authenticam eo iure fiscum, et rempublicam uti consueuisse, ut prius profligarent reos principales, quae sunt ita inte ligenda, et illustranda, in l. Monachis, ff. de iure fisci; l. Libertus §. filius 2 ff. ad municipalem iuncta l. 1. C. lib. 10 de Decurionibus. l. 1. C. de conueniend. fisc. debitoribus lib. 10, et ibi post Cuiacium Amaya. l. 3. §. ultimo ff. de administrat. rer. ad ciuit. pertin. Cuiacius lib. 1. Responsorum Papiniani in dicta l. Libertus §. 1 ff. ad Municipalem, Osualdus, Illigerus ad praedicti Doneli locum. litera O, quae re uera licet sint ex certa iuris ratione iam satis elucet; quam sit obscura atque difficilis sen tentia Celsi Docentis fideiussorem susceptum [illegible] nomine [illegible] debitoris soluat nequaquam obligari simpliciter etiam si proprium factum promittat, ut quilibet fideiussor in qua q[ue] ut Raphaelis Cumani celebrem opinionem

Ita quod [illegible] ordinarii [illegible] prius rei executiuntur quam fideiussores.

Fideiussores adhibitos a fisco et a republica et iure veteri post reos etiam ab iis excutiebant.

N. 19

Raphaelis Cumani et aliorum opiniones reiectae ac intellectus D. l. excitata singularis 9) §. 1. ff. de V. O.

[illegible] nauspe [illegible] tilideri [illegible]
[illegible] antecessoribus [illegible] pro formalitate
[illegible]
[illegible] cendo cum Cur. Duar. et [illegible] ad regarum [illegible]
[illegible] facto [illegible] promittere
[illegible] obligari [illegible]
[illegible] seu principali [illegible]
[illegible]
[illegible] facultatem [illegible]
ad [illegible] de [illegible]
nitatis ad promissor [illegible] sive [illegible]
noe [illegible] tantum e [illegible] solutionis [illegible]
debitoris. Porro fideiussor indemnitatis [illegible]
adiecta illa potissima notabilis conditio [illegible]
contingent conditionali post executionem seu principali
conditionali dumtaxat [illegible] stipulatoris intersit [illegible]
[illegible] a reo principali servari [illegible] L. 116. ff. de verborum
oblig. L. si decem 127. ff. de solut. L. a [illegible]
principio. L. inter [illegible] 66. ff. de fideiuss. L.
[illegible] ff. de [illegible]. L. 4. C. si [illegible]
[illegible] promisserit Donell. lib. 15. comment. cap. 16.
[illegible] Ligeria litera O. Cinum 165. comment. cap. 6.
[illegible] lib. 2. seu quotidiana cap. 57. num.
9. et 10. Curiae in solemni commentario ad novela
L. [illegible] lib. 11. [illegible] in L.
[illegible] 52 in [illegible] ff. de fideiuss. [illegible] lib. 2 va-
rior. cap. 15 num. 9 = illud tamen [illegible]
tractatum [illegible] distincte [illegible]
[illegible] indemnitatis [illegible]
sor ad promissor [illegible] discute [illegible]
solutionem cum [illegible] stipulationis [illegible]

Curiae. [illegible] 9. [illegible] defen-
dendo

[illegible] fideiussore indemni-
tatis sine adiectione
seu ditione q post execu-
tionem principale debit
et q stipulatoris interest
executione

ergo quod quis promisit de alieno non solvere sapiat simpliciter fideiussionis. Naa [illegible] l. indebiti 43 ff de condict. indebiti et [illegible] l. [illegible] ff mandati; inquam [illegible] [illegible] et mandatori qui pariter de alieno se obligat. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de alieno non solvere possunt: quamquam ad alium [illegible] effectum aliquando [illegible] interfuerit [illegible] re sua et alieno non solventis. [illegible] [illegible] [illegible] 56 ff de solut. [illegible] lib. 12 [illegible] cap. 2 et 3 et 6, Donel. lib. 15 [illegible] cap. 13 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Obligata quidem dudum ff tandi [illegible] intervenit l. 97 §1 ff de [illegible] l. indebito 43 ff de condict. indeb. [illegible] ff mandati

N. 20.

Distinct. l. [illegible] 97 §1 ff de [illegible] [illegible] et [illegible] c Cuiac. [illegible]

[illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indemnitatis duntaxat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] simplicis [illegible] pisionis. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] in [illegible] ad [illegible]. Dare autem [illegible] quod solvere; quando [illegible] dare est dominium transferre [illegible] [illegible] [illegible] 75 §ultimo ff de [illegible] [illegible] solvere autem [illegible] [illegible] dominii [illegible] nulla [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 5 §3 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] soluta 43 ff de solutionibus. Ergo [illegible] [illegible] manifesta [illegible] [illegible] [illegible] promisit se [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] solutionem, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex promissione [illegible] [illegible] [illegible] noluit se obligare ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] se solum obligare ad [illegible] [illegible] solutionis. In qua [illegible] promissione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in iure [illegible] effectum. 1. [illegible]

Dare autem aliquid solvere significat et probatur

[illegible] solutionis [illegible] ratio

Duplex in iure effectus solutionis

Primus.

ad promissa neququam dici potest fideiussor simpliciter
[illegible] fideiussor in dubio debet specifice obligari
ubi obligatus est reus principalis l. Graece § si quis stipu-
latus. Marcellus notat l. si ita 47. l. sicut 63. [illegible] de fide-
iussoribus [illegible] Mager. lib. 15 [illegible] Ponelli cap. 18 [illegible] secundum effectum
littera [illegible] de fideiussore cap. 24 num. 49. [illegible]
effectus [illegible] stricte et circumscripte
se voluit ad meram solutionem tacite obligare: dicitur
obligatio circumscripte [illegible] obligationem [illegible]
[illegible] faciendi [illegible] obligatione nemo [illegible]
[illegible] obligationis [illegible] [illegible]
72. Vers. [illegible] obligationis [illegible] Inst.
13 § [illegible] de reb. [illegible] de iudiciis [illegible]
[illegible] obligatio l. [illegible] stipulat. [illegible] Vero [illegible] [illegible]
[illegible] qui [illegible] creditoris interest [illegible] alio [illegible]
modo [illegible] declarari potest quia post excussum [illegible] [illegible]
[illegible] reum principalem [illegible] si reo principali [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] stipulatoris et nihil videtur deductum in [illegible]
Latus ad promissoris l. si quis stipulat. 112 § Vlt. l. 116 §
Vlt. ff de verb. oblig. et ibi Cuiac. l. si quis ab alio 13 in prin.
ff de re iudic. [illegible] principalis [illegible]
[illegible] in totum [illegible] in parte: tunc incipit [illegible]
[illegible] interesse [illegible] parte. [illegible]
declarari [illegible] post excussum reum prin-
cipalem l. Vlt. in prin. ff de [illegible] l. [illegible] 116 § [illegible]
[illegible] oblig. l. [illegible] ff de fideiuss. [illegible] Le fuerunt [illegible]
[illegible] videatur [illegible] 8
[illegible] [illegible]
[illegible] atque pure [illegible]
post excussum reum principalem [illegible] bene [illegible]
[illegible] formula [illegible] reum principalem
quando [illegible] Magon. [illegible] 3 [illegible] creditor

que ptij Iuuene Malii fideiusserem De
principali l. si rescript. 3. l. non iune §. Consobrini

N. 21

teres obligatis. Veri Vero vniuersa hec dicta salk
quae p. docet admissionem Meram solutionis debere
admissionem neguaquam obligari ut tradit ... singula
... in tantum ... solutionis ex
... elegante ... separatione, qua ... per ...
Duan. et Cuiac. lib. 27. quaest. Papiniani in l. Stichum
ho 118. § ultimo ff de Verb. oblig. ... pecuniam
creditam ita stipulatur mihi aut titio dari
... ego sollem. Plane quatenus persona stipulan
ti accessit Verbum dare, quod significat, ... solum ...
... soli stipulanti adquirit, ut in omnibus obli
gationibus, in qua tertia persona praeter ipsum stipulato
rem adijcit §. Si quis alij ... inst. de inutil. stipulat.
l. ... §. ... ff. de Verb. oblig. l. stipu
latio ... ff de solut.) Cum
... Verbum dare ... ut refert ad ipsum stipulan
tem Dominij translationem significat. l. Verum autem
75. § ult. ff de Verb. oblig. ... in l. cum fundus
67 ff de condition. et demonstrat. l. statuliber
ra 6. § ult. ff de statuliberis. Ceterum in persona
Titij adiecti Verbum dare Neguaquam ... impor
tat sed duntaxat significat meram solutionem, a
... Titio ... opportebat stipulationem
... quoniam adiectis personis ... non quaeritur quae in
... imo adiecto tantum censent ...
... solutione ... in facto ... l. solutio ...
... de solutionibus ... § ult. ff de cond. furtiva atque
... adiectis personis ... obligatio non adquiratur, ...

que Consequuntur ab eo ...
... excipi poterit ... ordinaria fideiussor

... Duan. et Cuiac. approbat

fundare ... dominij

Dare ... dominium transferre

... impo ...
... solutionem importat

... adiectis ... non adquiritur, ... solutionem

tri recte idici et pecunia numerat l. qui stipulatus 10. Item
12. §. 7. l. qui res 38. §. qui stipulatus 2 ff. de solut. ieq. 9 §6.
§. 7. ff de Verb. oblig. itaque in adiectis solutionis [illegible] mihi aut Titio
Dare spondes [illegible] si obligat debitor ad [illegible]
tio det, [illegible] ad hoc ut [illegible] transferat rei pecuni[illegible]
[illegible] Dominium, [illegible] obligat ad [illegible] ut [illegible]
eiq. pecuniam numeret, si stipulator [illegible]. Quocirca
[illegible] debitor duntaxat, et circumscripte obliget ad faciendu[m]
[illegible] persona [illegible] adiecti [illegible] ideo [illegible]
[illegible] stipulatore per [illegible] certi ad hoc ut pecunia promissa
det Titio sive ad hoc ut [illegible] transferat [illegible]
dominium; [illegible] debet [illegible] per [illegible]
stipulatoris [illegible] pecunia Titio solui; quae [illegible] Titio [illegible]
[illegible] stipulator [illegible] ponit [illegible]
[illegible] quaestio [illegible] quoniam [illegible] formulat[illegible]
[illegible] adiecto neq. ius neq. obligatio [illegible]
[illegible] ingenua adiecto; [illegible] debitor [illegible]
[illegible] certi [illegible] pecunia det [illegible]
certi adiecti [illegible] stipulatoris [illegible]
§. Vlt. inst. de [illegible] oblig. l. Vlt. [illegible] de praetor. stipul.
[illegible] obligatione
[illegible] faciendi [illegible] l. stipula
tionis 72. Vers. Celsus [illegible] de verb. oblig. cum Bulgaro,
quae [illegible] Curac. [illegible]
[illegible] l. qui stipulatus 112. §. Vlt. et l. cu[m]
stipulatus 111. §. Vlt. ff. de Verb. oblig. [illegible] l. [illegible]
13 [illegible] ff de re iudicata [illegible]
[illegible] consent [illegible] doctoris [illegible]
[illegible] multa [illegible]
iactari obiicique posse [illegible] Vera et propria significatio [illegible]
Soluere, Vox [illegible] factu [illegible]
importet [illegible] in [illegible]
[illegible] l. liberationis 47. ff. de Verb. signif. l. [illegible]
[illegible] 73. [illegible] l. [illegible] 10. C. de [illegible]
cum [illegible] formula adiectu factu referunt Curac. lib.
14. [illegible] cap. Vlt. Conscius in anotatione [illegible]

a dolly tx̄j ex auctoritate publici basilicorum, verum his om-
nibus non obstantibus vera et indubia est s.a. affirmantium opinio solvere
non solum in latino significatu verum etiam in visu iuris proprie factum signi-
ficare per textum libertum in l. stilio 3. § ult. ff de decurial. furiosi ex l. so-
lutionis 40 ff de solutionibus l. liberto 116. § ult. ff de verb. oblig. de re
ligionis autem iuris modo disputare non oportet videndi interim di
sertissimus Donel. locus lib. 16. commentar. cap. 9 in princ. et ideo quod.
littera 6. et littera H. Brisonius lib. 1 de solut. in princ. Menoch.
de presumpt. presumpt. 151. num. 1. Cuiac. lib. 56. Pauli ad
dictas in d. l. solutionis 54 ff de solut. Andreas Alc. in l. libe
N22 rationis 42 ff de verb. significat.
Iam vero postquam disputationis
series nostram tandem ad fideiussorum mentionem certo deduxit
ordine operis protinus est. Nam fideiussionis quandoque dif-
ficultatem grave et celeberrimam enodare; quae pro ipso opere
missione facti alieni incredulitatis sermo, atque rem inspor
aut non fundatus evertit. nimirum explorati iuris est fideiu-
sores recte etiam intercedere in casibus in quibus principales
obligaturi non solum ad dandum verum etiam ad faciendum sine dubio fa-
ciendum l. si ita stipulatus 42 ff de verb. oblig. l. si quis
l. 44. et ad patientiam. l. inter artifices 31. ff de solut. l. li-
berta 44. l. si. § 6 § ult. ff de oper. libert. l. filius 49 § 1.
ff de verb. oblig. l. nemo §. in princ. ff de duob. reis. Itaque
fideiussoria oblig. alterutrum ex duobus extremis utique
necesse est; vel fideiussor promittat rem principalem factum
ita ut promittat factum alienum; vel fideiussor promittat sectandum
in nomine rei principalis aut nomine proprio ita ut suum factum sponte
dicat. Quorum duorum extremorum utrumque fallere videtur
est. atque in primis dici non potest fideiussorem assumentem in
se obligationem faciendi promittere reum principalem facturum quo
niam manifeste alienum factum promitteret, quam promissio
involvere nonnisi incertis obligationibus, verum etiam in
obligationibus fideiussorum dicitur. Scaevola, qui etiam inter sicut
est fideiussit. Deinde dici non potest fideiussorem
promittere sese facturum; nam longe imprudentius foret
quoniam cum factum rei principalis, et factum fideiussoris
sint facta omnino diversa inhaerentia eorundem persona-
rum § 3. instit. de stipulat. servorum l. veteris 13. C. de
contrahenda stipulat. l. si in sorte 26. § libertus. vers.

l. [illegible] ff de cond. indeb. l. [illegible] ff de [illegible] [illegible]
[illegible] dubio stingeret quo fideiussor promittens factum
[illegible] n obligauit quoniam adsumeret adeo [illegible] factum
omnino diversum; Quo fideiussor n obligat sicque dicimus
[illegible] promittat [illegible] principali l. graece 8. §. [illegible]
l. [illegible] fideiussore 47. ff de fideiuss. [illegible] [illegible]
§. fideiussores 6. instit. de fideiuss. Nunc in ipso [illegible]
[illegible] quoniam facta omnia [illegible] promissa
[illegible] stipulatione [illegible] adeo personas
[illegible] ut eor personas nequaquam [illegible] [illegible]
ad [illegible] neq. ex [illegible] ab alio possit §. [illegible] factu §.
instit. de stipulat. Seruor. l. qui [illegible] 44. ff de [illegible] et
demonstrat. l. [illegible] 13. et l. ult. C. de [illegible]
[illegible] et in eadem fideiussio [illegible] exploratur
l. sicut 65. ff de fideiussor. l. [illegible] §. [illegible] §. [illegible]
[illegible] solut. l. [illegible] 49. §. 1. ff de [illegible] oblig. [illegible] fideius-
sor [illegible] factum promittat sequeret manifeste [illegible]
obligari, vt pote assumptum adeo omnino diversa. [illegible]
[illegible] vrgentissime [illegible]
[illegible] fideiussor assumptus in dando faciendi [illegible]
[illegible] obligari ex expressis decisionis textus in l. stip.
8. §. ult. et l. [illegible] 44. ff de [illegible] [illegible] 14
ff de [illegible] oblig. cum [illegible]; [illegible] obligari
[illegible] promittit factum [illegible] [illegible] Scaeuola [illegible] l. [illegible] N 23
[illegible] 65. ff de fideiussor. et l. inter stipulantem 83. ff de verb.
oblig. [illegible] adeo [illegible], [illegible]
in l. [illegible] 14. ff de verb. oblig. num. 8. [illegible]
nullus [illegible] [illegible]
ad dubitauerit qua ratione in obligationibus faciendi [illegible]
[illegible] fideiussor. [illegible] [illegible]
[illegible] recenset Bartholus in l. [illegible]
56. ff de fideiuss. num. [illegible] laudata ab omnibus antiquis
[illegible] in l. [illegible] 49. §. 1. ff de verb. oblig. et in l. Centesimis
[illegible] 8. ff de [illegible] [illegible] omnes cum [illegible]
[illegible] distinguere videntur [illegible] fideiussor assumpsit in [illegible]

[illegible] faciendi [illegible] simpliciter absolvendo fideiussor procul
dubio obligatur §. ult. inst. de fideiussor. iuncta l. quotiens 83. ff. de
Verb. oblig. in quo sensu procedit auctor cum Caronda, et Covarruvias
accipi debet [illegible], in l. [illegible] 12. C. de fideius. huius mem-
bri ratio est: quoniam fideiussor qui indefinite, vel simpliciter pro de-
bito sua obstrinxit pro reo principali obligato ad faciendum censetur
id promittere, quod vere potest utiliter promittere: quae [illegible]
actus ita debet interpretari, ut potius valeant, quam [illegible],
atque id circo censebitur interesse sive id quod interest promisisse
d. §. ult. inst. de fideius. iuncta l. [illegible] 44. ff. de fideiuss. ratio
[illegible]: quoniam ipsa obligatio rei principalis ad faciendum obligatio
resolvitur in obligat. eius quod interest l. si quis ab eo 13. §. ult. de re
iudicata cum vulgatis. Unde fideiussor qui tacite vel expresse
promittit id quod interest recte obligabitur quandoquidem id ipsum
promittit quod reus principalis debet [illegible] in l. [illegible] 8. §.
si [illegible] ff. de fideiuss. Rursus si fideiussor assumpsit in
obligationem faciendi promittat [illegible] indefinite et simpliciter
vel expresse atque asserite promittat id quod stipulatoris interest
recte etiam obligabitur [illegible] explicata = Caeterum si
fideiussor hic promittat factum proprium suum tunc subsistere
[illegible] quoniam [illegible] civibus [illegible], et valet
promissio [illegible] in l. nemo 5. [illegible] ff. de [illegible] ratio
[illegible] Barthol. quoniam [illegible] facti [illegible] quod interpre-
tatione sive fide [illegible] idem quod factum censebitur, ut [illegible]
[illegible] explicabile [illegible] cum eadem utilitate, et [illegible]
[illegible] stipulatoris [illegible] et [illegible] dissimile
[illegible] 3. l. nemo 5. ff. de [illegible] Veteris
[illegible] 13. [illegible] et quare. C. de [illegible] iuncta l. intrat
[illegible] 31. ff. de solut. Sane si fideiussor hic promittat
[illegible] modis [illegible] relatis [illegible] promittat [illegible]
quod reus principalis faciet [illegible] promittit quoniam fac-
tum alienum spondet l. sicut 65. ff. de fideiuss. ita Barth.
[illegible] in d. l. si quis [illegible] 56. ff. [illegible]. Cui potiorem
Barth. distinctioni limitationem quandoque [illegible]
[illegible] videlicet si fideiussor in [illegible] promissione

ex iuram. respondeat falli alieni. quoniam iuram. pote
stas illa et obligationi valere faciat omni meliori
modo quo possit. deinde valere ex eo colligitur in l. sup.
ter D. Si alig. mater 23 ff de leg. 2. quamvis hic fui
stio esset rationis iuramenti resoluit inea. et fidelius in cinctu
t. de vittere seculabitur et inuigilatam in eo ut reus principalis
ad impleat. quam rationem limitat magno nixu defendere
nel. D. Couar. in cap. quam pactis de pactis 2. p. § 5. num. 2 et
quem omnes fere canonistae secuti videntur in cap. ...
de iureiurando. cap. ... et literis responsalibus
Panorm. Felin. et ... Parisius ... 109 ... et sequ.
Vide. Alciat. in l. 2. § Cato ff de verb. oblig. num. 139. Ant.
Gomez lib. 2 Variar. cap. 10. num. 20 atque remedii locum
videndam et satis erudita Emanuelis Suarez adversaria ... N 21
Cervatio litera J.

Ceterum ut ... ad ... luminis
... dicendum in primis et 1 et 2. ...
distinctionem ... omnino vera; ... autem ...
... et subdistinctiones esse falsas. ... ita ...
... in solidum faciendi ... simpliciter ...
... fideiussoris ...
obligatio ... nam ... num. 23. ... quos
modo ... in ...
... in l. fideiussor 44 ... desiderium ...
generaliter ... assumpti ... faciendi
... obligari ... fideiussoris ...
... capiendo est Pomp. ... 14 ...
obligatio ... ad generalem ... relatam ...
... fideiussionis ... assumpti in solidum facien
di nec alienum ... facti respondere ...
... inter ... et alienum facti intercedit ...
quodda: ... fideiussoris ...
... facti debitoris principalis ...
esse ... intercedit ...

inobliq. rei princ. paly ex nat facti ideo recte el asidui
Sorey mittit, atq. in te eade assumptus censet exallentis
diq. iuribq. ita Donel. lib. 15. Commentar. cap. 16. et ibi Osual
dus littera H, Cugiace desideius cap. 24. num. 16. Ant. Fab.
in iurisprudent. Papinian. tit. 5. prio 2. illat. 12. Cuiac.
lib. 5 q. c. Affricani in l. centu capua 8. ff de eo q. certo loco.
exquia docta luc accipit id q. docet Scebola in l. si liberty
32. ff de operis libert. quo loci q. ditur e fideiussor datus a
liberto opera nomine, neququa mora ex sua persona
Omittere et si interpellatus opera si ediderit, secus
si assummatt 'si qde inobligat. operar s potius inobligat
dandi. Cuius decisionis illa e ra, q. si e a ratio; quod si a
fideiussor datus inobligat. operar. q. iter nat facti dunta
xat censet assumptus adit q. Patroni interest l. si
stiles 6. l. queries 21. ff de oper. libert. atq ideirco
externa persona mora ni omittit, que tuta interpelabit,
ad facta q. ne a in q. missione neq. in soly e e, v. recte cer
seit Fab. loco sup. citato post Barth. et Cuiac. in l. centu
Capue ff de eo quo cert. loco. Vnde et luc accipit Pomp.
in l. sexta 14. ff de Vbor. oblio. quo loci idem fideiussory
conueniunt dunta xat post Mora rei principalis quenia apz
fideiussor nulla Mora e inobligat faciendi, pro tecca luy
hinc accipit Viano in l. inti a tohees 51. ff de solut. quo
loci q. ditur e fideiussor assumptus in obligat faciendi nega
queq. spectari et s pectare faciat, nisi id ipsum operet iserhen
creditore. cuius rei duplex e ra mutuo reincidentes
1.do q. fideiussor hic ab initio censet interesse tanty emissi
sse, Vnde si facty soluat aliud alio soluisse videt.
q. creditore inuito fieri ni potest ... § 1. ff de rebus credit.
l. creditu 50. l. si q. aliquis. ff de solut. l. manifesti... l.
cod. tit. l. vita... § 1. ff qq. inodi pign. l. hipoth. solu. 2.da ra
e q. stipulatori scilicet in credito... facty rei pur
cipalis persona ... aut facty ...
elegit, nec eande de eo fiducia habuit, q. ne a... petire
facty potuit nec ... inuito solvit ... l. cuy q da 15 § si
pupillo 13. ff de ... l. si res 98. § mihi ff de solut.

Haneri sciente et assentiente creditore fideiussor q. prius sa-
ctum exsoluat sine dubio liberauit et ingt ibi Vigsar.
at Verba hec liberari ex eo contingit q. fideiussor exsoluerit
id q. in sua promissione deducta est. S. obligo ex eo q. volenti creditori alius pro alio soluere potest. Alius pro alio seu creditore solui potest.
L. Manifesti D. C. de solut.
l. sig. 45 ff. de eod. tit. qui cumlibet satisfactio ex voluntate cre-
ditoris vice solutionis est l. Satisfactio 52. ff. de solut. l. solut. D. N. 25.
Db. ff. de Vsu: cap.

Quamque in precedentibus sufficienter
sententia quam extrema diuersa men. via ... reliquis dictis
in Part. Vera fuit ... reditiamus ... directiones in
... quasi modificatione ...
... in nullo sensu ...
... fideiussor assumpto in obligatione faciendi ...
ex stipulatu si factum proprium promittat ...
... quod reus principalis respondeat:
atque ... diximus ... fideiussorem obligari ...
... rei principalis promittat ...
... Magna a nobis
... difficultas ... in l. cum filio 49. §. 1. ff. de Verb. oblig. Arguit. d. prg.
ex quo ... fideiussorem assumptum ex l. cum filii 49. § 1. ff. de V. O.
in obligatione faciendi neutiquam ... posse facta ... promittere
principalis ... rei facti ... fideiussoris ...
facti alieni promissione ... fideiussoris ...
... reus principalis ...
... si fieret ... stipulator ...
... faciendi ... promissioni, cui stipulatur
reus principalis ... fideiussore ...
... fideiussor stipulatione ...
... fideiussoris ... stipulatio ...
... stipulatione nequaquam promitti ...
... fideiussore ... principali ... Dominguez ... ff. de V. O.
... reus principalis ... stipulat. promitti
... adversus ipsum reum ... adversus
ipsum fideiussorem. Ex qua decisione sic ... argum.

in hac specie: si fideiussor habeat stipulatio non omittitur eo quod fideiussor non permisit proprium factum propriam patientiam. E contrario autem si reus ipse habeat adversus alterum stipulatio omittit, quod eo quod fideiussor factum potius rei principalis promisit, alioquin si non promisisset nequaquam adversus sore stipulatio omitteret; quemadmodum in fideiussione habente stipulatio adversus alterum omittit, quoniam fideiussor proprium factum patientiam non permissit: ita similiter negari cipali habente stipulatio non omitteret adversus fideiussorem nisi rei principalis patientiam fideiussor permisisset. Neque socius adamussim convenit l. interdum in f. ant. circa fin. in fine ff. de solut. ... negabis hoc difficile est, et in ista et explicatione ... ad primis ut magis effulgeat difficultas ... hanc stipulationem ... in facto sive in faciendo consistere, ... si ... l. 2. §. item si in facto 5. l. 4. §. Cato vers. si id factum l. in illa 50 ff. de verb. oblig. quae non solum ... cautentia actionis actio quaedam est ... nisi ... quam recensuit ... Curiae in ... in l. heredes 13. C. de ... stipulat. ... in l. 4. §. Cato ff. de verb. oblig. num. 8. Ant. Fab. ... ad ... in l. heredes 25. §. in illa 11 ff. fam. ercisc. ... quaerere ... ratio quoniam quaelibet ... hic est. ... alieni ... Maior difficultas ... quod fideiussor ... negativum factum rei principalis atque ... positivum factum ... promissione negativum et positivum facti alieni ... stipulantis et ... in l. quaecumque ... in l. sicut 65 ff. de ... fideiussoribus. 11

- N. 26. Verum enimvero ... huius difficultatis tractatus ... atque ... insuper habeamus: ... huius ...

Confirmat atque ex l. ... in ant. circa 31. ff. de solut.

Stipulatio: quemadmodum ... in facto consistit.

Cautentia actionis actio est.

Confirmat atque ex ratione iuris

Solvit difficultas

7

potius affirmare quam impugnare neque opinione in qua esse
fueramus fideiussore assumpto in dato faciendi nec opus
factum omittere neque factum rei principalis, imo medium
quoddam inter utrumque. Extremum omittere, videlicet id
quod stipulatori interest, quod assumptum ex decisione responso
non desinere probatur. Nimirum nisi ex eo quod reo principali promittenti
stipulatio emittat adversus fideiussorem effectum sequitur [illegible]
[illegible] patientia et negativum factum rei principalis omissi [illegible] — Solutio fallacia
sed potius sequitur ex promittente rei principalis stipulatio [illegible]
ti ad id quod interest [illegible] rei ipsius promittentis quam fideiussor
re ipsa quam nihil [illegible] interesse promissi censetur ex non
obligationis faciendi. Nempe quemadmodum si reus principalis positivum factum spondeat ex promissione et mora sua [illegible] stipulatio [illegible] adversus fideiussorem l. [illegible] ff. de verb. oblig. l. [illegible] — Fundam[en]t[um] solutionis demonstrat.
ff. [illegible] cum vulgatis. [illegible] si reus ipse negativum
factum spondeat ex positiva [illegible] sua [illegible] stipulatio
ad interesse fideiussoris, quoniam fideiussor in [illegible]
cessione id solum videtur promisisse [illegible] stipulatori
in quo factum deducitur l. stipulatio [illegible] 44 § de [illegible]
[illegible] praecius [illegible] — Replicat urgentius
quia fideiussor non possit rei [illegible] omittere negativum factum rei principalis quod est patientia tollerantia
et [illegible] itineris et actus; quae patientia [illegible]
[illegible] stipulatio [illegible] fieri l. [illegible] § [illegible]
[illegible] l. [illegible] ff. de servit. [illegible] generali. Donel. l. 6. 11.
[illegible] cap. 10. et ibi [illegible] litera F. et [illegible] § [illegible]
[illegible] cap. 6. litera O. cui dubitationi [illegible]
[illegible] et [illegible] respondendum est circa fideiussorem spontaneae — Respondet.
non posse patientia rei principalis quoniam non negativum
patientiae factum [illegible] personale est magis inhaerens per[sonae]
[illegible] promissoris quam affirmativum factum promissionis
[illegible] affirmativum positivum quam factum promittendi [illegible]
[illegible] a fideiussore cum eodem stipulatori [illegible]
quoniam sola fideiussore [illegible] efficaciter [illegible] stipulator
[illegible] in solidum atque si [illegible] reus et fideiussor [illegible]
l. in executione 85. § [illegible] stipulatio [illegible] § item si in facto §.
l. 4. § Cato inquit ff. de verb. oblig. l. heredes 25. § in illa 11
[illegible] excite. At [illegible] fideiussore patiente, et nihil

ipsi veniente hoc facto negativo, n'è explicabile a fideiussore cum eadem veritate stipulatoris: quoniam quamvis ipse fideiussor in agendo patiatur adhuc in stipulatore efficaciter prior ... potest in ... Arco[?] ... 85 § 2 ff. de Verb. oblig. q. et in ... l. inter artifices 31 ... de solut. Unde recte dicimus patientiam sive factum negativum rei principalis ... fideiussoro posse, quam postremam doctrinam docuit ... cauter ex Bald. ... Alciat. in l. inter artifices 31 num. 1. et 2. quam insinuat Jason in commentario ad num ... 3. ... Baldi ... differentiam inter negativum ... positivum factum porro de hac differentia late tractant Doctores in l. fideicommissa 11 § sic fideicommissum 5 ff. de leg. 3. ... lib. 8 commentaria Donelli cap. 15 littera M. Anton. Fab. de erroribus pragmaticorum decade 32. errore 7. Tandem hanc

ultima ... expositione de ... [margin]

N. 27 [margin]

tractatus denique fideiussoriae obligationis dolendum difficultatum in l. ia tn. [?] § 8 inhac § ff. indicatum solui cuius interpretatio ... facilis ex superiori doctrina deducitur. ... ut clarius procedat in ... observandum est ... judicatum solui ex potestate conventionis. atque ex mente praetoris tres ipse clausulas mutuo necessarias claudere, nimirum judicatum solui quae clausula praecipua est. Deinde ... fendi, iudicium ... suscipi, quae est secunda clausula; tandem Dolo malo abfuturum, quae est clausula postrema l. iudicatum l. cum quaerebatur 13 l. ... ff. iudic. solui. l. si accepto ... de acceptilatione. l. stipulatio 21. § ... ff. de novi oper. nunciat. quam clausularum tan ... reciproca necessitas. 1a clausula id est clausula indicatum solui illa ... ratione ... defensor alicuius litis ... quam videtur idoneus neque locuples nisi alteri caveat ... indicatum solutum fideiussoribus datis l. ... 46. § 2 ... l. minor 51. § ... cum ... sequentibus ff. de procurat. l. ... de satisdando § 1. ... 2. de satisdationibus ... l. ... 166. ff. de reg. iur. 2a clausula id est clausula ... iudicium suscipi illa ... necessaria ratione ... nisi causa in iudicio defendatur, et lis ...

Explicatur l. ia tn. § ... in hac § ff. indicatum solui [margin]

... judicatum ... contineat. [margin]

Clausula indicatum solui [margin]

... [margin]

Clausula ... iudicium suscipi [margin]

(N.º vo[i]t ... apparet que pecunia sive que quantitas de[b]ita ... indicatum solui, ... ipsa difinitiva, ... post litis contestationem ... pecunia et quantitate de[d]ucta in iudicatum solui ... indicatum solui ... de ... sine certa quantitate. Qua[e] ... pecunia ... incerta tempore ... litis contestatione ... incerta ... de ... stipulat. ... quamvis incerta sit tempore litis contestat., fit tn certa et expedita tempore litis gestis ... finite ... indicatum solui. ... postrema clausula id est clausula doli mali abfuturum illa pariter ... quia super qua litigatur nec recte defendi nec recte ... iubet nisi doli mali et mala calumnia ... novissima ... indic. solui ... de procurat. ... observandum ... clausula id est clausula iudicatum solui in dando ... in faciendo; ... clausula ... mente praetoris nichel ... certe pecunie ... diffinitive ... indicatum solui ... clausula ... pecunia ... in actore ... clausula id est clausula defendere ... in faciendo ... defendere ... Michi[illegible] ... suscipere litem ... respondere ... et ... ff. ... [illegible] Solutio ... sol. ... ff. ... in ... ff ... [illegible] solutio a[d]cilian ... indic. solui ... clausula dolum mali abfuturum — N. 78

... et ... praelibatis Ulpiani species est huiusmodi. Defensor ... litis ... promisit se iudicatum solutum ... fideiussores ... admisserunt ... satisdatum ... defensor latuit id est ... suscepit ... defendit ... fideiussores ... defensore principali latitante ... Species Ulpiani in d. l. S. 55. ff. iudic. sol. ... defensor ... querit ... hic defensor ...

atqueperita — posit agere iudicio mandati adversus fideiussores
res obrem non defensa a dictis fideiussoribus. in qua
quaestione respondet Ulpianus fideiussores ob rem non defensam
nequaquam posse iudicio mandati a defensore
principali conveniri, illa adiecta ratione, quia hi
(idest fideiussores) in quantum tales intervenerunt, et
non illius precibus mandatum, non ut defenderent, quae
Ulpiani ultima expressio ratione supra proposita illaque
tit urgenter dificiebatur, quod fideiussores ex vi man
dati simpliciter admiserunt sese iudicatum
soluturos, in clausula autem iudicatum solvi re
cesario claudit clausulam defendere etiam
oritur, suscipere l. iudicatum 6. l. ac quaerebat 13
l. ult. ff iudicatum solvi. ergo si fideiussores litem esse
inverunt nec eam in iudicio defenderunt quando
ipso forma mandati precati se obligaverunt, magis esse
videbatur fideiussoria porrecta responderunt
iudicatum solvere, cui promissioni ipsa ex mente
partis inest clausula defendere, cui rei deseruerit
iudicio directo mandati fideiussores conveniri
posse. arguitur ex l. si mandavero 22 § ult. et l. siquis alteri
27. § 2. ff mandati. verum tamen hac difficultate non obstante sapien
ter respondit Ulpianus fideiussores ob rem non defensam iudicio man

ordina Ulpiani resolutio — dati nequaquam conveniri a reo principali posse. Cuius decissionis
ratio ex superiori doctrina pendet quam non obscure insinuat hic
Ulpianus. Primium quamvis verum sit stipulatione iudicatum solvi
regulariter ex potestate iuris stringere in se clausulam rem defendi
iudicium que suscipi, tamen haec eadem stipulatio interposita a fide
iussoribus nequaquam claudit praedictam clausulam, quoniam cum
clausula illa de defendi iudicium quod suscipi consistat in facto
defensionis iudicialis, scilicet in susceptione iudicii in ore stat
tiis et responsionis actore adversario l. sed et hic §.
§ 1. vers. praeter ff de procuratoribus, l. hac autem § 8. ult.
ff qui ex causis in possessionem eatur. Inde est ut promitti non debeat
neque quidem promitti possit a fideiussore quoniam factum
fideiussoris diversum factum est a facto rei principalis, et consequen
ter ipsorum factum promitteret nequaquam obligavit l. Frace

S. Richy. l. si ita 42. ff. de fideiussorib; cu Vulgat super e' ergo vt cu Wesano nro affirmemg: fideiussores duntaxat promissise quantitate deducta in prima clausula iudica tu solui. Non vero promissise defensioni de dubio in secunda clausula. quandoquidem hec secunda clausula quatenus fideiussores concernunt interposita ii censet ff non obligationis faciendi in qua fideiussores n facty promittunt, si pecunia tantu l. Rocu lariter 44 ff de fideiussor. l. si ita 14. ff. de V. O. l. si liberty 4 ff de operis libertor. Plane in hac eadem specie si fideiussores ve lint, posse sponte suscipere iuditiu eius q defendere eo reo cerito: ne clau sula de iuditio defendendo committat aduers, reu principale latitantem l. 3. § ult. cu duabg segg ff. iudicatu solui. nimiru si semel hec clausula aduersus reu principale committat, ipsi fideiussores ceneri tabunt ii ex ipso illico, si ex cessione rei principalis latitantis l. ult. ff. iudic. sol. Verg ista defensio spontanea est non necessaria quan doquidem ex fideiussionis obligationis nequaquam ad illam fideiu ssores tenent. Vt e in nra l. si ita 8. S ff. iudicatu solui.

Solutionis extensio

limitata solutio

Caput secundum

Ad Interpretationem Versiculi, et qui spondet nre Legis inter stipulantem 83 ff. de V. O.

N. 1

Posita de aqua maxima potuimus diligentia et breuitate sui ri regula illustrauimus ex alieni facti generale promissio ne. suggerest. Ut eo, quam ut . . . limitationem suggerat. hic breui ter explicemus, inania nostrema nri operis parte responderemus, sim fine Encyclopedia Minerue breuiationis facturu; ita ut n nichil ad plena eius cognitionem desiderat; itaque cu Paulus locuisset alieni facti promissione inutilem esse ex rationibus a no bis supra assignatas tandem soluit regulam illam limitari de bere stilg stipulationibg: que interponi solent in tractibus em ptionis, et venditionis ad securitatem emptoris qualesunt sti pulationes habere licere; et doli mali abfuturum, atq

Authoris missio ad Encyclopediae tractatus

1a. Regula nre Legis 83 limitat

per promissionem non fieri quominus fiat. Inquo stipulationis modo, tam quam generaliter prelata modo praesertim intentus inter sociatorum sine dubio inveniemus: promidente alienum factum, aliena q. patientia manifeste promittere quisque. Stipulatio habere licere tantundem valet atque si promissor spondeat per ...

Stipulationis habere licere significatio

Doli mali abfuturum quid significet

... Deinde stipulatio: Dolum malum abfuturum ... valet ac si promissor sponderet neminem omnino in ea re ... dolum malum adhibiturum ... Tandem stipulatio ... fiat ... omnes omnino extraneos patientia ... quo minus stipulator ... agat ...

[illegible]

... solum proprium verum etiam alienum factum velit promittere, quando ... Paulus docet ... regula ... promissis facti alieni ... in promissionibus deductas ... stipulationem.

N. 2.

Conclusio ab antiquis recentioribus deducta ex verb. ete spondet.

Communis itaque ... qua ex hoc Pauli verb. ab antiquioribus recentioribusque Curacio, Donello, Stephano ... deducitur huiusmodi est. Videlicet ... habere licere: Dolum malum abfuturum ... prolata contineat factum alienum extranei non ... extranei dolum non adhibentis. Et denique extranei usum rem venditam non prohibentis obliget. En promittente ... manifesta ... voluntate ... sub enuntiate facti alieni proprium factum promissor spondet ... cura et diligentia sua ... nullus omnino ... ut nullus dolus interveniat, ut denique nemo usum rem venditam prohibeat. Hae ... generaliter docet promittentem in ...

Lationibus obligari stipulat. quae omitti [illegible] evictione, dolu, et prohibitione extraneorum dubia prorsus et feren. receptae ab antiquis iuris interpretibus Barth, Alex, Saxone et Alberico ut patet ex eorum commentarijs ad Lex. in L. stipulatio ista in prin. et in § si quis dolum ff. de verb. obl. Sed antequam aliorum [illegible] exploremus nos [illegible] probare, et propugnare oportet: atque in primis probat. decretoria (ut nos arbitramur) ratione qua [illegible] Modica: qui spondet generaliter habere licere dolum malu abfuturum [illegible] nequaquam spondet factum, aut patientiam alienam [illegible] immo subenuntiat facti alieni proprium factum promittit [illegible] curia, et diligentia sua (ut inquit [illegible] Paulus) ergo in ea dicti stipulationibus promissor obligabitur, quoniam eiusmodi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] inter stipulante et promittente [illegible] negotium gerit: [illegible] in L. [illegible] gerimus ff. de V.O. et [illegible] inter stipulante in prin. ff. de verb. ob. Quia hec ratio [illegible] confirmat ex iota Pauli I.C. mente qui spondet habere licere [illegible] simplex ac nutium spondet. [illegible] [illegible] negationem evictionis et [illegible] ab extraneo movende [illegible] [illegible] spondet [illegible] [illegible] cum affirmativo facti proprij [illegible] curae et diligentiae impendendae in eo ne res [illegible] possessio, dominium, usus, [illegible] promissor obliga[illegible] quoniam subenuntiat negationis facti alieni affirmat. [illegible] facti spondet, quae propria et vera interpretatio est [illegible] ut docet Cuiac. in solem. recit. ad L. similiter ista 38 in prin. et lib. 20 observat. c. 26. et in L. 50. ff. de V. O. Prison. [illegible] [illegible] significat. quamvis [illegible] Barth. Ali[illegible] [illegible] interpretantur. [illegible] probat stipulationem [illegible] nomine [illegible] et Dominum ratum habere [illegible] quamvis generaliter prolata facta alieni immo [illegible] [illegible] [illegible] valent, quia promissio curae et diligentiae sue spondet impendenda in eo, ut [illegible] in [illegible] [illegible] et in eo: ut dominus litis ratum habeat L. quoties 81. ff. de V.O. L. si procurator 18. ff. [illegible] rat. hab. cum vulg. [illegible] affirmativum curae propriae [illegible] valebunt, quoniam eiusmodi [illegible] inter stipulante, et promittente principium capit. [illegible] [illegible] [illegible] vigenti probat ex manifesta decisione in L. [illegible] [illegible] W. § qui autem [illegible] ff. de act. empti. quo loco [illegible]

Decretoria ratio probat. [illegible]

conclusio probatur ex Paulo in ipso vers. et qui spondet

3.o probat [illegible]

+ Qui stipulatur habere licere et dolum malum abfuturum non simpliciter [illegible] important

[illegible] § [illegible] ff. [illegible] Empti

Venditore interposuisse vulgarem stipulationem habere emptori licere quaerebat in ea specie: de tempore et facto, quo predicta stipulatio adversus venditorem committeretur? utrum s. extraneo rem vendita evincente committatur? an vero ipso venditore eiusve herede evincente committatur stipulatio? in qua quaestione Julianus sola distinctione respondet: quoniam stipulatio habere licere restricta, et circumscripta est ad personam venditoris eiusque successores in hac forma: spondeo per me heredesque meos tibi habere licere. In hac specie extraneo evincente stipulatio non committitur adversus venditorem eiusque successores s. soleque actio ex empto datur ad restitutionem pretii ob rationem ibi traditam a Juliano; s. quoniam hoc efflagitat bona fides contractus, ut re evicta emptor repetat rei pretium; nec aliquis venditor locupletetur cum iactura emptoris, l. nam etsi Vlp. ff. de aedil. edicto. capicum. Si stipulatio habere licere a venditore interposita neque circumscripta, neque restricta est ad personam venditoris, eiusque heredes, sed potius indefinite et generaliter violata est sub hac formula spondeo habere licere. tunc etiam extraneo evincente stipulatio committitur adversus venditorem; ex qua decisione sic argumentatur. Propter factum alienum, ideo ob evictionem ab extraneo factam committitur stipulatio generalis habere licere, adversus venditorem promittentem. et s. venditor promittens factum alienum obligatur, sicut quis non potest obligari fecisse factum alieni facti promisso nisi et ipse ipso promittat l. quecumque gerimus ff. de oblig. et act. Vlp. ideo obligabitur quoniam sub generali enuntiatione facti alieni non spondet simpliciter abnutivum verum et facti proprii affirmativum s. cum, et diligentiam suam quaestionem ob ite manifestam ita interpretatur Cuiac. in Juliani commentario ad. leg. in l. stipulatio ista 38. Anu fab. in rationali ad d. l. ex empto ff. § qui autem ff. de act. empti Stephan. at leg. in l. quecumque gerimus ff. de oblig. et act. Conan. lib. 6. comment. c. 3 n. Mantica de tacit. et amb. conventionibus lib. 14. c. 38. n. 1.

Ceterum ista decisio cum probationes prorsus labefactant ex responso Juliani in l. stipulatio ista in pr. ff. de V. O. quo loci dicitur predictam stipulationem habere licere indefinite acceptam neque restrictam ad personam promittentis eiusque heredes inutilem omnino esse.

Leg. ex l. ex empto ff. § de act. empti

N. 3

Labefactat l. 38. stipulatio ista 38. in pr. ff. de V. O.

stipulatio habere licere indefinite accepta est inutilis.

atrecta incugor rat. i. anenna hypothesi fact alienes importat; videsse ex Vlpiani si illa promissio indefinita in stali est affirmandus tibe videt. sub eq generalitate sola deduci seruos ex abnutiuu; ide sola facti alieni promissione falsa quin si importaret etz facti proprij affirmatiua i. cuius et di ligentia prauia in vtilis promissio n foret quonia stipulao illa qui suo enunciatione facti alieni inuoluit cuius et dili gentia promittentis coacta iuris ratione vtilis censeri debet l. quoties 81. ff. de V. O. l. cu procurator 18. ff. rat. heri = san ie schudit Vlpian: stipulatione predicta indefinite receptu inutilem ee Verum ex iuris interpretatione eius generalitat te coartari, et circumscriui debere ad personam promittentis eiusque successores vt valere possit. = Itaque hac eade antiquor opinio grauiter corroborat ex text. in d. l. sti pulatio ista 8. si quis dolo 13. ff. de V. O. quo loci scriptu quod si promissor sub generali, atq. indefinita stipulatione promittat dolu malu abee, abfuturu q censet duntaxat promisisse de se ipso, atq. de successoribus suis n vero de dolo extraneorum q si indefinita stipulao dolu malu abee importat cum et diligentia ec. patientiæ extraneoru et de sequenti neg. promissor obligabit; neq. stipulao omi ttet pp facte extranei. Cuius si dicti 8. si vt adeo mani festat vt ineotand Vlpianus deludat q. si interposita sti pulat. dolu malu abee vellit promissor pp extraneorum facte obligari pena subiicere oportreat, aliogn pena non adiecta stipulao n dimittet pp dolu extraneor. Ex qua de cisio euidentr apparet indefinita stipulatione dolu ma lu abfuturu nequaquam resolui in obligatione cuius et diligentia aliogn n resolueret n eet necesse pena subiicere ad hoc vt pp extranei dolu stipulao dimittat = Eande iuris 8a ff. confirmat in l. nouissima 19. 8. 1. ff. iudicatu sol. idq quamuis Paulo obscurius probat in l. stipulao ista 8. quq liti 8. ff. de Nou.

In qua difficultate quasi re affectio ne obscuritatis sincere obscura est. prolixius ire possemus presertim si ingeniosa atque satis probabilem

De obligat. stipul.

Stipulao generale indefinite certa circunscribi debet —

Corroborat ampliq ex ipsa l. 38. 8. 13 ff. de V. O —

Augetur diff. cultas

Confirmat amplius l. 19. 8. 1. ff. iudic. sol. et l. 38. 8. 1. ff. de V. O —

N. 1.

Barthol. Iasonis et aliorum conciliatio et error

Bartholi, Iasonis, aliorumque etiam Neothericorum conciliationem inter Vlpianum, et Paulum enarrarem; quippe Barthol. Verbum simplex admutiuum assumptamque alterius Consulto ita interpretatur, ut Paulus adserat in stipulatione fieri dicere generaliter verba non versari simpliciter id est generalis negationis facti alieni (Verbum enim simplex tantundem sonat atque generale. l. 1. §. Siquis simpliciter ff. de Verb. oblig. l. Si filia 20. § Si pater ff. familiae erciscund. l. quia dute. 6. § non simpliciter 3. ff. Siquis omissa causa testam.) sed immo duntaxat specialis circumscriptio et negatione facti promissoris heredum et suorum Venditoris. Qua interpretatione admissa ad primo conueniunt Vlpianus, et Paulus sed tamen quo minus interpretationem admittamus in causa est ipse Paulus, qui Verbum simplex admutiuum ita interpretatur, ut non generalem negationem duntaxat importet, sed quae admixtam etiam habeat facti proprij affirmationem: scilicet cum ratione diligentiam promissoris. Quam obrem hac quidem termissa opinione affirmandum est. Verum probius esse communem Doctorum distinctionem distinguendum inter stipulationem habere licere, et Dolum malum abfuturum interpositam in contractu oneroso ultro citroque obligatorio qualis est Contractus emptionis, et venditionis cuius ratione potissime adinuentae sunt praedictae stipulationes: l. venditor 8. l. habere licere 57. ff. de auictionibus. l. ex empto 11 §. quique ff. de actionib. Emptis atque inter easdem stipulationes interpositas in contractibus et traditionibus habentibus causam lucratiuam; qualis est verbi gratia Donatio atque legatum: in quibus neque haeres neque donator obligentur euictionis nomine, neque ex natura contractus: habere licere promittere tenentur Paulus libro 5. sententiarum titulo vndecimo §. in quibus 5. l. Aristo 18. § vltimo. ff. de Dona-

Vera Bartholi et Iasonis solutio certior enarratur.

Stipulationes habere licere et de dolo stipulatio Onerosis.

tionibus. l. 2. C. de Euictionibus. l. sia subsi
tuto 45. l. si legati 56. ff. de legatis primo. l. Lez
pater 77. §. Euictis. 8. ff. de legatis secundo.
Cuiacius. ad cit. d. dum locum sententiarum Pau
li, et libro octauo Responsorum Papiniani, et libro
octauo quaestionum Africanum, in l. homine
37. ff. Mandati. Plane stipulationes habere
licere, et Dolum malum abfuturum
interpositae super contractu emptionis, et ven
ditionis non tantum important simplicem nega
tionem facti alieni, aut specialem negationem
facti promissoris, heredum vel suorum, ve
rum etiam implicitant affirmationem facti,
scilicet curae et diligentiae propriae, cuius ratio
ne promissor obligatur etiam propter factum
alionum; quoniam sub enuntiatione eiusmodi
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
§. ult. ff. de Donat. ... asstitulo ... ult. ff de leg. l. ...
differentia, vt nos annitamus ... Nimium venditor
... emptori ... hanc ei
facit securitatem ... emptoris ...
... venditores
... regressum aduersus
venditorem ... euictionis ... prestatio
... l. Euicta ... l. si ...
... 53. ff. de euictionibus ... in ...
... emptoris ...
... venditori
tori, ... promisit emptori,
... et diligentiae suae ... impendendo

ineo, ne rei venditae dicatur, ex exemplo quod alibi dici
mus. In donatario enim, qui rem suam immediate recepit, im
data praestare debere in solum dolum et latam culpam, non vero exactam
diligentiam et rei custodiam. l. si ut certo § 3.2. ff. commodati
[illegible] tendere l. 3. § ult. cum l. sequenti ff. de pignoraticia act.
l. statuliber 23. ff. de leg. iul. [illegible] Vera sangrez instit. q. 9. in fine
de rerum obligatione. At vero quando praedictae stipulationes
interponuntur super donatione, aut legato in qua duntaxat
vertitur utilitas accipientis adeo ut nulla ad hoc exigentiae
obligatio donatorem [illegible] stringat, nullum est [illegible]
vestigium ex quo videatur possimus donatorem, heredem lege
sponte, et nulla necessitate cogente, hoc licere spondere
l. 2. C. de evictionibus. Paul. lib. § [illegible] tit. 11. [illegible] inuit.
Ideo cum de diligentia spondere primo credendum est de
finita ex generali stipulatione, haec licere sola omni
servare speciale negatione evictionis et doli [illegible]
sive promissoris [illegible] quae Ulpian. ita ind.
In stipulatione [illegible] omnium dolum ita seq. de [illegible]
[illegible] relationem inter cositis super cavisset veratiuris. q. confi
[illegible] exemplo quo [illegible] diximus de positarium in
[illegible] nec alcuna [illegible] ad [illegible] cura [illegible]
quae [illegible] utilitas [illegible] sola utilitas [illegible] quo
circa de [illegible] solum obligatur pro dolo et lata culpa, quae dolo
comparatur [illegible] 22. ff. depositi l. si ut certo § 3 1. [illegible] inter
[illegible] commodati l. statuliber 23. ff. de leg. iur. § [illegible]
[illegible] 4. inst. q. [illegible] re contrahitur obligatio.

Ea vero [illegible]
omnis quaestiones illustrationem quae [illegible] evant ex
[illegible] regula [illegible] tertium in medio
[illegible] omnes quaestiones
[illegible] videlicet [illegible]
[illegible] promittentis [illegible]
[illegible] stipulatione
[illegible]
[illegible] promittentis [illegible]
[illegible] donationis [illegible]
[illegible]

Ansa [illegible] obli. impotent. [illegible] cognitionis observandu venit l. obligationis naturalis [illegible] clara [illegible] quodam vinculu solum [illegible] definit [illegible] q. vincula [illegible] humanas [illegible] gentium et conventionibus et [illegible] 95. §. naturalis ff de solut. l. naturaliter 82. § 1. ff de cond. ind. [illegible] §. in [illegible] ff de solut. l. [illegible] C. de [illegible] [illegible] mandati. [illegible] jure [illegible] necessitate [illegible] mutuo data [illegible] pro [illegible] solvit [illegible] fidei [illegible] ius civile nulla naturalis obligationis [illegible] induxerit l. ius gentium in principio [illegible] de [illegible] l. naturaliter [illegible] ff de [illegible] 16. §. naturalis 4. ff de fideiussor. [illegible] iuris naturalis humanis [illegible] necessitate [illegible] l. naturaliter 84. § 1. ff ad reg. iur. [illegible] naturalis obligationis [illegible] agnoscunt Donel. Lib. 12. Comentar. c. 2. [illegible] de [illegible] c. 2. [illegible] in l. naturaliter [illegible] ff de [illegible] [illegible] ff de [illegible] l. 1. [illegible] Didac. Covar. [illegible] quamvis pactum de [illegible] q. 34. n. 5. et 4. Deinde observandum [illegible] dixerimus stipulat. [illegible] illa [illegible] alienum promittimus atque illa [illegible] extraneo stipulat, si [illegible] diximus stipulationes [illegible] naturalem saltem obligationem producere fateamur [illegible] neutiquam [illegible] posse quasi indebita: quoniam naturalis obligationis [illegible] inter alios praecipuus effectus ut accipienti ex causa obligationis naturalis [illegible] exceptione [illegible] soluta retentione atque insimul compensatione tribuat l. [illegible] in princ. ff. de [illegible] 10. [illegible] l. fideius. 16. §. naturalis 4. ff de fideiuss. l. et 6. ff de compensation. l. si [illegible] 19, et l. naturalis 13. ff. de [illegible]. At vero si praedictae stipulationes [illegible] adeo sunt inutiles [illegible] civili, et naturali ut nec ad oblig. naturalem sufficiant, fateamur

ille

Nisi erit pecunia soluta ex cau. illa, repeti dic. tanquam indebita per natur. possa l. 1. et tota ff. de rit. indeb. et sole ffrecaã. Donel. lib. 12 Comment. cap. 2. in fine Cujan. ad l. servi 14 ff. de oblig. et act. obut. ab. in paola ad tex. in l. frater a fratre ff. de rdit. indebiti, et ibi Deteres Anodiores Vo patentes.

N6.

Cogita brevis animadvertisis negativa pars illor. q. dolis. est naalis efficiri Negant. ex strag. stipulat. ta ex illa per quem factu alienu promittim., qua ex illa per qua extraneo ophia nos stipulat. Sequ. fundam. nitit. 1. q. eadem illa validissima rao que persuadet ex neutra predictar. stipulationibus civiliter oriri persuadet etiam naale oriri non posse. Ca respexu dico per quam factu alienu promittimus, ex circo civiliter n. obligat promittentes; quoniam obt. persuadet promittens sese q. de obligare n. vult, alterum autem cuius factu promittit obligare n. potest. l. si genero 26. C. de iure dotiu. l. multum 6. C. si quis alteri, et sibi. Circo deficit Consenq. in oblig. et frequenter deffecit Equitas obligationis naalis: quoniam sicut de naali, ita de civili oblig. habemus oportet vinculo ex volantis et facientis consenq. intervenientis l. 1. et ... ff. de ... ff. de obligat. ... l. 1. ff. de ... pecunia l. ... ff. de ... l. si ... errore 15. et de ... ...

... 53 ff. de oblig. et act. ... ... naal. oriri ... ... promittimus ... ... naalis ... obligat. nichil ... sit qua vinculo ... ... l. ... ... ff. de ... ...

... ... l. ... ... ff. de ... ... ratione affirmari potest ... Equitatis vinculo oriri ex illa promissione qua de ... fundamentali rao, ... consenq. Equitate ... ... stipulat. per qua extraneo ... extraneo ... ...

... similiter argumentandi forma, atq. ea ... ... extraneo q. n. sibi ... ... extraneo ... sibi oblig. adquirere n. vult illa, autem extraneo adquirere n. potest d. l. si genero 26. C. de iure dotiu. d. l. Multum 6. C. si quis alteri vel sibi ... ... l. stipulat. ista 38. ff. alteri 17. ... ... ff. de ... obli. ff. alteri in ... ... stipulat. ... ... adquirere ... patet quoniam n. sibi ... extraneo stipulat. ... ... extraneo adquirere ... ... alterii ... stipulationes ... obligat. ... ... id adquirat ... ... id circo ... ...

via interessit: cetera a extraneo ad quiod nichil mea interest ... d. l. stipulatio ista ... de verb. oblig. ... Meliora ... extraneo ... ff. de neg. gest. ... conditione ... ff. ... Meliora ... extraneo ... facere ... obligatio naturalis ... obligatione ...

N. 7

... negativa ... efficacia ... commentis locis ... obligationis ... quorum illa frequens ... locutio est ut ... stipulationes ... inutiles inanes atque nullius momenti ... stipulatio ista ... Crisogonus ... persona ... ff. de ... obligatio naturalis ... stipulationibus ... quod in d. l. stipulatio ista § alteri et in § alteri ... instit. de inutilibus stipulationibus negativa dictio proponitur a verbo potest, quae dictio precisse inducit necessitatem, atque totum destruit suppositum, ut fert ... doctores ... Barth., Jason, et Castrens. in l. Gallus ... ff. de ... Alciat. lib. 3 Paradox. ... negat ... N. signific. ... quod ... probatur ex textu in l. certi ... quod ... mutuo dederat extraneo ... stipulatio ... conditionis ex mutuo ... extraneo stipulatur ... saltem naturalis obligatio ... conditionis ... obligationis et civilis sufficit quod ... stipulatione naturalis oriatur obligatio ... Dol. lib. 16 ... Buron. lib. 2 de solut. c. de novatione ... in l. in persona 20 ... de pactis ... respondentes fere probant quoniam ... stipulationis oritur obligatio saltem naturalis ...

geret n quis potestate stipulationis quae inutilis manet s. imo
potius stringeret potestate pacti et conventionis resultantis ex in-
utili stipulat. argo legis manifesti in L. an inutilis 8. et L. si acce-
pto lata 19 ff de acceptilationibus L. si unus 27. § penult. ff de
pactis L. cum emptor §. ff de rescindenda vendit. nimium pactum sive
conventio ad inducendam obligationem naturalem sufficiens est. L. 1 §.
de pactis L. 1. ff de constituta pecun. L. Stichum 95 § naturalis ff de solut.
at sic quod ex inutili stipulatione nequaquam resultare potest utile
factum obligatorium ut diserte proditum est in L. 1 § eum qui inutili ff de
constit. pecun. L. 126 § si ita ff de V. oblig. ut diserte proditum est in L. 1.
de ibi Cuiac. Ant. Fab. in rationali ad L. 1. § 4 ff de const. pecun. Gifan. in
L. servi 14 ff de oblig. et action. n. 20. nimium illud est constituendum
in distinguenti pactum obligatorium et liberatorium quod resultare t
ex inutili stipulatione L. an inutilis 8. L. si accepto 19 ff. de acceptilationib.
L. si unus 27 § penult ff de pactis L. emptor § ff. de rescind.
vendit. etenim pactum obligatorium nequaquam resultat ex inutili sti-
pulat. L. 1 § 4. ff de const. pecun. L. 126 § 3. ff de V. oblig. huius rei-
ratio pro certissima satis efficax qua reddit Ulpian. in L. 54 ff de solut.
pecun. tradit ex consensu in L. Adrianus 45. ff de oblig. et action. i.e.
is recurrit inspectio neque tractamus sequamur de nudo obligatorio
si vere de liberatorio, surgeret et nec nullam obligationem ex negativa
stipulationis oriat. = Postremo hoc eadem negativa opinio
probat ex textu in L. si ita 126. § Chrysogonus vers. et neque id plu-
ris efficiat ff de V. oblig. ex quo textu apparet stipulat. alioquin
facta inutilem, rationi adeo ex inutile est si ratione ni at.
potestate eius stipulationis solvat, rei repetitio. pecuniam agitat
quandoque, nec ad solut. sufficit adiecta pactioni inanis li-
berati obligationis principalis protestat ut inspi ibi Sancti; inde
ex hoc rei manifesto ut credamus extare stipulationem ex qua
quidem obligatione ex inutili. utique huius obligationis huic non
tristissima conditio; ut quamvis ex ea actio civiliter non oriat, tamen
si semel promissa pecunia solvatur, efficit ad liberat. solu-
tio, et adhuc et ne detur repetitio aut pecuniae quasi indebitae solu-
L. naturales 10. ff de oblig. et act. L. Stichum 95. § naturalis 4. ff de
de solutionibus L. naturali 13 ff de condict. indeb. ius aliquis notatis
n. 5. in fine. quod ceteri negativam istam partem sequuntur Angel. Cas-
trens. Alexand. et Cumman. in L. stipulatio ista ff de V. oblig.
Fulgos. in L. 1. n. 13. ff de pactis. Donel. lib. 12. comment.
c. 16. et ibi Osualdus littera R. et c. 15. litt. A. Anto

N 8

Fab. in rubr. ad l. certi et dicto § numerari, et § sinu mos ff. de reb. creditis. Emilij ferretij in l. stipulatio ista § alterij n. 5 ff. de V. oblig.

Affirmativa autem ita, quae docet ex praedictis stipulationibus obligationem oriri saltem naturalem magis communis est quae post Acurs. et Barth. magni ad ferrore sequuntur Mantica de tacitis conventionibus lib. 11 c. 33 num. 3. Covar. in d. l. stipulatio ista n. 2. pater thom. San[chez] de Matrim. lib. 1 disp. 21 n. 9. Covarr. in c. quamvis pactum de pactis 2 p. § 4 num. 3 et seq. atque in primis rationes suffragari videntur huic parti affirmativae: quoniam cum obligatio naturalis nihil sit aliud quam vinculum aequitatis ex fide mutuo data et recepta l. stichum 95 § naturalis ff. de solut. l. cum amicis 84 § 1 ff. de leg. iii. l. si non sortem 19 § si adeundo ff. de peculio. Negari non potest cum qui factum alienum promisit, atque etiam cum qui extraneo promittit ... stipulanti obstringere in eo quod extraneo promittit id quod promissum est (cum stipulationem collatam in favorem extranei) atque in eo versatur etiam ... impendat ... stipulationem facti alieni: cum non eiusmodi promissiones stimari non debeant ex ratione ... iuris civilis, sed solum ex veritate facti atque naturalis l. nec servum 41 ff. de peculio l. penult. ff. de instit. actione l. servitutes ff. de servitutibus l. bona fides 31 ff. depositi fateri oportet obligationem saltem naturalem oriri ex praedictis stipulationibus. 2° Vero eadem pars affirmativa probatur evidenti ... argumento: quoniam eadem iniquitas quae reperitur in stipulatione facta in favorem extranei, reperitur etiam in pacto liberatorio in extranei favorem facto: quoniam quae ad modum est iniqua stipulatio alteri facta quia nihil nostra interest alteri dari vel non dari l. stipulatio ista § alteri ff. de V. oblig. atque etiam est iniqua quia sine modo ... promittente gravamus vel cum detrimento et iactura rei ... familiaris praestet extraneo id quod promissum est: itaque in pacto liberatorio eadem iniquitas reperit ... sine nostro ... modo pacis contentus gravemus ad iacturam actionis cuiuslibet sibi acquisitae quae inefficacem reddit per nobis liberatorium l. 1 et l. ... ([...]) l. si pactum § si pactum ff. de pactis. Et tamen ... ex praedicta iniquitate ... pacti liberatorio ... extraneo exceptio pacti ad eludendam ... (...) § 3 et 4. l. et fideiussores 23 ff. de pactis

val. tn exceptio doli sudsidiaria ad elidendam act. Credi toris l. rescriptu 10. § ult. l. et haeredi 21. § 1. l. 2. induxi 25. § ult. cit. lege seq. ff de pactis. Cuius exceptionis doli subsidiariae illud est officium ut ex aequitate naturali fidei data at ... defendat debitorem creditori suo qui non obstante pacto liberatorio agit denuo adversus debitorem l. 1. § 1. l. q. equi tate 12 ff de doli mali et metus exceptione siquidem ad modum ex pacto liberatorio in alterius favore oritur solum exceptio doli quae interimat obligationem naturalem ita similiter ex conventione obligatoria (vel ex stipulatione) resultaverit aequitas promissionis quae inducat obligat. naturalem l. Stichum 95. § naturalis ff de solutionibus l. ab emptione 58. ff de pactis.

Cuius ea be nega tiva pars efficacia videat ex Papin. in l. inter 26. § filia ff de pactis dotalibus. Ubi si filia tempore quo dotem marito suo restituit pactiscat post mortem sua dotem matri reddi, pactum quidem est inutile quia ad mortuos nostri ... foret stipulatio concepta in favorem matris arguitur in l. qui ... ff soluto matrimonio l. pactum 4. C. de pactis conventis l. si ... 26. C. de iure dotium: et tamen si soluto per mortem filiae matrimonio dos matri restituatur non dabit marito adversus matrem repetitio ... indebiti conditio. quo ... ex tali pacto ... stipulatione ... inefficacia forent ad producendam actionem obligationem civilem ... naturalis saltem obligatio ... restituendi ... ex ... naturalis obligationis effectus ille ... soluti retentio ... l. naturalis 10. ff de oblig. et action. l. fideiussor 16. § naturales 4. ff de fideiuss. l. naturaliter 13. ff de condict. indebiti. ... Papiniani ... l. C. Paulus ... debitor 59. § ult. ff ad Senatusc. Trebell. ... pro ... illud animadvertendum ... errore ex facto ... illum habere ... error sit matre dotem retinere ex pacto: alioquin si pactum ... ficeret ut mater ... legitime dotem retineret; ... sine dubio ... indebiti ... conditione ... ut dote illa filiae ... imputaret in portionem hereditariam: quae ... si mater dotem ... mater dote illa filiae imputare hereditati ... l. ... 54. l. ... 39. et l. ... 15. § 3. ff ad l. Falc. ... arbiter familiae erciscundae ... in eo quod ma ... dote ad ... portionem hereditariam

doctore, praetoriq. quasi Matre per eaq. pacta filijs he
ret act. civilis et efficax ad petendq. dote ultra suam portio
nem hereditariam. hoc n. omnino falsum est: quamuis n. creditor
heres institutus priis debitum ultra portionem hereditariam deduc
cat id. quod sibi debet: et quod ad fineulo petere potuit, si extitisset
D. l. q. omnis. § 3. l. q. fundq. 8. § 3. D. ff ad leg. falc. l. in ponen
da 6. C. ad l. falc; tn̄ matri in praedicta specie actionem non
habebat: ut ita eius devenire extra eam hereditariam ubi dos
filijs redderet. quippe obligao naturalis oritur ex pacto nondum
efficere potuit ut semel soluta dote retinere non posset: ut petere
impossibile posset. l. si poenae ff de dat. indeb. l. ex quibus causis.
ff de oblig. et act. error igitur in praedicta specie fuit omnibus indicat
clamantis non posse Matrem retinentes: hec n. sua redegit per bonam
fidem[?] tradita. ut ratiocinat. ... in d. specie lege similis ...
te spiritu 4. § 15 ff de condit. indeb. Donell. lib 22. commentar. c. 6.
Anton. Faber de error. pragmat. decade 81. error 2. Cuiac.
lib. 4. quaest. Pauli ind. l. debitor 59. § ult. ff ad senatusconsultum Trebel
lianum. Postremo haec eadem affirmativa ita probatur: quia
si parentes utriusq. sexus stipularent ab extraneo pro eis
sibi id dari, quod ad parentes non perueniret, ut quia pater stipulet
ab extraneo filijs suis emancipatis dari, et stipulet post mor
tem suam filijs suis dari, et Mater stipulet filijs quos habere
in potestate non habet et avus Maternus stipulet nepoti dari
inquit omnibus expertis dat. filijs actio utilis ex stipulatione
et naturali parentum ex ratione sanguinis affectionis l. Gaius §
45 ff soluto Matrim. l. Julia 26. l. Publia 26. ff depositi l. pater
26. ff de pactis dotalib. l. pater 7. C. de pactis conventis l. legat. 7.
Codicilli ff de leg. 3. hoc autem evenit propter naturalis saltem
obligao oritur in favore filiorum: praesertim cum actiones utiles ex
sola equitate inducant quando deficiunt directe l. sicut per
ditor 66. § 1. ff de evictione. l. penult. C. ad exhibend. l. quaestionem
actionis 11. ff de praescriptis verbis. Et tamen oportet per
stipulationem deceptam in favorem extraneis causa dominii tn̄ aequi
nichil intererit stipulantis ... produci naturalis saltem obligat
per equitate promissionis.

... Quibus ita stabilitis et necessario

Itaq. ipsa animadvertis, ut inter utranque sententiam non possi
mus certo ordine procedendum est: atq. in primis affirmativam
neutiq. exprimitur ex his stipulationibus naturale obligat quae

158

Ult. utraq. parte atq. Quentione duorum contrahentium inutilem esse eam censet ... et iura supra relata pro negativa ... sequenti argo. ... civile ... resistit utriq. quentioni ... illi ... facti ... promittat, quo illi quem ... extraneo utilitatem recipit, ... nemine ... illis ... nuda ... prodiisset obligatio ... dicendum adeo est certa, ut ... affirmativa ... utraq. quentione obligationem naturalem produci, nullo alio fortiori nitatur fundamento, quam illo, quo Barth. tribuit in l. si quis ... §6 et in l. ... ff de fideiuss. quippe Barth. et ... naturalis saltem obligatio induceretur in utraq. ... ex ... ius civile ... quamvis expresse ... ut ... in ... docet Covarr. in c. quamvis pactum de pactis ... n. 4, 5, ... Valencia lib. 3 ... n. penult. quo ... si recte efficaciter ... ius civile ... resistere utriq. quentioni, ut neq. tacite illas approbare ... absurde, ut arbitror, probatur erit ex nemine ... obligationem naturalem produci, ... ius civile ... utriq. quentioni probat ... fortissimo argo. ... in primis procedit ... stipulatur in favorem ... (quae maiorem difficultatem ... continet) ... Quentio ... stipulatur naturalem ... ex ... ut ... stipulatori obligationem sibi acquirere ... l. si ... de ... l. Multum ... ff de ... qui ... naturalem ... stipulatori ... promissor cum iactura ... obligare in favorem ... cui acquirit ... nihil interest stipulantis ... et inhumanum plane ... in favorem ... obligare et ... sua iactura ... obligationes ... ad hoc ... ut ... acquirat ... et ... damno promittentis ... obligari ... promittentem ... favorem ... inhumanum ... extraneos ... melius ... solvendo ... et ... exaudit ... cum iactura ... sciente ...

quibentes possimus extraneis personis benefacere: at vero que natura alterā extraneo benefaciamus ad adquirendo adquirit nichil. ista intelt neq civilis neq naalis rāe pati. d. l. stipulao ista alteri quippe n ex admodo remissum extranei ditione et iniuria facere meliore, ideo potest adlubit extranei ditione deteriore facere l. solvendo 39. ff. de neg. gest. quia jāo in cāa l. ut nos extraneo personā liberare possimus si eiq re mia familiari eius nore satisfaciamus l. indebitum 7. ff de doit. indeb. l. solvendo 39. ff de neg. gest. atq etiā ea ratio facit ut possimus extraneis adquirere possessionē l. ea que 53. ff de adquir. rer. dom. quoniā in adquirit possessionis nulla iniuria sentit: quoniā ille qui tradidit possessionem sua adquirente pecunia extranei personā ... et si nulli adquisiverit amissam erat vobqua stitruit ... l. 1. § per procuratorem 20 l. § meo 18. § 1. l. possidere 3. § in amittenda ff de adqui. poss. Dones. lib. 5. comentar. c. 15. et lib. 12. c. 16. Conan. lib. 3 comentar. c. 10. Duar. lib. 1 disput. c. 16. Tifaniq in l. 3 ff de adquir. poss. Ex qq aparet inerit illa per quā extraneo ... neo stipulat naali iniquitate ... quoniā ... potest ... humanū ... cū aliena ... iungi.

C. N. 11

Quae cum ita sit ... stipulat. persona extranea extraneo stipulat facilior ... stipulationis ... stipulat. altera persona promissio facti alieni spondet naalr ... obligare promittentē; ex eadem argumentandi rāoe parumper inflexa; quia in civile ... mino ... huic conventioni ... eadem ... ob quas ... conventioni ... in primis hae conventio ... hac omi iniquitate naale ex parte promittentis; ... priordue ... tio ex parte stipulantis. Quoniā quemadmodum iniquū est stipulante velle ... iniuria et ... naalis ... obligare in favore extranei cui adquiri ... adquiri ... intuitu stipulantis ita iniquū atq iniuriā promisso ... velle extraneq cuius facti promittit obligare stipulanti ... promissio tanto ... quanto ... remotior ... a stipulantie illis persona cuius facti promittit quam ... neq. Ex qq ... consentire nec fidem neq obligatione ... si in sponsione facti alieni propter iniquitatem ... tionis defficit etiā consensus illius cuius facti in stipulatione ... dicit qui deinceps accedit ... naali obligatione

22

f.

28

habilla que fecerit fundamenti obligationis sit sensi-
actus Voluntas se secundum Lenonty §3. ff. de oblig. et act.
L. 7. ff. de iudiciis L. si pro duobus ff. de iurisdict. que non
ex Longe in genere faciat haec secundum Auent. fabricine
N. 12 esse et neque naturali quae obligatio exilla quae fecerit. Quae ideo

Recentiores quos vocat antecessores mea ensit. Vt medij quq
horum sententiam sectantes affirmarent ex hac posteriori stipu-
latione de qua facta est aliene promittimus nec naturalis quidem
obligatio oriri. ex priori autem persona extranea et extraneo ...
lat incumbenti affirmant obligat oriri naturalem praesertim
ubi promissio vtiliori appellant dirigatur dicto stipulante
ut in hac formula: promitto tibi me Titio certum dare, &
ex verbo promittentis oratio dirigatur ad extraneum prae-
sente et habente inciuili fauore sit stipulatio. Vt in haec for-
mula promitto me Titio Centum dare. quae fuit olim etiam lex et
Parentis sic in L. stipulatio ista. § alteri n. 2a. quos sequitur
Menesaca lib. 3. de succession. excel. § 30. n. 6. quod initiant
tum satis speciosa ratione. Videlicet quod quod promissor spon-
det directe stipulanti ad obitionem dubio quaestio quod quidem
adest duorum sensus in ipso negotio contracto re: adest quid
in voluntas atque sensus promittentis quae de re quae promittit
aut de re sua familiari quae patet promittendo alterius
faciet. L. in re Mandata L. C. mandati et sequente
ex quaestione qui vinculum gaudebatis inquo potissime illa
sensus naturalis obligationis L. Ethicum naturalis ff. de solut.
Lex Amplius §. 31. ff. de reg. iur. Cum quod promissor in
81. promissio aut obligationem dirigit ad extraneum naturalem
obligatio non fecerit. quoniam in hac specie negotio Vt
diriguntur neque duorum celebratum negotium genere inter
stipulantem et promittentem
N. 13. Vt praeteriti nobis non
Procedit mea Vera opinio Alex. Jasonis Couarr. et aliorum q. ex promissio facti alterius oriatur obligatio naturalis
fallit. Nostra opinio affirmare ausse mea Covarruvias in hor-
tum art. tertii de eius aut receptam Alex. Jasonis Dia
Couarr. Menochio et aliorum opinionem existimamus itaque
ex promissione facta in favorem extranei persone praesentis
obligationis naturale obligationem oriri ligatam qui Vbi prae
promittentis non dirigunt ad stipulantem sed potius tota oratio
dirigit ad extraneum sub haec formula promitto me

Ditio centum dare, quod adeo vere esse existimamus. Ut si verba promittentis aut promissiva aut executiva dirigant ad stipulantem sub hac formula: promitto tibi me Ditio centum dare, nulla plane nec naturalis quidem oriatur obligatio. Haec propositio duas habet partes. 1.a est quod sponsio promittentis directa ad extraneum absentem et praesentem naturalem obligationem importet adquirendo extraneo in cuius favorem promissio fit. 2.a est quod si verba promittentis dirigant ad stipulantem sub hac formula: promitto tibi me Ditio dare, tunc nec naturalis quidem obligatio oriatur. 1.a pars probatur efficaciter. Quando promissor dirigit totam orationem in extraneam personam absentem et praesentem quamvis verum non faciat neque stipulationem neque conventionem, ut recte censebant Jason et Alex. supra relati, facit tamen sanctam pollicitationem quae nequaquam desiderat duorum conventionem aut consensum, sed solius promittentis liberum spontaneumque consensum atque oblationem requirit l. pactum 3. ff. de pollicit. l. Lucius 49. § 1. ff. de administrat. tutor. Cuiac. lib. 26. observ. c. 40. Donel. lib. 12. comment. c. 5. et ibi Osuald. littera B. et littera D. Aritt. Sobeanus in notis ad textum in l. 5. ff. ad l. Falc. Ant. Gom. lib. 2. variar. resolutionum c. 9. n. 1. et 2. singulariter atque eleganter Jasonis locus in Rubrica ad tit. ff. de V. O. ex num. 5. ubi inceps. Nimirum enim differunt insigniter pactum, atque pollicitatio: quia pactum est duorum pluriumve consensus in rem eandem l. 1. § et est pactio eum duobus seqq. ff. de pactis. l. iuris gentium (ait praetor) ff. eo. tit. cum vulgatis § 1. inst. de V. O. Caeterum pollicitatio solius promittentis sponsio, atque oblatio est, quae pro perfectione et complemento sui nequaquam desiderat conventionem duorum: immo neque acceptationem illius, in cuius favorem celebratur. d. l. pactum 3. ff. de pollicit. l. sciendum 19. § D. 2. ff. de aedilitio edicto. Covarr. in cap. quamvis pactum de pactis 2. p. § 5. num. penult. Andr. Tiraquin. lib. 8. Donelis. c. 64. Palloc. lib. 2. rerum quotidianarum c. 3. num. 4. et 5. Commaris lib. 5. comment. c. 8. quod adeo verum est. Ut etiam si oblationi, atque sponsioni promittentis accedat acceptatio illius in cuius favorem est pollicitatio adhuc tamen pollicitatio non transit in pactum, aut conventionem duorum, sed potius suam nichilominus naturam retinet: quae libi consistit in sola sponsione pollicentis: cuius rei elegantem rationem reddit Alex. Trammil. in Epist. Academica 13. Nimirum etiam si accedat acceptatio, subsistit tamen pollicitationis natura ingrediens

Haec propositio duas het partes. 1.a est quod sponsio promittentis directa ad extraneum obligationem importat. 2.a est: quod si dirigat ad stipulantem sub hac formula: promitto tibi me Ditio dare nulla oritur obligatio. 1.a pars probat

Pactum et pollicitatio differunt. Pactum est duorum pluriumve consensus. Pollicitatio: solius promittentis sponsio atque oblatio est.

quamvis sponsioni promittentis accedat acceptatio non transit in pactum nec conventionem.

Vigent [illegible] probat

quoniam perfecta, completa̧ invenit tota pollicationis nam que precise dependeat in sola promissione pollicentis: plane acceptatio illa habet effectum ut persona in cuius favorem fit pollicitatio possit uti omnibus effectibus civilibus prodeuntibus ex naturali obligatione veluti retentione exceptione compensatione et similibus l. naturales 40. ff. de oblig. et act. l. si fideiussor 16 § 4 ff. de fideiuss. quippe sine effectu est pollicitatio, atque est naturalis obligatio que oritur ex pollicitatione nisi acceptetur ab illo in cuius favore celebratur ut recte animadvertit Salas in Laudati ff. Ferd. O. num. 6. Osuald. lib. 12 commentar. Donelli c. 4. quo loci satis prudenter docet acceptationem duntaxat desiderari ad exequendum id quod in pollicitatione deducitur non vero ad perficiendam ipsam pollicitationem. Jo vero cum predicta doctrina tota communiter atque receptam sit etc. Nam pollicitationis quis quis[illegible] inspiciabit promittente quia omnis ro stipulante) totam suam orationem dirigit ad extraneum absentem et presentem sub hac formula: promitto Titio centum dare facere et similia et vero pollicitatione in favore alius exqua naturalis saltem oritur obligatio naturalis inquam. quoniam ex pollicitatione civilis efficax obligatio non nascitur nisi specialibus tantum casibus veluti cum pollicemur Deo, ferendus 7 reimb. l. 1. l. si quis 14 2. et tertia ff. de pollicitat. quo caso addicit pollicitatio boctis atque salarii pollicitatio. in quo est eundem obligationes taudem docet cois. m. l. 1. § Sennltr. ff. de dot. collat. Rubrica. C. de Dotis promiss. et nuda pollicitat. iuncta lege ad exactionem 6. C. eod. Vipianus in fragmentis tt de dotibus § 1. Nunc autem dicitur Vult. C. ad Senatus C. Velleia. l. q mutuum 56. § Salaria 3. ff. Mandati. l. salarium 22. C. Mandati. Osuald. ad predictos nellis locum Robardus lib. singulari de authorit. prudentium c. 4. Vacondes lib. 1. Drosimilia c. 1. At autem sponsio persona promittens universa orationis dirigit ad extraneum pollicitationem prius inuolat nec nisi plane explorata est. Et quamvis contrarium sit authoribus id expressione non fateant ex eorum doctrina colligi facile potest. Ipsi fatentur sponsione persona promissor (omnissa persona stipulantis) orationem suam dirigit ad extraneum, nec pacta, nec conventione, nec stipulatione terminatur ut bene sentiunt et nos sentimus; quod diserte docuit Covarr. in c. quamvis pactum de pactis § 2. num. 9. etc. post Jason in l. stipulatio ista § alteri num. 20 in prin. Angelus in d. l. stipulatio ista § si quis insulam num. 6 ia vero si predicta sponsio nec pacta nec stipulatio, nec conventio est quod ascribere potest, quod sit tantum pollicitatio. Quandoquidem in ea reperiuntur omnes qualitates, vere pollicitationis conditiones, ut iam supra probavimus ex l. pactum 3 ff.

p acceptatio pollicitationi effectibus civilibus naturalis obligationis nisi sunt retentio, exceptio, compensatio et alii -

21187

Et pollicit. § 4. sciendum 193 dicta l. ff. de v. obligationibus.
Nec plane quari nobis t inauditum id admirari debemus q
per scissionem inutilis stipulationis resultet utilis pollicitatio,
quandoquidem ex inutili stipulatione frequenter resultat utile pactum
l. 8. ubi accessit 19. l. cum ... ff. de rescind. vendit. ... ff. de acceptilat.
... atque affirmamus ... hanc ... partem in qua ...
... ex promissione facta in favorem extranei ... ex vi dictae
stipulationis oblig. saltem naturalem oriri ... modo promissor ...
... dirigat in extraneum; nimirum cum omnes fateantur ex verbo ...
... pollicitatione inter privatos facta naturalem oblig. oriri l.
cum nudum § C. de ... l. ... C. ad Senat. C. Velleian.
... in l. cum donationis 34. C. de transact. ... negare
deinceps audebit obligationem naturalem oriri ex ... promiss. ...
qua tractamus = Superest dumtaxat ut secunda ...
... quaeimus, in qua affirmamus ex promiss. ... extraneum per
... facta nec ... naturalem quidem obligationem ... modo ...
promissor verba promissionis dirigat ad stipulantem solo haec formula: promitto tibi Maevio dare; in cuius ... ratione ...
... immorandum ... quandoquidem ... dilucide
... supra ... ex ... naturalis

Nec plane ... in hoc ... excogitandi ... magis ... impugnat ... docet Ulpian. in l. 1. ... ff. de ... pecun. atque in l. 1. § si quis ita ... ff. de V. O. ponit ...
creditorem cui ex veteri causa pecunia debebat stipulatum ... fuisse inutiliter a debitore ... intra ... utrum ... ex inutili stipulatione resultet
saltem utile pacto ex quo ... actio de constituta pecunia
debitore promittente; quandoquidem pactum ... de
constituta ... desiderat ... ex veteri causa ... obliga. ... l. 1. § 4. et totius ff. de const. pecun. in
qua ... respondet ... nec utile quidem pactum proficisci
ex inutili stipulatione. Illa in super ... ratione que ...
impugnationem ... et vera, et perpetua ...
promissit stipulanti eo animo promittere ...
... stipulationem ... vero ... facere ... pactum
aut ... intentionem: alia ... mens stipulantis
alia pacisentis.

N 12

N.15

Et eleganti existimat itaque Ulpianus in l. 1. § 9 ergo ff. qui iure vbi si dominus fideiubeat pro servo iubente non censet in dominum dari teneri
sed hat usque adeo, ut alius quod iussit dominus non teneatur: et ut ibidem inquit
Consultus alia est mens domini fideiubentis, alia iubentis sive pro prae
cipientis, et similiter in specie de qua tractamus ex inutili stipulat.
per quam extraneo promittimus, per occasionem stipulationis aliquod
non resultabit utilis pollicitatio: quoniam qui respondet ad stipulan
tem et promittit, per occasionem stipulationis promissor censet stipulat
facere, quam pollicitationem quandoquidem alia est mens stipulan
tis alia pollicentis. Ob quam rem Ulpianus in l. 1. §. siquis. 2.
ff. de V. O. discrete docuit ex inutili stipulat. neque naturalem
quidem obligationem proficisci; nec mirum, quoniam nec
neque utile pactum ex illa resultare potest et multo minus utilis
pollicitatio. Et in specie ad hunc textum docuerunt Alciat. Cuiac.
Antifab. in rationali ad textum in l. 1. § eiusque 1. ff. de const. pecun.
Valenzia lib. 2. illustrium tract. 3. c. 2. per totum — Accedit et
illud quod gravissimum est in hac difficultate quam eamque in primis
ius civile penitus restitere illi conventioni per quam extraneus extra
neo stipulat. pro naturalem iniquitatem quam clamavit in praedicto conven
tione. Navio fatendum est nullum effectum civile aut naturalem ex ea
oriri quoniam ubi lex resistit obligationi omnis effectus eius penitus
partus ut in ipsa eius nativitate suffocetur l. ea lege 47. l. siquis pro eo
56. ff. de fideiussor. l. non dubium 5. C. de legibus. l. pro bonis
15. § 1. l. Seius et Agerius 27. ff. ad l. Falc. l. stipulatio
hoc modo 61. ff. de V. O. Covarr. tract. de sponsal. 2. p. c. 3.
n. 1. idem Covarr. in c. quamvis pacta de pactis in 6. § 5. n. 2. Al
ciat. in l. 1. § 2. ff. de V. O. et ibi latius eos omnibus repetentibus
copiose in l. ubi lex 47. ff. de fideiuss. Valencia loco su
pra citatus n. 18. et seq. Unde si homo liber imminuendo
libertatem suam promittat operas extraneo lex etiam pacti tanquam
patrono Manumissori, aut per stipulat. aut per servitutem
nulla obligatio neque naturalis quidem nascitur neque pactum utile reputat
tur. neque fideiussio tenet. l. siquis pro eo 56. ff. de fideius. l.
patit. ff. de operis libertorum quia aperientes fient Manumissorum l. generalit. ff.
de obsequijs parent. et patr. praestand. cuius rei illa est ratio
quia tali huiusmodi promissioni ius civile penitus restitat ideo vi
ipso omni pro quo erat omnes civiles atque etiam naturales effectus ut
eos ex vestigio impediat. De quo iuris articulo Ur

tiendo elegans Conan. locus v(e)ro sup(ra) citatus. n. 8 et seq(uentibus)
in l. [illegible] ff. de [illegible].

Cui vero insolutioni nec [illegible] difficul-
tatis vniuersa consistit nec ss.ᵗⁱ [illegible] Qua obre respondendum est hanc
difficultatem eam fere clusam, ac frustratam esse inexplicatam nec esse
in qua distinguimus inter promittentem, qui suam promissionem dirigat ad
stipulantem, et qui orationem promissionis dirigat ad extraneum in cuius fauorem
promittit. Planè si promissor orationem dirigat ad stipulantem inex-
pugnabile argumentum est. Quoniam ille qui respondet ad interro-
gantis sine procul dubio animum stipulationis pactum ve faciendi non
pollicitationis l. 1. § eum qui ff. de const. pecun. arg. tex. in l. 1. ff.
de iure Codicill. l. si decemina 11. § 1. ff. de leg. 3. l. ex ea scrip. 20. ff.
ff. de testam. Nulla enim coniectura aut probatio, aut accep(tio) in-
capi potest qua promissorem velle stipulationem conuentionem ve fa-
cere cum stipulante loquatur ad eumque dirigat orationem suam. Vnde
promissor in ea specie de qua tractamus ad stipulantem dire-
cte respondeat nec ciuiliter, nec naturaliter obligabitur, non ciuiliter
quia ius ciuile non approbat eiusmodi promissionem per quam extraneo
extraneo stipulatur, non denique naturaliter quia praedicta conuentio in
capitate est naturali. Et consequenter ex tali promissione
penitus inutili nequaquam resultabit saltem pollicitatio
impossibile enim est ut pollicitatio quae stat ex solius vnius
voluntate resultet ex illa promissione in qua promissor ...
dissentit vult facere stipulationem cum diuersa a re saltem insignita
diuersa sit vtriusque natura l. 3. ff. de pollicit. l. sciendum 19.
§ Aediles 2. ff. de aedilit. edict. At vero si promissor ora-
tionem suam dirigat ad extraneum in cuius fauorem promissio fit, ex
[illegible] manifeste indicat se nolle facere conuentionem
[illegible] sed potius se velle facere pollicitationem. Et nec dicas si autem
insiciabunt, quod docent orationem ad extraneum persona directam
conuentionem nec stipulationem importare. Apparet enim omittere
[illegible] de quo tractamus per expressa voluntatis indicia idque
[illegible] intentionem stipulantis traducebat et transferebat
in alteram speciem obligationis. Quoniam cum stipulator id
intenderet vt cum promittente faceret stipulationem in fauorem extra-
nei promissor hanc intentionem manifestissime traduxit

quippe ommissa responsione reciproca quæ directe poterat ad per
contationem stipulantis diregere tota oratione sua direxit ad extraneum de sem
pronio loquente. Quæ orationis & responsionis traductio ita alterius
transformavit in pollicitationem. Porro universa hæc & efficacius
etiam exemplo explicatur de quo tractant doctores aliud agentes in L. Pamphilo 33. § quæsitum 1. ff. de legat. 3. Si ante
oculos testatoris morientis propinquus & extraneus accedat cum intentione
ut unus hereditatem suam promittat Sempronio; ad quam interrogationem
dicenti solo hac formula respondeat hereditatem meam promitto
Sempronio & subito hereditatem meam Sempronio do. In quo
quidem Doctores communiter censent institutionem valere atque Sempronium
heredem non alium voluntatem heredis fuisse L. Pamphilo 33.
§ quæsitum ff. de legat. 3. Quæ modo reliquiis admittantur
ex solemnitate legum in l. ult. C. de Codicill. et in l. hac consul
tissima 20. § per nuncupationem C. de testam. § 1. Cuius decisio
nis illa redditur ratio, quia testator explicando suæ
voluntatis verba institutionis direxit ad sempronium, quem heredem fa
cere destinabat; non vero ad interrogantem. Alioquin si ad interro
gantem verba direxisset sub hac formula promitto tibi hereditatem
meam dare Sempronio; pro dicto Sempronio heres non foret quia
a simili formula ista magis pactum aut promissionem, quam heredis
institutionem importaret. Porro heredis institutio invalida est
per pactum habitum inter testatorem & heredem nedum inter testatorem
& extraneum L. hereditas 15. C. de pactis. Quia vero l. cum [illegible]
C. de inutilibus stipulationibus. L. stipulatio 61. ff. de V. O. Unde
testator qui ommissa interrogante nomine sua dixerit ad Sem
pronium non egisse censetur nec manifestæ voluntatis indicia, ut pro
prio interrogantis (qui mentione facere intendebat) traduce
ret ad aliam speciem id est ad [illegible] voluntatis quæ stat
ex sola voluntate morientis ita Barth. [illegible] et Caesarens. in l.
[illegible] § 2. ff. de V. O. n. 6. Mantica de coniecturis ultimarum volun
tatum lib. 2. tit. 4. n. 8. Covarr. in c. cum tibi de testam. n. 8. [illegible]
[illegible] parergon. c. 23. Thesaurin. lib. 5. quæst. c. 84. Petrus Greg.
lib. 41 Syntagmat. iuris c. 3. & sequenti. Menoch. de præsumpt.
lib. 4. præsumpt. 6. n. 15. et 17. [illegible] lib. 6. tit.
[illegible] part. 6. Cuiac. et recentiores in L. [illegible] 13 [illegible]
[illegible] et in L. 1. § 3 de stipulanti ff. de V. O.
[illegible] et Mansfeld. ad [illegible] [illegible]

Vt nulla alia inveniat clariori explicat. ... Minimi (?) ... [illegible] 13

... in 2. instantia de dueliz e videlicet q ... [illegible] ... obligationi nulla civilis aut naalis effectus oriat [illegible] ... ff de [illegible] desiderii. L. n. Dubiz C. de legib. ... Vulgaris ... enarrant. Cui instantiz praeter missis ... qui adducunt ... ton. in epist. de rat. ... discendi. Valenc. lib. 2. ... tract. 3. c. 4. n. 18. Jas. in L. 1. § 2. ff de V. O. n. 5. ... pondendo e lege civili ... resistere ... quia ... stipulat. L. stipulao § ... ff. de V. O. §. ... inst. de inutilib. stipulat. L. ... 126. § Chrisogonus ff. de V. O. L. 1. § 1. ff de regul. iuris.

Ceteru lex quoque resistit ... conventioni nequaquam resistit pollicitatio ... quoque resultat per occasionem in utilis conventionis ... [illegible] ... [illegible]

... [illegible] A. 18.

[illegible]

Infero ... Videlicet q ... pollicitat. resultare per occasionem in utilis stipulo ... a fortiori ... stipulationi ... principali ... penalis stipulao ... in pena ... stipulao ... ff. de V. O. ... penalis stipulao ... stipulationi principali ... utilis ... pollicitat ... obligao naalis. ... [illegible]

(1) elegans est. Nimirum stipulationi illi cui omnino ius civile resistit seu quae bonos mores sit, seu quae ipsa natura re[illegible] nunquam poenam subici quae stipulatio poenalis in [illegible] promissionem non adimpletam quandoquidem poena stipulatio [illegible] participare [illegible], atque in [illegible] stipulatio [illegible] l. honio. Modestinus ff. de [illegible] l. quod omnino §. §1. de [illegible] [illegible] ff. ad l. falc. Cum omnino ut in [illegible] dicendo genere talis [illegible] conventio poenalis [illegible] stipulat. Ut et [illegible] civile [illegible] [illegible] et iniuriis et iniquitatibus [illegible] [illegible] consequenter affirmandum videbat neutiquam posse stipula[illegible] [illegible] poenalem subici [illegible] principali obligationi [illegible] [illegible] [illegible] inde l. stipulatio ista §. Alteri et §. Alteri 10. inst. de inutil. stipulat. et cum de [illegible] egregie [illegible] in [illegible] adversariorum [illegible]. At vero [illegible] dicendo [illegible] facile solvit si dicamus stipulationem poenalem [illegible] [illegible] subici [illegible] pollicitationi et tolerationi [illegible] [illegible] pro [illegible] in [illegible] stipulationis. Cum pollicitatio [illegible] sufficiens ad producendam obligationem [illegible] ita [illegible] sufficiens [illegible] ad hoc ut poena subiciat si promissio principalis [illegible] [illegible] adimpleat [illegible] pollicitat. §. l. de [illegible] stipulatione [illegible] in l. si pacto 11. C. de pactis. l. pacta 15. ff. de transact. Cuiac. in recit. ad [illegible] in l. rescriptum 10 §. 1. ff. de pollic. [illegible] faber in ration. ad illum [illegible] Cuiac. [illegible] in l. [illegible] 15. § [illegible] et homo et pecunia [illegible] 8010. [illegible] Paul. Cath. [illegible]

8112 La vero [illegible]

imprimis [illegible] dicendi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] supra num. 7. et 8. [illegible] adversarii [illegible] stipulationi [illegible] stipulat. oblig. naturalis [illegible] in favorem [illegible] debitoris [illegible] alieno creditore [illegible] debitore

petat (quae sitia liberari & n̄ liberari nichil mea interesit (& debitor extraneus e) quamvis sitia debitor n̄ liberit per exceptione pacti dicenti interme et creditore interpositi, liberat[ur] tn̄ per exceptione doli mali, quae nobis p[ro]uenit de exceptionis pacti l. et si ideo 21. § nos autem 2. infine et l. idz in dubio 25. § ult. iuncta l. seq. ff. de pactis argo et lex in l. rescripto 10. § ult. ff. eod. tt. In qua spetie pacti liberatarii etiam interpositi creditor a debitore suo petat eandem iniquitatem qualis fuit, quae fuit singulas persequi in favorem extranei stipulantis. Quoniam quaemadmodum hec stipulatio iniqua est ex eo q[uod] stipulator intendit cum iactura et dispendio promissoris eum obligare extraneae persone, cui acquiri et n̄ acquiri nichil interest stipulantis: similiter pactum de quo tractamus manifeste iniquum est p[ro]p[ter] eandem rationem. Etenim is quidem paciscens intendit cum iactura et detrimento alieni creditoris debitorem extraneum liberare, quem liberari et n̄ liberari nichil interest paciscentis. In autem in pagorum spetie ingens sequitur iactura huius creditoris, quod cum dicent, quoniam modo ex tali pacto oriatur exceptio pacti dicenti, modo oriatur exceptio doli, nobis dicta in favorem extranei debitoris, creditor amittit actionem ualide efficace quam aduersum debitorem suum habebat, q[uae] per ea est exceptionis potestas ut actio aliqua inefficax (?) est ut habet iis. in l. 2. et l. exceptio 2. ff. eod. et l. (?) diligenter) et ingenio et fere omnes ff. de pactis arg. ibi in l. quaesitum 34. § infin. ff. de oblig. et act. et tn̄ (?) hac iniquitate, quae inuoluit in pagorum pacto liberato rio, nichilominus extraneo debitori patet exceptio doli mali perinde aequitate (?) datum quae dolo in ipso creditor paciscendo se n̄ petiturum a suo debitore suo (?) similiter in stipulatione per quam extraneus ex traneo stipulatur n̄ obstante iniquitate quae inuoluit inuente nichilominus extraneo acquisita obligatio naturalis et (?) ex sola aequitate (?) q[uam] alte (?) et (?) eleganter et bene (?) ratio (?) in l. obligatio (?) (?) sante a de pactis. Exceptio doli, nobis dicta quae dat extraneo debitori, ut (?) liberatoria ab extraneo inita (?) det obligatio naturalis quae extraneo acquirit (?) ab extraneo celebrata.

Verum vero quamvis ista obiectio videatur nostrum ss. vehementer deprimere; tamen nos aut egregie fallimur, aut nullo effectu in universo iure eas resideat, obstat ex qua fortius evidentius vera ss. nostra illustret. Nimirum in praedicta specie pacti liberatorii, tertius extraneus paciscitur cum alieno creditore ne a debitore suo petat; ideo circo exceptio pacti conventi non acquiritur extraneo debitori quia tale pactum manifeste iniquum et improbum est: inquo fini emolumentum non praeiudicium [illegible] alieni non creditoris [illegible]. Eo modo quem admodum stipulatio obligatoria non producit obligationem civilem neque naturalem in praedicta specie L. stipulatio ista § alteri ff. de V. O. omni [illegible] pacti liberatorii non potest parere exceptionem pacti conventi l. si tibi (?) 17. § si pactus 4. L. eth[illegible] 21. § nono 2. l. si dem[illegible] 23. ff. de pact. [illegible] n. foret pactum inutile et impeditum exceptionem pacti producere posse. Ut plane per nulla alia causa in praedicta specie decurrimus et ad exceptionem doli subsidiariam, quae fundetur in equitate solum promittentis, nisi quia impossibile est oriri exceptionem pacti conventi ex pacto iniquo atque inutili, quem ad modum in nostra ss. recte diximus quod ex stipulatione alteri facta quatenus inutilis est nulla obligatio civilis aut naturalis oritur: similiter eadem proportione dicimus ex pacto conventi in favorem extranei nullam exceptionem pacti conventi produci per viam iniquitatis, quae involuitur [illegible] [illegible] quae in pacto quatenus conventiones sunt importantes duorum plurium de eadem re. Est vero quod in praedicta specie de qua tractamus exceptio doli subsidiaria oriatur in favorem extranei nequaquam est per causam aut per potestatem pacti conventi quatenus pactum est, sed solum fit per occasionem pacti; cuius occasione resultat ex parte creditoris libera [illegible] voluntatis liberatio in favorem debitoris sui affirmando se a debitore suo [illegible] non petiturum. Quae oratio quatenus dirigitur ad paciscentem pactum facere est conventum, at vero quatenus dirigitur ad debitorem, ita cuius favorem promittit, nec pactum, nec conventum facit: sed nuda libera spontanea promissione liberationis, quae est ordinis pollicitationis. Et consequenti ex tali formula quatenus ad tertium ad paciscentem facile perfecto admitteremus neque exceptionem pacti, neque exceptionem doli subsidiariam, efficient; quoniam ex pacto nullo atque inutili nulla exceptio oriri potest per causam pacti sive doli. Quod dicit prudenter, et vere docuit multotiens Faber in rationali ad [illegible] in l. si tibi 17. § si pactus

[illegible] excreatis. Ubi vero in tali [illegible] Vicata [illegible] ad [illegible]
[illegible] potius ad [illegible] debitoris [illegible]
[illegible] exceptio doli producit [illegible] partis [illegible] equitate [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] præscriptione [illegible]
sine dubio faciet [illegible] sola [illegible] equitate naturali et [illegible] data de
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] se amplius [illegible] petitum. Denique exce-
ptionis doli mali illa [illegible] potissima [illegible] respondet in naturali
equitate [illegible] calamitate [illegible] summo iure [illegible] ad [illegible]
[illegible] penale [illegible] quantitate [illegible] [illegible]
[illegible]. Producit [illegible] exceptio doli subsidiaria in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] directe [illegible] debitore.
[illegible] [illegible] [illegible] occasione [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] generis [illegible] [illegible] positioni
analogia elucet cum nostra sententia principali iam supra expo-
rata. In qua diximus [illegible] quibus naturalis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ista [illegible]
[illegible] [illegible] est [illegible] producit [illegible] quibuscumque [illegible]
[illegible] importat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ita [illegible] [illegible]
exceptio doli [illegible] subsidiaria [illegible] occasione pacti [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] exceptio est [illegible] ex pacto producit.
[illegible] immo [illegible] exceptio [illegible] in [illegible] extraneo [illegible]
[illegible] exceptionis doli in tali subsidiaria [illegible] fundatur in
facto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de pactis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de dolo malo [illegible] exceptione
[illegible] [illegible] exceptiones [illegible] doli mali [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ratione
[illegible] loci [illegible] [illegible]. Pragmatic. [illegible]
[illegible] extraneo [illegible] [illegible] potissima ratione [illegible]
[illegible] [illegible] exceptiones [illegible]
exceptiones [illegible] subsidiarias [illegible] personæ [illegible]
[illegible] [illegible] generalis regula [illegible]
[illegible] [illegible] exceptiones [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] 64 [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] de oblig. et act. [illegible]

2

Lanifo & alterius ff. de V. O. Vnde idem Antonius Faber vniversa caduca omnia fere locaimq. ex dolo excepta dolo autem dolo autem dolo incidenti Faber ipse lib. 1. in duisq. 25. & vlt. ... ... ex... ... ... pe... ...ntes ... ... omnium fere iuris interpretum Cuiacij, Duarenij, Iulij Pacij, Ioanis Corasii aliorumq. ... qui ... iuris ... ... lectione in ... ... in l. ... ... integritatem ... ... dolo ... ...

requirit

N. 21

... ... supra propositum ... ... l. ... ... & ... ff. ad S. C. Vellei. ... l. ... ... 26 & ... penult. ff. de pactis dotalibus ... ... Duarenum ... & ... ff. de V. O. quod est requirit Ottoman lib. 4. ... ... lib. 12. ... ... c. 1. lib. O. Nimirum ... ... summus affectionis ... ... Matrem suam, ... Matris ... ... Mater ... ... Cuiac. lib. 4. ... ... Dolo ... ... summus affectionis ... ... descendentes suos, ... habent ... ... aequitate ... ... Matrem ... ... Matris ... ... & Codicillis ... ff. ... 3. l. pactum ... C. de ... ... affectione filij descendentis ... ...

tis accedente iure obligationis [illegible] naturalis infirmitas [illegible]
[illegible] Orial. ex pacto, consilio interpositio de [illegible] 26. 8.
[illegible] ff. de pact. [illegible] de debitoribus [illegible] ff. [illegible] C.
[illegible] Verum tamen quamvis [illegible] maiorem habeat
[illegible] ipsa [illegible] spetie per [illegible]
[illegible] Minime potest, quia et [illegible]
lib. [illegible] Africani in [illegible] ff. de pact. [illegible]
[illegible] Fabio [illegible] dicentur, [illegible] de
erroribus pragmatic. [illegible] errore [illegible]
spetie [illegible] S. [illegible]
[illegible] obligationis [illegible]
[illegible] efficere [illegible] naturalis [illegible] obliga
[illegible] Dotis [illegible] simul [illegible]
[illegible] Matrix acquireret obligati
[illegible] efficax [illegible] ad [illegible] dotis [illegible] solu
[illegible] Nec [illegible] maiori efficacia habet [illegible]
[illegible] Matris [illegible]
[illegible] pacto filius [illegible]
[illegible] Cum [illegible]
[illegible] obligatio civilis [illegible]
[illegible] ff. de pact. [illegible]
[illegible] Nicolaus [illegible]
[illegible]
civilis [illegible] efficax [illegible] ex pacto. [illegible]
[illegible] civilis [illegible] legitima [illegible]
[illegible] 6
ff. de pact. [illegible] ff. de [illegible]
[illegible] solutionem [illegible]
[illegible] Vero [illegible]
[illegible] est [illegible] C. de
[illegible] ff. de [illegible]
[illegible] ff. de [illegible] N. 2
[illegible]
[illegible]
[illegible] filius [illegible]
[illegible] potest [illegible]
[illegible] filius [illegible] acqui
[illegible] obligationis naturalis, [illegible]
[illegible] retentio Dotis [illegible] solutionem [illegible]

ipsi acquiritur obligationi civilis efficacis ad porrig. filiis
absq. dubio eiusq. filiis l. 8. Mariti. Patri dicta dotis inspe
ctetur ind. l. Si doctum §. Ult. Mari ex pacto filiis deb. ulis
dei Dotis actio. In specie autem tex. in d. l. inter filia aliis
Mariti et actio neq. ex filiis Dotis innominata [illegible]
[illegible] animadversa professores Cuiacius
lib. 4. Responsor. Papiniani. Nimirum pactis adiectis in l.
Si doctum § Ult. in[illegible] et contractui bonae fidei; qualis in Dotis dato
[illegible] §. ff. dotis lu. [illegible] tex. in d. fuerat antea 30
[illegible] de dot. Ubi actio ex Dotis, que erit [illegible] ut
[illegible] Dotis decenset in actione bonae fidei. Porro
pacta que insunt contractui bonae fidei ipsa actione formet
[illegible] in pacto de dotis est efficacia [illegible] bonae
bona fidei, [illegible] principali l. [illegible] §.
[illegible] et video ff. de pactis l. pacta conventa ff. de [illegible]
[illegible] l. sed Cels. [illegible] placet Venditori ff. de [illegible]
[illegible] ff. de [illegible] a dditione [illegible]
Ult. ex Vendito ff. de lege Commissoria, [illegible]
[illegible] Papinianus habet in d. l. inter filia. et summa [illegible]
[illegible] Mari, [illegible]
[illegible] actio [illegible] innominata [illegible]
adiectum in [illegible] actioni [illegible]
[illegible] Dotis [illegible] promissioni [illegible]
lat. l. stipulationis 24 ff. de iure dotium l. ad exact. §. 6.
C. de Dotis promissione l. [illegible] ff. de [illegible] infinit.
[illegible] de Dotis [illegible] stipulatio [illegible]
[illegible] l. [illegible] 22 ff. de V. O.
[illegible] Ult. quando pacto [illegible]
[illegible] actio [illegible] Dotis in
nominata l. [illegible] 22. C. de Donat. l. [illegible] 9. C. de Do
nat. que sub Modo, l. Ult. C. de rer. permut. l. [illegible]
l. 28 ff. de Donat. l. [illegible] 24. ff. de [illegible]
[illegible] Cuiac. lib. 8. quest. [illegible] et lib. 3. quest. Pauli in l.
[illegible]
[illegible] ad illa [illegible]
[illegible] Mari actio civilis
efficacis ex pacto filiis [illegible] l. Si doctum §. Ult. [illegible] l.
inter filia [illegible] Necesse est summo filiis paciscentis

S. [illegible]

N. 23

affect.[3] vide in casu ut matri acquirat obligatio naturalis traditionis.

Itaque hac omissa interpretatione quae et plura alia contra habet, denique videndus est Faber lib. 9 conjecturarum c. 18. et 19. praetermissa etiam alia eiusdem interpretatione d. lib. 19. c. 17. in fine, omisso etiam Cuiac. lib. 4. responsorum Papiniani et lib. 4. quaest. Pauli in recitationibus ad praedictos textus censemus tamen hanc difficultatem ex iuris ratione explicari convenienter posse nisi ad nostram opinionem recurramus. Cum ut quilibet in dictis speciebus matri per occasionem filii acquirat obligatio naturalis exceptio atque retentio dotis sibi per errorem solutae; si expedit quod matri per conventionem filii quatenus conventio est acquiri possit obligatio civilis aut naturalis dicimus non; quoadmodum summis parentum affectionibus hoc datur ex communi sententia (Vealamante in Fabro ubi supra citato) ut per propriam conventionem filiis acquirat obligationes et actiones saltem utiles: ita etiam permitti potuit filiorum affectionibus, ut per conventiones ipsorum patribus acquirat. Quippe parentum charitas proclivis et prona est in filios; contra filiorum dilectio activa et ardua est erga patres suos: quia filiorum successio videfecit iure naturali votoque filiorum vel potius iure gentium naturali per miserationem et luctu l. scripto. 7. § ult. ff. si tabulae testam. nullae extabunt l. nam etsi parentibus 15. ff. de inofficios. testam.

Luchi l. une sucurrit 6. C. de rei. dotis. quae singulariter et vere observauit Cuiac. lib. 7. q.[3] Affric. in l. cum pater 23. ff. de pact. dotal.

Dicendum ergo est ad textum in d. l. debitorem § ult. et d. l. inter § filiae ac quiri per occasionem filii obligationem et retentionem matri, quae per occasionem in filiis conventionis resultabit ex parte mariti filii promissoris, tunc sollicitatio in favorem soceri sui id est in favorem matris filii nubentis et paciscentis. Quippe conventio quatenus conventio est ex parte filii iniqua est; quoniam dotem adventitiam a se solutam intendit marito auferre. quam ipse maritus mortua in matrimonio uxore lucrari omnino debebat; hoc enim natura est dotis adventitiae quae mortua praestante uxoris nomine obstituit et in matrimonio defuncta uxore tota dote cedat lucro viri Ulp. lib. regular. tit. de dotib. l. si cum ff. de evict. l. mulier 20. in quo fit dot. substitutionis l. si dot. ff. de bonis damnat. l. dotales ff. de fund. dotal. l. ab hostibus 10 § ult. ff. solut. matrim.

Leg. Vni 42. ff. de vsucap. Cuiac. lib. 9. observ. c. 4. et lib. 2. de Adulter. in l. et oẽs 4. ff. de bon. damnat. et in solemni recitat. ad text. in L. Vnica § illo. C. de rei vxoriæ act. Ant. Fab. lib. 17 coniectur. c. 16. Osuald. Illiger. lib. 14. comentar. Donel. c. 6. litt. B. gg. Lancix. lib. 2. thesaur. variar. c. 65. Cum ergo filia in specie de qua cum Pagin. et Paul. tractamus hoc intendat manifeste in præjudicium viri vt dote aduentitia alioquin viro suo lucranda sein matrimonio mortua; eidem viro auferat ff. fauore mariti quem respectu filiæ extranea persona censetur ideo talis conuentio licet solemnis stipulatio sit, siue pactum instinenti adiectum adiecta iniquitatem habet naturalem et ideo quatenus conuentio est inutilis est ad separandum mariti obligationem naturalem aut ciuilem, quoniam per extraneas personas nulla obligatio quæritur l. stipulatio ista § alteri ff. de V. O. L. solutum 11. § vlt. ff. de pignoraticia act. Caterum per occassionem huius inutilis conuentionis resultat viri policitatio in fauorem Soceri sui. Nimirum cum dotis restitutionem post solutum morte vxoris matrimonium socero promittat id polliceri censetur quod vere suum est et quod proprio lucro sibi cedit iure dominij: quandoquidem maritus promissionem fecit in id tempus, quo res alioquin dotales alienare tempore poterit sine metu L. Iulij ergo habet. Manifesti in Leg. vni 42. ff. de vsucap. ideo dendum quod est in prædicta specie de qua tractamus mariti aequi obligatus saltem naturale non per conuentionem filiæ, sed per pollicitationem viri, qui rem vere suam pollicetur, quam et alienare potest aut per promissionem aut per venditionem vt potest dominus et ciuiliter dotis aduentitiæ L. inter mandata 21. C. mandati. At vero quod hæc interpretatio pendet ex natura, et conditione dotis aduentitiæ ad differentiam dotis profectitiæ et receptitiæ (quarum differentiam tractatur diuag. probatur non possumus) intendum interim Cuiac. in Soleni recit. ad text. in l. Vnica C. de rei vxoriæ act. in recit. ad text. in l. ob hostilis 10. § vlti. ff. solut. matrim. et in notis ad Vlpiani titt. de dot. Ant. Fab. lib. 1. coniectur. c. 19. et lib. 2. lib. 3. c. 3. et 4. et 5.

Nº 4 Tandem nostra sententia grauiter impugnatur ex Regia Hispana lege. que est lex 3. tit. 6. ordinamenti relata et approbata in l. 2. tit. 16 l. 5. nob. recopil. ex qua antecessores quidam nostri existimarunt separari decretorie obligationem naturalem viri ex vtraque stipulat; Fere ex illa quem alienum factum impugnat, quem et illa

perque

sequa[tur] extraneus extraneo stipulat. Atqui[que] Ut tridis[per]icuel tas appareat, Vta eius sic hent in Noba Edittione ab omnib[us] fore recepta. Pareciendo que alguno sequisto obligaras a[l]go por promision o por algun contrato, en otra manera sea tenudo de cumplir aquello que se obligo; ino pueda poner excepcion que no fue fecha estipulacion; que quiere dezir prometimien to concierta solemnidad de derecho; o que fue hecho el contrato, o obligacion entre ausentes; o que no fue hecho par te sr[io]. publico; o que fue hecha a otra persona privada en n[ombr]e de otros entre ausentes; o que se obligo alguno que daria otro, o harra alguna cosa. Inq[ue] posthemis Ubis Vtq[ue] co[n] ... traditionis exprimit, nimira ille quando ex[tra]n[e]us extraneo stipulat ibi, o que fue hecha a otra persona privada en nombre de otros entre ausentes. Deinde ille pe[r]q[uo]s facta alieny promitti ibi. O que se obligo al[guno] que daria otro, o harria alguna cossa. Porro Vtras[que] Con[ven]tiones, atq[ue] promissione Vta adprobat lex civilis Regia Ut obligat[ionem] civile inducat, et actione efficace ad execut[ionem] [con]uentionis. Et quia Vtraq[ue] promissio est de iure muni[ta] Equitate n[atur]ale. Obliqui si ut fert mea opinio, Vtraq[ue] [con]uentio iniqua foret, atq[ue] equitate n[atur]ali destituere qui ibi persuadere posset l. Regia aprobati[uam] [con]uentione[m] equitate n[atur]ali omnino destitutas. Ita [ut] Si n[atur]ali Equitate Vtraq[ue] [con]uentio het sufficientia ad hoc Ut lex Regia fundam[en]to n[atur]ali innixa eis indulgeat oblig[ationem] actione[m] civile efficace. Consequens omnino est predictas [con]uentiones ib[i] ante l. Regia sufficientes fuisse ad inducen[dam] obligat[ionem] saltem n[atur]ale. quoniam hec n[atur]alis obligacio ni chil aliud desiderat preter quod de [con]vinculo Equitatis l. Stichu 95. [§] n[atur]alis. ff. de solutionib[us]. l. cum amplius. §. 1. ff. de reg. iur. l. 1. ff. de pactis. l. 1. ff. de const. pecunia que argo[men]to oes fere Hispani Interpretes docuerunt expressim [con]uentionib[us] oblig[ationem] saltem n[atur]ale oriri etiam ante leg[em] Regia[m] lata. Greg. lop. in l. 11. tit. 11. part. 5. Parlad. lib. 2. rer[um] quotidianar[um] c. 3. n. 30. Gutt. de iuram[ent]o [con]firmatorio 1. p. c. 41. n. 6. Sanch. de matrim. 1. p. disp. 24. n. 20. Molina de iust. et iur. disp. 258. n. 4. Couarr. in 4. quamuis pacta de pactis

41.

2. p. §. 5. n.º 10 col. 11. q. argu. fortiter corroborat. ex eo, quoniam non ex alia ratione lex Canonica; atque Ulterius Lex Regia civilis induxerunt obligationem civile in promissione facta per pactum nudum c. 1. de pact. in Decretal. L. 11. tit. 11. partit. 5, nisi quia pactum etiam nudum fundamentum habet aequitatis naturalis l. 1. ff. de pact. l. 1. ff. de const. pecun. Ergo similiter lex Regia naturaliter potuit inducere obligationem naturalem ex promissione facti alieni, et promissione omnino pergue extraneus extraneo... nisi per ... habeat intrinsecam aequitatem naturalem sufficientem ad inducendam obligationem naturalem.

N.º 25 Plane inficiari non possumus hoc argumentum inculpatissime Monisse ... DD. ut per hujus Regiae decissionis autoritatem annuitarent utramque stipulationem de qua tractabamus obligationem saltem naturalem producere. Caeterum ut in hac ingenti difficultate discreto procedamus ordine separanda in primis sunt dubia ab indubijs. Et quidem quatenus praedicta lex Regia decernit alieni facti promissorem pergue extraneum et mittit litigandum ... nobis explorata est ea omnino mens et intentio legis ut obligatio civilis et actione efficax indulgeat huic promissioni. Ut consequenter censemus ex omni legis intentio ut legislator decernat hanc promissionem quotiens pactum ... duorum conventione invaluit aequitatem tam naturalem sufficientem ut etiam de jure communi obligationem inducat naturalem. Verum quamvis etiam sit satis manifesta legis atque legislatoris intentio in illis verbis, oquese obligo alguno que daria algo; ó haria alguna cosa: Nihilominus credimus Regium Legislatorem ita respondisse, et decrevisse non tam ... ipsam missionis ... probabilem et seriam contrahentium mentem secutum, ita et censemus legislatorem integritatem generalem fecisse ejus promissionis per quam quis pactum alienum spondet ... promissorem non tam factum alienum, quam circa ... propria spondere ... pendendam ut extraneus de quo promittit id faciat quod in promissione deductum ... tex. in l. 83. vers. ex ... spondet ff. de V. O. cum vulgatis. Quorsum hanc Regiam sanctionem ... probant omnes DD. relati non praecedenti praesertim Greg. Lop. Mod. in l. 11. tit. 11. part. 5. Covarr. in quamvis pactum de pact. 2. p. § 5. per totum. Nec plane Regius Legislator praedictam hujus promissionis integritatem fecit sine magno exemplo. Vigante

qu, cante generale interpretat. induxerat Lex Canonica
v. Pontificius legislator ex litteris desponsal. cum recipib.
ex illo inc. Vlterius ut ditt. n. 66. Panor. Ant.
Butreo. Felin. et plerisque inde ex litteris desponsal. obser
uauerunt Bart. et Paul. Castr. in L. Prima 139 ff. de V. O.
Alciat. in L. 4. § Cato. n. 136 ff. de V. O.. Cum quantu
promissionis generalis interpretat. fecerunt tam Pontifici
quam Regia legislatur. In primis ex ratione aequitate negotij
videlicet ut actus potius valeat quam pereat L. quoties ff.
de reb. dubijs L. quoties 80 ff. de V. O. L. si quis intent. 66
ff. de Leg. Lib. et hendal. ff. de reg. iur. Deinde quoniam
promissor n. literbunde nec definitorie spondet sed potius serio
et grauiter. Necessarium omnino e praedicta promissionis facti
alieni interpretat. induci, ut promissor eum ad oblig.
non promittere censeat. Aliquin si reciperet promissiones summa
factum alienum verbis promittat, quis ni videat promittentem
negotium aliud nec tamen gerere, magis quam illudere et quaerere
tum agere. Quam obrem in eiusmodi promiss. neque se obli
gare voluisset deficiente voluntate, nec tam tertium obliga
re potuisset deficiente aequitate et potestate L. cum generis
ff. de verb. oblig. L. Multum interest C. siq. alium L. libi
L. quoties, etc. in pio ff. de hered. instit. Tanti hanc fui
sse legislatoris mentem ex eo apparet quoniam in pio his
illis manifeste ditt. se expostulat; videlicet quod expresse
obtet promittentem velle se ex efficacia obligare ibi pare
ciendo que alguno seguiro obligar a otro. Ergo propter rationi
ti Regio lege velut promittentem obligare nisi per promittentem
promittentis se obligare voluisse. Ex quo aparet male

Antt. Gom. et Vidacus Perez in L. 3. tt. 6. lib. 3. ordinam.
Vulgata atque recepta huius ter lectura n. admittere quod
a re Noba Recopilat. in d. tt. 16. lib. 5. eiusque Collatione
Osbio. provinciales dicunt Perez et tenebit in antiquioribus ordi
namenti editionibus aliter legi. Quem illorum loco
Loco que se obligo a dar ye pedarsia otro. Cum adurs
erat litterae adiecta ita resonat que se obligo al que pedar
ria a otro. Cuius emendationis longe solutum Al
officii diligat. 1. quoniam hac emendat. admissa per

nil obligari non foret ex alieni facti promisso, obligatio foret promissio per quem extraneus extraneo stipulet.
Hoc autem absurdum est, quoniam praecedens Regiae legis clausula loquitur de eadem stipulatione per quam extraneus extraneo stipulatur ibi, o que fiziere hecha a otra persona por la dada en nombre de otros ende ausentes. l. 2 v. q. r. Videat hanc eam mane otiosam atque inutilem eiusdem obligationis repetitionem. Deinde quoniam haec emendatio supponit id quod longe falsum est, videlicet stipulatum per quem extraneus stipulatur extraneo obligatur producere ad defensionem facti alieni. Denique superflua esset correctio, quoniam si vis dicta facti alieni promissio interpretemur de cura et diligentia
promissionis
promittentis adhibenda in eo ut alter adimpleat id quod deductum est ex aequitate negotii et ex extremo iuris Pontificii; nullus adhuc interpres certum negavit plane promissionem valere, ut ex dictis satis constat.
Si hic opportune interrogabis quaenam est obliqua inciuile praedicta facti alieni clara promissio in interpretationem dicuntur, atque eiusdem promittentis. Respondemus ex breviter inter ocii iuris civilis stricti stipulatus potissimum stricti iuris contractus. l. q. j. ad singers et 99 ff. de V. O. et ibi oij repetenter Cuiac. lib. 6. q. 3. Papiniani in l. 2. ff. de usuris, et ut Fab. de errori. Pragmatic. decade 7. errore 56. Stricti autem iuris illam habent praecipuam et notam conditionem, ut nullas aliam admittant interpretationem praeter eam quam verba clara et manifesta praeseferunt. d. l. q. q. ad singers et 99. ff. de V. O. argum. in l. si vero 64. § de viro 9. ff. solut. matr. l. 9. ostitutam 21 ff. de milit. testam. et ibi dd. communiter. Imputet
Nº 56
nam sibi stipulator qui aliquid commisit, et minus clare exigit, omnino casu fiet adversus stipulantem interpretatio ad hoc ut promissor quam facillime liberetur aut omnino non obligetur. l. stipulatio ista 38. § in stipulationibus 18 ff. de V. O. l. cum quaeritur 26. ff. eod., dubiis l. Labeo 21. l. cum in lege 33. ff. de contrahenda et in contrahendi 12 ff. de regulis iuris. Faniz de hug. art. 2 ratione. Vivlendus et Alciat. in l. 4. Cato ff. de V. O. n. 114. et 115. Covar. in c. quamvis pactum de pactis 2. p. § 5 n. 5, et alii ibidem adducti.
N. 27.
Maior difficultas in ea dicta Regia l. quatenus decernit alienum stipulationem per quam extraneus extraneo stipulatur deberi dicitis adversus decernit, ut dolis eiusdem inducat quatenus exceptio, et pactum est inter extraneos conveniens ibi o que fiziere
Fecha

hecha a otra persona en nombre de otro entre ausentes
§ Obvienti Respondeamus decretorie dicendum d. intent.
atq proponit. huius l. tus euelegio ee. Vt oes iuris sole-
mnitates extrinsecas removeat a tractu stipulationis ita
Vt de inceps n. tq. dicat' tractus Vbor seu Vbis stans; quam
tractu solo sensu stans; vt apparet multoties ibi, ha-
ciendo que no se quiso obligar a otro: Tunc ea vbi no
pueda poner excepcion de q no se hecha estipulacion
Tunc in finalib. Vbis ibi, O en qualquiera Manera que
paresca q se quisso obligarse a otro. Que oes clausule
his scio demonstrant Legislatorem id intendere, vt a tractu Vbor.
omne releget, removiatq extrinseca iuris civilis solemnitates,
ita vt hic tractus potius sit stans sensu, quam Vbis stans;
quo, Legis intent. recognoscunt Matienço ind. l. 4. glo. 6.
n.° 5. Acebed. ibi de n. 41. Paulat. lib. 2. rer quotid. Dianaru
c. 3. n. 60. Antt. Pom. lib. 2 varior. c. 10. n. 25. a fine.
Quo supposito id intendit Lex Regia ut eo ipso modo quo
tractus solo sensu stantes posset inter absentes per nuntium
Leris vel celebrari, nulla desiderata externa solemnitate
l. 2. in prio. et l. prim. et 2. ff. de oblig. et act. l. 4. ult. ff. de
? hend. emit. aug. tenc. in l. vbi pernitq. 41. ff. ad l. C. Trebell.
l. quaeq. 15. § ult. in octa l. sequenti ff. de verb. pecun. et alij. a q
tractus stipulationis posset ibi per nuntium et tertium pers.
inter absentes celebrari. Porque n. remota e solemnitate Vbo
rum quae praesentiam adeo desiderabat ut per inter nuntium
nequaquam fieri posset l. 1. in prio cum seq. ff. de V. O. l. 3.
C. de inutil. stipulat. §. itq. Vbor. 12 inst. eod. tt. l. 3. tt. 11. part.
5. necessarium e inducere; vt etiam inter absentes per inter nuntium
posset fieri stipulat., quam l. r. illo Regum; e que fue hecha a otra
persona privada en nombre de otro entre ausentes; q. q. pp.
persona privata alterius nomine stipulantis inter exp. famam N. 28
Nuntius minister que ee l. et liceti 5. ff. de verb. pec. Possum
In ex facilitate Melius eadem supposit. admissa respondere
Legis intent. eq ee vt in receptis Vbor solemnitate posset
Vigde inter nuntius, solq nudus re minister verq e j. cura
tor n obis acquirere oblig. et act. civile ex ea stipulate

quae stipulatio conferebatur in personam procuratoris nomine domini ab
sentis sub hac formula promitto tibi centum dare quae de
beo domino tuo absenti a quo mandatum habes. Cuius stipulationis
et ratione cum civilis dicamus ea erat potestas ut universa
obligatio et actio soli procuratori acquireretur, adeo ut domino
neque utilis quidem actio acquiratur. Plane procurator per actionem mandati
cogebat actiones directas domino suo cedere l. possessio 4 § ult.
ff. de acquir. poss. caeterum actio et obligatio tota acquirebatur pro
curatori cuius solius contractus erat l. 1. C. per quas pers. l. 5. § ge
neralit. ff. de constit. pecun. l. solutum § ult. ff. de pignorat. act.
Donel. lib. 12. comment. c. 18 in fine et ibi Osuald. litt. S. idem
Donel. lib. 18 comment. c. 3. et c. 14. ibi Osuald. litt. O. Ant.
Fab. lib. 12. conject. c. 4. et in rationali ad text. in l. si generaliter
18. ff. de procurat. Cuiac. in solemni recit. ad text. in l. cum pro
curatoribus 6 ff. de N. O. Aeneas Robertus lib. 2. rerum iudicatarum le
ctionum c. 4. quae regula fere perpetua fuit exceptis duntaxat
casibus casibus in quibus ex intestato procuratore et ante contestationem ac
tionis domini agebat per actionem utilem adversus promittentem
ut in l. si procuratoribus 6 ff. de N. O. et in l. qui procurator
68 ff. de procurat. l. damnis 18. § ult. ff. de damn. infect. l. in
omnibus 5 ff. de praetor. stipulat. l. 1. in fin. et l. 2. ff. de contr.
tutelae actione. Seneficatis autem produxit Regia lex cum voluerit
in neque per stipulationem et promissionem directo collatam in personam pro
curatoris domino absenti obligatio et actio civilis etiam sine cessione
acquiratur. Actio in qua non quidem directa sed utilis tantum; quo
niam cum actio directa ex quaestione rationali sit pariter et
ipso procuratori nequaquam competere potest domino quoniam et ex quibus ne
stipulatus est l. 1. C. per quas pers. l. solutum 11. § ult. ff. de pigno
rat. act. l. qui procurator 68 ff. de procurat. quae cum obire cum
ante praedictam Regiam legem generales et limitatione cassu forent
in quibus per stipulationem et promissionem directo collatam in persona pro
curatoris ex invito procuratore et ante actionem contestatam
agebat dominus per actionem saltem utilem l. qui procurator 68 ff. de
procurator. l. 5. ff. de fideiussoribus tutelat. ita ut postquam
a latere praedicta l. Regia sine limitatione interveniente fa
ctum perpetua Regula est ut per stipulationem et promissionem di
recto collatam in personam procuratoris nomine domini absentis

eidem

eiusque Dno actio Utilis indulgeat non expectata cessione,
neque desiderata procuratoris Voluntate. cuius decissionis
illa potest esse satis pendens ratio apud Regios legislatores
lib. 9 regula iuris quae docet nichil nobis per liberam perso
nam acquiri praeter possessionem posse: illa exceptione nisi
stipulantis interesset et acquiri cui stipulatum est. l. stipu
latio ista § alteri. et § in insula cum duobus seqq. ff. de V. O.
Cum autem ex suscepto mandato mandatarii iam interesset id
ipsum adimpleri, quod in mandato comprehensum est negare cer
te non possumus ad negotium susceptum expectare; consequenter actio
et obligatio saltem Utilis Dno procuratoris acquiratur:
quia per procuratorem non est extranea prorsus persona: quam
requirit pro negotii qualitate est denique cum Utilis actio
in casibus certis Dno comparabatur d. l. quod procurator 68. ff
de procurat. d. l. cum procuratori 9 ff de V. O. l. in omnibus §.
ff de praetor. stipulat. Deinde et illa ratio nostrum legis
latorem Movere potuit quod ex eo quod procuratoris Voluntas
et actionum cessio desideret adhoc ut Dnis negotii agere
possit induceret circuitus fere Vitiosus, aut saltem nitens
ratione nimium subtili et scrupulosa; quandoquidem desi
deratur Voluntas procuratoris atque eius cessio ut Dnus
experiatur per easdem procuratoris actiones l. possessio 49
§ ult ff de acquir. poss: at vero id ipsum quamvis vera
certaque iuris ratione nitatur, tamen est prolixum et cautiosum; quam
obrem opportuit resecatis ambagibus conferre Dno negotii
sufficiente datis Utilibus actionibus; ita ut procuratore
non expectato neque eius cessione desiderata Dnis expedi
ri possit. Exemplo tutoris et Sindici civitatis et
curatoris furiosi dati. Qui omnes pupillo civitati et
furioso acquirunt actiones Utiles ex sua persona adeo
Ut sine cessione invito tutore Sindico, et curatore — ex 95
possint experiri per actiones Utiles. l. [illegible] § [illegible]
actori ff [illegible] peccun. Ubi Ant. Fab. in rationalibus
[illegible] quo [illegible] deludendum est Nam l. Regiam
[illegible] loqui de stipulat. facta per servos omni
no extraneo in favorem extranei, non potius de persona
procuratoris, cuius ex negotium Mandatum susceptum est

N.º 9.

interest Dnō negotij actiong saluę Ordig operari q[ue] n[on] inelegante
sbat ex ipsis tex[tibus] Doct si attente viderent ibi a penamiento
nada en nombre de ello in re ausentes.

lo v.º ut nimium expansa solemnis disputationis vela ad pauca tantum hamus por tu iam nos aplicare necesse, q[uod] facile assequimur; enodata breviter celeberrima quadam difficultate; cuius apud iuris interpretes n[on] dum sedata contentio est, illa est huiusmodi. Verum nimirum eo casu inquo stilis sit facti alieni promissio et cum de voluntate q[uod] mittentis sollicitus liberet ipse promissor a pena subiecta si exactam, solicitam, que cum ce[teris] factum tertij impenderet. In qua q[ui]dem duo aut omnino tres casus distinguio oporteret. Is est quando promissor expresse promittit securitatem et inuigilabitur ut extraneus aliquid det vel faciat, p[ro]ut q[uod] subiceat sine ... nec det, nec faciat; in qua specie confidenter affirmandum est premissorem pena exacta, et sequela cum negabit liberari a pena quamuis extraneus nec dederit nec fecerit. hec n[ostr]a comm[un]is et eam probat Barthol. in mia l. in stipulantem n.º 12. et rubr. 236. Federicus de Senis cons. 121 Anton. de Butrio inc. Gemma de spensal. Jasson in l. stipulatio ista in p[rinci]pio n. 16. ff. de Verb. O. cons. Alciat. in l. 1. §. Cato n.º 112 ff de V. O. Couarr. in c. quamuis pacti de pactis 2. p. § 5. n.º 9. cum segg. Ratio est quoniam promissor in hac specie adimpleuit id om[n]e q[uod] in stipulat[ione] deductum est, q[ui] cum diligentia n[on] egredit[ur] pertinuit p[er] ...io institutionum aq. mod. toll. oblig. iuncta l. fluminum 24. §. quanquam 6. ff de damno infecto. Et plane stipulationis verba nichil aliud proferunt quam diligentiam importa[n]t, unde exacta cura et diligentia adhibita promissor a pena subiecta liberabitur. Unde Alciat loco proxime citato sapienter docet actorem id est stipulantem in libello iudiciali concludere debere n[on] quidem quod extraneus n[on] dederit vel n[on] fecerit id q[uod] deductum est; sed potius q[uod] promissor n[on] curauerit nec diligentiam impenderit, quoniam in hac specie n[on] tam quaerendum est de facto extranei quam de cura promittentis Angel in §. siquis alium in st. de inutil. stipulat Aretinus in l. si ita stipulatus § posteriores ff de V. O. Sanchez de matrim. lib. 1. disp. 24. n. 10. Ceballos communium contra communes q. 846. n.º 15. et n.º 18.

Secundus

Lq. certum est quod promissor non tantum spopondit securo-
rum ut extraneus det; verum etiam expresse addicit securo-
rum ut extraneus efficaciter det, eorum effectum adimpleat,
poena interposita tacite ut [illegible] det, nec fiat. Sigua [illegible]
promiens ss. docet promittentem nequaquam a poena subiecta li-
berari etiam si [illegible] diligentissimum praebet diligentiam argo. tex. in §
[illegible] aliud vers. quod sive effectum inst. de inutil. stipul. l. 8
§. si necessaria ff. qui satisd. cogant; ratio est quia verbo stipula-
tionis importat aliquid praestare curam et diligentiam [illegible]
[illegible] et si promissor solicitam curam impendat, si non
effectus [illegible] sequatur non dicitur verificata [illegible] promissio quae effectum rei eventus
importat ex quo apparet promittentem [illegible] obligare non potuit
ad efficaciam rei eventus sese obligare voluisse [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] ad id quod interest si effectus non sequatur. Ingeniose [illegible]
cij ss. in solemni repetitione tex. in l. stipulatio ista in prin. et
Antt. Fabr. in rationali ad tex. in l. quanto 14. §. [illegible] ff. de
[illegible] pecun. alii recentiores in l. si ita stipulatus 97. § 1. ff.
de V. O. negaverunt promittentem a poena [illegible] [illegible]
berari per exhibitionem solicite exactam curam. L. [illegible]
DD. opinio loquitur etiam integra [illegible] falsa [illegible] dubio est
[illegible] [illegible] receptam eius rationem quam [illegible] vidimus non procedere
[illegible] = Nec obstat id quod vulgo iactatur s. Magnum negotij dif-
ficultatem promittentem a culpa liberare, et sequentia [illegible]
[illegible] poena argo. tex. in l. si vehenda § [illegible] ff.
ad l. Rod. de iactu. Quoniam respondendum est ex [illegible]
ss. difficultatem postea emergentem non dicitur quia tempore promis-
sionis animadversa promittente rectissime excusare
[illegible] tex. in d. l. si vehenda § [illegible] de Iur. [illegible]
cultatem [illegible] tempore promissionis animadversam promittentem
nequaquam liberare, quoniam [illegible] promittendi facere
debet quo magis non quo minus obligetur l. Iulianus 13
§ [illegible] tn 3 ff. de act. empti. l. si fideiussor § si nece-
ssaria ff. qui satisdare cogant l. 3. C. de Edilit. act. Fachi-
neus lib. 3. c. [illegible] c. 20. Alciatus in l. 4. § Cato n. 116 ff. de V. O.
Cuiac. in [illegible] ad tex. in l. stipulatio 38 ff. eod. tit. Promi-
ssio autem [illegible] [illegible] spopondit se efficaciter effecturum, ut
extraneus det [illegible] faciat eius [illegible] conditionis, ut hanc ingentem
difficultatem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

N. 31. § 9. Casus est quod promissor non quo se spopondit se curaturum
ut Titius personaliter det et faciat; sed quod impersonaliter
Mevius se curaturum ut stipulanti certa pecunia detur, non
designata persona extranea; quae est difficilis species text.
in l. ult. § ult. ff. de reb. credit. et expos. in l. illa stipu-
latio 67 § 1 ff. de V. O. in qua specie dicendum est etiam ex adiectione
nominis conseduti eum promittentis ex ab interusurio non liberari
se, sed imo aut interesse praestare debere; aut rem locupletem
quantitatem deductam praestet; ut praedicta iura loquuntur.
Ratio redditur, quoniam promissor quum spopondit expresse et
personaliter factum alienum; sed potiusquam suum impersonale
sine spopondit, credendum est non cogitasse de promissi facti
alieni (quod neutiquam obligaret), sed potius cogitasse de effica-
ci et certa praestatione pecuniae promissae. Quo obiter ubi haec pecu-
nia stipulanti efficaciter non praestetur, quicquid promissor sollici-
titudinis impenderit nequaquam liberabit; quoniam vere
non dicere verificatum promissum quod de efficaci praestatione in-
terpretandum est non secus quam in secunda specie de qua in §
praecedenti. Illud plane affirmare oportet promittentem ne
quaquam urgeri a stipulante posse ut determinate
praestet pecuniam in stipulatum deductam; quoniam hanc
Mevius determinate non spopondit; quod eleganti docet
Ulpian. ex Labeon. et Celso in d. l. ult. § ult. ff. de reb.
credit. et d. l. illa stipulatio 67 vers. si possit. Quum
indeterminate possit promittente urgeri ut pecuniam
praestet e reum locupletem reponat quoniam cum promissio
impersonalis importet praestationem efficacem; ea verifica-
ri oportet aut ipsa praestatione pecuniae, aut cum reposit.
locupletis et idonei rei. Quae sunt non in elegantia informat
[illegible] in l. si verius § 4 dicit. l. quae iura plane diffici-
lima Curiae et Doctores fefellerunt, ac etiam doctissi-
mum Zoëllum d. q. 816. vers. 1. 3. quae neque satis cum arbitrati
sunt ex ecum si praedicta iura sine neque interpretationis capiant
praeterquam quod declaraverimus ex eadem § 3. quae nequaquam impu-
gnabo.

N. Ult. Ad § ult. Ulterius casus ex supra pendeo adiciendus
Fideiussor promissum nullam eius mentione facta tra-
ctat promittit. Ex hanc dolum faciunt de d. Primo ipso

per

prodesbat si extraneus n dedarit. Inquasephe affir
mandy est promissori soluta et ... nabata requisi
qua a pena subiecta liberari que ... in l. stipulatio
Hominis 38. ff. de V. O. Tac si de iure civile loquen
tur ingenue ... obligatio ... Sessa ... n. 26. et
Missionibus ... qui simpliciter factum alienum spondet
ius civile tale interpretatur facit et ... resoluat ...
permisit cum ... diligentibus ... stricti ... debat
... potest in ... stricti iuris l. q. q. ad ... 97. ff.
de V. O. q. evidenter ... mente ... Aluciati ... iasso
nis et Vidau Couarr. ... Spondere et q civile
factum alienum simpliciter ...
... adhiberet ...
... ad valorem ... stipulationis ...
... dicitur ...
... alieni ...
stipulantis ... Idem ... spondet ... 81 ...
V. O. ... 26. ... cum ... nobis ...
huius interpretationis ... ad valorem huius stipu
lationis desideat ... poena subiecta l. stipula
tio 38. ... de V. O. ... civile
hanc promissionem accipit ... nec ... resoluitur
intellectus ... diligentia ... promissis. ... requirens est
promittentis ... simpliciter spondet factum alienum ...
a poena subiecta liberari ... exhibitione ...
... quandoque ... eius rei ... quia nec debet
nec ... ... liberare promittentis ... non potest, ...
... creditori alio ... solvat ...
rei ... debitum ... ff. de ... creditum ...
46. ff. de solut. l. Manifesti C. eod. tit. ...
net limitationes ... de aequitate iuris Canonici ...
per dictum simpliciter factum alieni promissum ...
cura et diligentia propria ... Tabiei ... n. 25.
nec modo ... tantum ... Boseman
iure Canonico tale interpretatur facere ...
... negotii ... ad excusandum poenis committendis
... excusationem ... diligentia ... de poenis

in Decretalib. Ita in c. fraternitatis 12 q. 2. et ibi Abb.
Panorm. Felin. in c. ex rescripto de iureiurando =
A limitat. quandoq. iuris iurando adhibito spopondit
certum debitum facturum de ingua specie quoniam nisi ita
et adiectio [illegible] missione deflectit ad interpretat. [illegible]
[illegible]
2, ut cum is qui missor sedulus et diligens fuerit circa rei
promissae implementum a poena [illegible] liberabit [illegible]
habito eius exactissime, [illegible] limitationes
temporis angustias [illegible] n° Mondbo =

FINIS

Soli Deo Honore et Gloria

Acabose esta Materia a 24 de Março de 1649.

Juan Loureiros de Lavega

Solemn.

Zamora

N. 1

Solemnis commentatio ad tx.[tum] in § sacram Legis inter stipulantes 83 ff. de ver. oblig.

Laudanti et antecessores nostri prudentissimi, q[uod] ut Iuriscons. Paulli sig[nificationem] in praesentiarum eruerent sese coacti fatent[ur] paraphrastice huius §. sententiam praemittere: cum vero quamvis Paulli intentio unicum duntaxat collimet scopum: videlicet rei sacrae, religiosae, et usibus publicis perpetuo destinatae, et liberi hominis stipulationem inutilem semper esse quamvis res sacra, religiosa, et publico usui destinata, atque et liber homo ex post facto in aliam conditionem versant[ur]; puta sacra, religiosa ut fiat profana, ut publica fiat privata, et liber homo fiat tandem servus: tamen q[uia] illustris haec opinio famosos habuit adversarios Iuventium Celsum, et Sextum Pedium, quorum singulas rationes diligenter proponit diluitque Paullus; id eo et nos coacti fatemur, ut uniuscuiusque authoritas, sedula digno sciat; atque et ut involutus § noster notus in suas deluti classes distinguat; paraphrasticam quidem brevem tamen eius explicat[ionem] praemittere, atque in primis nostri §. primum vers. hanc cladit diserta et clara verba videlicet. Sacram, et religiosam atque usibus publicis perpetuo destinatam; atque et liberum hominem inutiliter in stipulationem deduci, quamvis sacra profana postea fieri et usibus publicis relicta in privatos usus reverti; et ex homine libero servus fieri contigerit: hanc suam conclusionem probat Paulus in vers. proxime sequenti, tandem hac validissima ratione: sive tempore stipulationis profanam: aut hominem temp. stipulationis servum promisero subindeque sine culpa promittentis ante moram in praestatione promissa huiusmodi res profana fiat sacra; aut servus promissus fiat liber, extinguitur prorsus obligatio, ita ut adeo ut si res promissa ad suam primam conditionem casu aliquo ex post facto revertant; id est res sacra ad profanitatem; et homo liber ad servitutem, obligatio tamen non convalescit, neque ad executionem proficiat l. si quis § l. si servum § l. § 1 ff. de V. O. l. similiter § 2 ff. de solut. ergo sive tempore stipulationis sacram religiosamve, aut hominem tempore stipulationis liberum promisero; et postea sine culpa promittentis ante moram promissa huiusmodi res sacra fiat profana, aut homo liber fiat servus, obligatio ab initio inutilis non convalescit, Secundus argumentationis pondus [illegible]

a Paullo n̄ satis expressa, ita explicando esse censemus; facilius est ea quae ab initio valuerunt sustineri subtentarique etsi si casus aliquis intermedius stingat l. patre 8 ff de his qui sui vel alieni iuris s. s. etsi §. 81. ff de bonis adminator; quia ea, quae ab initio vitiosa sunt ex post facto convalescere l. 1. ff de reg. Caton. l. quod ab initio 29. l. penult ff de reg. iuris; sic dicas quod si homo tempore stipulationis servus; aut res tempore stipulationis profana (quo casu obligatio ab initio valet) ea deinde evanescant, vel servus fiat liber; aut res profana efficiat sacra d. l. si qui c. l. si servum gl. 81. ff. de V. O. quamvis postea ad pristinum statum servitutis et mortis tandem revertant stipulatio n̄ convalescit; quo multo minus ea stipulatio valebit in qua tempore stipulationis sacra aut hominis tempore stipulationis liberum promissio quae bis postea ad profanitatem et servitutem redigant, quippe hanc neque stipulatio ab initio n̄ valebit l. s. Celsus. 6. Ist in intentione 34. § omnium ff. de acquirend. empt. l. 1. 8. si id quod ff de oblig. et act. l. liber homo 103 ff de V. O. Ulpian. in fragm. tt. 24 § liber homo. Iustinianus tande in § 2 inst. de inutil. stipulat, quibus et illud accedit quod omnis stipulatio etiam conditionalis talis debet esse ut ab initio aliquas vires sortiat; quandoquidem robur obligationis tunc inspectat cum ipsa celebrat l. ad iustinit; 26 ff de stipulat servor. l. si filius fam. § continuum 137 § cum quis ff de V. O. cum quo eo tempore quo res extra commercium posita promittimus inutilis prorsus sit stipulatio, consequens omnino est ea nequaquam aut reviviscere, aut convalescere etiamsi ad eam commercium perveniat; quoniam eo tempore quo celebrata fuit nullas omnino vires sortiri potuit; neque fieri per rerum naturam posit ut quod nunquam extitit, natum refuit aliquando reviviscat; aut convalescat; argo hi qui res gs (?) a reg. Patris in perpetuum ff desolut. tandem hanc Paulli sententiam comprobent, laudantque Hibernianus noster; et Theophilus in § 1 inst de inutilibus stipulationibus Fabius in tomo caeora lib. 2. cap. et ibi Theodorus Balsamon. ibid. in scoliis

[1] q. gl. in l. 1 ff de reg. Caton. et l. quae ab initio 29 ff de reg. iuris

Sucosse

Hucusque processit argu. rao quae Paulli sug°°
ploantis ceterum in vers. sequenti, qui incipit quonia
Vna atq. eade &c. Lubrica quaestio est vtrum ab illo incho
ent rationes ad ga Iuventij Celsi an in illo contineat
responsa Paulli rao plane periculi sentia in vtrang
partem inclinat, vt censuerunt Alciat. Donelli ad nu
lib. 3 no 7. Pisania vbiq. Conarij lib. 6. comment. cp. 4.
Probabilior tamen opinio est in prae dicto vers. contraria Celsi
... incoari existimabat enim Celsus falsumque esse Paulli
assert. docentis stipulat. ab initio vtile in qua ...
sona deduceba. fieri in vtile, extinguique perfite; si hac
eadem res sacrasiat commertioque eximat; quamvis
rursus ad pristinam commertij conditionem reducat. contra vero
Celsus arbitrabat stipulationem ab initio vtilem neq. extingui
neq. perire si res tempore stipulationis profana promittat
et postea sine culpa promissoris sacrasiat, aut commertio exi
mat; quoniam quamvis interim huiusmodi res peti non po
sit ff. mutata conditione; tamen huiusmodi rei superve
niens incapacitas non facit interitum obligationis neq. omni
modo. quaeut liberat; sed potius cessationem et suspensionem quae
dam importat; interim dum res promissa in eodem statu extra
commertium manet; ceterum si casu aliquo vel lege ad pristi
nam reducat conditionem commertij proculdubio reviviscit,
convalescit existitque obligatio; quae interim suspensa,
sopitaque iacebat, huius assertionis clara, et manifesta
testimonia extant in l. si chor. 99 § area 3. vlt. ff.
de leg. 1; et in l. quod res 98 § area ff. de solut. cuius ad
sertionis fundamenta, et rationes incoant ind. vers.
quonia vna &c. primaque atque prudantior rao hu
iusmodi est per easdem causas, per quas liberamur, per
easdem retro actas, et in contrario sensu suntas obligamur
l. fere 15 ff. de reg. iur. l. nihil tam naturale 35. ff. eod.
et in vulgari dicterio ex philosopho circumfert eadem
semper est contrariorum disciplina; at sic est quod vna
ex causis liberandi promissorem haec est quod res promissa
dari non possit; ex eo quod commertio eximat l. 15 § 1 l. si servu

gl. 81. ff. de V.O. quod si rursus haec eadem res dari possit ex eo, quod ad commercium humanum lege aliqua reuocetur conualescet obligatio; rursusque tenebitur promissor quoniam quemadmodum exemtio rei fuit causa liberationis quia interim dari non potuit ita contraria rei ad commercium restitutio erit causa obligationis; quia iam dari potest; quo sensu praedictam Ioricitum pro Celso interpretant Iasson in comm. ad num. lex. n.° 2. et post illum Duarenus ibidem et Cuiac. lib. 12. Pauli ad edictum. Secundum Celsi argumentum incoat. in Vers. nam etsi naui cuius extat comparatio ... in l. qui rem 98 § Aream vers. neque similem ff. de solut. arg. autem est huiusmodi. Si nauis aliena promissa fuit, eamque dominus sine culpa et facto promittentis dissoluit et rursus ex eisdem tabulis compegerit; interim quidem dum infecta dissolutaque est peti non potest quia tamquam nauis dari non potest argumento textus in l. Homo Mortuus 69 ff de solut. at vero postquam rursus compacta, refecta, et reformata peti tamen potest conualescente prima obligatione quoniam praeterquam quod nauis iam est; et dari iam potest eadem omnino nauis censetur l. quod in rerum natura 24 § Ult. ff de leg. 1. l. proponebatur 76 ff. de iudiciis; et similiter si res promissa stabiliter promittatur; eadem quae a commercio eximatur; ita ut dari interim non possit. si ea lege vel casu ad commercium reducatur conualescet obligatio quippe praeterquam quod iam dari potest eadem etiam res est quae ab initio stabiliter promissa fuit = tamen haec Iuventii Celsi sententia corroboratur ex opinione Sexti Pedii in versiculo sequenti; qui incipit promo et illud dici potest: Pedii autem argumentum est huiusmodi, si ex fundo scilicet Semproniano centum vini amphoras stipulatus fuero, nullumque vinum nascatur in anno praesenti, aut nascatur quidem, ... sine culpa promissoris; interim quod natum non est vel ... est sine culpa promissoris peti nequaquam potest per illam superiorem Celsi rationem nimirum quod res promissa dari possit, aut non possit in causa est ut obligatio vigeat; aut consopiatur: at vero si ex fructibus anni sequentis amphoras numerum colligatur ex fundo incipit obligatio reuiuiscere, atque vigere ita, vt tunc recte vinum petatur. l. si fimis 76 in princ. ff. quando

dies

dies legati cedat. l. legatum 17 § 1. ff. de annuis leg. l. ex illo 13 de tritic. vin. et oleo leg. l. Lucius 12 ff. de aliment. et cibar. legat. nimirum stipulatio de fructibus certi fundi praestandis tacitam conditionem, et dilationem tacitam important relatam ad tempus fructuum colligendorum l. interdum 73 ff. de V. O. l. 1. ff. de condit. et demonstrat. l. cum illud 25 § 1. ff. quando dies leg. cedat, sic ex operationis ratione affirmandum est quod si domino tempore stipulationis servus, aut res tempore stipulationis profana fiat; si deinde domino fiat liber; aut res fiat sacra, et ita ad pristinam commercij conditionem casu aliquo reducantur obligationem reviviscere, et convalescere; quippe et vera, et perpetua videtur illa superior Celsi ratio; nimirum quod obligatio esset si res dari non potest; reviviscat autem si ea dari potest; tandem cc. l. legatum 17 § 1 ff. de annuis leg. et l. ex illo 13 ff. de tritic. vin. et oleo legat. Videnda est nobilis antinomia cum l. debitor 8 § ult. ff. de rescind. empt. et l. cum certius ff. de trit. vin. oleo leg. de qua consulendi Cuiac. ins solemni recitat. ad l. 17 et lib. 72 Paulli ad edict. in pro. de sacris, atque etiam Julius Pacius Centuria 6. quaest. 3. et Cuiac. lib. 7 responsorum Pap. in d. l. si mis ff quando dies leg. cedat

Sic utrique procedunt Celsi et Pedij argumenta contra conclusiones Pauli quibus argumentis incipit respondere noster I. C. in verss. quae haec dissimilia sunt: solutionis autem summa ratio versatur in hoc principio (quod supplendum est ex eodem Paulli in l. qui res 92 § ult. ff. de solut.) quod aliud omnino sit obligationem ab initio utilem extingui perireque per casum intermedium; aliud vero obligationem ab initio utilem non quidem extingui perireque, sed duntaxat surgendi atque sopiri per casum intermedium: primo casu fieri non potest ut obligatio semel extincta naturaliter aut civiliter reviviscat: quemadmodum neque naturaliter neque civiliter fieri potest, ut homo mortuus denuo resurgat, ita neque civiliter fieri potest, ut obligatio semel extincta in favore debitoris denuo convalescat. l. qui res 92 § arcam ff. de solutionibus l. qui liberatus 12. et l. pater filium 42. ff. de adoptionibus in reg. quaeris de consecrat. dist. 4. et in reg. quod semel 7. q. 1.

at v. in posteriori casu; in quo obligao potius suspendit quam extinguit nullum est inconveniens. Ut denuo surgeat obligao postquam cessavit impedimentum; quod interceserit l. legatum 17 §1 ff de annuis legat cum aliis s. relatis — Cuius principio ex Paulido etiam supposito in incipit IC respondere ... in vers. vini autem in quo vers. posteriori ... respondere ... ex paratione vini in stipulat. deducti, responsi autem pondus ... quod ideo nimirum si anno presenti vinum non nascat, aut nascat quidem consumat tamen sine culpa promissoris sperandu sit sequentium annorum ubertas; quia non est promissa certa, et circumscripta vini species, sed immo promissum est vinum in genere: genus autem nequaquam extingui; aut perire non potest l. in rat. so. § incertum ff ad l. falc. l. incendium || C. si certum pet. quamobrem cum obligao vini amphorarum non sit stricta in specie sed potius in genere mirum non est quod vino non nato, aut sine culpa promissoris assumpto obligao perseveret quousque colligi ex sequenti ubertate possit d. l. legatum 17 §1 ff annuis leg. l. hoc pacto 13 ff de trit. vin. et oleo leg. l. lucius 18 ff de aliment. legat. l. in rat. so. § 5 ff ad l. falcid. at vero qui stricte autem species certam promittit non generis, sed certam, et circumscriptam speciei debitor est l. in stipulatis 54 ff. de V. O. quam dum stico perempto aut ad libertatem perducto obligao extinguit; neque denuo revivisceres potest l. si ex lege 23 l. si certos 37 l. si servum §1 § si sit ff de ver. O. l. quod te mihi § ff si certum petat; nequit dici plane potest obligatione nonquidem perire, sed dubitare ... eius ... interim dum homo liber fiat ... servus aut res sacra fiat vel profana; quod usque adeo verum est Paulus docet in vers. a deo enim, ut hominis liberi, aut rei sacrae condi tionalis promissio in id tempus condita collata cum homo servus fiat; aut res in profana efficiant inutilis sit stipulatio sane quia eo tempore; quo stipulao celebratur subsistere nequaquam possit ob incapacitatem rei ipsius cum alioquin etiam in conditionalibus obligationibus debeat interponitur stipulationis tempus spectari l. ... 26 ff de stipulat. serv. l. si filius 8. l. continuus 137 § cum quis ff de ver. oblig. Bene denique quia ... hominis liberi, et rei sacre fortuna spectare dominorum inci

inciri

N 4

seruile ed in Dumani est L. si in Empt. 34 § ... ff de stra Servs. empt. L. eg tale 2 in prin. § 81 ff. de Conditionib. et demonstratt. et DD. ibi muni ... L. Pallij ... § 1 ff de liberis et Posthumis

fundam

ad ... Celsi desumptum ex separatione nauis alicuius quam dominus dissoluit, rursusque refecit. Respondit Paulus in Versic. Si nauis si ... mente, de qua arbitrat. domini ... dissimile ... infirmum est secundum assumptio ... ratiocinationis Celsi ... in alio sensu assumptum simile effici possit, ... quod potius confirmet quam impugnet conclusionem Pauli, res ita procedit, si dominus nauis eam dissoluerit ea animi destinatione et proposito ut nauis non reficiet ... potius ut in alios usus tabulas ... tabulas quas in alios usus ... denuo compegerit nauis ... reformauerit non solum cessauit, verum etiam ... hinc fuit ... obligatio L. Lana 88 § naue ... L. qui res 98 § area Versic. Domini autem ... neque denuo conualescit per reformationem atque ... nauis: quin immo refecta nauis non eadem nauis censetur, sed diuersa, et prorsus distincta. Nauis exemplo Dominis manumissi; et postea ad seruitutem redacti qui alius et diuersus Homo omnino censetur L. seruus ... § ... ff de ... legat L. qui res 98 § area Versic. sicut ille alius Homo est ... in praedicta specie naue dissoluta non solum cessat verum etiam extinguitur obligatio, nec spectat quod denuo reficiat ... quia talis ... destinat ... quia nauis refecta; atque ... alia nauis diuersa est ... quam obligatio contra ... non est: at ... procedat in eo tantum ... quod Celsus assumit res est omnino dissimilis ... non pertinens, neque Pauli conclusionem impugnans; quoniam si Dominus nauis eam dissoluerit ea animi destinatione, ut denuo

reficiat

reficiat reformetq. eis de tabulis compactis obligao interij non
tinguit s. potius suspendit; quoniã Navis postea refecta eadem om
nino Navis est reformata tn, et meliorata l. q in rez nãa 24
§ ult ff de leg. l. l. eq ꝑponebat 76 ff de iudicijs. Demus Solutõe
similitudinis rat. confirmat Paulus Alio exemplo inductis
sicuti de eqdibq; que est Suinsmodi si dns domũ suã adareã
usq. deposuerit et dissolverit, subinde refecerit ... domus
refecta diversa domus quoniã ad areã usque deponere ...
eius, nihil aliud demonstrat ... destinat nolentis
eã redificare ex eadẽ Mãa ... et indibus. Unde si ma
tato consilio eã refecerit diversa Domus intelligit, hinc q
diversa fere Materia est, tunc q Mutatio domini consilium aliud
... efficit ... in l. q ... 36 ff de usufru
et generali l. si ita 65 § ult. ff de leg. l. at si dominus domus
...adareã usq. deposuerit ... Mutatis ...
... eã dissolverit eo animo, ut reficiat eadẽ domus
perseverat l. si ita 65 § ult. ff de leg. l. l. fundi 17 § ea
... l. 1. ff de actio emti; que cũ ita dixisse
Paulus ... Celsus; et Pedius sua solutionis impugnat.
tandẽ concludit Suius eundẽ tractatũ ... posse ad
stipulationes pretorias ... agit de restitutione rei, qua
les si stipulao de novi operis nuntiat l. 2. de pretorijs
stipulatioq l. 2. § 1. l. stipulao 21 in prio et § 1. ff de novi
operis nunt. ... tractatu Nos in ferius
agemus in solemni ... Paulus ... Mortario.

Jam Vero
postquã paraphrastica ... explicat ... permittimus
opere ... celeberrimus ... eius
conclusione elucidare versante circa stipulationes in
quas res sacra religiosa publica et liberi hominis deducunt
quarum evictionis evaluamus observandum primum est res sacras
illas ei intelligi quæ rite et publice consecrata l. aut per pon
tifices aut per Imperatores; qui pleruma pontificali officio fungebantur
l. ... 6 § sacra l. sacra q in ... § 1. ff de rer. divis. ...
... inst. cod. tt. ... ff ... l. ... ff ...
... Donel lib. 4. ... c. 1. Balduin. ad leges Roma

Res sacra – è illa que Deo
rite, et publice consecrata est
p pontifices, aut p Impera
tores

capite

c. 2. et 3 o fuals lib. 24 ment. Donelli c. 13 litt. H. Lesty Pompe-
de V. s. c. 16 nunc autem ec. ritus et ceremonias quae res sacrae
seciant videnda i. dist. 1. de consecrat. cum de consecrat. eccle.
l. Actoris = Deinde Loca religiosa dicuntur in quo corpus
humanum sepultum est l. 2. § sepulcrum l. 05 & l. seq. 40 ff. de religios.
et sumtib. funer. Cuiac. lib. 3 questionum Papiniani in d. l. seq.
40 ff. de religios. e sumptib. Conanus lib. 3 ment. c. 1 n. 1 et 3 Celius
Rodiginus lib. 3 lectionum antiqui. c. 44 de eaa autem aeque apud christ
ianos verae religionis cultores locus fuit pro sepulturis rerum reli
giosarum videndus ex infra in eccla et c. seq. 13 q. 2. et ex in l. 14 et
18 part. 5. Suar. de religione tomo 1. lib. 1. c. 4. Lessius de Iust.
et Iure lib. 2. c. 86 = Sanctae publicae res sunt illae quae ad usus publicos
pers. destinatae sunt l. 1. Celsus 6 ff. de strendempt. l. 2. 3. 1 ff. ne quid
in loco publico. Lentantis 63 Miner ff. de rer. divisi; quarum
rer. exemplum aducit Paulus Forum aut Vasilica quae est verbat.
in l. 18 Vlt. ff. de acqui. poss. l. continuus 8 cum q. 86 ff. de V. O. & ut
inst. deempt. et vendit. Vasilica autem in proprio suo signi
ficatu domum Regiam, sive Palacium Principis significat l. Va
silicae 11. C. de operib. publicis, cuius palatij atrium publicis mer
cimonijs est hominum frequentia. Vnde ipsummet
atrium Vasilica apellat in l. pediculis 32 § item 4 ff. de aur.
et argent. legat. explicant Panzirola lib. 1. Thesauri Variorum ca.
Collciat. lib. 1. pigtesmiszon Celius Rodiginus lib. 15 lectionum
antiquarum c. 24 Rosinus lib. 5 antiqui c. 7: vnde ecclesiae et
templa apud cristianos Vasilicae apellant; quoniam sunt quae
ni Regis palacia c. omnis Vasilicae 3. et cum Vasilicas 5 de
secrat. dist. 1. c. 1 de Religios. domib. Arquidiaconus in c.
no oportet 42 dist. c. perlectis § ad episcopum 25 dist.
Baronius in Martirologio Romano die 5 Mensis augusti
Deres Spendanus in Epitome annalium Varonis anno
Christi 57 n. 38

Cita ex positis principalis Paulli vo est
Suius Modi videlicet Rei sacrae Religiosae pu-
blicis usib. destinatae, et liberi hominis stipulationem
nullius esse momenti; ita ut neque res, neque estimatio
debeat l. 1. § si id quod 9 ff. de oblig. et actio. Lisbet

N6

niuum 91. § 1. L. Liber Gomo 103. L. continuus 137 § cu3 qui ff de V. Oblig. L. si in empt. 34 § omnium, & § liberum ff de contrahenda empt. L. iouim Cod. de Religios. L. Sancimus 25. Cod. de sacrosanctis ecclesijs L. cu3 Seruus 39 § constat ff de legat. 1. Ulpian in fragmentis tit de leg. § liber 50. L. 1. § Ut ff quae res pign. oblig. possunt L. qui filios.

pasa adelante que no es concl

L. qui filios

l. 9 § filio 6. C. eod. tit. l. 22 tit. 5. patt. 5. § 2. instit. de inut. stipulat. cuius ratio est, quod dominia non est. Quoniam cum stradi, atque stipulationes inventae potissimum sunt, ut unusquisque acquirat subiciat quod Dominio suo id quicunque acquiri intendit l. stipulatio hoc § alterius ff. de V. O. l. servus § 9 ff. de servit. urbis praed. Atque tres in l. 1. § 1 et 2 § 6 ff. de oblig. et act. res autem sacrae religiosae, publicae, atque liberho eius non conditionis, ut nullius Dominio subici possint ex alegatis s. iuribus ad circo hac res stipulatio nullius momenti est adeo, ut neque res, neque earum stimatio debeat. Ex qua ratione efficitur, ut praedictae res pignoris vinculo non subiciantur l. 1. § ult. ff. quae res pignori obligari possunt l. si monumentum 3. l. 9 filio 6. C. eod. tit. l. 1. C. de patrib. qui fil. suos distraxerunt ex eadem denique ratione efficitur ut praedictae res neque possideri nec usucapi possint l. 1. § ult. l. cum heredes 23 § ult. l. qui universas 30 § 1 ff. de acquir. poss. l. usucapionem 9. l. pignoris 4 ff. de usucap.

Verum ut ex hac nostra doctrina obscuriora in hoc Iuris arte loca illustremus l. secossert Ulpianus l. multum interest 34 ff. de V. O. iuncta l. si sirerto ff. de leg. l. praecipue ubi quando inducitur differentia inter stipulationem eius rei cuius commercium stipulator non habeat, quam ius promissor commercium eius rei habeat; ad inter stipulationem eius rei, cuius commercium stipulator habeat quamvis promissor non habeat; de qua stipulat. respondet Ulpian. prima quidem non valere eius rei, cuius commercium non habet stipulator. De 2.a stipulat. respondet valere quidem eius rei cuius commercium habeat stipulator non vero promissor. Ceterum decisio nostra impugnat quatenus in ea censemus contra humanum commercium positas inutiliter promitti atque inutili stipulatio. Deinde eadem nostra fortius impugnat ex eod. Ulpian. in l. si sirerto ff. de leg. I. Obiectus si legatarius commercium rei legatae commercium non habeat debetur legata, saltem quod stimatur rei legatae. Quae decisio non solum nostra quoniam impugnat verum est quod prime relatam distinctionem, quam tradit in dicta lege multum interest 34 ff. de V. O. quando stipulatori cui res promissa acquirenda est, eius commercium non habeat inutilis est stipulatio. l. 34. ff. de V. O. cum tamen licet legatarius cui res legata acquirenda est commercium eius non habeat

nam stradi et stipulationis est, ut unusquisque acquirat, quod cuique acqui ri intendit.

Res sacrae, religiosae, publicae et liberho nullius dominio subiciuntur. Nec stipulari possunt, nec stimatio earum debetur.

Nec pignoris vinculo subiciuntur.

No. praedictae res neque iure commercii quaeri possunt, nec praedictae nec possideri nec usucapi possunt.

(N.) 2 3

Opponitur. l. multum interest 34 ff. de V. O.

[illegible]

Gravius impugnatur ex l. si sirerto ff. de leg. 1.

Solutio Accursij rei- at Legatu Utile e eig quod stimao debet. In qua difficultate
jcit; ommittimus in primis solutionem Accursij distinguentis inter stratum
Optimas Ultimeabes; cuius distinctio omnium placuit. Vt notat
ber Molin. de Hispan. ingenijs lib. 1. c. 13 n. 86; nec pretereunda
& Curiae. solutio ... alia solutio. Cuiacij in solemni ... ad tex. in d. l.
... multum interest 34. ff. de V. O. qui negat ... ad Vlpianum
ind. l. si rem 40 ff de leg. 1. ibi puto estimat ... n. deberi ...
... adversus ... Flor. & Basilicon ... Donel.
Lib. 8. Comment. c. 11 et in solemni comment. ad tex. in l. multum
interest 34 ff de V. O. Robert. lib. 3. animadvers. c. 11. Otom. lib.
12. observat. c. 24. quos ... laudavit ... ad
pred. Donel. loc. cit. H. & K.

N° 8. His itaque premissis solutio
Vera solutio ex ponte ex Donelo ad pred. l. multum interest 34 ff de V oblig. & speties ... nobis dicendum ... vere cum Donelo locis ... citatis Vlpiani ...
in d. l. multum interest ... quoniam si stipulator non
habeat rei promissæ commertium; quamvis promissa commertium habeat
stipulatio inutilis est, V. g. si Judeus heretic. a christiano promissione
stipulentur Mancipium christianum; ... provinciæ ... quin
ciali stipulet predium provinciale l. 1. & 2. C. ne christianum Man
cip. l. qui officij 62 ff. de ... l. principaliter 3 ff
de reb. cred. l. plebiscito 18 ff. de off. presid. tex in l. Mortuo
bove ... Labeo ff. de leg. 2. et vice si stipulator commertium habeat
quamvis promissor non habeat, Utilis est stipulatio V. g. si christianus ab
heretico promissore Mancipium christianum stipulet l. Mortuo Bo
ve ... ff. de leg. 2. arg. a contrario sensu in d. l. 1 &
2. C. Ne christiano mancip. Quamvis n. promissor rei promisse
commertium non habeat efficaciter obligat ... quod ... commertij ipsi promi
ssori cui interdictum est Non debet non prodesse ut ratiocinat Ulp.
ind. l. multum interest 34 ff. de V. O. Deinde qui incapaci ...
commertij ... redemptioni, & restitutioni rei promisse quan
doquidem non redimitur, ut capiat, retineat ve, ... solum ut persone
capaci restituat ... per tex. in l. aliud est capere 71 ff de V. S. & tex in
l. cum ei 42 ff. de legat. 2, et tex in l. si fidei 28 ff de legat. 3 cum Vul
garis ... docemur persona posse incapacem, capacem quoad alterius ...
... tertiæ persone, cui res ... d. l. cum ei 42 ff. de leg. 2.
et tex in l. cum dote ... ff. ad l. falc. — Nec huic interpretationi
Solutio l. si rem 40 ff de leg. 1 ex ... Donel. ... obstat tex in d. l. si rem 40 ff de legat. 1. quoniam ... speties
ita est ponenda cum Donel. Vbi proxime citato, ut legatarius ... qui ...
bat cum onere fideicommissi commertium omnino non habeat

rei legatæ

rei legatae, ceterum fideicommissarii, cui ex fideicommisso res legata restitui debet, omnem eius dominium rei habeat. Ad hunc non est ius possidendi non habere (et si Vbo Vel.) aliud commercium non habere quo clarior res euadat, si petit ita absolutum ostendi testator legauit Ostiani Mancipium heredi, eumque grauauit, ut idem ipsum restitueret Ostiano: ceterum hoc Mancipium ex anteriori Venditionis illa patriebat condit. Ut deberet exportari extra certas ciuitates in alium locum. appellum aliquid tex in L. i. ostat. ff. de seruis export. L. i. et tot. tit. C. si Mancipium ita fuer. alienat. Inquam super legata Ostiani Mancipii heredi exceptio Valet non ex persona heredis quia commercium eius non habet, si ex persona fideicommissarii Ostiani quia commercium habet leg. ad N. ff. de legat. 2. L. Stichum 28. ff. de leg. 3. arg. tex. in L. sig. 17. ff. de leg. 2. et L. huius 78. S. Media ff. ad Senat. d. S. Trebell. Deinde fideicommissum Ostiano relictum ab herede legatario minime Valet: quoniam quamuis poss. huius Mancipii fideicommissarium non possit, ff. Mancipii conditio quam portare appellum debet, hoc tamen impedimentum non dicitur incapacitatis fideicommissarii, nec respectu rei fideicommisso relicta incapacitatis, est solum temporale et accidentale impedimentum. aliquo ponitur eleganter in L. filius fam. 114. S. Leg. alicui ff. de leg. I. ad exemplum res fiet Manifesta si dic. cuiusdam ff. tit. leget claudo, aut Perspicilla leget caeco. Inquam sicut claudo commercium habet officii, si tamen accidentaliter illud exercere non potest. Quae exempla Manifeste confirmant. in d. L. filius 114. S. ff. de leg. I. Ubi proponit ex lictae Succeg. relictos fuisse [illegible] legatario accidentaliter se legatum non potuisse [illegible] apparet in L. si situ 40. ff. de leg. 3. fideicommissarium habuisse rei ipsius fideicommisso relictae commercium, [illegible] ius tamen possidendi sive obtinendi non habuisse, ex aliqua ex causa, s. e manuetis; arg. in d. L. Multum interest. ff. de V. O. et L. mortuo boue 49. S. labeo ff. de legat. 2. ponendo simpliciter stipulantem atque etiam legatarium nequaquam habuisse commercium rei legatae aut in stipulatione de ducta. Shanc decisionem iurisconsultus fundit, eius est in d. L. fideicommissa 114. S. si seruus 16. ff. de leg. 3. Ubi si seruus alieno leget Militia adhuc de institutione est legatum est Vtile eius Dominio Domino serui praestat, et tamen eius commercium Militiae

Aliud est ius possidendi non habere

N. 9

L. armatę. t. Sogatę ꝓ habet, quoniã Militia mun¯ỹ ꝑsonã lissimũ servis omnino interdictũ l. 3. § sig. minaij in fine ff. le. Minor. l. abominiũ 10. ff. de re militari. l. 2. C. de Tyron. lxxx per 6. C. q. milit. poss. lib. 12. ꝙ quamvis legatariũ omeritũ rei n̄ habeat, ꝑ eũ stipulator obligaio tn̄ valebit saltẽ quo ad stimationẽ. Ingue difficult. Eneas Robert. lib. 3 animadvers. c. 11. distinguit inter testatorẽ scientẽ et ignorantẽ, ut si quide sciatle gatariũ rei legatę ommerciũ n̄ habere valeat legatũ saltẽ quo ad stimatõ: cẽterũ si ignoret legatariũ omerciũ n̄ habere le gatũ n̄ valet ex raone ab ulpiano subiecta in d. l. fideicommi sa ll. § si servo 16 ff. de leg. 3. hęc autẽ Roberti solutio irre re ꝓ endenda ab Diligẽte lib. 8. ommentar. Donel. c. 11. litt. K. Quandoquidẽ si testator sciens rẽ legare sacrã, religiosã, aut hoĩ liberũ eoz stimaõe debere, ꝙ nullus plane DD. admittet l. servũ 14. § penult. et ult. ff. de legat. 1. § 4. Inst. de legat. quamobrẽ dicendũ ẽ, ut q. in d. l. fideicommissa 11. § 16. loqui de militia rogata s. de offio apparitoris, notarij procurato ris, aut libellensis, aut alterius similis deq. eũ in l. lucię 22. et l. Mortuo boue 49. § 1. ff. de leg. 2. et l. penult. § penult. et ult. ff. de leg. 3. et l. 30 C. de inoffic. testam. et tit. C. q. milit. tar. pos. tn̄ lib. 12. Dotto huius Militię legatũ ella ẽ nobili lis singularis naẽ, ut n̄ tã militia ipsa legata censeat, quã eiũ stimaõ d. l. Mortuo boue 49. § 1. et l. lucię 22 ff. de leg. 2. argo txi in l. titia seio 87 ff. de leg. 2. Cuius rei raonẽ nulli ꝑ ea existis interpretibus reddit, nos autẽ aut egregie fallimur aut huius rei raõnẽ ia diu adsequti vidẽmur ad inter pretationẽ txs in l. titia seio 87 ff. de leg. 2. Nimirũ omnis militia rogata ex liberalitate et beneficientia Principis ꝓ fiscẽbat. q. quidẽ indiget Principis ꝓ batoria, quę oriat eũ laterculo Maiori t. Minori l. ꝓ batoriaq. et l. ult. § et l. notitia C. divers. offit. lib. 12 quo expectat. tit. C. lib. 12 de primic. co ciones. secuning. ult. de primecer. secundo et notarijs qui sibi associabant ex laterculo ꝓ batoriano, et Pancirol. de Notitia Orientis c. 92, Gutter. de off. dom. Aug. lib. 3. c. 19. Cuiacii notis ad prędicti tt. Cuius autẽ ellectio ad ꝓ vaõ ꝑsonę ad prędictas militias destinatę ex [illegible] nutu Principis privative dependeat, q. pot adquiret ꝓ bare debebat a testatore facta in d. l. ult. relatoris destina militia legatę cert. ꝑsonę, deliquit uti n̄ habet efficacis

Guido

ellectionis

electionis et negotiationis dumtaxat. Ut Princeps si vellet per unum aliquem arbitratore designatum qua sine indefectu a quatuor principalis testatore non militiam ipsa seu eius stimationem legare censet. nec si militia ipsa legata dicitur videat liberam ac absolutam principis praeoccupatam electionem: quia est ratio text in d. l. mor no bone § 1 et in d. l. haec ratio ff. de leg. 2 = Eo quia ex patet ex quia Vigesimae text ind. l. fideicommissa § si servus ff. de legat. 1. Quum si testator sciens servo alieno legaverit militiam legatum valet quia licet militia per sonalissimum munus sit d. l. 3 § ff de minor, et quamvis commenter servus non habeat: quia potius huius legati causa est conditio ut non militia ipsa sed stimatio legata censeatur, cuius stimationis causa persona servus est ex persona domini l. debitor 82 § servo alieno ff de leg. 1. ca Vulgaris. Caeterum si testator ignoravit legatarium servum esse, atque militiam incapacem legatum non valet ut ibi glo docet vulgariter. Et idem quamvis servus ex persona domini sit capax stimationis tamen non praesumit testatorem personalissimum militiae munus servo reliquisse: quando quidem licet ex voluntate Principis personalis dependeat electio, et adhibitio personae tamen ex voto et desiderio testatoris praesumitur velle et statuere, ut Princeps elligat personam a se designatam quae idonea, atque capax esse arbitrabatur, quod cum sit impossibile ex servile legatarij conditione legatum non valet. quae verba satis prudenter concludit Illiger adversus Hobert. hoc legatum dominus servi acquirere non potest, et voluntate testatoris refragantibus atque text elegan in l. si pater 40 ff de heredit. instit. iuncta l. 3 § si ff. de minor. servo autem ipsi acquiri non potuit ex personae incapacitate superest quod ut legatum sit inutile si testator liberum esse legatarium existimavit. N. 40

Rursus eadem ratione venit interpretandus sensus ... in l. ... ff de religios. et sumpt. funer. ... docemur ... monumentis ... religiosis ... ea pact. ne inde inferant mortui, quos aliquis ex ... sepulchri inferre ... pactis quibus non sufficere ad eius modi venditione stipulatione ... efficacem esse. Inquo decisi certum in primis videt Paulus ... de vendit. ...

Sepulchri et Loci religiosi, et vero de solo Iure sepeliendi quos sepelire ius est, quoniam ius sepeliendi ad dictum sepulcrum et religiosum pertinet ut est l. Monumenta Q. de legat. l. semitutes l. 48 ff. de Servit. Deinde quoniam licet pactio in contractu insufficiens foret ad impediendum ius sepeliendi in monumento, ut pro § penult. ff. de pact. cum pactio adiuncta contractui venditionis cui inhaeret sufficiens tamen est ad alienationem iuris eiusdem quod ut fatetur est l. ult. C. de pactis inter emptores quo sensu loquentes ind. l. penult. ff. de pactis et Iustiniani auctoritate ind. l. ult. C. de pactis inter emptorem et Iustinianus similiter ectionem post Iasonem et alios seq. Bart. lib. 2 Paulli ad edictum ind. l. quod si locus || Potius in suis centuriis ad tit. de pactis ind. l. penult. ff. eod. tit. Valencia tom. 3 illustrium controversiarum tract. 2 c. 2 n° 18 Menilius in suo Iustitia de bonis ind. l. ult. Vendit. C. de pactis inter emptorem posse in stipulatione et venditione deduci concluendum est quod contractus venditionis corroboratus tum per solemnem stipulationem concludendum quod videt locum religiosum et sepulturae humani cadaveris destinatum posse deduci in contractum emptionis et venditionis qui firmiter stabilatque per solemnem stipulationem. In qua difficultate ommissa Fabri emmendatione irrationali ad Iuneto ommissa pretenta Cuiacii interpretatione lib. 2 Paulli ad Edictum et lib. 10 quaestionum Papiniani in l. 7 de servis exportandis fatendum imprimis est locum quidem ex illis cum verum non esse inexplicabile, et censuit Fabri et relatis quandoquidem, ut constat ex iunctione legis si venditor 10 ff. de religiosis. Paullus in l. quod si locus || tractat non de ipsa sepultura, et loco religioso vendito, sed potius de fundo vendito, in quo est sepulcrum aedificatum cuius fundi venditio illam peculiarem rationem sit quod nisi specialiter per pactum, et conventionem excipiatur, sepulcrum, et locus religiosus debeat transiri ad emptorem loco accessionis cum universitate fundi d. l. si venditor 10 ff. de religiosis l. sacrilegii 22 cum duabus seqq. ff. de contrahend. empt. l. si merces 53 § 1 ff. de actionibus empti et ibi in l. locus 60 ff. de verb. signific. qui propterea transit in emptorem non tanquam locus ipse venditus cuius commercium non est, sed solum transit cum universitate fundi loco accessionis tanquam res modica quae continetur in re maiori.

Quo quo supposito affirmando l. sps. torino l. si Venditor 10
ff. q. filocutt. inea differre q. in d. spetie tractat de illo Vendi
tore q. nominatim, atq. spetialiter sibi, et posteris suis reservauit unum
Sepulchrum quod erat inaedificatum in fundo Vendito, quae conventio valida
et iuri conformis e. l. hac lege 22. ff. de contrahend. empt. l. si mensae
§ 3 ff. de act. empti iuncta l. transactionibus 20 C. de pactis, et
l. Lucius Titius 45 ff. eod. Cæterum in d. l. quod si hoc tractat de illo
Venditore quod in praeiudicium sui; atq. in praeiudicium posterorum suorum et
omnium eorum qui sunt de familia non solum alienauit fundum verum etiam
cum fundo transtulit in emptorem sepulchrum quod iure accessionis
et iure rei modicae inhaerentis maiori parti ipsum vendidit; illa in
super pacto adiecto ne deinceps posteri et familiares inferrent
Mortuos, quos ex dicto Sepulchro ius erat inferre; quae conventio
sine dubio inutilis et frustranea est; quoniam quamuis hoc
ius sepeliendi de quo pacisci sit ius profanum arg. torino l.
Monum. 43 C. de leg. et tex. in l. Monumentorum 6. C. de
Religios. tamen hoc ius sepeliendi semel quaesitum familiae, et
posteris illius qui dedit Sepulchrum, non potuit ipsorum praeiu
dicio alienari a tertio possessore arg. tex. in l. 69 § a fratre
cum ibi notatis ff. de leg. 2. Illorum enim ratione familiaris sepulchri
et vi eo ius acquirat haeredibus atq. aliis de familia primi Condi
toris l. 5 § 8 ff. de Religios. l. Monum. 13 C. eod. Donel
lib. 7 Comment. c. 25, et tot. ibi Sualdo litt. l. Petr. Greg. lib. 42
Syntagm. Iuris c. 29. n. 19. Clefatis lib. 4 de fidei commissor.
c. 6. Quapropter cum dicta conventio fiat in praeiudicium
familiae cui ius Sepulchri quaesitum erat ex alio capite
d. conventio importet alieni facti promissionem: quandoquidem Ven
ditor exprimere potuit nullum illorum ex familia qui ius possidet
e illaturum deinceps Mortuos, quos alioqui ipsi erat inferre:
inde est praedicta conventio inutilis et frustranea sit; quod
alienum factum inutiliter promittitur l. inter stipulantem § 3
in princ. l. stipulatio ista 38 in princ. ff. de V. O. l. sicut 25 ff. de
in princ. l. stipulatio ista 38 § 1 et § 2 ff. de constit. pecun. § 21 inst.
fideiuss. lex 93 § 3 ibidem 4 ff. de constit. pecun. § 21 inst.
de inutil. stipulat. et quamuis Venditor sibi iure suo sepe
liendi et iure privato solum sane praeiudicare possit arg.
tex. in l. Servitutes 14 § 1 ff. de servit. hoc iure sepeliendi
ceterae familiae quaesito praeiudicare non potuit, nec deinde fa
ctum familiae et potestatem alienam spondere potuit Vtiliter

N. 12

Sed Aa intuitu ad Gen. non sumus; quoniam et fortius et subtilius vni seme modo in habilis, vnde ratione per quam ipsa omnis sit inutilis pactio, et conventio, debet etiam esse stipulatio; quapropter sicut pactio inutilis est ex eo quod est alienum praeiudicium, et alieni facti promissio importat, similiter debent stipulatio inutilis esse: quando quidem alieni facti stipulatio per aequale inutilis atque alieni facti nuda conventio d. l. stipulatio ista 38. d. l. inter stipulantem 83. in princ. ff. de V. O. contra Paulus in specie nostri textus affirmet stipulationem sufficere ad firmandam stabiliendamque eiusmodi conventionem. In eius difficultatis solutione vniversa consistit obscuritas huius decisionis interpretandae quae docere respondendum est ... dicentes per stipulationem fieri posse ut eiusmodi conventio valeat, non loco de simplici stipulatione quae per se efficaciter probat dictio per quae facit inutilis atque nuda conventio. Id imme credendum est Paulum non loqui de stipulatione penali, cum operavi liq. efficit vtilis alieni facti promissio l. stipulatio ista 38. § alteri § 2 et ibi communiter DD. ff. de V. O. Nimirum praedicta stipulatio penalis illa ... de potestate heres ut de vendendi familiam et pollicentis primo loco venditoris ius sepeliendi mortuos quos ius est inferre obligat in promissorem ad poenam, si in ad id ... emptor impediat multum familia sepulturis in ipsa sepulcro. Cum tale facit ut valeat stipulatio penalis subiecta alieni facti promissioni d. l. stipulatio ista 38. § 2. et § alteri ff. de V. O. quod post Bart. Joss. et Castrens. Cuiacius, Sisan. Donell. atque Duar. nimi(m) quoniam ratione penae dubitare promissor de suo ipso spondet in eum casum quo familia vtentis iure suo aliquem ex posteris et familiaribus sepeliat. Cuius vero intricatus locus ... ita dilucide obscure in odoratis Cuiac. l. 10. c. 27. Sacc. ad d. l. et lib. 10. q. 13. Papin. in l. 7. ff. de serv. export. Fab. in rationali ad l. qui locum ff. de religiosis.

N. 13

Praeterea ex eadem ma... venit interpretandum difficile Papin. responsum in l. pacta conventa 72. § vlt. ff. de contr. vend. empt. Qui loci sensus est quod si fundus vendatur cum Sacerdotii vel quid sacri, religiosi, publici ve sit in fundo eo nihil veneat, neque ad emptorem iure accessionis transeat. Nihilominus tamen hanc pactionem efficacem non esse quominus ad emptorem transeat id quod in fundo ad patrimonium fisci pertinet. Cuius decisio difficilis redditur quoniam ea quae in patrimonio fisci sunt publica omnino videntur

Vel

Vel saltem adeo publicis rebus similia, ut eorum dominium non sit penes privatam personam, sed rei publicae alienent. l. eius servum 39 § f. v. g cum duobus seqq. ff. de leg. 1. § 4 inst. de leg. quemadmodum publicae res extra dominium sunt l. inter stipulantem § sacram (l. nemo 13) § cum qq. 6. ff. de V. O. l. 1. Celsus 6. ff. in empt. 34 § omnium v. ff. de contrahend. empt. ita similiter res in patrimonium fisci redactae extra dominium haberi debent. 2a difficultas est quo iure si vulgaris inventio venditionibus adscripta efficere poterit, ut nec per modum accessionis transeant ad emptorem loca sacra religiosa, et publica, quae fundo vendito inhaerent l. sane leg 22 cum duobus seqq. ff. de contrahend. empt. l. si mercedes 33 § 1. ff. de act. empt. pariter denuntiatio efficere debet ne ad emptores transeant bona confiscata, atque in patrimonium fisci per procuratorem Caesaris vel comitis rerum privatarum redacta: ad quorum curam pertinet eiusmodi iura incorporare atque in formam patrimonii redigere l. si quando 3 C. de bonis vacantibus lib. 10 iuncta l. eius servum 39 § ult. ff. de leg. 1. Panciroli libro thesaur. variar. c. 4. Gutherius de offic. domus Augustae lib. 3 c.

2) Franc. de Amaya in solemn. comment. ad d. l. si quando 3 C. de bonis vacant. et ibi Cuiac. Duar. in l. eius servum 39 § ult. ff. de leg. 1. Greg. Lopez glossa in l. 13 tit. 9 part. 6 Molin. de Hispanorum primogen. lib. 2 c. 13 n. 6.)

[illegible]

Plane summus ex tractatibus patenter oratoris aperiebat campus, ut percultiora voluminibus historialia videre vagarentur; libabimus tamen parcissime eorum ad nostrum commentarium necessario desiderant. Et imprimis in nostra tractatione occurrit res fiscales in triplici differentia fuisse (videntur 1o. est earum rerum quae ad aerarium pertinent, quae rerum arcibus fiscalibus praedictis distinguit; quoniam seculo consultorum (postquam Augustus Caesar provincias atque earum administrationes vectigaliaque divisit inter senatum populumque ex una parte, et Caesares ipsos ex altera parte, qui quantum meliores portiones vectigalium sub administratione procuratorum Caesaris sibi reservavit) sic inquam seculo ad aerarium propria pertinebant, quae ad pecuniam publicam senatus populique Rom. expectabant, collectam ex vectigalibus tributis bonis vacantibus iacentibus, et caducis. Argumento text. in l. 1. in epigraphe ff. de bon. damnat; cuius inscriptio

Calisthratus lib. 1. de iure fisci et populi. L. 2. § 4. ff.
neq. in loco publico L. 3. § fin. in locis 10. [illegible] 45 § 6.
ff. de iure fisci. Ingg. uidelicet euidenti distinguunt res fis-
cales ab his publicis Senatus populique Romani quoniam harum
rerum usus et proprietas ipsius duntaxat populi erat et pecunia
inde redacta ad aerarium populi pertinebat. Obseruant
Brissonius lib. 3. Selectar. cap. ; Pancirol. in noticia Orientis
c. 76 Gutier. de offic. domus Aug. lib. 2. c. 32. Alexand. ab
Alex. lib. 2. dier. genialium c. 2. Ubi Tiraquel. in nob.
Bulenger. de Imper. Rom. c. 24. Rosin. lib. 7 antiquit. c. 31.
Hoc autem aerarium thesaurus ille erat, qui ad seruandum [illegible]
dicebat in sacra aede Saturni; cuius custodia quaestoribus [illegible]
[illegible] L. 2. § deinde 22 ff. de orig. iur. L. unic. § 1 ff.
de offic. quaestoris. Post Imper. autem Constantini Magni aerarii
cura translata fuit ad praefectos aerarii qui inter priuatos
de [illegible] cognoscebat vectigalium ad [illegible] aerario
qui ad illud expectare uidebat L. 3 ordo 13 in princ. § 1 L. 4.
§ [illegible] ff. de fideicommiss. libert. Leg. [illegible] 12 ff. de [illegible]
[illegible] L. 1. § ex illo ff. ad L. Cornel. de falsis L. [illegible]
actiones 19 ff. de transact. L. [illegible] 42 ff. de iure fisci.
Inde res ipsae fiscales et distinguuntur ab his aerarii [illegible]
Alteri si fiscales expectantes ad Principem iure Principatus et Imperii
quarum administratio [illegible] in urbe Roma ad praefectos aerarii et pertine-
bat, ne multitudo praefectorum administrationis corrumperet L. 4 ff. bona [illegible]
ff. de fideicommiss. libert. L. ordo 13 in princ. et § 1 ff. de iure fisci in pro-
uinciis autem a sacrarum rerum administratione [illegible] procuratoribus [illegible]
qui inter priuatos et fiscum ius dicebant L. neque ff. de offic.
Proconsulis L. 1 ff. de offic. procurat. Caesar. L. 1 et 2 C. Vbi causae fiscales
L. 1 C. si aduersus fiscum. Obseruant Cuiac. in recitat. ad tit. C. de quo
[illegible] praescrip. [illegible] lib. 1. Varior. c. 4. Aurelian. ad Tacit.
lib. 6 Annalium, [illegible] lib. 7 commentar. [illegible] c. 20 lit. [illegible]
Hae autem erant res fiscales; quae ab ipso Principe expectabant [illegible]
iure Principatus [illegible] aliunde [illegible] iure legati [illegible] hereditario alio
iure. Unde res priuatae Dominici se parant a fisco ut
L. 3 iuncta Epigraphe C. de quadrien. praescript. cuius inscri-
ptio est: Iustinianus Augustus Floro Comiti rerum priuatarum; Cura-
tori Dominicae Domus. Probat et in eadem L. 3. Vers. [illegible] ad
[illegible] nostras [illegible] L. 5. § fin. in locis 10 [illegible]

L. 6.

L. 6. § Ult. ff de iure fisci. Tandem probat in Rubricis C. de Locat. praediorum fiscalium et rei privatae; et C. de collat. fundorum fiscalium et rei privatae lib. 11. Dulcleary. Ubi sequitur Bris. lib. 3. selectar. c. 19. et 20. Porro fiuris particularis sacri patrimonij administratio propter distinguit a patrimonio fisca li erat sub disposit. procuratoris sacri patrimonij. l. rem Servius 39 § Ult. ff de leg. 1. Post Dilant. autem Caesarum adeo Omnium rerum privatarum pertinuit: itaque patrimonij fiscalis pertinentes ad principem ratione principatus et patrimonij sacri propter distin guit a fiscali duo fuerunt rerum fiscalium comites: comes rerum privatarum sub cuius disposit. erat sacrum patrimonium atque hos in l. 3. C. de bonis Vacantibus cum sua inscript. Alter vero erat comes sacrarum largitionum sub cuius disposit. servabat fiscale patri monium; atque ideo comites utriusque iuris appellant in l. unica C. de quaestoribus lib. 12, id est comites sacri patrimonij, et fiscalis patri monij.

Deinde sciendum est res fiscales usucapi nunquam potuisse N 15
ex fisci privilegio ne post diutinam possessionem fiscalium rerum dominium fis co auferat L. quamvis l. vos lex 24 ff de usucap. l. 2. C. omu nia de usucap. § res fisci g inst eod. tit. Caeterum quamvis prae dictae res fiscales usucapioni non subiiciantur, possunt tamen vendi atque in emptorem bonae fidei transire ea tri lege et condit. Ut quandocunque fiscus vendiderit rem suam esse alienatum habeatur verum quemcunque possessorem rei vindicatio argo hos in l. regalie na 28 ff de vend. empt. Notat Cuiac. lib. 12 q. Papiniani in l. pacta conventa 72 § Ult. ff de vend. empt. et in paratitl. ad tit. C. ne rei dominicae templorum Conan. lib. 3. comentar. c. 15. n. 6. Bris lib. 3. selectar. c. 13. exemplo eam rem quae non est tibi publica sed tamen sit in pecunia civitatis ut servus ci vitatis eiusque peculium et alia his similia, quae in nostro verna culo sermone appellant propios i rentas de los concejos. Quam rem illa est dicto ut possunt a quocunque possessore in emptorem bonae fidei transferri l. s. Cels. 6. Vers. quae non in pecunia po puli ff de vend. empt. l. inter publica ff de V. S. l. instantiae 6. § 1 ff de rer. divis. Sed tamen eam rem vindi cato adhuc manet apud civitates et curias, quam est in telligunt argo hos in d. l. regaliena 28 ff de vend. empt. Pinus
Paulus qui Suecus et primus sterius q de dict. quamvis

dit quod alter diversum id quod scripsit stat ind. L. cum ser-
vis 39. § Constat cum seqq. ff de leg. 1. quo loci JC. nequaquam
loquitur de rebus fiscalibus; quin imo de rebus in formam sacri pa-
trimonii redactis, atque incorporatis in sacrum patrimonium ad
delitias et oblectationem principis quales fuerunt orti Sallustiani fundique
Regales, de quibus JC. loquitur; et novella Theodosii institutio de patrimonia-
libus rei dominicae 3. Pancirol. lib. 2 thesauri Varior. c. 51. Itaque
sacro incorporata patrimonio cum neque distrahi soleant, neque sine iussu
principali alienari possint L. Universi 9 cum L. seq. C. de fund. pat-
rimonial. lib. 11. ideo extra commercium omnino ii existimant,
atque ideo si legentur eam aestimationem ii debet d. L. cum servus 39. § Ult.
de legat. 1. L. 13 tit. 9 part. 6, ibi Greg. Lopez gl. 2. et 3. Paol.
ad Nomochanone lib. 2. c. 1. Cuiac. d. lib. 10 c. 3 Papiniani Gru-
ter, de offic. dom. Aug. lib. 3. c. 27. quoque quodammodo impossibi-
le esse censetur id quod primaliue dependet ex sola Principis voluntate
praesertim si ab ipso Principe aut raro aut numquam fieri assuevit L. Sti-
chus 13 § cum seqq. 6 ff. Socrt. docemur post alios Paull. Castr.
ibi n. 5. Molina de hispanorum primogen. lib. 2 c. 3 n. 7.

N. 16. Nunc vero
ne illustrissimi Paulli nostri quaestio dissolvi videamur, ne vero tem-
plicatus ad possessionis temporis angustias reiciamur, operaepretium
hic est famosum illud Vearumne quod inquit docet Paullus, liberius
semel obligationem quoque extingui si servus ad libertatem pervenerit;
neque deinde eandem obligationem resuscitari etsi lege, aut casu, adver-
save fortuna servus iterum recidat in pristinam servitutem; Quod
videtur Celsus semel, oriens ... Paullus in L. quesque 98 § aequam
ff de solut. Ceterum sic Paullini nostri dubia difficilior reddit
ad aequitatem Celsi authoritatem in L. si Chorus 98 § ... ff de leg.
3. Quo loci contraria Celsi sententia refertur, et probatur. Quoniam si
testator servum legaverit, eumque manumiserit, subinde quod is in pri-
stinam servitutem recidat, concludit Celsus, legatum resuscitari a-
deo ut servus peti a legatario possit. In qua difficultate expediendum
tamen in primis est Accursii coniectura qui negat adversa legis peti non
posse, neque pietanquam quod auctoritas Florentinae lectionis affirmati-
va est Textus et affirmative Celsus exposuit, ut indicat adverbium
hic quoque ab illo assumptum; in quo significatur idem esse affirmative
dicendum in posteriori specie de servo legato quod dicerat de eo
legato; ut notavit Ant. Aug. lib. 1. emendat. c. 3. Nunc explo-
dendus alciatus in L. 3. de aequit. ff de V.O. num. 69 Bris-

onius

nij de soluto lib. 2. c. de exemp. a mertio, Ludovic. Carmos in loci chor. § Ite Guill. Forcel. lib. 2. solut. aff. Covar. lib. 1. Pauli in l. q. iey. 98 § aeq. ff. de solut. Anc. Pichar. in § eq. tunis insb. de inutil. stipulat. q omnes affirmant frustra ab interp. labedari in deliciat. protestor nisi quandoque stat testamenti, utiquae de illa sententia Celsi et quae Pauli nostri in presentiarum imaginat. exind l. q. iey 98 § aeq. ff. de solut. extare in d l. sichoru 79 § penult. ff. de leg. 3 quo de re indisidia aperto frustra interpretes digladiari. Ego a 1a fronte impossibilis n est istorum opinio vera licet longe probabilior; ex fontibus celerior intelligendi ista illa est, que post gloss. ind l. Sichoru ff. et post Theophilum de Castellion, atque ex post Jasone in solemni imentario adnot. lib. 3 n. 16. sequuntur Donell. lib. 8 Commentar. c. 12, et ibi adnotat. lit. K. Affirmantes in Societ. et alij querendis ic inter Ultima et Ultimas Voluntates; Quum in ipsis Ultimis Voluntatibus sub distinguere ic inter legatum deinde alicui qui Dominus viuente ad Successorem Manumissi; et inter legatum Servi proprij; quem testator ipse manumisit, que distinctio et subdistinctio satis prudenter illustrat Donel. in solemni Commentario adnot. lib. 3 n. 8. N 17

Atque in primis testator leget servum alienum, seque Celsus ind l. sichoru 79 § ult. ut dixi, sibi primus seus Dominus viuente ad successore manumittit, cursus quidem homo legatus servierat servus tempore mortis testatoris legatum valescet et peti in aequum possit, ut inquit Celsus in d l. Sichoru § ult. et ratio est manifesta et Vera quam docuit ipse Ulger. loco sibi prox. citato, quoniam libertas superveniens Domino ad successore testatore nullus invenit oblig. quae perimat. Nihil, dicit, Vin. cultus qui dissolvat. Nimirum testator legat se se non obligat a pre. Itaque ad postremum Vt spiritum de ambulatoria et testantis Voluntas l. 3 § ult. iunct. l. seq. ff. de adimend. legat. Leo ad stat. 32 § 3 ff. de donat. inter. Quum testator legat sui nec se ipsum non obligat nisi post Mortem suam, quando scilicet heres obeunte quasi stabit et legatarijs et creditoribus, l. Ult. ff. de adi. tutoribus institutione § item 6. instit. de oblig. ex quasi cont. Libertas enim legato superveniens vivi dum testator viuit nullam quae perimat obligat. invenit; neque in testatore neque in herede. Cuius si mortis testatoris temp. a quo

hereditas

hereditariae obligatio incohoat) Commode legatum iuris reperiat sonnus
petit legatarius petere. Et inquit Celsus quoniam tunc censetur
inchoata obligatio cum dies vel in medio posita ... planè li-
bertas intermedia impedimentum non est, neque postea impedimentum
est debitum illud itaque circumfert obligationis dissolvi, sive ad
illum statum perveniat a quo incipere non potuisset. Sopirimo
quod in fine principii ff de V. O. Hoc itaque impedimentum non
est ... in ultimis voluntatibus media tempora non
nocere non solent, dum modo tempore testamenti et mortis res le-
gata sit in commercio L. 6. § Solemus L. si alienum 49. § in
extraneis ff de hered. instit. § in extraneis inst. de hered.
qual. et differ. Nunquam neque in hac specie decipoci
libertatis supervenientis mutasse voluntatem testatoris certe
ponitur legandi quae maxime sufficeret ad interitum
legati etiam si vinculum obligationis non adesset. Lex servus
15. lex legatum 18 ff de adim. legat. atque etiam Post in te-
xtu 65 § Ut ff de legat. j, et Lex Lana 88 in quo § 1
ff de leg. iij quoniam cum eiusmodi libertas intermedia nex...
periculo abest a testatore legante vel postea a servo domino
alieno (ut cum Celso sugenimus) nullum est meditium muta-
te voluntatis itaque innuerunt Castellione et Sosin. ibi dicit
n. 16 in fine quoniam omnia dicta distincte sequuti ambiant etiam
in hac specie mutatam censeri voluntatem testatoris et
sequentur legatum interire nisi nova testatoris voluntas
adsistat ... in lege servus 15 ff de adimendo leg. ...
ver illa iuncta Lex seq. loquat de proprio servo testatoris ab
eo manumisso. Hoc cum sit vita. Si liberari in legato sive in ult.
voluntate ... omnino stringit ... ... duas ...
oportet libertate superveniente post obligationem ... servi ...
gere obligationis etiam ... ... servus fit alienus. Nec enim in for-
tu quoniam libertas superveniens post obligationem ... invenit ...
vinculum quod perimat ... ... obligationis etiam ...
... Nam et ... in ... tempore ...
iuris vinculum, a quo ... ... l. ... 26
§ Ut ff de stipulat. ... 8 l. continuus 137 §
cum ... ff de V. O. l. 5. C. de act. et oblig. cum ...
est ut ... semel iuris vinculo in favore debitoris
resuscitari denuo ... vinculum non possit in praeiudicium ...

N. 18

liceati debitoris, quambis rei promissa temp. Conditionis existentiis ad pretium dominij statim caducat, sed si oppositum exarat in debitore faber ut si liberet semel non posset deinde obligari, aliq. nova dolij ... difficultas ... § Attig. ff. de solut. d. qui liberatus est l. patris 2 ff. de adopt. ... in c. quisquis de praeciat. dist. 4. arg. et ... l. singulari 38 § in stipulatione ... in l. 99 99 § de V.O. l. Arrianus 47 ff. de oblig. et act.

Una ad Sue ad plenissimam Suiuris solutionis indaginem nobis restat praevenire ... Celsus in d. l. si cho ... § Ult. ff. de oblig. ... loquitur ipse ... ... legatum a domino manumittat ... ad sui testator, cuius rei ... prosecuta ... Quoniam ad verba quoque ... manumissiones in primo §. Ultimo ... manifeste declarat ... in princ. §. eandem ... thema ... in §. Ult. ... tractaverat in § area ... Porro in § area deserviat ... area aliena legata ... dno in ... ditificata ... post Raphael Cuman ... in rubrica ad nuc. § Facio n° 16. ... quod ... ipse ... patet quoniam verba ... Celsi ... legatario ... ... necessaria ... quam area fuisset propria testatoris in ... testator ... debebit area, et superficies, nec expectandum est ut tempore mortis testatoris ... destructa ... l. si ... 39 ff. de leg. 2. ... 44. § ... ... 24 § ... ff. ... Donel. lib. 8. ... c. 17. ... Duarenus in l. ... toto ... ff. de legat. ... Facius ... quaestione ... Sed in intermedio ... mortis testatoris ... legato ... a dno manumittat ... testatore ... in Saccramentaria ... solutionis momentum. Quoniam si servus legatus in specie ... testatoris ... manumissis faciendi ... intermedio ... testatore ... voluntatem mutatam et ... legati ... l. ... 15 ... legat. 18 ff. de adimend. legat. l. si ita 65 § Ult. ff. de leg. 1. ... Vulgatis ... quemadmodum superveniens libertas ... omnia vincula ... stipulatione ... ... per interitum obligationis pariat plenissimam libertatem, nisi no

ua adit Voluntas desenti l. qui 98 § arca ff de solut. l. q. liberatis ff. de adopt. ita similiter superveniens libertas quae mutat voluntatem testatoris legatum ipsum extinguit, nisi nova voluntate resuscitet d. l. eum qui ff de adim. legat. plane haec praedictorum iurium conciliatio Saucho de Acevedo et Acevedo accepta ferenda est, quos non laudatos sequitur Donellus in solemni recitat. ad tit. in nro § Sacra n. 8.

(N. 4) Interpretat l. si servum 27 § 1 ff. de adim. legat.

Ex qua etiam ratione ita facilis est solutio ad quandam obiect. deductam ex Paullo in l. si servum 27 § 1 ff de adim. legat. exquisitissime communiter credit. gravius impugnari rationes differentiae inter obiectum ultimarum voluntatum et contractus; Ex quo in eo tractatu de servo legato, atque inter vivos ab ipso testatore manumisso, decisio Paullus docet servum legatum nequaquam convalescere etsi si tempore mortis testatoris reperiat in prima servitutis, atque contractus dicit. quod si servi legatum non recat. Sequitur ex eo maxime quod eadem iuris ratio militat tam in ultimis voluntatibus, id est in legatis, quam in contractibus, id est in stipulationibus quas affirmamus eas non revivescere si semel in favorem debitoris extinguuntur d. l. qui 98 § arcam ff de solut. d. l. liberatis ff de adoptio. Vulgatis. Caeterum si servus tamen decisio alia non habent maiore difficultate facile elaberemur affirmantes idcirco in hoc specie legatum non convalescere etsi servus legatus post interim a testatore manumissus reperiat denuo servus tempore mortis testatoris: quoniam manumissio ab ipso testatore voluntarie perfecta inducit evidentem mutationem voluntatis circa propositum legandi l. eos qui et l. legatum 18 ff de adim. legat. quod per tot. in l. si in ipsis 12 § ult. ff de legat. 1. et l. qui traditum 67 ff. de ... ... monstrat voluntas non testatoris circa propositum legandi tota est dubio sub legati: sicut voluntas contra sentiu tota est subsi obligationis l. si in cibos 58 ff. de oblig. et act. l. legatum 16 ff de leg. 1. quemadmodum due penitus omnino obligationes liberantes intermedia afficiat vinculum obligationis similiter penitus ipsum legatum si libertas superveniens afficiat voluntatem testatoris —— Sed non vero alia permanet alia est ingeniosior, et fortior difficultas in hoc textu quod universam interpretationem tamen videtur quidem ut ubi Paullus servi legati inter vivos manumissi atque iterum ad servitutem redacti legatum non valere illa duntaxat vitii ratione quod nobis hoc videt

Nota docet Paulus in l. quero 2 ante § Pecus sicut illa alius Somo est ff. de solut. in qua supreme ratione redenda [illegible] facit mentione mutatae voluntatis cujus signa [illegible] [illegible] fuit via intermendi Legatum pariter aut nichil [illegible] deesset, [illegible] Somo legatus [illegible] sine [illegible] tenerentur [illegible] [illegible] mutationis mentem [illegible] defecit quamquam [illegible] per interitum Legatum sed potius ex illa, quia liber Somo ad servitutem redactus diversus Somo esse censetur

N. 19

Majores [illegible] Secunda [illegible] difficultas erat quaedam [illegible] difficultas cujus [illegible] Curatio [illegible] 12 [illegible] n. 15 et [illegible] 2 et 21 qq. Pauli in [illegible] ad Sunt [illegible] Manueli Acosta inc. [illegible] [illegible] § [illegible] retinuit num. 4. Cornelio [illegible] quotidianarum c. 22 [illegible] plane si attentius [illegible] Paulo [illegible] invenieremus eg reciprocari eandem q. ex cum illa quae nos redidimus de mutatae voluntatis [illegible] propositum legandi. Cum [illegible] Pauli [illegible] ita ponenda e. Testator Sthicum servum legavit Titio [illegible] [illegible] centum: quorum testator eundem Sthicum inter vivos manumisit vindicta et censu tanse post manumissionem Servum [illegible] et Servum Titio relictum ademit (sic n. interpretandas [illegible] [illegible] 3 [illegible] Servo legato centum [illegible] manumisso [illegible] adimat [illegible]. [illegible] illa [illegible] in ablativo absoluto [illegible] [illegible] [illegible] post [illegible] notavit Cuiac. [illegible] explicabimus). [illegible] Servus manumissus legatus sit, [illegible] tempore mortis testatoris. In hac specie duae [illegible] [illegible]: 1a de centum ipsi Servo legatis [illegible] videlicet ademptio censeantur. [illegible] respondet [illegible]. ademptio si censeri [illegible] manumissione centum legata [illegible] [illegible] ademptio legati [illegible] fuit in [illegible] facta [illegible] facta [illegible] centum Sthico relicta [illegible] [illegible] legatum Titio relictum. [illegible] dicentum Sthico [illegible] adimant [illegible] non adimant [illegible] capiet manumissus aut [illegible] [illegible] 97 § 8 Servo [illegible] de leg. 1. [illegible] quando dies leg. ced. [illegible] [illegible] 86 ff. de [illegible] [illegible] 38 § [illegible] 4 ff de [illegible]

sed. inst. § Siue 2. Hoc. q. Ji alienatq. inst. de Ined. inst.
2.° principaliter querit de ipso Sthico q. Sitio legat. est. ut
deberet Stho. Sot. legatus. solembus Sitio censeat. per adem
tionem factq. post manumissio Serui legati. Inquo res
pendet Pauls in Stile et vans fore ademptio. ma adiecta
ratione quoniq. si tempore mortis Sthici manumiss. re
periat itiq. Seruus alieni Domo ie consis. Cuq. posthe
bus rationi sic interpretat. Cuiac. lib. 9. qq. Pauli in l. si
seruo 26 ff. Soc tt. et lib. 21. eaunde qq. in nra l. Seruus 2 §.
1. Adducit demonst. Serui Sitio relicti in vaq. partq. ie tq.
depigrentiqus desitmo. deque centiquite in stilez adentio est quo
pe satis adente l. Sitio legate serui per ipsius serui manumissio
inter Viuos facta: qua euidente indicit mutat. Voluntatis ex
propositu leganti l. cu Seruus 15. l. si legatq. 16. ff. de adim.
leg. Pono idq. semel adente, et aiiuq. l. amplq. adimi inutil
iter n. poterit l. 2. cu Vulgatis ff. de inutil. rupt. qua pp. eius
modi adentio necessaria sit necessarq. l. ut contq. seruo
ipsi legata caperet ille ta manumissq. : que vtiq. n. caperet si ab
tio fuisset in aliquo cam Vtilis; quoniq. per inde foret ac
si seruo proprio fuisset sine libertate legatq. fr. post 3 l. Mare
§ si quinctq. 9 ff. de leg. 1. l. ex fidei miss. 26 l. et Sthici
2 inst. § an seruo 33 inst. de legat. pterea adentio ser
ui Sitio relicti est l. in Stilis desitmo: quoniq. est desitmo
nullq. potest Vtile cassq. Sabere. Cuius rei illa est aq. uo Cuiac.
Jao; quoniq. si in aliquo cassu adentio Vtiles ie potuisset
Maxi. ff. spe seruitutis in qua Seruus manumissq. potest
recidere: ne forte si in seruitutq. recidat (legato per formi
tute reconvaliscente) inueniat Vtilitt. legatq. ut in ipse
tre Sos inl. si seruo 26 ff. de adim. legat. Vbi pp. spe
redentionis futura Vtilis est adentio libertatis, ne forsitq.
seruo illo redento Valeat libertas et legatq. Argo a ipsos
in nra l. Seruq. 2 in prio. Vbi pp. spem redentionis fut.
ra Valet adentio quantitatis, que ipsi Seruo legata est,
ne forsitq. illo redento Vnusq. debeat legatario cui ser
uus legatq. est. At Vero pp. eiusmodi spq. adentio Serui Si
tio relicti Valere nequaquq. potest, quoniq. eiusmodi spes
eingta incaudis, et Somminosa est, quippe fundat in spe

Servitutis adventu fortune Dominis liberi sint Ulpianus § sacra
Oves et casus l. si in interim 34 § liberum ff. de sentent. [illegible]
di spe non potest valere ademptio, cum rei [illegible] accidit quod defacto Sic[illegible]
ex adversa fortuna decedat in servitutem alius, Sicuti censetur quidem quod libero
ex statu civis Romani vertitur in statum servitutis [illegible] maxima capitis
Minutio l. 3 ff. de cap. minut. l. [illegible] Barba Versalis [illegible] ff. de [illegible]
Caeterum haec interpretatio quantumlibet a sapientissimis [illegible] me
certi approbet mihi tamen suspecta visa est. Quoniam [illegible] si supponamus
spe futurae servitutis adversae fortunae probabilem et humanam esse adduc
falsum foret in specie de qua tractamus ademptionem servi legati [illegible]
relicti valere. Cuius illa est ratio quoniam si homo legatus atque inter
vivos manumissus iterum reciderit servus tempore mortis testatoris
legatum tamen non revalescit nisi ex nova voluntate et dispositione
testatoris [illegible] in l. si [illegible] 15 ff. de adim. leg. quae voluntas
facit novum legatum et novam dispositionem ad quam rescindi [illegible]
protendit [illegible] ademptio quod talis est ademptio prioris tantum legati non
vero posterioris in legatis autem novissima suprema voluntas
expectat l. si mihi 12 § ult. ff. de leg. 1. l. quod pater 87 ff. de
leg. et ademptis l. divi 6 § 2 ff. de iure codicill. [illegible]
aliquando dicatur ut prior ademptio sive derogatio [illegible]
mat. legatum posterius. Ut in specie textus in l. [illegible] 22 ff.
de leg. 3 l. si ita 14 ff. de leg. 1 [illegible] ademptio quae ordine
scripturae prior antecedit non aliter posterius legatum adimere
potest nisi specialiter et denominatum in priori ademptione
posterius legatum comprehendat: ita ut ademptio quae ordine scri
pturae prior est ordine intellectus posterior censeatur
ut in legatis [illegible] docuerunt Donell. lib. 8 comment. c. [illegible]
Cuiac. lib. 14 observat. c. [illegible] Anton. Fab. de error. pragm.
decade 37 errore [illegible] 8 et decade 38 errore 1 et 2 Amon
de [illegible] Interpret. ultimarum voluntatum lib. 4 in [illegible]
[illegible] 3 dubit. 2 Ottom. lib. 1 Amicabilium c. 4 [illegible]
[illegible] satis superque animadvertit ademptionem de qua [illegible]
loquitur in [illegible] l. Servus 27 § 1 nequaquam posse sese [illegible]
attingere ad posterius legatum et posteriorem voluntatem [illegible]
neque simplex et prioris non posterioris legati ademptio [illegible]
[illegible] non [illegible] inutile [illegible] ademptio [illegible]
[illegible] improbe et [illegible] fundet. [illegible]
plex prioris legati derogatio sese non extendit ad posteriorem
recentem voluntatem l. Amicissimi 12 § ult. ff. de leg. 1 l. quod
pater 87 ff. de leg. et ademptis l. divi 6 § 2 ff. de iure

N. 2a

codicillor. = Vnde concludendum [illegible] in presen-
tem [illegible] redactus sit adjectionis ratione. Quoniam
[illegible] ex superioribus constat manumissio servi legati plane
interemit, extinxitque legatum, quippe induxit quibus tem-
mutationem voluntatis circa propositum legandi, ergo infert
[illegible] adimit [illegible] quoniam [illegible] servo sic legato, et ma-
numisso reparatioque servus tempore mortis testatoris
[illegible] sic servo certeat, prorsus homo qui sine nova voluntate
legari non videtur, inde est quia ademptio est irritabilis [illegible]
[illegible] quamdiu [illegible] testator postquam servo ad servitu-
tem redactus est in codicillis eum legetur, [illegible] legatario
ad [illegible] ademptio in [illegible] est quia [illegible] extendit [illegible]
novam [illegible] et novum legatum = Neque [illegible]
[illegible] in l. si servo 16 ff. de adim. leg. ubi
redemptio ipsa servi alienati, cui libertas testamentaria
relicta fuit, importat ipso iure revocationem legati,
adeo ut ademptio [illegible] ad adimendam libertatem
servo et quantitate ipsi servo relicta. Quoniam [illegible]
[illegible] est casus specialis, ibi [illegible] ff. favore
libertatis, ex [illegible] in l. Verum 58 ff. de manumis. testam.
l. servius 35 ff. eod. Quamvis enim alienatio servi legati [illegible]
portet interitum legati ita ut post redemptionem indigeat nova
atque recenti voluntate ut legatario debeatur l. cum servus 18 ff.
de adim. legat. tamen quando ipsi servo legata libertas testa-
mentaria, si postea alienet subinde et redimat, liber-
tas ipso iure convalescit sine recenti voluntate ff. favore
libertatis, d. l. Verum 58 ff. de manumis. testam. Quinque post
N.º 21. [illegible] in hoc [illegible] causa [illegible] oportet ut
regrediamur ad institutum quod de alienatione rerum sacrarum, reli-
giosarum atque hominis liberi inquiramus. Magna sane [illegible]
[illegible] copia in quibus agi videtur de emptione et alienatione rerum [illegible]
[illegible] in l. et liberi 4 cum duabus seqq. [illegible] in l. liberi
70 ff. de [illegible] vend. empt. [illegible] in l. minor 38. § pater 4 ff. de
evict. [illegible] in l. si [illegible] 25. C. eod. tit. [illegible] in l. licinius 4 ff.
quae ad libert. proclam. non licet. In quibus [illegible] affirmat
hominis liberi et rei sacrae et religiosae emptionem [illegible]

si modo emptor eam rem esse [illegible] ignoret quam urgendum est
ut in l. qui officij 62. §1. ff. de cont. empt. et §. ult. inst.
de empt. et vendit. Et plane si praedictarum rerum venditio
est, atque eam nomine actio ex empto datur: oporteret eas esse in
commercio; quoniam quemadmodum nulla est venditio rerum
quae vendi non [illegible] ita nulla est actio ex empto absque pretio et
estimatione eam rem l. 2. §. ult. l. neque emptionis ff. de cont.
empt. Quae si vere dicuntur non videntur omnino convenire vi-
detur. Inquam affirmamus praedictarum rerum neque commercium esse
neque estimationem deberi l. sacra § ult. ff. de rerum divis. l.
Justinianus 13) § cum quis 6. l. liberi hominis 103 ff. de V. O. l. si
in emptione 34. § omnium ff. de cont. empt. l. eum servum
39 §. penult. et ult. ff. de leg. 1. Enim vero praedictorum iuris
dilectio vulgaris quidem est, in qua non praetereundum quaestio
[illegible] eorundem cognitio, tunc quam utile et necessarium
doctrinam, etiamque l. solutio [illegible] est [illegible] ad [illegible] in
d. l. et liberi 1. ff. de [illegible] vend. empt. quae sequitur Faber de erroribus
pragmat. decadi 85 errore 1. Rebardus lib. 1 variar. c. 19. Ro-
bertus lib. 1. receptarum lectionum c. 16. qui omnes secuti videntur
Accursium in gl. ad [illegible] in d. l. et liberi 1 # existimant non esse pasa a la buelta #
dictum de dominio liberi rei sacrae et religiosae emptoris omnino [illegible]
quoniam in emptione et vendit. non agitur de dominio transferendo sed de so-
la possessione et tradit. l. 25. §1. ff. de cont. empt. l. ult. ff. de [illegible]
[illegible] data donel lib. 13. comment. c. 1. [illegible] lit. S. Cuiac. lib. 23
[illegible] c. 29. [illegible] ad [illegible] ff. de [illegible] caus. dat. c. 2 quod non videntur
[illegible] eius non et tradit. rei sacrae et religiosae et liberi hominis
quorum [illegible] est ne eorum dominium sit in commercio quam bis possideri
possint l. visto errore 44 in [illegible] ff. de [illegible] l. adquirit 10 ff. de
adquir. rer. dom. l. monumentorum 6 C. de religiosis cum vulgaribus.
Unde quaenit [illegible]

\# Tertiò remanent in [illegible] dd. [illegible] liberi, rei sacrae, et religiosae emptionem
venditionem valere, [illegible] emptionis et venditionis [illegible] agit. de dominio trans-
ferendo, et de sola possessione et nuda traditione l. 25. § 1. ff. de hered. vend. ent.
l. ult. ff. de verb. [illegible] dato. Donel. lib. 13. comment. c. 1. Ubi
Osuald. litt. S. Cuiac. lib. 22 observat. c. 29. Quorum ad [illegible]
contradict. inde. c. 2. quod [illegible] videtur pugnare cum ratione, et dicit. rei
sacrae, et religiosae atque hominis liberi [illegible] rei [illegible]
[illegible] ne eorum dominium sit in commercio l. [illegible] existere § 1. in fin.
ff. de [illegible] l. adquirit 20. ff. de adq. rer. dom. l. uno
commentar. 6. C. de Religios. in fin. [illegible] venditio
[illegible] dicta [illegible] venditio [illegible] venditio
[illegible] stipulationis ita ut licet [illegible] rei [illegible]
[illegible] valeat [illegible] assignata ratione; stipulatio in re valeat quo
[illegible] in stipulationibus agit. de dominio transferendo
[illegible] ita l. 5. § 1. ff. de hered. vend. empt. l. ubi autem 75. § ult.
ff. de V. O. [illegible] respondendi ratio [illegible] dif[illegible]
prudentioribus [illegible] Verum huius difficultatis
solutionem tradi a Modestino in l. qui officijs 62. § 1. ff.
de hered. vend. empt. et a Tribon. in § ult. inst. de empt.
et vendit. [illegible] negat [illegible] affirmat rei sacrae [illegible]

ligiosse aut Soi liberi vendit valere: n. potest ea re
in venditio ssistere; que neg. ipse sesse debent, neg. eam
prestat ... l. si in emp. 34 § omnium. l. sane ...
... ff. de ... vend. empt. l. sancimus 21 C. de sacros. eccles.
l. 1. C. de ... ff. di... l. ... Modestino
affirmandus e ... dari ... ad ...
ad ... ad ... ipse ... intuit
emptor ... n ee. ... actio ...
... potius ... ... exl ...
81. ff. de Religios. ... in ...

55. 1.

potius penae venditoris qui emptore ignorante decepit.
Quoniam oia s. enarrata ... interpretat. Faber ...
... in ration. ad tx. ... liberi 4. ff. de ... vend. ent.
... ad tt. de ... vend. ent. c 2. ... ad Fab. lib.
1. tract. 21 q. 7. D. ... de Amai lib. 1. observat. c. ...
iungendus e Jacobus Gruter. lib. 3 de ... manu c. 5.
... interpretandi ... que facit ut emtori de
... del actio ... ad id q. sua intuit si deceptus n.
ee neguaquam euincere potest ... dicendi rao a ...
... stipulationis quoniam quantumvis stipulator
... decipiat si ... liberum ... sacrum religiosum ... igno
rantu stipulet ad ... stipulatu ad ... intuit n.
dabit stipulatori decepto ... l. 4. § ... ff. de oblig. ... act.
Rao differentie illa est, que ... ex ... Paul.
catherij. ... alijs ... Cuiac. in ... ad eundem
... nimirum ... emptionis e venditionis ...
est q. semper ... emptori l. cum in vendit.
... l. ... 38 ff. de ... vend. ent. l. si ... 46 ff. locati
l. imaginaria 16 ff. de reg. iur. ... sequente ...
semper emptoris intuit l. 1. ff. de act. empti quo ...
que est emptori decepto dari act. ... directa ... utile ex
... ad ... id q. sua intuit se non deceptus

neq. [illegible] d. haud legerit in [illegible] quo nihil ex sua natura contractus [illegible] est; neq. pecuniari [illegible] interest stipulatoris se deceptum non esse, [illegible] interesse regressu n. habet per actionem ex stipulatu argo [illegible] l. [illegible] 18 § ult. ff. de donat. l. 2. C. de [illegible] Pauli lib. 5 sentent. tit. 5 § [illegible], at si stipulatio accedat contractui oneroso [illegible] tunc [illegible] [illegible] l. 1 § siquis si [illegible] ff. ut legatum nomine caveat l. [illegible] ff. de [illegible] [illegible] posid. recte poterit stipulator agere act. ex stipulatu ad id quod sua interest quo [illegible] [illegible] in [illegible] 25. C. de [illegible] [illegible] in l. [illegible] 39 § pater ff. eod. tit.

N. 22 Quamvis aute pred. interesse [illegible] ex iuris ratione verum sit impugnat. in [illegible] ex tx. in l. Lossa § 8 l. ff. de religios. quo loci [illegible] emptor deceptus in venditione loci religiosi n. debet act. ex empto ad id quod sua interest se deceptum n. esse imo ei decernit actio in factum quae ut pote subsidiaria [illegible] n. potest cum act. civili ex empto l. 1. et 2. l. 9 et 11 ff. de [illegible]. [illegible] l. in [illegible] § 4 vers. ideoque ff. de rei vindic: [illegible] actionis subsidiariae ut n. [illegible] [illegible] est civilis actio subest d. l. 1 et 2 et 11 ff. de [illegible]. [illegible] l. [illegible] § 1. ff. de dolo l. [illegible] § ult. ff. de pactis. [illegible] [illegible] ista ratio ex ipsa iuris stricta ratione: quoniam [illegible] in distractione rei sacrae religiosae; atque dominus [illegible] vere emptio aut venditio n. [illegible] l. [illegible] 62 § 1 ff. de vend. empt. § ult. inst. de empt. [illegible] vendit [illegible] plane et impossibile fore [illegible] venditionis invalido act. ex empto [illegible]. [illegible] [illegible] omissa Curiae [illegible] in [illegible] in l. et liberi [illegible] ff. de vend. empt. omissa [illegible] Raphaelis Fulgosii [illegible]

in d. l. 9 officij 62 omnino veniq Iacobo Pintaro T. 1. de rite manuij c 5. Respondendo est verissime actio in factu quam decrevit Vlpian. in favorem emptoris ind. l. 8 §1. ff de Religios. et actionem eandem cum actione ex empto, sed non de directa sed tantum utili. et non dissimulavit ff. docens hanc in factu actionem quae oritur ex empto actionem, quod perinde ac si diceret hanc in factum actionem utile actionem ex empto ... quaestionis quam habet quod et vere et recte affirmat: quoniam cum ex uno capite ex defectu rei vendite venditio non consistat l. in lmt. 34 § omnium ff de cont. empt. l. 2 §9 ff de oblig. et act. atque ex alio capite salte ex sentia et mente ... emptio et venditio celebret: cum ... quae dicta sunt ... entro quasi ... ff de cont. empt. quo ... ex equitate pretoria ... dat emptori actio ex empto non quidem directa sed tantum utilis quae eadem omnino censenda est cum in actione in factum quam Vlpian. decrevit ind. l. ossa 8 §1 ff de Religios. quo sensu ... hic ... debet cum d. l. 9 officij 62 §1 ff de cont. empt. et ... utiles ... ex aliquo negotio civili in factum actione appelari nobis ... est. Quemadmodum actio ex l. Aquil. quae actio tuque utilis appelat en § ut Inst. de l. Aquil. appelat est in factum actio in l. itaque sig § siqs homine ff ad l. Aqul docuit ... in l. ossa 8 §1 ff de Religios. Jell. Lac. centur. 5. 97. La Rea decis. Granat. lib. 1. decis. 9. n° 72 notte Suar. lib. 3 ad l. Aquil. c 7 N3

Repararimus ... ex ... nobis ... commentario elegante atque satis prudente Vlpiani sententia ad leges in l. ossa 8 §1 ff de Religios. ... magna ... nationis gloria magna ... praeceptore antecessore ... Dom. D. Fr. Ramos del Manzano ... in Supremo Italie Senatu observandum ... 20. hunc satis diligenter observabisse Vlp. in ... circum scripte ... actionem in factum de qua ... Vlp. habebat

vi. 8o. si in loc. l. et § seq. ... l. ossa § at ... in l. si q. ... § ... ff. de religios. la autz actio vt ex alegatis iurib. ... actio e pretoria que, aduersus illos decernit q in locum alienum Mortuum intulerunt. Cuius actionis potestate coguntur aut Mortuum illatum tollere aut Loci pretium prestare vti ... ind. l. si q. ff. de religios. qua ... spectes ita ... Vendidit aliquis locum religiosum emptori ignoranti Vendidit post venditum intulit Mortuum in sepulchrum distractum. Quęrit vtrum actio in factum decerni debeat aduersus predictum Venditorem ad hoc vt Mortuum tollat, aut pretium refundat emptori. In quęrendo affirmandum ... fronte videbat ... decerni ... rationes satis speciosa ... rei religiosę Venditio nulla ... loci ... videbat ... sepulchri penes Venditorem remansisse et ... iure mortui ... illat. ... Cuius ... nulla act. in factum ... debere ad ... sepultum remanendum. qua rat. non obstante Respondet ... Venditorem per act. in factum teneri ad idipsum ... per act. ex empto teneri ... et quemadmodum per act. ex empto obligaret ad hoc vt mortuum tolleret ... ff. de relig. ... pretium atq. interesse refunderet ... offic ... § 1. ff. de ... vend. ... ex ... ff. ... de act. empti; ita ... per act. in factum ad idipsum Venditor ... tat. Nec ... est q Venditor q post loci traditionem Mortuum inferret in locum distractum venit ... factum suum ... ad ... Si Venditori ipse ... locum Vendidit; qui sibi postea eiusdem loci Dominio ... Vendicasset; potuisset ... except. ... repelli ... Cogeretur ad refectionem pretij ... vir dicantes ... ff. de evict. ... alia rat. nisi q Venditor factum suum venit ... ... emptori habere non licet ... proposito Venditor Mortuum suum inferat in locum distractum venit ... factum suum ... per eum emptori habere non licet: et ... ad refectionem pretij, et ad removendum Mortuum obligat ... ff. de relig. ... ex iuris rat. et autorit. ...

q̄ e p̄ruidentissima et eḡ ispicua. Praeterea ex mea p.e deducit interessad adt̄ in l. Tabernas 32. ff de act. empti et l. si domo 71. §. penult. et l. ff de leg. 1. Ing. Iuid. et si id q. d. in loco publico f publicis usibus destinato vendi videat tn ex iuris Iuidibus docemur n̄ tq eaz rez dominiu venditz quez ius quoddaz separatz a dominio quod ius sepeliendi a iure dominij distin[c]tu praeterqua q̄ tradi transferri et legari recte potest l. ius monumentoz 14 C. de leg. tale etz ē cui, vsui plerunq perexp[re]ssas lactiones venditorib. reseruet l. si venditor locu l. seq. ff. de relig. l. si mercede 33. § 1. ff. de act. empti l. Primus 5 ff. de sepulc. violat. Ut consequens sequit. quod ius tale est q et longi temporis praescript. adquiri possit, l. monumentoz 6. in fine C. de relig. quamvis n. loca religiosa ptq. etz sepulchra, vestibula usucapi vetant l. usucapione 9 ff. de usucap. §. s. aliq. inst. eod. tt. Gellij lib. de leg. relatura Renardo ad l. 12. tabul. c. 15. Bald. ad easdem l. c. 37. Rosin. lib. 8. antiquitatu c. 6. Otoman lib. 1. antiquit. c. ut ius tn sepeliendi a iure dominij separatum ḡfam atq. Sumani iuris manet et longa praescript. adquiri potest l. monumentoz 6. C. de relig. veru tn huic decisioni obicit Ulp. in l. 4. ff. de mort. infer. quo loci scribit Ulp. longa posess. n̄ tribui ius sepulchri ei cui iure n̄ cōpetit. In cuius txs explicat. antecessores nri impendio laborarunt recurrit aliaz conciliationib. permissis praeferendu ē Faber in rationali ad txu in l. longa ff de mort. infer. Relig. vri Socinus art. distinguere oportet inter usucap. et long. tempor. praescript. nimiru usucapio iustu tribuit dominiu ex iure quiritu l. 3. ff de usucap. Ulp. in fragm. tt. 19 de adquisit. rer. longi autz temp. praescriptio iustu domini n̄ tribuit s. veteru duntaxat exceptione[m] adversus priores vindicantes quamvis Iustin. praescr. except. etz dederit Ioha[nn]is rei vindicationis in l. sicut empt. § 8. C. de praescript. 30. l. 40 annu. Inde ob. Iuidi interpretib. suspectu ē Ulp. locu in l. si duo 138 1. ff de iureiur. quo loci etz ante Iust. praetore except. ret. ē pascolo e buccola

Verū tn̄ aliis explicationib; prætermissis pro ferendo ī fabro in rationali ad tx. in l. longa 4 ff. de mat. infer. vt g. in Doc Iuris art. distinguere oportet inter vsucapione, et longi temp. præscriptione nam vsucapio nullus tribuit Dominium ex Iure quiritium l. 3 ff. de vsucap. Vlpian. in frag. tt. 19 de adquirit. rerū. longi autē temp. præscriptio nullum dominiu' trib. tribuit s. retentionem tangat exceptiō aduersus priorem Dnm vindicantem, quamuis Iustin. præsis except. eti dederit vtile act. reivindicationis in l. sigris emptionis 8 C. de præs. 30. 40. anno. Mo aliorū Iuris interpretib; susceptum ī Vlpiani loco in l. si duobus § 1. ff. de iur. iurand. quo locutus ante Iustinian. præscriptionis competent. dat præscribenti actio vtilis rei vindicationis. Donel. lib. 5. comentar. c. et dibi Alleges. litt. N. Petr. Greg. lib. 40. syntagm. Iuris c. 5. n. 36 Cuiac lib. 15 observat c. 36 Conan. lib. 3 comentar. c. 11. n. 3. et 6. qua ipsa supposita asserendum ē Vlpian. sentē in l. longa 4 ff. de mort. infer. esse vt per strictam vsucapionem ciuilem nullum dominium siue ius quiritarium sepulchri adquirat ei cui iure nō competit. quia ib. ī cia est mors loquatur de sepulchro pro re sumpto, quia ut sibi religiosum nullius in bonis est nec ā vsucapioni obnoxium l. vsucapionem 9 ff. de vsucap. § 5. aliq. instit. eod. tt. mod loquatur de iure sepulchri, quod iure ē pote incorporale nec vsucapi nec possideri potest l. Serui 11. § incorporalia l. ff. de acq. rer. dem. l. 4. § si viā l. vsucapionem 9 ff. de vsucap. l. Servitutes 14 ff. de servit. et generaliter tenuit præscriptio longi temp. quae ceteras iura incorporalia desse solet l. sigs diuturno 10 ff. si serv. vindic. l. 3 § ductus ff. de aqu. quot. et estiu. et octiha ce

presensit iuris sepulchri et facultatis sepeliendi
l. 2. sepulchrorum 6. in fin. C. de relig. quemadmodum sepe
liendi non scernat causa dominii sit ffama atque priuati
Iuris l. 2. § quarda ff. de mortuo. l. sig. 11. § sig. de monu
mento l. denique 13. § quesitum versus neque et sepulchri etc.
Vi, aut clam aut precario l. vlt. ff. de iniur. inde est
quod longa posessione prescribi possit adversus verum dominum loci
in quo sepulchrum inedificatum est, quem ss. Miriifice confirmant
Ioa. Alfeni relata a Curiae dec. 18. obseruat c. 32. ubi cum
haberet plurima in diuersis locis sepulchra ius cer Ven
ditus transferri ad emptorem non posse et cum pater Rufini et
postea Rufinus quemquam non iure facta emptione semper in possessione
fuerit nullo iure sibi vindicare eum locum. Paruli fossi ir
quam postremis ubis manifestam iuris sepeliendi prescript
adversus verum sepulchri dominum Silvium Alfenum.

Corenide nos tractationis concludimus Pauli in l. si usu
fructus 23 ff. de usuf. cum quo loci expresse admittit liberi
dominis Imrbij et Venditi ita sic agunt si usufructus
tibi vendidero liberi dominis, et cessero: secundum officium
dicebat Quintus Mutius; dominium vtique demum fieri meum (s.
Venditorum) si bona fide vendidisse, aliquin sine domi
nio fore, quod Pauli responsum tot fere difficultates hec
breuiter dL. cs. vsusfructu

Ad L. 1.^am C. qui admitti ad bonor. poss.

possint praelectica ll.^do Arce reinoso collegij maioris de Cuenca codicis chatedra professore. Salmanticae 1613 nobiembre 7

N. 1.

Haec lex quam subtilem et difficilem appellat Bartholus in h. in princ. joannes igneus sibi dem in 4.^or p.^tes diuiditur ut testantur Ricardus et Salicetus quos seq.^r igneus ubi sup. n. 6. 1.^a pars e. in vers.^o bonorum possessio filio familias delata ubi proponitur thema c.^i 2.^a pars e. in vs.^o cum ignorante quoque patre possit pati ubi proponitur ratio quaedam preambula ad solut.^e c.^i 3.^a pars e. in vs.^o emolumentum etiam patri allatura si ratam pationem pater habuerit ubi proponitur declaratio superioris rationis: 4.^a pars e. in vs.^o amittitur transacto tempore ubi proponitur solutio c.^i prialis et ad eam responsio.

N. 2.

Ex 1.^a p.^te tx. constat bonorum poss.^em filio familias defferri posse: ex 2.^a per filium pati posse: ex 3.^a patri commodum afferre filij patitione si ratam habuerit pater: ex 4.^a p.^te tx. hanc patitionem elapso legitimo tempore amitti.

N. 3.

Not.^o nrit tx. haec patitio bonorum possessionis delatae filio familias amittitur si eodem sciente temporibus legibus praefinitis elabatur quamuis

po

pater ignoret q. et patre ignorante pot. filius pe
tere bonorum posessionem licet ipsi non adquirat
nisi ratum habeat pater.

N. 4. Quaest. hoc ordine pro
ponenda e, ex mente Pauli Castrensis in h. in
prio stra coem interpretatum opinionem. decisio
enim prialis nri tx. e, bonorum posessionem filio fami
lias delatam amitti tempore statuto quemadmodum
amitteretur si patri familias fuisset delata et reli
qua quae in nro tx. scripta ss. ad id existimo scripta
fuisse ut Imperatores traderent rationes nrae de
cisionis nri tx. materiam late tractarunt Bar
tholus et Valdus jacobus de Nigris Sebastianus So
pia Salicetus Zucardus et Decius in h. Nicolaus
Velonus lib. 3. suputationium c. 1. Vualterus
lib. 1. miscellanearum c. 24. et lib. 2. c. 38. Do
nelus lib. 7. comment. c. 6. et in operibus posthu
mis ad hanc legem Bartholus consilio 129. Rumanus
consilio 162. Vaconius declarationum juris decla
rat. 48. n. 13. Ant. gomez 1. to: rianiarum c. 9.
n. 19. Vs. aduertendus Duarenus ad tit. ff. de bonorum poss.
c. 6. et alij inferius laudandi.

N. 5. Explicaturi mini tamen quo
amittitur transacto tempore ubi prialis decisio continetur
et ingressu 1am. ptem. tx. consistimus postea aduertemus

nos

nos ... currentem. sic enim faciliori et clariori methodo tota L. ia mat.a percipietis. est ergo p.ialis decisio ut diximus transacto legitimo tem.pore bonorum poss.ne filio fam. delatam amitti.

Contra quam decis. faciunt pro r.one dubitandi sequentes arg.ta. filius familias non pot. expresse renunciare vel repudiare heredem ipsi delatam in patris preiuditium. ... ff. de adq.a her. ... C. de bonis ... quae tacite pot. patri preiudicare arg. L. cum quid ... ff. ... lapsus termini tacitam renuntiationem induxit ex doctrina Baldi per tex. ibi in L. i. C. de in integ. rest. ... extranus ... non pot. amitti bonorum poss.o filio fam. delata. n. 6

2.o. fit argumentum impedito agere non currit praescriptio ex vulgari juris axiomate de quo late Balbus de praescriptionibus prima parte sexta partis numero decimo quinto. Pinelus ... n. 7.

Pinelus ... triennale ... C. de bonis maternis sic ... filium minorem durante in patris potestate nulla currit praescriptio vel obstat exceptio L. i.

§.

Arce

§. ne autem C. de arali exempl. ergo ex lapsu temporis bonor. possessio filio fam. delata amitti non potuit.

N. 8. 3°. faut pro roe dubitandi qd si filius familias bonor. possessionem praetere neglexerit quando pater absens, ita ut certiorari non possit vel si pater furiosus existat transcursus temporis non nocet nec bonor. possessio amittitur L. ult.a § 1. ff. quis ordo in bonor. poss. servetur. ergo decisio nri tx. sustineri non pot. quae difficultas adeo gravis e, ut affirmare sit ausus francis cus Gratianus rellatus a Genoa in confutatione opinionum scribentium leges aliquas in iure contrarias reperiri pagina mihi 470. n. 79. expressam repugnantiam et anthinomiam existere inter dictas L. ult.a § 1 et nram legem.

N. 9. His dubitandi roibus n. obstantibus vera e, nostra decisio, sed antequam roem decidendi proponam, videndum e, qd tempus praefinitum sit legibus ad petendam bonor. poss.m et dicendum e extraneis et illis qui ex transverso latere veniunt centum dies tantum dari ad petendam bonor. poss.m liberis vo. et parentibus in honorem sanguinis integrum annum dari L. 1. § sin tra. 8.o et §. qd diximus seq. et §. largius 12 ff. de succes. edic. glosa in hac L. verbo transacto tempore ubi inquit Accur sius

§

sin qd si filius nuc dat patri ex ttto v. liberi ul tuc
cedat ex ttto vl agnati uel ex tto vl cognati
semper habent annum integrum ad petendam bonorum possesionem ex lege si
cotaredi paragra fto filius qui ordo in bonorum possesione servetur quem recte explicat Cujacius libro bigessimo octavo tipsorum Pauli. Ex quo juris principio resolutionem inferunt aduarias quaestiones jacobus de nigris — 11
jacob de nigris inf. nº. 6. Zucardus a nº. 113 joannes lonerus a nº. 21. Valus in L. licet g. 4. C. de jure deliberandi: et in rubrica de praescriptionib in decretalib Sarmiento lib. 4. selectar in L. in suis de liber. et posth.

Rationem decidendi ad utrum hic hanc asignat Giphanius in hac L. bonoz posesiosi legitimo tempore non petatur amittitur idem dicendum e, si bonoz posesio competat filio fam. qs nulla exceptio e, aut specialis ratio cur non amittatur. licet enim filius fam. possit facere meliorem conditionem patris non deteriorem illud verum est quando alienat rem iam quaesitam patri at vo

im

Arce

Imperatorem in hac L. ... non loquuntur de re quaesita patri sed tantum de delata, id est non adquisita L. delata ff. de Verb. sign. et non videtur autem filius alienare aut patrimonium ... dum occasione adquirendi non utitur et bonorum possessionem sibi delatam non petit L. 6. ff. quae in fraudem creditorum § ... alienationis § 1. de verborum signif.

Sed quamvis meo judicio scopum attigerit Stephanus, rem tamen subobscuram reliquit. Quare pro ratione decidendi dicendum est verissimum esse filium conditionem patris meliorem facere posse deteriorem non posse, at cum filius bonorum possessionem non petit non mutat in deterius patris conditionem, nec in melius, semper enim in diversa causa habita sunt detrahere aliquid alicui et non adquirere d. L. 6. quae in fraudem creditorum, ita potest filius eius silentio amittere bonorum possessionem si intra legitimum tempus non petierit.

Sed siquis obiiciat ex hoc silentio filii patri maximum praejuditium inferri siquidem non potest pater bonorum possessionem postea petere. Respondeo, si poterit quod is potest nocere alicui qui prodesse potest, eidem sed filius potest sine jussu patris bonorum possessionem petere sic non mirum est si non petendo intra legitimum tempus patri noceat.

Et siquis adhuc repliceat

cet et opponat id qd attigimus supra in 1o argo. pro rationedubitandi adducto uidelicet filium non posse delatam hereditatem repudiare l. is qui heres § ult.o de adq.da her. quod etiam in bonor. poss.e procedit teste Donello in operibus posthumis ad hanc L. circa finem Respondebitur n. recte asi milari repudiationem hereditatis uel bonor. posses sionis et amissionem bonor. possessionis quae filii silentio contingit nam filius familias ideo heredi tatem repudiare non pot. q.a solus patri adquire re non pot. praecedere enim debet in additione he reditatis patris iussus in bonor. poss.e subsequi debet pa tris ratihabitio at potest bonor. possessio silentio filii amitti q.a solus filius sine iussu uel ratihabitione patris pot. petere bonor. possessionem ut sic regu la maneat eum posse amittere silentio bonor. po ssesionem qui pot. eandem petere uidendus Do nelus in h. circa fin. —

Visis his quae tradunt Donelus N. ii.
et Gipharius circa roem decidendi in h. tx. ex eorum scriptis et iuris principiis hanc roem decidendi ad nrum tx. proponendam esse censeo /. praetor qui introduxit bonor. poss.s certum tempus statuit ad bonor. poss.s petendam duplici roe 1.a ut ha be

Arca

berent creditores hereditarij quem combenirent et aquo debita quae defunctus debebat peterent neque eorum actiones differrentur. 2°. ne ijdem creditores ad ea debita recuperanda in possesionem bonorum defuncti facile miterentur quas rones tradit Imperator Justinianus in §. cum igitur inst. de bonorum poss. Vc. cum hae rationes militent in filio familias cui bonorum posesio delata est, necali qua ratio specialis quae contrarium suadeat reperiatur merito respondent Imperatores in nro tex. bonorum poss. ad amitti si filius fam. intra constitutum tempus bonorum poss. nem non pacierit.

quadeuendi roe et intq

non obstat 1m argm pro ratione dubitandi adductum cui iam respondimus supra in fine numeri 10. ubi tradidimus roem drie inter repudiationem expresam et amisionem bonorum posesionis quae fit silentio filij &. non etiam obstat 2m argm pro roe dubitandi adductum cui Ret Donelus in hac l. circa finem uerum esse qd dicitur nullam currere praescriptionem contra impeditum agere et sic non currere contra filium uelut agere impeditum id aliud esse agere aliud petere bonorum posesionem quam cum agimus in iuditio petimus ut constat

ex diffin. actionis tradita in L. nihil aliud ff. de obligationibus et actionibus ibi persequendi in judicio at patimus bonorum poss.^{em} sine judicio, idest sine ulla lite et controversia et sine sen.^{a} praetoris x.^{a} L. ult.^{a} infra hoc tt.^{o} ideo q.^{a} filius familias sine patris consensu non pot. in judicio agere L. cum non solum § necessitatem C. de bonis quae liberis contra eandem velut impeditus praescriptio n. cu- rrit, at bonorum possessio ipsi delata amittitur q.^{a} potuit sine patris consensu eandem bonorum poss. petere. Quam solut. licet neminem refferat Donellus melius tradidisse antiquiores ut infra videbitis.

Sed obiicet aliquis

et dicet verum esse qd. ait Donellus bonorum possessionem pati sine aliqua lite et controversia cum alio suscepta at hoc in casu coram judice petendam esse bonorum poss. nec Donellus negavit q.^{m} pot. id expresse in L. ult.^{a} ab eodem allegata infra hoc tt.^{o} sed filius familias in judicio comparere n. potest cum n. habeat legitimam personam standi in judicio L. filius fam. q. ff. de obligationibus d. L. cum non solum § necessitate C. de bonis quae lib. c. ult.^{o} per argumentum a spe- ciali de judiciis lib. 6.º ergo coram judice petere non pot. bonorum poss.

Accursius in h. L. bo transacto

ren

tempore 4.º solut. ut respondeat 2.º arg.º and. bis
pro roe dubitandi adducto scribit uerum esse qd dicitur
agere impedito praescriptionem n. currere sed filius
familias n. impeditur bonorum poss. petere neque ad
hoc in juditio comparere nam licet filius familias
in juditio esse non possit illud intelligendum est
in juditio ordinario in quo filius esse non pot. sine con
sensu patris at in juditio extraordinario prout est
petitio bonorum posesionis sine consensu patris compa
rere pot. et bonorum poss. petere ut pot. seruus in L.
seruus 7. ff. de bonorum posesionibus.—

Sed in explicando qd

N.

dicatur juditium extraordinarium qd ordinarium
ualde laborarunt interpretes et omnes fere putarunt
juditium ordinarium dici quando in eo concurrunt
tres personae actor, reus, et judex, x.ª tex. in c. forus
extra de uerbor. signif. juditium u.º extraordinarium
quando causa agitatur coram judice una tantum
parte petente quo in casu contendunt non esse nece
ss.m patris consensum ad hoc ut filius familias in
juditio compareat sicque posse bonorum poss. petere.
i.am partem huius cois opinionis quae consistit in
explicando qd dicatur juditium ordinarium, qd
extraordinarium recte argumentis confutauit Ja
cobus de Nigris in hac L. a n.º 32: qui numera

34 tradidit aliam solut.m arg.i adducti a nobis supra pro r.ne dubitandi quae solutio meo judicio sustineri n. p.t.

Quare, ut superiori arg.o recte respondeam, dicendum e. distinguendum esse inter jurisdict.m contentiosam quam appellare possum. juditium ordinarium et jurisdict.m voluntariam quam appellare possum. juditium extraordinariu. sic accepit Camilus Plauius quem refert et seq.r Hylligerus in notatis ad Donellum lib. 17. comment. c. 4. litera n. ut in actibus jurisdictionis voluntariae filius familias in juditio esse possit in actibus v.o jurisdictionis contentiosae sine patris consensu in juditio esse nequeat v.t cum petitio et agnitio bonor. poss.is sit actus jurisdictionis voluntariae et qui solam magistratus auctoritatem exigat Donellus lib. 17. comment. c. 8. recte poterit filius familias eandem bonor. poss.m petere coram judice cum in actibus similibus habeat legitimam personam standi in juditio ita Camillus Plauius quem laudat et seq.r Hylligerus ubi supra.

Ex qua solut.e infero errore captum fuisse Ubertinum Zucardum in hac lege a n. 62. qui sequutus Cornoeum, Lancellotum et ...

cr

cum ibidem opinatur filium familias si non agatur de patris praejuditio sine eiusdem patris consensu in juditio esse posse et sic in nostro textu potuisse petere bona q. praed. 3. addit etiam idem Ducardus qd licet agatur de patris praejuditio non requiritur patris consensus ad validitatem judicij sed ad finem scilicet ut patri praejuditium generetur ex lite et controversia cum filio fam. subsecuta. Verius namque est, filium fam. sine patris consensu in juditio esse non posse etiam si patri nullum praejuditium inferatur ex tex. in L. ult.a §. necesitate C. de bonis qlib. ita contra Bartho. et alios defendit Ant. fab. lib. 13 coniect. c. 6. et 7. et contra Donelz Hillygerg in notatis lib. 17. comment. d. c. 4. litera, L, quam opinionem in puncto juris veriorem censeo et apud nos in praxi observatam ex L. 7. tit. 2. pta 3. ubi animadvertit Greg. lopez glosa 1. Azevedo in L. 10. à numero 15. tit. 17 lib. 4. recopilationis quamvis non dubitent hanc regulam aliquas falencias pati de quibus tractans Vetus Lan franqus Maranta et alij laudati ab Azevedo ubi supra a Larladorio lib. 2. quotidianarum c. fin. 3. pte § 1. n. 12. et seq. 169.

N. Non obstat 3.m et ult.m argumentum pro rõe dubitandi adductum supra ubi dicebamus petendae bonorum possessionis utilis esse L. 2. ff. quis

or

ordo in bonor. poss. servetur et hos dies filio fami
lias currere à die scientiæ id est a die quo sci
vit delatam sibi fuisse bonor. poss. et à die quo
potuit patrem certiorare ut sic hæc duo concu
rrere necesse sit v.c. licet filius sciat bonor. poss
sionem fuisse delatam si tamen patrem non
potuerit certiorare q.a forte absens fuit pater vel
furiosus n. currunt filio dies petendæ bonor. poss.is
d. L. ult.a ff. quis ordo in bonor. poss. servetur
ita colligit. ex Accursio in hac L. verbo transacto
tempore Cujacio, Donelo, et Gisphanio ibidem.
Et si quis subtiliat il
lud difficile videri ex eo qd constet ex nostro tx. bo
nor. poss. filio familias competentem transacto
tempore legitimo amitti q.nis si pater ignoret delatam
fuisse ergo ad hoc ut dies petendæ bonor. possessio
nis filio currant necesse non e, qd possit patrem
certiorem patrem.
Cui scrupulo ex mente Cujacij
in hac L. responderi poterit ex eo qd filius familias
sit persona principalis cui bonor. possessio defertur eius
solum scientiam spectandam, sed adhuc difficultati
satisfactum n. e, quare addendum e, omissa solutione
glosa in d. L. ult.a verbo dies ff. quis ordo in bonor.
poss. servetur ad hoc ut tempus petendæ bonor. poss.is
fi

filio currat et patri non esse necesse quod præcisse pater certior fiat, quamvis enim certiorem non faciat eum filius sitempus habuerit certiorandi bonorum possessio transacto legitimo tempore amittitur //. Quæ omnia an jure noviore attento observentur in fine huius legis exponemus //.

Ad Versiculum bonorum possessio filio fam. delata huius L.

N. 1. Hucusque explicavimus ult.mo vers.mo nostri tx. in quo prialis divisio continetur teste etiam gisphanio in h. j redeamus nunc ad vers.m : bonorum possessio: ubi 1.a 3 ... tx. constituimus cum Ricardo Malumbrino Salicetto et Igneo.

N. 2. Ex hoc vers.o colligimus bonorum possessionem patri quærendam filio fam. delatam dici non patri. idem probat tx. in d. L. si in prio ff. quis ordo in bon. pos. serv. L. fi. C. de repudianda bonorum possessione quod in hereditate dicendum e, L. qui in aliena vers.o: sed etsi filio: L. si quis mihi bona § pater ff. de adquir. her.s /. quam nos sen.m contra jacobum denique in h. n. 2. contra Sebastianum Sapia n. 4. et alios defendit Zucardus a n. 3.

N. 3. Sed obstat tx. in L. fin. § ... nulloque modo C. de bonis quæ lib. ibi: quasi ipse

13.

pater ab initio fuisset heres institutus: ergo vel hereditas vel bonorum possessio defertur patri per filium vivendo filio ipso ignorante. hanc opinionem amplectitur Jacobus de Arena ... ubi ... Bursium ... in l. ... cum ... quos dicit ... post ... Jacobum de Ravenna ...

... Aliud etiam argumentum ... de ... ubi ... Sebastianus Sapia n. 3. et est in hunc modum hereditas vel bonorum possessio illa ... delata quam possumus adeundo vel agnoscendo consequi ... n. 4

... decretales ff. de ... dictum

... contra conclusionem ... bonorum possessio delata non dicitur antequam decreta sit a praetore sed filius familias ... fraudat patrem iure adire non potest hereditatem d. l. ... L.

... bonorum possessionem ... pater ... ratum habeat ut in ... ratam ... pater habuerit neque in nostra lege probatur eidem decretam fuisse bonorum possessionem ergo delatam fuisse dicere non possumus

3 6

N. 5. q.° argum diff. I qd q.do de adqui sit. tractatt in jure servi et filij familias solent aqui patri l. 11. § item adquirimus ff. de ad quiren. poss. l. adquiritur 10 ff. de adquir. rer. dnio l. plaut. de adq. her. I sed servo non de fertur bonorum poss. l. 1. § per servum ff. de suc cessorio edicto d. l. adquiritur § ideoque ibi perinde atque si nos ipsi heredes instituti essemus § item tertio ibi perinde ac si nos ipsi instituti essemus in litura personar pers. nobis aquir. ergo nec filio familias defferri pot. bonorum possesio //.

N. 6. Quibus argum. non obstantibus vera est rs.io quae ex relato versi culo colligitur qua retenta non obstat 1.m argum. ex allegata lx. fin. § similiq modo C. de bonis qa liberis qua probatur patrem pro instituto ha bendum quando non ille sed filius institutus fuit quia ibi non probari in eo textu patri defferri he reditatem cum filius instituitur, sicut cum potius in eadem L. tunc hereditatem filio defferri di catur ut apparet ex § sin autem primordibi . hereditate ei delata sed illud probari qd si fi lius familias miles sit heres institutus et ipse recusset adire hereditatem (quam potius adire

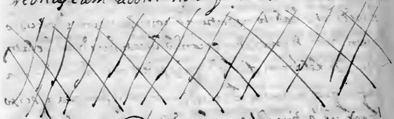
po

potuit et sibi in totum adquirere) liceat tunc patri eandem hereditatem adire quam pleno iure et in totum sibi adquiret proprietatem videlicet et usumfructum quasi ipse pater fuisset heres institutus quam hereditatem addire non posset si filius vellet adire q. tunc patri defferri non poterat quo in casu accidit ut qui heres scriptus non est adeat hereditatem quasi scriptus esset illud quod fit propter vinculum patriae potestatis ideo enim pater et filius unus et idem homo esse censentur ita Cujacius in alegato §. similiter videndi Decius in hac L. lectura novissima a numero 6. Zucardus a numero 4. 11. Non etiam obstat 2m. argum. neque leges a nobis alegatae non dicta L. delata ibi de verbo significatione cui verbo intelligendam esse de delatione hereditatis habito respectu ad aquisitionem et successionem tum significatur quando dicatur hereditas delata cui verbo delatam dici q. quis potest eam adeundo consequi quae potentia adeundi non est referenda ad personam sed potius ad ipsam hereditatem exempli gratia potest quis statim adire hereditatem ex sua persona sed hereditas relicta est sub conditione non dicitur eo in casu hereditas delata q. pendente condit. a nemine adiri pot. e contrario si hereditas pure relicta sit adsit tamen aliquod impedimentum personae quo statim adire non possit hereditatem

ne

Arc

negari non potest quum hereditas fuerit delata. //
Quia interpretatio desumitur 1.° ex L. si qui
heres 13. ff. de adquirenda hereditate ubi
inquit Ulpianus legitimam hereditatem de
latam repudiari posse si in ea causa sit ut
possit adiri ubinamque consideratur a Iu
risconsulto potentia respectu hereditatis
postea addit idem Ulpianus in eadem L.
Heredem sub conditione institutum heredi
tatem repudiando nihil agere inueniens ex
eo fieri quia quia delata non erat he
reditas cum adiri non posset. //

Desumitur etiam ex tx. in L. nec
N. 9. is 17. § 1. L. uentre praeterito ff. de adquirenda
her. teste Nicolao Velono lib. 2. suppurationum c.
16. ubi inquit hunc esse sensum dictae L. delata 151
ff de verbor. sign. Delata hereditas intelligitur quam
quis possit adeundo consequi, idest delata hereditas
intelligitur quam consequetur quis in casu in quo

hq

Ut adeat eandem hereditatem quam interpretat. ... Zebusius et Gedeus in allegata L. delata Scaliger in notatis ad Donelum lib. 6. com. c. 7. litera A. videndus Albericus gentilis in d. L. delata. 11.

Ex quibus fit quod si hereditas in ea causa sit ut adiri possit delata dicatur quamvis subsit aliquod impedimentum in persona eius qui aditurus erat sic furioso et infanti recte dicitur delata hereditas in L. ff. de bonorum poss. furioso infanti competente L. si infanti 18. C. de iure deliber. idem dicemus in filio fam. licet enim ipse hereditatem adire non possit nisi patris iussus praecedat si tamen hereditas in ea causa sit ut adiri possit veluti si pure relicta fuerit non obstante superiori impedimento recte dicemus filio fuisse hereditatem delatam idem in bonorum poss. quam etsi filius non adquirat patri nisi ratihabitio saltim subsequatur tamen si in ea causa sit ut statim adquiri possit delata dicetur filio familias ut in nostro hic. N. 10

Quae inter quaestio ex eo difficilis videtur quod impedimentum ignorantiae veluti siquis ignoraret hereditatem adse pertineret vel ex alia causa putet pertinere hereditatem repudiare non pot. L. is qui putat 15. L. si is ad quem ff. de adquirenda her. idem si de morte testatoris dubitet L. in qui hereditate 13. § siquis dubitet eodem tit. idem in aditione he- N. 11.

reditatis diuino in qua scientia heredis necessaria est heres institutus 32. L. qui hereditatem 19. ff. de ad. 2da. hereditate Duarenus ad illum tit. c. 2. vs.o alter est L. multum 21. de conditionibus et demonstr. de cuius tx. conciliatione cum L. siquis extraneus §. ult.o de adq. 2da her. explosa emmendatione Cujacij et Pacij uidendus Scaliger in notatis ad Donell. lib. 7. comment. c. 5. litera B sed sic est quod impedimentum ignorantiae personale est et impedit aditionem et repudiationem hereditatis quod ex alia causa fieri non potest nisi ex ea quod tunc hereditas delata dici nequeat ergo impedimentum in persona eius qui addire uult facit ne dicatur hereditas delata ac per sequens intellectus supra traditus ad dictam L. delata sustineri non potest.

Huius arg. ui opra

N. 12. ssi aliqui ex praeceptoribus discesere ab interpretatione supra addita uerum ego tanti non facio ut eo solum falsum esse affirmem illum intellectum quin immo existimo praeceptores dum putarunt impedimentum ignorantiae (quod personale esse non nego) impedire delationem hereditatis d. L. is qui putat et seq. in manifestam iuris ciuilis ignorantiam incidisse, quod facile demonstrabo si animaduertatis sequentia.

in
L. ex ea omnia quae animi destinatione agenda s. non nisi vera et certa scientia perfici posse. Ex in totum 76. ff. de reg. iuris V. cum heredi aditur et repudiatur animo L. gerit 99. ff. de necessari 99. ff. de adq. her. ad adeundam vel repudiandam hereditatem necessarium est ut heres sciat hereditatem ad se pertinere et ex qua causa pertineat ut in iuribus supra adductis Duarenus ad tt. de adq. har. c. 2. et 9. Donelus lib. 7. comment. c. 5. ubi de differentia inter heredem suum et extraneum. N. 14

2. deferri hereditatem etiam ignoranti L. licet 8. ubi tamen ignorantes delatam sibi esse hereditatem C. deliberandi L. si quis extraneus 2 § ult. in fine ibi quemadmodum si ignoret an ei hereditas delata sit, et c. repudiatione potius ei delata sit ff. de adq. her. L. et etiam, invitus, Antonius Faber lib. 14. coniecturarum c. 1. pag. mihi 443. columna in fine. N. 15. N. 17

3. plures differentias ... delatione ... additione hereditatis ... dendi Duarenus ubi supra c. 2. Donelus lib. 6. comment. c. 3. ... ex ... delatio ... non adquiritur hereditas praeter quam in ne-cessariis heredibus Anto. Faber ubi supra at additione he

hereditatis adquirendae hereditas ipsa ex tit.° ff. de adq.da her.e assignatur et haec differentia quod adhoc ut hereditas addiri vel repudiari possit necesse est ante delata sit, delationemque praeire, praecedere debet additionem vel repudiationem d. L. siquis 21. § 2. de adq.da her.e

N. 16 Ex [redacted] apparet non obstare arg.m a praeceptoribus adductum nam dicta lex siquis et similes expresse loquuntur de repudiatione aut additione hereditatis in quibus scientia heredis necessaria est ut adeatur vel repudietur et impedimentum ignorantiae impedit aditionem et repudiationem non v.o loquantur ea iura de delatione quae etiam ignoranti fit ut supra [illegible] Bolonetus in d. l. a mei [illegible] in qua delationis impedimentum ignorantiae non obstat quin dicatur hereditas delata v.e cum dicta lex delata de [illegible] de delatione loquatur non recte tempserunt arg.tum praeceptores ab aditione ad delationem

N. 17 Quo errore confutato et explosis [illegible] solutionibus quas tradidere Aliciatus in d. L. delata Bolonetus et alii ibi. re [illegible] est supra tradita Nicolai Veloni et alior. quae etiam fuit Bartholi in L. si potest n. 12 ff. de adq.da her.e Roberti Maranta ibidem n. 26.

ja

Jacobi de Nigris in d. L. n. 3. Sebastiani Sapia in eadem L. n. 9.

Non etiam obstat L. 1. § decretalis de successorio edicto adducta supra n. 4. in 2. arg. pro ratione dubitandi. pro cuius explicatione animadvertendum est, bonorum possessionem aliam edictalem, aliam decretalem esse et hanc ab illa longe differre d. L. 1. § decretalis iuncto vers. praecedenti ex qua constat bonorum possessionem edictalem repudiari posse decretalem non posse et ex L. 3. § a municipibus vers. sed si nemo ff. de bonorum possessione et L. 1. § sed si ex Carboniano ff. si tabulae testamenti nullae extabunt ubi differentia constituitur inter bonorum possessionem edictalem et decretalem. N. 18.

Sed quae dicatur decretalis quae edictalis ingens controversia est et edictalem bonorum possessionem esse quae competit ex edicto praetoris mortui. Decretalem vero quae conceditur a praetore vivente ei cui ex edicto competit gloss. fin. in hac L. et Accursius in L. 1. Ubo data ff. de possessoria hereditatis petitione Bartolus in d. § municipibus et est communis opinio teste Decio in rubrica huius tituli n. 83. Calgnolus n. 112. Riminaldus n. 304. Fachineus lib. 13. controversiarum c. 36. Gudthefredus in rubrica tit. ff. de bonorum possessione Duarenus ad eundem tit. c. 5. N. 19 et gloss.

c. ſ. Petr. ſyng. lib. 43. ſyntagmatum c. 2 n. 6
uidendi relati a Pichardo in rubrica inst. hoc tt.º
n. 23. sed Acursium reprahendit Costang lib. 1. qu
æstionum juris c. 11. n.º 6. 11.

N. 20. Ego v.º reiecta superiore opinione et alia Azonis Decij Zucardi et eor quos refferunt et reffellunt fachineus ubi supra Gilgnenius de præscriptionib. 3. p.te c. 1. n. 9. et seq.tib. et laudati ab Azligero in notatis ad Donelum lib. 7. comment. c. 15. litera D. existimantium unicam esse bonorum poss.s non duplicem magis amplector Doneli juditium d. c. 15. et in li. ult. pag. 46. et sequentib. infra hoc tt.º aserentis decretalem bonor poss.s esse quæ causa cognita decreto prætoris postulanti datur eodem prætore pro tribunali sedente ut sedere solet in reliquis negotijs quæ causæ cognitionem desiderant L. 3. §. si causa ff. de bonor poss.b L. 2. §. dies ff. quis ordo in bonor poss.e servetur in qua apparet notabilis differentia inter bonor poss.s decretalem et edictalem licet enim dies petendæ bonor poss.s utilis sint edictalis illa sit sive decretalis in decretali bonor poss. tantum dies sessionum currunt quos nos dias de audiencia apellamus q.a non alibi quam a prætore pro tribunali sedente illa bonor possesio peti

et

et decerni potuit, aliter in edictali quae sine ullo decreto et causae cognitione de plano petebatur et dabatur ut constat ex eodem §. N. 21.

Species decretalis bonorum poss. (quae etiam extraordinaria appellatur ex rationibus traditis a donelo in d. li. ult. pagina 48) erat carboniana bonorum possessio si enim filius impubes bonorum poss. peteret et ex adverso negaretur eum filium esse eius cuius bonorum possessionem petit Carboniano Edicto filio succurritur et causa cognita judicium superstatum, differtur in tempus pubertatis L. i. ff. de Carboniano Edicto cognitio autem causae in quo versetur recte explicat Ulpianus in L. 3. §. causae cognitio 4. et seq.tibus eodem tt.o quae bonorum possessio appellatur etiam Carbonianum decretum in L. si impubes 7. §. interdum 6. et §. si pupillus de Carboniano Edicto alia species decretalis proponitur in L. si infanti in fine ibi adire praetorem et eius decreto hoc jus consequi C. de jure deliberandi alias duas species bonorum possessionis decretalis retullit donelus ubi supra. N. Neque obstat quod haec bonorum possessio ex edicto etiam dari dicatur in L. cum mulier 10. L. quaeritur 14 de Carboniano Edicto quia ...

ex

ex edicto etiam dari sed non ex solo edicto cum ne
cesse sit ut etiam concurrat decretum preto
ris pro tribunali sedentis:

N.º 22. Edictalis bonorum posessio
dicitur illa quae ex edicto solo postulantibus datur
sine ullo decreto praetoris cum causae cognit.e
non enim cognoscit praetor quis sit is qui petit
qualis sit et quanta hereditas de qua agitur
nec necesse est ut praetor sedeat pro tribunali ad
concedendam hanc bonorum pos. L. 3. §. si
causa ff. de bonor. pos. nam quocunque in loco
et peti et dari potest edictalis bonorum posessionis
species sunt bonorum posesio secundum tabulas, contra tabu
las, unde liberi, vel legitimi, vel cognati, vel vir
et uxor de quibus in titulis ff. de bonor. pos. secun
dum tab. de bonor. pos. contra tab. si tabulae test. nul
lae extabunt, unde liberi, vel legitimi, vel cognati
vel vir et uxor, Donelus ubi supra cuius sent.a vera est
explosa ea quam se novae tradere scribit Menochius
de adipiscenda poss. remedio 1. numero 15. &c.

N. 23. Ex quibus liquet statuto ad
d. L. 1.am §. decretalis de sucesorio edicto ex eo
namque bonorum posesio decretalis de qua log.r ille
§x. non defertur ante quam decreta sit quia illa

ex

ex solo Edicti non competit sed necesse est ut à
pretore pro tribunali sedente decernatur aliter
in edictali quæ ex solo edicto defertur d. l. cum mentis ibi
filio fam. delatam prodest bonorum poss. ante peti
tionem filio familias delatam fuisse necess. inte
lligendus e, de bonorum poss. edictali sic non obstat
§. decretalis, quæ de decretali intellig. e, quæ bo
norum posetio etiam in eo differt ab edictali quod
hæc postquam delata est dummodo non sit concessa
a pratore repudiari pot. ex tit. infra de repudianda
bonorum poss. at decretalis postquam delata est re
pudiari non pot. q. eodem tempore defertur
et adquiritur pratorij decreto et certi juris princi
pium est ea tantum repudiari posse quæ delata sunt
aut data spe delationis non vero ea quæ iam adq
quæsita sunt Vulgarius in h. a n.º 26. Cujacius in
§. decretalis ff.

Non obstat ult.º arg. n.º adducti supra n.º 5. q. ibi minorem propositionem sillogismi N. 24.
quæ habet bonorum poss. non defferri servo falsa esse
veritas namque e, servo defferri nec impediet tx. in
d. L. i. §. per servum de successorio edicto in illis
verbis per servum delatam bonorum poss. dominus
repudiare potest. Non enim in eo tx. non prodari
dño defferri bonorum poss. per servum sed potius quod
si

situm fuisse an bonorum possessio quae domino competebat fortè quia ipse dominus fuerat heres scriptus posset repudiari a domino per seruum quem in potestate habebat mandando seruo quod repudiaret et respondet Vlpianus repudiare posse et sic illa uerba: per seruum: non sunt referenda ad uerbum: delatam: sed ad uerbum repudiare: quae interpretatio aperte colligitur ex § antecedenti et § subsequenti nam in antecedenti ait iurisconsultus procuratorem meum sine mea uoluntate bonorum possessionem repudiare non posse et in § subsequenti scribit tutorem bonorum possessionem repudiare non posse sed posse pupillum ex eiusdem tutoris autoritate igitur patet in d. §. per seruum Vlpianum tractare casum quemmodum an bonorum possessio domino delata possit ab eodem domino per seruum repudiari hanc solutionem tradidit doctissimus Don Joannes Chumacero selectarum iuris disputationum 3. n. 4. et licet ipse nullius autoris meminerit ante eum tradidere antiquiores eandem solutionem Salicetus, Jason, Riminaldus et Decius in L. 2. C. de repudianda bonorum possessione Curtius in hac L. n. 78. Ricardus n. 8. Sapia n. 4. Joneus n. 43. Nicolaus de Conus lib. 2. supputationum c. 15. sequentes Hiligerus in notatis ad Donelum lib. 7. comment. c. 15. litera Q. qui post illa uerba: per seruum: punctum siue comma ponendum scribunt. —

Non

N. 25.

Non etiam obstant tex. in d. §. ad quiritur io. §. ideoque de adquirendo rer. dnio §. item tercero per instituta perquas pers. nob. aquir. quib. dr ibi non probari hereditatem deferri dno quando seruus institutus fuit heres sed id tantum seruo herede instituto et jubente dno addire adqui ri dno hereditates perinde ac si ipse fuisset heres scriptus de delatione autem hereditatis nihil ibi dicitur. V.º maneat regula hec seruo herede in stituto ipsi non dno defferri hereditates licet adeunte seruo iussu dni non seruo sed dno heredi tatem querit.

Ad vers.º cum ignorante ppno qp patre possit peti. ||.

In hoc vs.º afertur ratio ut si bonorum posesio delata filio familias non petatur intra constituta tempora amitatur et illa est q.ª filius ignorante patre petere pot. V.º nr.m est et ignoran te patre posse amitere. ||. Sed si quis subtiliter obiciat hanc esse rationem decidendi ad nrum tex.º non illam quam asignauimus supra in prio huius legis n.º 12. ||. Respondere posse cum Im peratores in nro tex. rescribentes delatam filio familias bonorum possesionem transacto legitimo tempore ignorante

pro

quoque patre amisit decisionem et tam huius iuris principio confirmasse s. ignorante patre, quasi dixerint, cum petere possit filius familias bonorum possessionem sibi delatam nec patria potestate impediatur meritoque contra eum currunt tempora petendae bonorum possessionis si vero illius principii ratio quaeratur et cur ignorante patre petere possit nec impeditus sit praecise assignanda est ratio desiderii a nobis tradita iunctis hiis quae diximus a numero 13. ubi multa quae conducunt ad hunc versiculum. —

Ad versiculum emolumentum etiam patri allatura. —

N. 1. Dictio, etiam, implicat casum minus dubitabilem l. etiam soluto matrimonio. notat Barthol. in l. 1 C. etiam per procuratorem glossa in clementina 2. § 1o. ecclesiae de hereticis ideo cum inter versiculus probet etiam patri emolumentum afferre bonorum possessionem videtur quod filio aliquando adquiratur. —

N. 2. Huius versiculi occasione duae possent considerari tractari 1a an filius sit capax adquisitionis et an etiam ante constitutionem Iustiniani dequa in L. ult.a C. de bonis quae liberis posset adquirere sibi ea quae pater adquirere recusavit. in qua considerationem affirmativam partem

vi

videlicet posse adquirere tuetur Anto. fab. lib. 7. conrectur. c. 11. negativam sem. deffendunt ex nonioribus Don. joannes Chumacero selectarum juris disp. 2. per totam Filiges in notatis ad Donelli lib. 9. comment. c. 5. litera L. Antonium fab. reprehendentes, quam Eem in commodiorem locum rejiciunt nempe in tractatu de collationibus ubi desfuerere ventilabitur.

2a. quam tractant in ti. ordinarii an iure antiquo ante constitutiones Constantini et aliorum imperatorum in L. i. et sequentibus C. de bonis maternis bona materna in totum adquirerentur patri an vero usus fructus tantum proprietas vero filio prout adquiritur ex alegata constitutione et adquiri filio proprietates usumfructus patri etiam ante Constantini tempora tenuit Ricardus Malumbrinus et quidam glosatores antiqui ut refert glosa in L. cognituros § 5. ff. deadoptionibus sequuntur Alciatus in rubrica de Liberis et posthumis Donellus c. 3. Politus in tractatu de vulgari et n. 43. Valvinus in principio n. 2 et 3. instituta ad senatusconsultum Orficianum Canisius Plautius in rubrica et vero Philipus Marinius ibidem a n. 26 et 4. qui moventur ex hoc textu expendentes dictionem etiam: et ex aliis fundamentis.

Mariam sen. 3 scilicet an N. 4

Arg

ante Constantini tempora bona materna in liberis adquisita fuisse patri tam quoad usumfructum quam quoad proprietatem defendunt Zucardus in sua l. n. 25. Igneus n. 8. Bolognetus n. 43. et ordinarij fere omnes et in l. 1. C. de bonis maternis et in l. is qui heres § fin. de adq. her. Belonius lib. 4. supputationum c. 5. Pinelus in l. 1. et n. 19. C. de bonis maternis Caldam Pereira in l. si curatorem hab. n. 122. C. de in integrum rest. Fachineus lib. 13. controvers. c. 39. Hilliger ad Donell. lib. 9. comment. c. 2. litera B. qui mouentur ex l. 1. C. de bonis mat. et aliis juribus ab eis allegatis, quorum sententia vera est. //

Nec in contrarium obstat textus noster cui contraria opinione Cujacius mittit ex istimantis apositum fuisse a Triboniano et aliis pluribus solutionibus sic intelligentibus est. difficile videbatur bonorum possessionem quae patri adquirenda erat eo ignorante amitti et hoc imperator respondent amitti quasi dicerent bonorum possessio quamvis allatura sit commodum patri transacto legitimo tempore eo ignorante amittitur, ut sic dictio illa, etiam. stet augmentatiue. ita Belonus lib. 3. supputationum c. 1. qui l. 7 tradidit hanc solutionem non Decius Arquintus ut male putavit Fachineus ubi supra. //

N. 5.

Ad §r. n.o 8 Vetam Jerusalem

nem

nem pater habuerit.

Ex quo Tri.^s constat bonorum poss. patri quaeri si ipse filij petitionem ratam habuerit. idem in L. qui in aliena 6. §. 1. de adqui renda her. L. ult. quis ordo in bonorum poss. servetur. at cum bonorum possessio vice hereditatis habeatur L. 2. de bonorum poss. et alijs pluribus congestis a Richardo in §. prior autem n. 30. de bonorum possessionibus difficile est rationem dare tradere cum in bonorum possessione sufficiat rati habitio patris non sic in aditione hereditatis in qua iussum patris praecedere necesse est L. si quis mihi bona §. iussum de adq. her. N. 1.

Ex pluris pluribus tribus de quibus per ordinarios in hac L. et in dictis locis alia Donelli lib. 7. comment. c. 6. Giphanij in Ti. de cis in nra L. Veloni lib. 3. reputationum c. 13. confugientium ad L. non omnium 20. de legibus quae esse solet miserum refugium (et eam melius intellexit Donellus lib. 1. comment. c. 13.) dicendum est ad hoc ut hereditas adquiratur patri ~~eiusmodi~~ eius iussum necessarium esse ne inuitus aeri alieno et debitis hereditarijs obligetur d. L. qui in aliena. at huncin sum praecedere debere aditionem filij. exhuit N. 2.

ra

Are

ratione aditio hereditatis, et unius ex actibus legitimis qui diem aut conditionem non recipiunt et enumerantur in l. actus legitimi de regulis iuris. V. si filius adire ponet hereditatem et postea expectanda esset patris ratihabitio aditio in suspenso esset et conditionem reciperet videlicet si ratam habeat pater aditionem aliter in bonorum possessione quae cum non sit ex illis actibus nihil impedit quod in suspenso sit ideo cum ratihabitio mandato compararetur si filius bonorum possessionem petierit et pater ratum habeat tunc bonorum possessio patri adquiretur non ante ne invitus pater debitis hereditariis oneretur. hanc rationem tradiderunt Valdus et Paulus Castrensis in d. l. maledna Nigris in sua l. n. 75. Ignius n. 37. dali quos laudat et seqt. Richardo ubi supra quorum sententia est et ego amplector, sed eam rationem quam tradit Richardo ibidem cur praecedere debeat iussus aditionem non bonorum possessionem, non admitto.

Tandem pro coronide animadverto maximam legem quatenus atinet ad bonorum possessionem adventitiorum bonorum correctam esse nam cum in illis quaratur proprietas filio etiam patre invito ex constitutione Justiniani in l. 1. § 1. C. de

de bonis glib. in eis bonis non est necesse ut pater vatam habeat filij petitionem sed statim atque petierit filli adquiretur quamvis pater ignoret. 2° ad quamvis iure antiquo necesse esset ut filius patrem certiorare potuisset hodie necesse non est in bonis aduenticijs in quibus transacto legitimo tempore sibonorum posessio petita non fuerit amittitur licet filius non potuerit patrem facere certiorem Donelus et Stephanus in tit.

Legis sibonorum 2ª L. quandiu 5ª L. iuris ignorantiam 6ª L. qui cumque penult. C. qui admitti ed.

Commentarius.

Pretores qui bonorum posesiones introduxerunt prio inst. de bonorum poss. ad eas petendas ... certum et praefinitum tempus constituerunt. ex quibus traditis a Iustiniano ... autem inst. eod. tit°. ab Vlpiano in ... i. ... de successorio edicto ... neis ... eius qui tanquam agnati aut cognati succesuri erant centum dies asignarunt quibus si ... bonorum petitione ... si alij agnati aut cognati in eodem gradu erant si potiores ... agnaminent eis.

d. c. 8. litera Z. et ad librum 1um c. 198. et in sequentibus litera D: quod notandum est ad multorum iurium intelligentiam. ff.

N. 5. Dies ergo petendae bonorum possessionis utiles sunt non continui et quod frequens est dierum utilium tractatus testante Ulpiano in L. 1. de diversis et temporalibus praescriptionibus et ad nostram materiam attinet vide amplius qui sint dies utiles, et dicendum est utiles dies esse quibus cuilibet sui iuris experiundi potestas est d. L. 1. de diversis et temporalibus praescriptionibus L. cum sex menses ff. de aedilitio edicto L. 2 in fine de accusationibus L. miles 11. §. quidam ff. ad L. Juliam de adult. L. iure mariti 6. C. eodem titulo L. 2. §. dies ff. quis ordo in bonorum possessionibus servetur. denique in temporalibus [illegible] tractatur a nobis supra in L. 1. Dm. bonorum possessio hoc titulo qui dies utiles quorum computatio difficilis erat in multis casibus vel a Justiniano sublati fuerunt vel a posterioribus Imperatoribus intercepti ut scribit Cujacius lib. 2. Observationum c. 18. Gothofredus in d. L. 1. de diversis et temporalibus praescriptionibus qui recte etiam adviunt annum utilem dici eum qui constat diebus utilibus sicuti dicitur annus continuus qui constat continuis diebus. ff.

ex

N. 6.

ex quibus apparet qd cum impediti, absentes et ignorantes non habeant potestatem sui juris experiundi: neque diebus feriatis in judicio agi possit recte dicetur illud tempus contra hos non currere glosa Ubo. continuum in clem.ª unica de in integrum rest. Menochius de recuperanda poss. remedio 1. n.º 450. Cardoso in praxi ubi supra.

N. 7.

Dies continui dicuntur qui continue currunt tam diebus feriatis quam non feriatis praesentibus et absentibus glosa fin. in L. contra maiores C. de inofficioso tt.º et in L. fin. ubi Valdus et Salicetus C. de longi temporis praescriptione Cardoso ubi supra, constat autem annus continuus trecentis et sexaginta et quinque diebus Cujacius et gdthofredus ubi sup. Cornelius et Aluizius Gentilis laudati ab Ayligero in notatis ad Donellum lib. 16 commentariorum c. 8. litera E.

Ad L. 2am. N. 8.

Quibus sic animadversis sententia huius L. 2ª. haec est, et is qui proximitatis nomine id est tanquam agnatus aut cognatus ad bonorum poss. vocatur centum dies utiles ad eam petendam habere quo currere incipient à die quo scivit eum de cuius bonis agitur mortuum fuisse non ante.

N. 9.

Ex quibus et his quae diximus supra à n. 2.

Arce

à nº. 2. apparet enim cui in mota competebat bonorum possessio non fuisse ex liberis aut parentibus nam si fuisset haberet annum utilem non centum dies. 2º ex eo quod dies centum in mota utiles sunt à die scientiae computandos fore ut tradunt Imperatores ibidem et ex eo illos dies impeditis non currere is enim scit intelligitur qui scit ad bonorum poss. vocari ex illis causis ex quibus bonorum possessiones defferuntur. praeterea et cum de cuius bonis agitur aut testatum aut intestatum decessisse. tx. in L. 2. § fieri ff. quis ordo in bonorum poss. ubi Ulpianus proponit casus quosdam in quibus ait dicit ut qui initio sciuit ad se pertinere bonorum possessionem et potuit agnoscere, postea agnoscere non posset quasi certiore nuntio allato dubitare coepit numquid uiuat uel cum testatus mortuus sit secundum bonorum poss. agnoscere uolebat et contrario accidere ait ut quis ignoret initio postea vero scire incipiat uidendus Donelus in hac L. 2. circa finem.

N. 10. 3º. apparet dies utiles aliter accipiendos esse in bonorum poss. patri familias delata tunc enim duo exiguntur 1º. ut sciat sibi delatam fuisse bonorum poss.: 2º. ut petere posit nec aliquo impedimento maneat impeditus alias non currerint tempora petendae bonorum possessionis in filio familias aliter accipiuntur dies utiles tria namque desiderantur 1º. ut sciat delatam sibi fuisse bonorum possessionem: 2º. ut petere posit: 3º. ut po

tet

git patrem certiorem facere delatae sibi bonorum possessionis L. cum filio ff. in principio et §. 1. C. ff. quis ordo in bonorum poss. servetur diximus sup. in L. 1.

Non autem requiritur scientia patris quando delata est filiofam. bonorum possessio ideo ei scientia patris non nocet L. 1. §. nam et pater de bonorum poss. furioso infanti L. 3. ff. quis ordo in bonis. de quorum conciliatione cum L. servus. ff. §. fin. de bonorum poss. explosa emmendatione Cuiacii lib. 15. quaestionum Papiniani in d. L. 1. et lib. 14. observat. c. 8. videndus Pacius centuria 6. anthinomiarum quaestione 73. in quo minor est auctoritas patris quam tutoris auctoritas nam licet scientia patris ~~scientia~~ filio non noceret nocebat scientia tutoris pupillo L. ult. de iure et facti ignor. notant Cujacius ubi sup. Gothofredus in hac L. 2. optime dant rationes huius differentiae videndus Philippus Massinius in hac L. n. 90. cum seqq. Joannes Baptista Costa de facti seu iuris ignor. spec. 78. n. 13.

Dicitur ibi. 2. ei qui ignoravit delatam sibi fuisse bonorum poss. et tempus petendam non cedere quod procedit et verum est si ignoravit delatam fuisse et ea quia causa est quod non generaliter accipiendum est sed ita si facti ignorantiam habeat non si habuerit iuris ignorantiam idque constat ex d. L. 5. et L. iuris ignorantiam C. quia haec sententia haec est. //

di

N. 11.

N. 3.

N. 4.

Ad d. L. quando S. ang. et L. iuris ignorantia 36. ff.

Are

Unica lege ommandii § si quis ignor. facti nesciat ex quo capite bonor. posesio delata sit et utrum cum tt.o vel ab intestato mortuus sit is de cuius bonis agitur non curret ei tempus petendae bonorum posesionis ff.

N. 3. Postea addunt Imperatores in d. L. juris ignorantiam quod si juris ignorantiam habuerit tempus ei cedet quis mulier sit cui bonor. posesio delata est nec enim istis juris ignorantia prodesse solet.

N. 4. In hius legibus de juris et facti ignor. tractatur de utraque ad varias quastiones et plurium jurium intelligentiam ultra ordinarios in t. et in tt.o ff. et C. de juris et facti ignor. videndi Bartholus in L. fin. numero 2. ff. si quis tt.o liber esset et in L. omnes n. 1. C. de agricolis et censitis lib. 11. Cinus, Valdus, Hypolitus de marsiliis Romanus et alij laudati ab Andrea Gailu lib. 2. practicar. observationum observat. 47. Serafhino de privilegiis juramenti privilegio 4. Bertachinus in repertorio Vbo ignorantia juris et Vbo ignor. facti Cardinalis Turre cremata Peregrinus joannes Capistrano Nabarrus Menochius Mascardus Graciano Gilguenius et farinacius et Alij laudati à Costa qui in regimine et

et longum tractatum edidit de facti scia et ignor.a
in inspectione 80. et 81. joannes Robertus
lib. 2. receptarum lectionum c. 27. Cujacius lib. 8. ob
servationum c. 39. et lib. 14. c. 38. et 39. Cardi
nalis Albanus ad Bartholum in L. error facti et L.
cum quis C. de juris et facti ignor.a Donelus lib. 1. com
mentariorum c. 18. usque ad 23. Hilligerus ibi in nota
tis et lib. 15. c. 7. litera X. et lib. 18. c. 8. literam.
et lib. 21. c. 5. litera D. Trentacinquius lib. 2. resolutio
num tit.o de exceptionibus resolut.e 1. a n.o 47. Paaua
lib. 2. de judiciis c. 8. a n.o 4. Hortensius Caualcanus
de brachio Regio p.te 6. fragmento 78. Ricius in collec
tanea decisionum 4. p.te collectanea 983. super caput
ignorantia de regulis juris in 6. ubi tractant Cano
nistae Anton. faber de erroribus pragmaticorum decade 8.
errore 7. et in L. 1. verbo: vel ignorantia trahuntur.
ff. de legibus et in L. venditor verbo per ignorantiam ff. de
transactionibus et in L. genero verbo et ignorantia cedit
et in L. 11. § notat verbo non iuris et verbo sed facti
de his qui notantur infamia Surdus decis.e 221.
farinacius 3. to. praxis criminalis de poenis tempe
randis q.e 90. inspectione 2. Molina de justitia
tractatu 2. disp. 63. et tractatu 5. disp. 71. Lessius Lessius
lib. 2. de justitia c. 6. dubitat.e 5. et alii inferius
laudandi ex quorum scriptis in longum protrahi extendi
inter commentarius, verum ne extra lineam

ni

videamur divagari ea tantum quae ad institutionum expectant tractabimus ex difficilioribus jam illa non integras autorum paginas transcribentes ut fecerunt alij. —

N. 5. Ignorantia duplex est facti et juris sic inscribuntur tituli ff. et C. de juris et facti ignor.a sic errorem facti et errorem juris dicunt interpretes nostri errorem facti pro ignorantia facti, errorem juris pro ignor.a juris accipientes teste Menochio lib. 6. de praesumptionibus praesumpt.e 23. à numero 2. Gilgnenio 2. p.te de praescriptionibus membro 1. c. 3. n. 4. et licet in tractatu de juris et facti ignor.a tantum praestet error facti quantum ignorantia facti, tantum error juris quantum ignor.a juris, Costa de facti scia inspectione 80. n. 14. tamen negari non posse quin error ab ignorantia differat si proprie accipiatur vox: error: vox: ignorantia: contendunt Duarenus ad tit.m de publicanis c. 3. de commissis Cujacius lib. 14. observationum c. 3. in fine Gothofredo in l. ult. t.a §. divi 10. Vbo: per errorem: ff. de publicanis et ex d. Tho. Azone Alurico et alijs Menochius ubi sup. Hylligerus in notatis ad Donell. lib. 1. comment. c. 18. et seq.tibus litera B. 11. —

N. 6. Quod comprobari videtur seq.ti arg.o cum quis per errorem in commissum incidit non rem amittit sed duplum

nec

vectigal soluere tenetur quo soluto res eidem restituenda est d. L. ult.a §. diui depublicanis ergo si ignorantia et error idem sunt ut putant interpretes siquis per ignor.a incide rit in commissum non rem amittet sed tantum duplum vectigal soluet quo soluto res restituetur eidem. contrarium tm verius esse aparet ex alegata L. ult.a §. licet ff. depublicanis ubi Marcianus jurisconsultus lib. singulari dedelatoribus scribit qd licet quis ignoret nihilominus in vectigalis penam incidet ut constituit Adrianus Imperator id est rem amitet igitur manifeste constat errorem ab ignor.a longe differre.

Consentiunt ergo Menochius ex D. Thoa. in 4. sen.ar dist. 30. ar. 1. Diuo Augustino in c. quanuis 38. dist. Alberto Magno in alegata dist. D. Thoe. Azone et Alberico in L. error n.o 1. C. de juris et facti ignor.a et aliis ignorantiam esse simplicem scientiæ priuationem quæ sui natura nullum ponat actum cognitionis, at errorem suponere aliquam notitiam persamam nempe visum vel opinionem eius circa qd. erratur alucinatur, conducunt ea quæ tradit Aristoteles lib. 1. poster. c. 12. ubi Albertus et Toletus videndo qd. quæritis alegato c. 3. n. 5. N. 7.

Verum hanc opinionem magis Philosophorum placitis quam justitiæ sacerdotum doctrinis N. 8.

com

conformem esse censet nam saepissime apud juris consultos errorem juris pro ignor.^a juris errorem facti pro ignor.^a facti accipi legerim ut videre licet in L. 1. in prin.^o et in § si quis 2. L. 2. L. error 8. ff. de iuris et facti ignor.^a L. 6. L. error 7. L. cum litt.^ris 8. L. non idcirco 9. C. eodem tit.^o et multis aliis juris locis Gilquerius ubi supra sed et ipse Menochius hanc opinionem amplecti videtur dum pro uno accepit errorem juris et ignorantiam juris sicut errorem facti et ignorantiam facti.

N. 9. Negativum probatur ex collatione §. licet 5. et §. divi 10. L. ultima ff. de publicanis quibus nituntur Duarenus Cujacius et Scaligerus ut probent errorem ab ignor.^a differre nam quod dicitur in d. §. licet eum qui ignoravit in poenam vectigalis incidere sic intelligendum est non ut rem amittat sed ut duplum solvere teneatur quo soluto res eidem restituenda est prout restituuntur servi ei qui erravit in d. §. divi licet enim ignorans non excusetur in totum mitius tamen puniendus est. quae solutio colligitur ex mente Accursii in d. §. licet glosa 1. in 2. solut.^e quem seq.^r Paulus Castrensis ibidem n. 2. apparet igitur in d. §. licet et §. divi errorem ab ignorantia non distingui contra Duarenum Cujacium Gothofredum et Scaliger.

N. 10. Ignorantia fac

facti et juris multa exempla proponit Paulus lib. 44.
ad edictum in L. 1. ff. de juris et facti ignor. in quo libro
habita jurisconsultus de temporibus petendae bonorum
possessionis ut recte animadvertit Cujacius in recita
tionibus solemnibus ad dictam L. 1am et lib. 44.
Pauli ad edictum in eadem L. inter quae haec proponit
siquis ignoret eum cognatum cuius bonorum possessio ei de
fertur mortuum fuisse in facto errat facti ignarus
est qui si sciat illum mortuum fuisse sive tto. nesciat
autem proximitatis jure ipsi defferri bonorum possessio
nem quae est species legis 2a. supra hoc tto. in iure
errat iuris ignorantia haec est sic si quis putet pro
ximiorem cognatum cognati defuncti bonorum poss. accé
pisse cum non acceperint vel bonorum poss. omi
sisse cum non omiserit in facto errat. ceterum
si ~~[illegible]~~ sciat cognatum illum proximiorem vel repu
diasse bonorum poss. vel intra constituta tempora
non petiisse nesciat autem sibi bonorum poss. com
petere ex successorio edicto quo praetor cognato
in sequenti gradu priore repudiante aut omitente
pollicetur bonorum poss. ex tto. ff. de successorio edicto
in iure errat cum ius ignoret. alia multa exem
pla videre licet apud jurisconsultum in d. L. 1. ff.
de juris et facti ignor. illustrat Cujacius d. lib. 44.
Pauli ad edictum.

Ex

Arce

N. 11. Costis descendit recte ignor.a facti quando qd incam uel natura contingenter posit est accidisse ignorantr Vbesenbequig ad tt.ne 4. de iurig et facti ign.a Et hac prius inspiciendum est, Corrigens

N. 12. 1.o obseruandum e, ignorantiam facti duplicem esse, uoluntariam nempe et inuoluntariam inuoluntaria e, qa quis ignorat qd non oportet eum scire et ab inter sibi iris appellatur justa probabilis uerisimilis Costa de fatisiua insp. 8 in. 22. et cum difficilis probationis sit iuram.to ignorantis probatur Mascardus de probationibus ntl. 881. et alij quos refert et se q.n Acosta ubi supra inspect. 84. an.o 1. qui recte alegato inspect. 81. a n.o 11. uoluntariam ignorantiam esse scribit affectatam procuratam optatam, a qua non distat supina ignor.a quando quis summa et dissoluta negligentia ignorat illud qd couenit scient hoys sui ordinis et qualitatis uidendus Lucas de Pena in L. generali n.o 8 et 9. C. de tabularijs lib. 10. aut si ignoret eam rem quam moderata diligentia inquirendo scire potuisset, donets lib. 1. commentario c. 20. qui recte huius supinae ignorantiae exemplum proponit in libertina a Senatore in matrim.m ducta L. enim Julia et Papia senatori uxorem libertinam ducere uetabatur ut in L. lege julia 44. de ritu nuptiarum ff. si omnes scirent illam mulierem libertinam esse uel si senatori noluit inquirere ab ea uel amicis uel propinquis an esset libertina qd si fecisset statim cognouisset recte istius senatoris ignorantia supina apelabitur.

N. 13. 2.o Obseruandum e, ignorantiam facti inuoluntariam nemini nocere

Sed

sed omnibus prodesse siue de damno siue de lucro agatur L. regula in prin. et § si quis ius ff. de juris et facti ignor.a L. liberorum § notantur de his qui notantur in famia. Donell. lib. i comment. c. 20. illud tamen intelligendum esse quando leges de scientibus loquuntur et earum uerbis et mente ignorantes excusantur aliter fit quando leges poenam statuunt scientibus et ignorantibus tunc enim etiam facti ignorantia non excusat ut in L. aquilia ... L. ... ad L. aquiliam § ... et § ... [illegible] ... de his qui effuderint vel deiecerint L. ... de his qui effuderint uel deiecerint et quando tempus [illegible] ... datur ad aliquid faciendum tunc etiam nec ignorantia facti excusat Donell. ... c. 17.

[illegible] ... Usus superior obstat ... in L. ... facti ... de juris et facti ignorantia ubi probari videtur errorem facti seu ignorantiam nocere ... respondendum est in d. ... L. ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... quod si in aliquo negotio ignorantiam facti aliquis habuerit et cum aduersario alegauerit non facti sed juris ignorantiam habuisse ... [illegible] ... si postea ille qui facti ignor.a ... [illegible] ... agere non poterit ... [illegible] ...

N. 14.

jn

juram.[to] aut facti, aut rei judicatae, quae nocebit ei non error facti qui praecesserat. Donelg alegato c. 20. videndus Duarenus in d. L. errorfacti ubi reprehendit eos qui afirmarunt in L. fin. ff. ad Trebilianum et in L. si tecum quo ff. de confessis et in L. cum ostendimus § fin. ff. de fideiiusoribus tutor. et in L. si filius fam. ff. ad senatus consul. Macedonianum contineri casus quosdam in quibus ignorantia facti etiam ante sententiam noceat et in verbo instauratur recte scribit qd. dicitur in alegata L. error facti eum qui ignorantiam alegabat non posse post juram.[tum], sententiam, aut transactionem, causam instaurare et de eadem re agere intelligendum esse nisi sit persona cui competat beneficium in integrum restitutionis aut error calculi sive computationis in sententia exprimatur.

N. 15. 3.[us] observandum est ignor.[tiam] voluntariam prout est crassa et supina de quibus tractandum, q.[uam] saepe frequenti mentio apud juris Doctores nocere non prodesse L. regula 9. § sed facti de juris et facti ignorantia L. nec supina 6. eodem tit.[o] quam apprendam esse exemplo proposito supra numero 12 notarij videlicet qui libertinam uxorem duxit coniecturavit Donelus d. c. 20. motus inscriptione eiusdem L. quae est Ulpiani lib. 18. ad L. Juliam et Papiam crasam autem ignorantiam esse

ii sumpta methaphora ab haiby crassy et spine quibus q[ui]desides esse solent. supinam v[er]o sumpta ab illis qui supine in lecto iacent quasi nihil curantes ut ex Cordubia adducit Thomas Sanchez libro moralium libri ... num ... e ... sex diuisiones ignorantiae proponit et per totu[m] et c. seq. satis clare et distincte tractat de ignor. uincibili et inuincibili quando ex ignor. obli bio uel inaduertentia a praecepti transgressione et peccato mortali excusat uel non circa plurimos quaestiones ad ... conscientiae spectantes illic uide bitis si libet ne ex alienis scriptis haec scripta conspiciamus //

Ignor. Crassa et supina quid u na et eadem ... jurisconsultis nris dissoluta eti am appellatur a Papiniano in L. cum sexmen sess. de adilitio edicto et Ulpiano in L. si fidei iusor 29. ff. mandati prout dicitur deperdita et nimium securi hois a Pomponio ex Sabino in L. 3. ff. de jur. et facti ign. Ratio autem propter quam haec supina ignor. non excusat haec est q[uia] non e probabilis nec uerisimilis sed in doli suspicionem cadit ille enim qui ignorat qd omnes scire debent in lata culpa ... at lata culpa dolo comparatur L. qd Nerua ff. depositi L. 1. § 1. ff. si mensor falsum modum dixerit imo scire debuit qd supine ignorauit quis L. qd te ff. si certum petatur ubi Doctores Andreas Gayn lib. 2. Observationum Observat. ... n. 15.

forum

N. 16

80

Ara

Doniels alegatis ... ad finem.

N. 17. Ex hac 3a. Dicendi ... intelligimus ... in ... adis ... signis dolia ... Ulpian ... ex ... signis dolia vitiata ... ignoravit ... vitium ... tenebitur locator conductori in id quod interest ... ignorantia excusabitur. ... subiungit idem Ulpian. in eodem §. ... aliter ad ... saltum pascuum id est locum pascui pecorum destinatum locaverit in quo herba mala nascebatur ... pecora conductoris vel mortua sint vel deteriora facta si locator sciuit herbam malam ibi nasci interesse praestare tenebitur conductori. caeterum si ignorauit non tenetur ad interesse ... ergo in eadem §. doliis locatis ignorantia non excusat, at saltu locato excusat ... augetur difficultas ex L. Julian. 13. ff. de actionibus empti ubi ... venditorem vitium ignorantem ad interesse non teneri ...

Doliis

N. 18. Huic difficultati varias tradidere solutiones ... in ... iuribus ... Carondas et alij laudati a Genoa in ... legum pagina 170. Donell. lib. 13. comment. c. 7. ... Ego magis probo ... iuditium in d. §. si quis dolia ... excusata ... specialis est in vasis locatis ut locator teneatur ad totum interesse licet vitium ignorauerit sed ... specialiter ... quam ... miseros refugium appellat ... in L. singularia ... 3. ff. si certum petatur ... curri...

vi

uideamur, specialitatis ratio inquirenda e quae nisi ... ca ... ignor... redi ...

Apud Romanos diligens ... q(uo)d pater familias quotidie dolia sua perlustrabat lavabat atq(ue) stabat ... pice circumlinibat ut ex Varrone adducit Liuerus Costanus lib. i. quaestionum iuris c. i3 n. i2 ... multa afficiebantur prout notabantur illi qui agros aut uineas et arbores parum diligenter curarent ... aquites qui equos parum nitidos haberent ex Agelio lib. 4 ... c. 20. (de qua censoria nota ... Valerius Max. lib. 2 hystor. c. ...) ... ille qui dolia sua nec inuisebat nec lauabat aut pice circumlinibat ... in terra n. essent eorum uitia et fissuras ignorabat et cum potuisset sine damno uitium cognoscere ... dolia merito ignorantia crassa et supina laborabat ac proinde cum haec ignor. non excuset si uinum effluxisset ad interesse tenebatur locator conductori in ... siquis dolia in ... Costanus ubi ... N. 19

N. 20. Aliter in saltu pascuo locato. licet enim ibi herba mala nasceretur quia ... ignorauit ad interesse non tenetur q(ui)a haec non ... supina sed iusta et probabilis facti ignor. ... non sit cuiusuis nosse herbas ... etiam intelligendus est ... in allegata l. iulianus ff. de actionibus empti quae non loq. de ignor. su...

pi

pria vel de ignor.a facti probabili verisimilis [illegible]
[illegible] Duarenus in Rubrica tituli C. de juris et
facti ignor. ubi duo exempla supinae ignorantiae
[illegible] unum in d. §. siquis dolia, alter in L.
item quaeritur 13. §. si fulo 6. ff. locati [illegible]

N. 21. Ex superioribus observationi-
bus apparet [illegible] Imperatorem in d. L. quandiu [illegible]
[illegible] si qui ignoravit an [illegible] an ab intestato
deferatur hereditas, [illegible] ex quo capite tempus pe-
tendae bonorum possessionis non cedere nam eam igno-
rantiam facti habuerit ut ipsemet Imperator [illegible]
[illegible] quandiu [illegible] facti quaestionem et tempus
petendae bonorum possessionis scientibus non [illegible]
ignorantibus currat [illegible] dicimus ille qui igno-
rantiam habuit excusandus est neque ei bono-
rum possessio [illegible] de neganda.

N. 22 Hinc [illegible] de ignor. facti, de juris ignor.
[illegible] [illegible] juris ig-
nor.a est cuilibet nocere L. regula in pr. de juris et fa-
cti ignor. quo sensu dicitur juris ignorantia nemini
prodest L. 4. L. error L. regula §. siquis de juris et
facti ignor. L. in bonorum [illegible] ff. de bonorum poss. igno-
[illegible] enim juris ignorantia ut in [illegible]
[illegible] ignorans non prodesse dicitur ad hoc ut ignorans
possit evitare [illegible] sic accepit Donelus lib. 1. com-
ment. c. 21. [illegible] Verace licet aliter [illegible]
at

at Cujacius lib. 5. Observationum c. 39. cuius opinionem late impugnavit Joannes Ledbornus lib. 2. recitate lectionis c. 27.

Si dixeris quaerat cur ignor.a facti prosit et non noceat, at ignor.a iuris noceat et non prosit petenda est ratio ex L. 2. ff. de iuris et facti ignor.a ea enim quae in facto consistunt cognitu difficilia sunt et plerumque prudentissimos etiam homines fallunt nec enim omnes omnia odorari ac praesentari debent ut recte ait Cujacius d. lib. 5. observ. c. 39. in fine. ideo haec facti ignor.a tolerabilis appellatur in L. fin. in fine ff. pro suo ff. at ius certum et finitum est id est certae sunt leges et Principum constitutiones et edicta quae in albo proponebantur et ab omnibus cognoscerentur Cujacius in L. 1. de iuris et facti ignor.a quo conducit locus Quintiliani his verbis patet enim ius et propositum eidemque est ut facta recondita adducit Gothofredus in L. 2. de iuris et facti ign.a prudentes namque viri ius ignorare non debent 2.o illud Quinti Mucij ad Servium turpe est patricio et nobili viro ius in quo versatur ignorare retulit Pomponius iuris consultus in L. 2. §. servius ff. de origine iuris. N. 23.

Pro intelligentia iuris ignor.a nocere intelligere debemus quod si qui ignoravit prudens homo erat et in prudentia maxime versatus si vero ignoravit imperitus et non habuerit copiam consulendi iurisperitos cur iuris ignor.a ei non nocebit, nocebit vero si iurisconsultos potuit consulere L. reg.a 9. §. sed iuris 3.o de iuris et fac. ign.e ubi Gothofredus. prudens

2.o

6 Q. animadvertendum est circa juris ignorantiam
... est autem enim agitur quidem de nocumento perdito sive lucro, aut de
damno rei suae quam iam amisit aut de damno rei pro [illegible] amit-
tenda. de compendio agitur cum de lucro captando ex re aliena
tractatur. exempla plura adducit Donellus lib. i. comment. es pro
[illegible] qui adinstitutum [illegible] expectat ... sciat cog-
natum proximum mortuum fuisse ignoret autem cognati bonorum
possessionem proximiori cognato deferri juris ignorantia [illegible] et de lucro capi-
endo ex aliena her. agitur quoties ergo de lucro captando tractatur juris
ignorantia [illegible] etiam L. [illegible] de jur. et fact.
[illegible]
nocet ... de jur. et fact. ignor. L. ... in ...
Donellus allegatus ... ubi et in ... quid in delictis dicendum
sit tractat ...

Ex quibus apparet ... in hac ... juris ignorantia
... circa perdendam bonorum possessionem ...
... de lucro captando et
ideo si sciat mulier cognatum proximum mortuum fuisse si tem-
pora bonorum possessionis petendae elabantur licet ignoret ad se bonorum possessionem perti-
nere non poterit postea petere sed sequenti ... fiet quia
illa habuit juris ignorantiam.

N. 27. ... De damno rei amissae agitur cum quis juris
ignorantia ... amisit et [illegible] ...
... quod ego ex inutili stipulatione ... debebam solvi
... existimans ... fuisse stipulationem ...
et quoties de damno rei amissae tractatur ... nocet juris ig-
norantia repetere non potero d. L. ... § ... L. cum
quis C. de juris et facti ignor. L. error C. ad L. falcidiam
et aliis juribus congestis a Fachineo lib. 8. controversiarum
...

c. 16. & lib. 10. c. 11. Donelo lib. 14 comment. c.
17. Paus centuria 3. anthinomiar q. 5. Hysigero
ad Donelum ubi supra exigi[illegible] minores et mi
lites, ut supra et praeter hos mulieres.

quibus dubitatur difficilis in l. heres 21 ad trebellianum ubi scri
bit Pomponius eum qui errore iuris 4.a trebellianicam qu
am deducere poterat restituit fideicommissario actione pro
posita posse repetere, qd difficile, ex eo [illegible]
esse eam illi qui retentionem iure haberet diminuit hanc
enim ad [illegible] recuperandam rem certi iuris e[st] [illegible] N. 30.
in possessione rei alienae quis si impensas fecit [illegible]
rem post recuperare doli exceptione posita [illegible] restituat
actione [illegible] adeo [illegible]
fundi [illegible] 26 [illegible] lib.
[illegible] 12. Cui difficultati explorij variis
solutionibus respondendo, [illegible] Donelo lib. 7. com N. 29.
ment. c. 29 [illegible]
heredem de restituenda her. rogatus si integram resti
tuat et errore facti faciat repetere posse actione sine con
dictione [illegible] trebellianicam L. patronus 60. N. 31.
[illegible] errore iuris solutat repetere
[illegible] et ut supra diximus
[illegible] illi qui re
[illegible] est [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] manant
[illegible]
non

non sint in potestate fideicomissarij, nec sit potestas alicuius poterit nancisci istarum rerum possessionem vel si sint debitores hereditarij poterit eisdem denunciare et inhibere ne soluant fideicommissario arg. L. 3. C. de nouationibus et ab illis debitoribus actione proposita pecuniam recuperare usque ad quantitatem 4.ª Trebelliamca. Et haec est sen.ª d. L. heres.

N. 30. De damno rei amittendarum tractatu nemini nocet iuris ignorantia L. error g. de iuris et facti ignor. exemplum propono: fit sic errore iuris putabam te mihi debere centum et eadem stipulatione promisisti tunc error iuris non nocet, et ideo agentem me doli exceptione repellis L. Si quis 30. de verb. obligationibus Donell. d. c. 20 ubi respondet leg. ultimae ad Macedonianum.

N. 31. Tandem pro [illegible] criminalis [illegible] non esse [illegible] penultimam [illegible] enim [illegible] Gothofredi [illegible] imperatorem [illegible] ut appareat [illegible] in nouata [illegible] Cujacius et Donell. [illegible]

ld

...ipsius nec per imperitiam iuris ...ignorantia ... aut alio ... impeditus non petierit bonorum possessionem ... solemnibus ... uerbis ut antiquitus fiebat ... tamen petierit ... quibuscunque uerbis id fecerit non amittit bonorum possessionem ...

Tractatus de collationibus ad ...

die 18 februarii anno 1619

Titulus Codicis quem praelaturus sum de collationibus inscribitur in plurali numero ... de collat. ... et de collatione dotis complectitur collationum materiam ... quia neminem uel mediocriter in iuris prudentia uersatum, neminem ... aut aduocatum ... esse ... qui non agnoscat in scholasticis disputationibus ... nam quis non uideat intra forenses causas quotidianam ...

[illegible]

qui non videat inter forenses causas quotidianam ac valde necessariam; ne istius huius opinionis esse videar decus testes integre frontis integre fidei adduco Paulum Castrensem in hac rubrica in princ. Hieronimum Cagnolum in L. si emancipati in princ. infra eodem in haec verba subtilis utilis et difficillima coniuncta est in hac materia cum subtilitate utilitas quae casu L. sapiunt et hunc fructus ex arbore colligit quare libet mihi quod Libius hic, usquequaque maius solito negotium meis impendere humeris cui maiora et subtiliora deinceps sint pervestiganda haec Cagnolus. Ego collationum materiam tractatu absoluere decreui ut distinctis capitibus unaquaeque res suo loco expliciatur et sine ulla confusione et licet non ignorem circa eandem rem complures tractatus edidisse iuris scriptores et praeceptores hunc tamen non inutilem imo maximum fructus vobis allaturum et aliquid noui ei ex meo labore et industria auesurum non dubito.

Caput I.mo de collationis ethimologia et diffinitione et quo iure et ratione fuerit inducta.

N. i. Verbum confero a con et fero componitur, quasi simul afferre, complures habet significationes et varie accipitur in iure ut apparet ex L. in honoribus § qui muneris ff. de vaca

cationē muneris in rubrica C. de collat. fundi patri
monialis & de collat. fundi fiscalis lib. 11. auth.
de collatoribus collat. 9. L. confessionibus de in
rogatoriis actionibus L. fin. C. de feriis L. 2. § 1.
ff. de portio. f. ad L. Rhodiam de iactu auth. de
collatoribus collatione 9. & in aliis multis locis con
gestis à Decio, Jasone, & Bolognetto ad rubricam
C. hoc tit. Antonio Gomez in L. 29. tauri n. 1.
Brisonio Othomano Prateio & Scardio de verbis
juris verbo conferre & verbo collatio Rebuffo int.
cognoscunt 86. & diiungere de verbis signi. Vel rec
te ascerunt Prateius ubi sup. Petrus Grego. lib. 46.
synthagmatum c. 8. n. 2. significationem is
tius verbi: confero: ex eo quod ei adiungitur & res
quae conferuntur vel negotia propter quae conferun
tur lectoribus aparere sic intelligi. conferre manus,
conferre munificentiam, & in iure canonico con
ferre beneficia,

Vel cum dicimus, frater fratri con N. 2.
fert bona non significamus fratrem fratri in solidum
bona dedisse et eorum dominum fecisse sicuti cum dicimus
aliquid alicui nos contulisse sed potius illud
confert frater fratri, id est in medio ponit bona ut
dividantur aequaliter inter eum qui confert &
eum cui collata sunt sic recte Donellus in rubrica
C. hoc tit. circa finem. N. 3.

A Verbo: confero: derivatur

hoc

hac dictio collatio que et diversas etiam significa
tiones habet ut constat ex authoribus supra laudatis
quo ad nostrum institutum attinet varia deffinitio
explosa deffinit. Acursij in rubrica ff. de collatione
bonorum, ut sit rei propriae cum aliena communica
tio et Bartholi in L. pater filium n. 1. de collatio
ne dotis quae in effectu convenit cum deffinit.
Acursij licet alijs verbis concepta sit, quae coitendi
placuit quia convenit societati et collationi, quae
fit iactu mercium facto gratia levandae navis, de qua
in d. L. 2. ad L. Rhodiam de iactu et ex aliis ra
tionibus adductis a Bolocneto ubi supra n. f. aliata
licet suplentis Bartholi deffinit. quamvis pla
ceat Antonio gomez et doctoribus ab eo relatis in
L. 29. Tauri n. 2. alia Cornei alia Cagnoli
quas refert et improbat Bolocnetus ubi supra, alia
Cujacij qui rem non satis explicat in paratitlis ad titulum
ff. de collat. bonorum, alia Vuesenbecij ad eundem titulum in
principio alia petri Gregorij lib. 46 Sinthagmatum c. 8
n. 3. quae duae deffinitiones extraneorum etiam co
llationes comprehendunt alia Othomani de ver
bis juris Vbo collatio: et alijs multis adductis ab in
terpretatibus quos fideliter retulit Valascus in praxi
partitionum c. 2. n. 2. praeter duarenum qui
in parafrasi tit. ff. de collatione bonorum c. 1. non tra
didit definitionem collationis ut male putavit
Valascus cuius etiam deffinitionem licet multi am
plec

plurantur rejiciendam existimo. Ex eo praecipue qd in deffinitione posuit illa verba res propriarum: adductio ea significat. ut res propriae in collationem adducantur non ipsarum aestimatio qd latius defendit e. ipse a nº 2. secutus Barthelum Alexandrum et Cagnolum quos refert. [illegible]

Quamuis enim controversum sit utrum res propria an ipsius aestimatio in collationem adducatur et Gregorius Lopez in L. 3. tit. 15. p.ta 6. Antonius Gomez in L. 29. Tauri nº 13. in eadem opinione sint qua fuit Velascus, contraria verior est, scilicet sufficere in collationem adducere aestimationem rei ut infra dicemus, videndus interim Aiora qui hanc sententiam defendit in tractatu de partitionibus 1.a p.te c. 3. a nº 11. N. 4.

Adeo difficile visum est collationis diffinitionem veram tradere ut Bolocnetus tres deffinitiones diuersis verbis conceptas tradiderit in rubrica nº 6. et in L. si emancipati nº 38. C. de collationibus et omnes fere interpretes nouam ex capite confingere voluerint cum aliorum diffinitiones non placent. non me latet doctissimum quemdam praeceptorem huius academiae sic deffinisse collatio est bonorum defuncti cum bonis propriis commixtio seu consideratio inter liberos heredes facta ut ea omnia pro portionibus hereditariis in- N. 5.

ter

Arce

terre partiantur. quam etsi aliquando fuerim amplexus nunc probare non possum re maturi us animadversa.

N. 6. Sic ergo deffinienda est collatio est rei non hereditariae cum hereditate coadunatio legitima à coheredibus facienda propter hereditatem ascendentium diuidendam et legitimam portionem consequendam. quae deffinitio sic componi potest extraditis a Vulteio in alegata rubrica nº 6. rescisis illis verbis: propter aequitates uarias: in deffin. positis et eandem in 3. deffinit. ex 2º. ab ipso Volteio addictam alegato nº 6. suplendo.

N. 7. Dicitur in deffin. rei non hereditariae: quia rei hereditariae collatio non fit ut infra dicemus; dicitur coadunatio legitima: quia non est, necessaria adductio rei propriae ut diximus supra nº 4. sufficit namque coadunatio uera uel ficta multipliciter modis fit collatio rei adductione uel minus ex hereditate accipiendo L. dotis C. de collationibus uel liberando debitorem ut in L. 2. C. eodem titulo §. 1. §. filium ff. de collatione dotis, uel delegando nomen debitoris ut in L. 1. §. sed etsi 12. de collat. bonorum uel cautione, d. L. 1. §. iubet, uel pro parte retinendo, pro parte alteri dando d. L. 1. §. portiones et §. seq. Petrus Grego. alegato c. 8. nº 27. Duarenus ad titulum de collat. bonorum c. 8. suo loco explicabimus.

Dicitur

Dixi: a cohæredibus faciendā N. 8.
q.a inter succedentes titulo universali habet
locum collatio non inter succedentes titulo
particulari ex Alberico Jasone et Pulgaratolra
dii Gilgueniy in l. si emancipati n.° 30 C.
de collationibus. additur in diffinitione propter hæ
reditatem dividendam ut excludantur colla
tiones quæ fiunt propter alias causas et ad
iungitur: ascendentium: propter collat. et ex
traneor., co[illegible]um et alior. in hereditati
bus enim as[illegible]um non alior. habet locum
collatio adeo ut in hereditatibus descendentium
respectu ascendentium non detur ut infra ex
plicabimus videndus Gilguenius in d. l. si
emancipati n.° 39.
Dixi: et consequendam legi N. 9.
timam portionem: ut intelligatur inter eos ha
bere locum collationem quibus legitima debeatur
ut ex Valdo, Aretino et Angelo adducit Gilgue
nius ubi sup. n. 48. ubi recte ex hoc fonte asserit
inter filios naturales collationem locum non
habere singula diffinitionis verba explicat Jo
cornetus d. n.° 6. concisse tamen.
Hæc diffinitio recte explicat N. 10.
substantiam definiti non sic tradita supra n.° 5.
1.° q.a illa filior. naturalium collationes non exclu
dit

bit. 2°. qa illud uerbum: proprijs: superfluum est nam aut significat propria bona adducenda esse in collationem non estimationem qd falsum e, ut notauimus supra Balaseum supra n° 4. aut bona propria id est heredis non alterius conferenda esse xª. textus in L. 3. §. julianus de collatione bonorum et illud in deffinitione exprimere necesse non est cum in eis termini habiles supponendi sint ut argº. L. ut gradatim ii. § 1. de muneribus et honoribus observat Hyssigeus in notatis ad Donelum lib. 9. comment. c. 6. litera: p: 3°. qª insolens e, duobus uerbis distinctis exprimere naturam definiti ut fit in illa definitione ubi ponitur, commixtio et postea additur seu consideratio: praterquam quod neque his duabus dictionibus omnes conferendi modi comprahenduntur si singula uerba percurrerent alia uitia definitionis demonstrarem omitto brevitati et temporis angustiis consulendo. —

N. 11. Collatio a pretore inducta fuit L. 1. in princ. ibi consequens esse credi ut magnoque bona conferant qui aperant paterna et in §. iubet autem prator 9. ff. de collat. bonorum L. si emancipati 9. ibi ad collationem forma edicti perpetui et L. posthumo ii. ibi: perpetuo edicto: cauetur C. de collationibus ubi qd dicitur de edicto perpetuo de edicto pratorio intelligendum est. ad quorum jurium et aliorum plurium intellig.ª 3 animaduerto —

N. 12. Edicta pretoria quae pretores ini

initio magistratus proponebant annua fuisse q.
eor officium anno tantum uno durabat sed prop
ter edictor inconstantiam et mutabilitatem
[illegible] magnam licentiam dabat pretorib; sta
[illegible] qd [illegible] pro suo arbitrio Cornelio [illegible]
[illegible] plebis lege [illegible] latum fuisse qua pretores ex
edicto perpetuo ius dicere tenebantur ex Asconio
adducit [illegible] lib. 15 comment. c. 15. postea Saluius
julianus jamp[illegible] omnia edicta [illegible]
petua auctoritate Senatus Consulti et imperatoris [illegible]
driani collegit et in ordinem digessit edictum perpe
tuum componendo qd centum et nonaginta libris
interpretatus est cui edicto legis auctoritas data, a
Senatus Consulto et Hadriano ut constat ex l. 2. §.
sed q.a 18. C. de ueteri jur. enucleando et perpetuum
edictum appellatur, q.a deinceps pretores ex eo ius
dicebant perpetua iurisdictio in L. 7. de iurisdic
[illegible] omnium judicum L. 2. C. de restitutione mili
tum et edictum Adrianum ut ex [illegible] [illegible]
pij methaphraste probat Cujacius in prooemio
ad libros digestor juliani uidendus ibi et Coro
nus ubi supra [illegible] in necromancia juris
dialogo 10. n. 5. Brissonius Othomanus Scardius
de uerbis juris [illegible] edictum perpetuum qui se
cundum hanc observationem intelligit [illegible]
[illegible] juris locos V. recte in d. L. si emancipati et
d. L. posthumo dicitur edicto perpetuo pro jure

pro

Praetorio hoc ergo collatio inducta cum antea neqz ex test.o neqz ab intestato ullus esset collationum usus Valsecus alegato c. 12. n. 10. qui recte scribit postea novioribq iuribq multa circa collationes addita et detracta fuisse ut ex infra dicendis apparet.

N. 13. Ratio inducendae collationis fuit ut tolleretur iniuria quae filiis in potestate suis heredibq fiebat admittendo filios emancipatos ad successionem paternam simul cum filio in potestate quae sit haec iniuria videamus et dicendum e, duplicem irrogari filio in potestate si emancipati ad collationem non urgerentur 1.o quod filij sui heredes id est in potestate morientis fuerunt soli jure civili heredes erant nec tantum mortuo patre sed et vivo eo domini quodammodo censebantur ut post mortem paternam magis videretur in illos continuari dominium quam successio L. in suis ii. de liberis et posthumis ex Terencio et Ausonio adducit testimonia circa filiorum dominium in bonis parentum Hilygerus in notatis ad Donell lib. 7. comment. c. 2. litera, g, et sequentibq non sic filij emancipati 2.o paterna successione jure civili excludebantur §. emancipati inst. de hereditatibq q ab intestato §. emancipatos inst. de exh. sed c. liberis L. sed cum patrono 6. §. ...

ff.

ff. de bonor. possessionib. l. capitis ii ff. de suis et legit. hered. emancipatur namque cum emancipatione (decursis antiquitatibus emancipatione sublata iam ex l. vlt. C. de emancipationib. videndi Cantari ab Hug. Ligero ad Donelum lib. 2. comment. c. 26.) a patria potestate exiret §. praeterea 6. inst. quib. modis ius patriae potestatis soluitur pro extraneo habitus est. [illegible]

Sed praetor iuris ciuilis asperitatem temperando ut filius emancipatus pro filio agnosceretur et quasi in eam conditionem redigeretur ac si emancipatus non fuisset emancipationem rescidit l. 6. § 1. de bonor. possessionib. non sic ut filius emancipatus toto tempore quo pater vixit in potestate eius fuisse retro fingeretur et sic intelligendum in l. 3. § si emancipati ff. ibi enim per rescissionem non quasi filius iustus efficitur non filius ff. de bonor. poss. contra tab. quem recte intellexit Anto. Fab. de erroribus pragmaticor. decade 29. errore 6. sed quantum ad successionem paternam adquam eos admisit simul cum filiis in potestate si in test.o patris praeteriti fuissent concedendo illis bonor. possessionem contra tabulas toto tit. ff. et C. de bonor. poss. contra tab. si ab intestato pater mortuus fuisset ex capite unde liberi ex toto tit. ff. et C. si liberi inquam N. 14.

xi

xima in iuria fiebat filio in potestate qui cum totam hereditatem solus caperet hic tantum dimidiam auferebat filius emancipatus.

N. 15 ... fieret et altera iniuria filio in potestate et deterioris conditionis esse deberet quam emancipatus ex eo quod anti iuris principium est omne id quod filius fam. quaerebat patri adquiri xta uulgarem regulam in l. placet 79. de adq.da her.e excepto castrensi et quasi castrensi peculio §. 1. inst. per quas personas nobis adquiritur Donelus lib. 9. comment. c. 8. ubi Hilligerus et ab eo relati et per sequens omne illud quod adquirebat post mortem patris in eiusdem hereditate manebat et diuidebatur pro portionibus hereditariis inter utrumque filium in potestate et emancipatum aliter illud quod a filio emancipato post emancipationem fuit quaesitum id enim non patri sed sibi adquirebat l. 4. C. de pactis conuentis et proinde inter utrumque filium non diuidebatur sed soli emancipato integrum manebat —

N. 16 ... praetor licet emancipatis fauere intenderit ante oculos habuit ne aliqua iniuria filio in potestate permanenti pater iure gaudeat. l. 1. in prin. et §. toties §. lo. si filius ... de collatione bonorum et ne beneficium illud captiosum et iniuriosum esset

a

acquitati ... putavit ut sua bona ... um conferret qui paterna ... peteret teste Ulpianus in d. l. ... ideo ... ut priusquam emancipatus ... deberet ... patri ... in colationem adu ... caducis ... peculio d. l. ... emancipato ... et si impubere ... ut scribit Anto. faber de erroribus pragmaticorum decade 70 errore 7 quasi sub ditione si conferret ... ad quem ... non ... recte scriptum quasi sub ditione ... si ... sub ditione filium emancipatum a pretore ... fuisse repugnaret id juris principiis et textui in l. ... prator non sub ditione colationis cum ratione ergo ditionem: quasi: addidit faber qui ... doctrinam ... in l. ... de conditione causa data et in l. si maritus ... de colationibus videndi Anto. gomez ... alij quos refert et sequitur Valascus alegato c. 12 n. 12. ... donellus et ... ad rubricam C. de colationibus faber ... et decade 42 errore ... ex quibus fit filium eman- N. 17.
cipatum pro ea tantum parte ad colationem urge- ri pro qua incommodum sive iniuria affertur filio in potestate, id quod adeo verum est, quod si nulla in- iuria filius in potestate afficiatur cessabit colatio ce- sante ... inductiva colationis d. l. 1. § ... § ... § ... § ... maximum § sed etsi

eni ... ibidem ... quidam ... de colat. Bonon. l. i. in prio de coniungendis cum emancipato liberis eius ad Vendig Cuiaug lib. 23 digestorum. Juliani in d. l. q. ... qui dum stud pandectas d. ... ex Bediarde ubi refert aliquos casus velut superioris regulas ... in quibus emancipatus plus et minus confert quam aufert et sic non pro parte pro qua in iustis sit filio in potestate ... hi casus in l. ... ult. et in L. 2. § si tres l. 3. § quoties l. ... § si duo nepotes de colat. Bonon. quae iura ita intelligit Cuiacius explosis solutionibus glosae in § si ex dadrante Vo: pro quadrante ubi pro contrariis adducit Accursius. —

N. 18. an Vo. sublata iam diferentia antiqua inter filios emancipatos et filios in potestate durent primordialis ratio colationis suo loco tractabimus ... extendatur hodie colatio ad filios in potestate qui conferre tenentur, ut aparebit postea dicendum e, illam extensionem et colationis necessitatem inter ipsos filios in potestate ex alia nova ratione fieri quae sit illa inspiciendum est —

N. 19 Ad quam percipiendam animaduertendum e inter fratres inter quos rara solet ... gratia maximam charitatem maximum amorem esse debere ut enim eleganter ait Valerius Maximus lib. 5. historiae c. 5. copiosa suauitatis illa fratrum

iracerdatione, quidam demum miraculo antequam nasceret habitauit in quidam in unaculis in fintis tempora peregit eadem ... parenti ex maio tum imaginis ... ideo fratrem ... alios dictum ... affirmabat Nigidius apud Agellium libro ... Nigidio ... multa circa fraternum ... lib. 2. de parri cidijs ... tragedia de pre ... leges quam ... concordiam seruari uolu erunt ... fratris io. ... contra fidem sanguinis C. de transactionibus ... dubijs sumi intellect aptum discordijs eorum componendis ut argumen ... cum pater 77. § ... fratribus ... cum discordijs eorum sedandis prospexerit de legatis 2°. Obseruat Guothophredus ibi multo ma gis inter fratres arctiori sanguinis uinculo coniunctos L. ... 6. § non autem 2° in fine ibi ... maxime inter fratres oriatur seditio C. de bonis quæ liberis L. de fidei com misso ii. ibi cum fratrum concordia C. de ... actionibus et ex inequalitate inter fratres discordie et inuidie nascantur cum alter alterum in pa ternis bonis præferri ægre ferat ex ... in d. L. cum pater §. edictis ubi edictis in i.ª ...

9°

est et experientia quotidie docet, ex communia multa et ingentia mala inter fratres orta fuerint, adeo ut alter alterius vitae insidiari soleat, ut ex exemplis Cain et Abel, Jacob et Esau [illegible] et aliis ex [illegible] Patriarc. testimonium [illegible] Gomez in l. 40 Tauri n. 2 merito leges civiles voluerunt aequalitatem inter fratres servare [illegible] communi dividendo et in filiis etiam in potestate ad collationem bonorum tenentur [illegible] quam rationem considerasse videntur Imperatores in l. ut liberis 17 ubi aequa lance pariumque

[illegible] illud 20 § 1 C. de collationibus l. 4 tit. 15 p. 6 ibi porque se guarde egualdad entre ellos, cuius aequalitatis servandae [illegible] ex Divo Thoma Aristotele et aliis adducit [illegible] Gomez ubi supra.

Caput 2. quae personae teneantur bona conferre et quibus

N. i. Diximus supra c. 1 pro [illegible] iniuriam quae filio in potestate irrogabatur ad [illegible] emancipato per bona [illegible] tab. introducta e a prae-

tore.

[illegible] colationis neccessitas quae emancipatus bona post emancipationem [illegible] patre quaesita conferebat filio in potestate [illegible] [illegible] filio post quam natus fuisset cum antea in potestate morientis fuisset [illegible] non [illegible] bo. [illegible] officio de colat. bonor. quam [illegible] emendavit [illegible] pro illis verbis sed natus conferretur: legens sed natus non fferet: referen[illegible] [illegible] in [illegible] ult. L. posthumus ii C. de colationibus impuberi etiam filio in annis status controversiam movere videm. [illegible] emancipatus conferre tenebatur ita tamen quod impubes cautionem praestaret ut si victus fuisset [illegible] et hereditatem [illegible] et bona colata [illegible] emancipatus [illegible] [illegible] victus recuperabat [illegible] patris et hereditatem et bona quae in colationem adduxerat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de Carboniano Edicto [illegible] si filius in potestate [illegible] [illegible] possessione [illegible] [illegible] emancipatus a colationis onere liberus manebit cum restitutione facta et commodis colationis restitutis filio in potestate qui omiserat bonor. possessionem [illegible] in [illegible] Cujacio in L. i [illegible] de colatione bonor. [illegible]

·3·

·13·

N. 2

Aice

N. 2. Cessante iniuria filij in potesta
te non tenebatur emancipatus conferre bona
ut diximus supra n. 1. Immo adeo verum
erat quod si emancipatus bona sua in collationem
adduxisset vel cavisset se collaturum et postea bono
rum possessionem omisisset ... casu condictio
ne causa data causa non secuta repetere poterat
... contra fratres ... ipsum ex stipu
latu agentes ipso iure tutus manebat l. si filius
... de condict. causa data L. 3. § emancipa
tos praeteritus ... de collat. bonor.

N. 3. Verum ea quae diximus supra n. 1 ...
... et ... nemini dubium ... filium emancipatum
... et filium in potestate ... patri
... iure civili ... iure praetorio per contra tabulas
bonorum possessionem ... est quod inter eos
qui directo iure succedunt non habet locum
collatio ... patris ... ipsos
... collatione ... filii in
... bonorum possessione contra tabulas ergo neque
inter filium emancipatum et filium
in potestate habet locum collatio et
... affirmandum emancipatum con
ferre non teneri filio in potestate ...

dificultas ex tx. in L. i. § i. de colat. bonorum ubi probatur inter eos habere locum collationem quibus bonorum posesio datur ergo quando filio in potestate non datur bonorum posesio nisi e, urgentius filius emancipatus conferre eidem bona.

Cuia dificultate opresi Bartolus in L. si emancipati C. de collat. n.º 3. Cyprianus ibidem n.º 4. Valdus Fulgiosius Alexander Pontanus Philippus Corneus relati a Gilquenio in eadem L. n. 27 existimant iure antiquo inter eos qui diverso iure succedebant non esse locum collationi at illud ius correctum fuisse ex equitate et benignitate considerata a Scevola jurisconsulto in L. si filius 10. de colat. bonorum quam solutionem ex eo reprahendit Gilquenius quod Scevola qui fuit auctor d. L. si filius 10 longo tempore floruit ante jurisconsultos Triphoninum Papinianum et Paulum auctores L. filium 20 § videamus de bonorum poss. contra tabulas et legis patentis L. legis nec ipse 7. de colatione dotis. N. 4.

Non obstantibus superioribus iuribus certum est ex resolutione communi inter eos qui diverso iure succedunt colationi locum esse ut afirmat supra laudati inter fratres et Riminaldus in d. L. si emancipati n.º N. 5.

Arce

n.° 29 . Jason et Vitalis quos refert et se
q.r fuquineus lib. 5 . Variar. c. 77 . Cujacius
lib. ii . responsor. Pauli in d. l. nec ipsa decol
lat.e dotis de proinde emancipatum sive eodem
iure sive diverso succedat cum filio in potestate
ipsi bona propria conferre teneri cum iniuri
am patiatur filius in potestate cui abstulit
partem hereditatis admisso per fratrem eman
cipato quam rem consideravit Scaevola in illa
facta l. si filius 10 . de collat.e bonorum

N. 6. Contra superiorem resolutio
nem communem insurgit Anton. fab. de erroribus
pragmaticorum decade 40 . errore 10 . ubi multa fun
dam.ta adduxit quibus in ea est opinione ut affir
mare audeat inter eos qui diverso iure succedunt
collationis locum non esse et eos inter quos qui diver
sa opinionis sunt deceptos fuisse responso Scaevola
in d. l. si filius 10 . cuius verba non ita tribuen
da esse Scaevolae scribit sed et triboniano cui ad
scribit illa verba sed magis sentio. usque in fine
legis id quod multis arg. s probare nititur et ex
eo quod initio legis Scaevola dixit filio in potestate
herede instituto si petente emancipato ita tabu
las bonorum poss.ons non petat non petat ipse non
esse conferendum illi filio in potestate et in eadem

pro

pretorij se habere addit faber jurisconsulti religiosissimi fuerunt iuris neque unquam an[illegible] contra mentem Edicti pretoris respondere imo licet vellent non potuerunt cum ius pretori um auctoritatem legis haberet ergo afirmari non potest scaevolam contra [illegible] Edicti mentem loquutum voluisse collationem inducere inter eos qui diverso jure succedebant quibus pretorij edictum denegabat.

N. 7. Verum quamvis fabri ratio tinendo non multum a veritate deviaret ut debitur cuilibet qui attente expenderit verba dicte l. si filius tamen quia religio juris vulgaris atque[illegible] ipsa lectio retinenda est ne si pro libito liceat leges emmendare sit in nostra potestate omne jus civile mutare ut ait Petrus Faber lib. 2. semestr. c. 13. pag. 207. ubi graviter emmendatores reprehendit prout et reprehendunt Donellus lib. 8. comment. c. [illegible] Forcatulus Duarenus Connanus Madera et alij plures laudati ab Hyligero ad Donell. alegato c. [illegible] litera L.

N. 8. Adeo indisolubilia videntur superiora iura ut fateatur Cagnolus in d. l. si emancipati nº 73. difficiliora esse omnibus que in tota collationum tractatu habentur et nº 96. articulum hunc difficillimum et utilem ad intelligentiam aliarum legum et ingenij acumen ego verum cen

censeo quid quid in contrarium reclamet Ant.o fab. inter diverso iure succedentes collationi locum fuisse et per d.r. emancipatum filio in potestate conferre teneri licet succedat iure diverso qd expresse probatur in d. L. si filius 19. de collat. bonorum a fabro mutilata et ex L. si emancipati C. de collationibus.

M. 91 Neque in contrarium obstat tx. in d. L. pater 6. de collat. bonis cui sic proponenda species ut vis argumenti diluatur. Pater qui duos filios habebat filium videlicet emancipatum et filiam in potestate emancipatum heredem instituit ex asse filiam in potestate exheredavit quae in officiosi querela quasi pater non sanae mentis fuisset tt.m rescindi intendit et rescissum est ac proinde semissem id est dimidiam hereditatem abstulit filio emancipato qua in specie fr. emancipatus ex testamento habet unum semissem alterum filia ab intestato nec illud incombeniens

M. 8 est q. licet paganus non possit pro parte testatus pro parte intestatus decedere L. ius nrum de regulis iuris pot. tn contingere ex post facto ut testatus pro parte intestatus pro parte decedat L. nam et si parentibus 15. §. ult. ubi Gothofredus, heredis L. circa 24. de in officioso tt.o Cujacius lib. 6. respons. Papiniani in alegata L. pater unde cum

in

in eadem L. quareretur an filius emancipatus qui successit ex testamento patri teneretur conferre bona propria filio in potestate qui successit ab intestato rescisso testamento in officiosi querela. Et Papinianus non teneri conferre et recte. Ratio est quoniam ille qui ex testamento succedebat licet emancipatus fuisset iure digestorum attento non tenebatur bona conferre ut probatur in L. i. §. vel maxime de collat. bonor. et dicemus infra suo loco.

N. 10.

Et si quis obiiciat nullomodo probari in d. L. pater testamentum valuisse pro ea parte pro qua successit emancipatus facile Resp. potest ex eo quod in d. L. libertates in testamento relictae competunt prout competunt quoties testamentum pro parte valet pro parte rescinditur ut in L. iudicatae 29. de exceptione rei iudicatae quae non competerent si in totum fuisset testamentum rescissum et res ad intestati causam redacta arg. L. cum filius 76. de legatis 2. quam interpretationem tradiderunt Accursius et Bartholus alegata L. pater Decius in L. si emancipati n. 15. C. de collationibus quae vera est quamvis displiceat Antonio Fabro ubi supra et anteo judiceo

eo

167

colligitur ex verbis eiusdem L. ibi non esse fratrem bona propria conferre cogendum nam et libertatis conservari placuit quae verba huius sensum habent fratrem ex ea ratione conferre non esse cogendum quod ex ea titulo libertatis competunt idest illud titulo ex parte valet et ex illo succedit frater

N. ii Non obstat alegata lex

nec ipsa qua non probatur quod quandocunque magis sint fratres diverso iure non erat locus colationi potius enim illa verba cum diverso iure fratres sunt heredes referenda et aptanda sunt ad casum a Paulo iurisconsulto tractatum dictum fuerat in L. pater proxima antecedenti filium emancipatum ex titulo succedentem conferre non teneri sorori ab intestato respecto titulo succedendi ut diximus numero proximo postea subiunxit Tribonianus ex Paulo lib. ii responsorum nec ipsa soror fratri dotem conferre tenetur cum diverso iure succedant frater ex titulo soror ab intestato et cum tunc frater sorori non conferret iniquum fuisset sororem ad collationem urgere quia cum ius collationis a pretore fuerit introductum gratia et favore filiorum in potestate deterioris conditionis

esset

esset filia in potestate si ad collationem dotis teneretur filio emancipato.

Sed si quis obiiciat nullam mentionem ttt.i reperiri in d. L. nec ipsa et sic illa uerba cum diuerso iure succedant ad speciem propositam non posse accommodari. Ego sic responderi posse censeo forsam lib. ii. responsorum Pauli ex quo ea lex desumpta e speties supra proposita tractata fuit sed Tribonianus qui ex libris ueterum jurisconsultorum pandectas ordinauit tollendo, addendo, optima elligendo ex illis quae jurisconsulti scripserant eorum nomina in legum inscriptionibus retinendo ut apparet ex L. 2. §. tanta 10. C. de ueteri iure enucleando cum proposuisset q.en a Papiniano agitatam de qua in d. L. pater Heysset Paulum lib. ii. responsorum dicentem filiam in potestate exheredatam quae ab intestato resciso ttt.o succesit non teneri conferre fratribus emancipatis institutis qui ex ttt.o successerunt ne repeteret qd iam ex Papiniano proposuerat et ut concisius sent. Pauli proponeret sufficiens esse iudicauit post dictam L. pater illa uerba subiungere: nec ipsa dotem fratribus suis conferet cum diuerso iure fratres heredes sint

N. 12

id

Ancq.

id e, fratres ex tt.o soror abintestato si enim casus tractatus à Paulo non esset similis casui proposito à Papiniano quatenus ad successio nem attinet non recte Tribonianus illa additio nes: nec ipsa: adiunxisset quam conjecturam recte procedere videbit quisquis verba d. L. pater et dicte L. nec ipsa inspexerit.

n. 12

n. 13. Hac de L. pater et L. nec ipsa de collatione dotis circa quam observandum e, hodie correctas esse nam cum inter eos qui ex tt.o succedunt detur collatio auth. ex tt.o C. de collationibus cessat ratio qua moti sunt Papinianus et Paulus ut negarent fratrem sorori et sororem fratri conferre teneri, quae opinio est ex Biminaldo in L. si emancipato n.o 322. et in praxi amplectenda est, non placet Antonio fabro d. decade 40 errore 10. pagina 781.

n. 14 Non etiam obstat alegata L. filium 20. § videamus de bonorum poss. contra tab. cuius fundendum e, filium emancipatum non conferre filio in potestate ibi quod ut iam diximus quod tunc emancipatus nullam iniuriam afferebat filio in potestate ad collationem non urgebatur at nullam iniuriam attullit in specie §. videamus ubi filius in potestate fuit ex her. eda

ru

tus et emancipatus praeteritus extraneo herede instituto qui cogitans emancipatus impugnare poterat testamentum bonorum poss. contra tab. petita adire noluit her. et sic additio non habuit effectum ac proinde non fuit confirmata exheredatio ex l. emancipatus 3 d. l. filium 20. in princ. de bonorum poss. contra tab. ante enim quam hereditas adeatur non manet perempta suitas Anto. gomez 1°. to. variarum c. 11 n. 9. Hilygerus in notatis ad Donelli lib. 7 comment. c. 2 litera (ubi distinctionis sedem componit duas adversantes sen.as Doneli Othomani Antonij fabri et aliorum) v. cum melior fuerit effecta filij exheredati conditio qui nullam iniuriam a fratre emancipato accepit imo eius beneffitio fuit admissus ad paternam her. et iura sui heredis consequutus consequens est, ut ad collationem non urgeatur filius emancipatus. Sic respondet Alexander quem refert et sequitur Decius in d. l. si emancipati n°. 15 sensit Gilquerius ibidem n°. 29 fr. equines lib. 5. mon. c. 79.

Hodie attento novissimo iure cum colationis necessitas retineatur non ex rone iniuria sed ex rone aequalitatis servandae inter fratres diximus supra c. 1. afirmandum

est

et etiam in specie tx. d. § in deamq locum ha
bere collat.e § et fratrem emancipat. alteri fratri con
ferre teneri ut meri.... seruetur equaliter et
su eiusdem §. dispositionem quatenus ibidem
denegatur collatio correctam esse ut ex Butrigario
et Vitali defendit fachineus allegato c. 79. cuius sen
tentia vera e licet erroris arguere contendat Anto
nius fab. d. c. 10.

Non etiam obstat Lex 1. § 1. de
collatione bonorum ubi dicit collationem admitti in
ter eos quibus bonorum possessio datur quia illa verba
non tam generaliter accipienda sunt ut intelli
gamus inter eos solum vel inter eos omnes quibus
bonorum possessio datur collationem locum habere nam
et inter eos qui abintestato iure ciuili succedunt
datur collatio L. filia 4. C. de collationibus et in
ter filios emancipatos quibus bonorum possessionem
concedit praetor non datur collatio L. si eman
cipati 9. C. eodem tit. obseruarunt Accursius
V.bo possessio et Gyotho... in d. L. 1. § 1. de
collat. bonorum.

Nec etiam aduersatur Antonij fa
bri consideratio allegata decade 50. errore 10.
qui in d. L. si filius 10. de collatione bonorum
non potuisse Scaeuolam jurisconsultus aduer

dus edicti praetorij verba et mentem collatio
nem inducere acriter defendit.

Sed Alph. Celolam in d. L.
si filius non inducunt ius novum id quod si li
... fuere non potuit sed praetorij edicti
interpretatione ... et edicti enim verbo
habebant inter eos qui diverso iure succede
bant collationem cessare ... Cebola men
tem potius edicti quam verba consideravit
... secunda parte ... pra
... fuerit inducta collatio in specie ... in d.
L. si filius vere respondit filium emancipatum
qui per ... portionem partem hereditatis
aufert filio in potestate eidem conferre ...
... pro ea parte ipse filius in potestate
... fuit ... nec novum est ut ex
verbis edicti denegetur collatio et ex mente
eiusdem edicti admittatur ...
... debemus
... verbis
... in d. L. si emancipati n. 75 et
licet ipse non probet n. 76 vera est ...
... emancipatum filio in po
testate conferre ...
... etsi emancipatus filius ...
retinentur filio in potestate ... filio eman
ci

ipsa non conferebat L. 3. § julianus de collat. bonor. L. si emancipati 9 C. de collationibus. ratio erat quia cum emancipatus filio in potestate conferret, ne aliqua iniuria irrogaretur eidem filio in potestate ut diximus supra c. 11. ratio iniuria cessabant in filiis natis patris qui iure civili incogniti erant et quid quid quaerebant durante emancipatione sibimet non patri adquirebant ac proinde in illis cessabat ratio inducitiva collationis Bartholus et Paulus de Castro d. L. si emancipati ubi Gilquenius n. 1. Anto. Gomez in L. 2 quod tauri n. 6. Molina de partitio [illegible]

N. 19 Verum [illegible] est 1° difficilis lex in L. 1. § ... filius ... iungendis cum emancipato liberis eius [illegible] de cuius hereditate agitur habuerit unum filium emancipatum alterum in potestate et alio filio praedefuncto duos nepotes quorum unum emancipaverat alterum in potestate retinuit in ea quaestione quantum et quibus conferre teneatur filius emancipatus. Ait Ulpianus ex [illegible] tres partes facere et unam sibi conferre unam, fratri in potestate, unam duobus nepotibus tam ei qui erat in potestate quam emancipato appa[r]et [illegible]

hoc

hoc tit. emancipatum emancipato conferre quia in ea diversus ...

... Quae difficultas omnium aetatum doctissimos interpretes exercuit, et adeo gravis videtur ut Cujacius lib. 3. Observ. c. 29. nisi emendatrices manus admoneret nodum hunc solvi non posse putaverit, et cum emancipatus emancipato non conferat nullum ne ... emancipatum ... in potestate fuisse contendit in specie h. in d. § sicut filius quem sic legendum affirmat: si sit filius in potestate alius emancipatus ex defuncto alio emancipato duo nepotes in potestate, eligantur (Scaevola tractat etc.) cum vulgaris et recepta lectio illius h. sic habeat (si sit filius in potestate alius emancipatus ex defuncto uxor nepos in potestate alius nemos emancipatus eligantur (Scaevola tractat etc.) qua emendatione explosa succedunt variae interpretationes ad dictum § tres diversas tradit Accursius ibidem et in d. L. si emancipati quas improbat Bolognetus d. n.º 19. aliam adduxit Bartolus in d. L. si emancipati n.º 1. sequuntur Valdus n.º 2. Alex. n.º 3. Paulus Castrensis n.º 1. Jason n.º 4. Corneus n.º 18. Purpuratus n.º 13. aliam Angelus n.º 3. aliam Deius n.º 6. ali

N. 20.

N. 21.

aliam Fulgerij non ad aliam Filipperij

n.° 14 quia accedere videtur solutionibus

N. 20. Ouij et Fulgorij in idem Petri de Bellapertica

in d. § sapientia

N. 21. Multis igitur solutionibus afirmandum est,

... quod dicitur emancipatum emancipato

non conferre ut in iuribus supra allegatis et l.

... intrepitam ... praeterea

... emancipati de collat. bonorum Petri Gregorii lib. 42

... Cujacium ubi ... habendum

... decade ... interpretes

... emancipati ... Menochius ...

... filij et ... deconiung. cum

... liber ... Ubi enim filium eman-

cipatum conferre ... nepoti emancipato non propter

... emancipatus erat emancipato conferri

... solet sed propter alium nepotem in avi potes-

tate retentum ... hic nepos emancipatus plene f...

collationis propter alium ... heres non potuit ...

Sed si quaeratur cur per alium hic heres fuit

collat. ... haec ratio assignanda est nepotes ambo patri de-

functo in stirpem et non in capita succedunt et pa-

trem repraesentando unam personam faciunt una

portio illis praestatur et unum individuum in-

separabile manent quasi ambo unus sint non duo

l. ... de collatione bonorum ...

... quia

Quare sicut unus homo non pot. videri propter in potestate pro parte emancipatus ita isti duo nepotes concurrendo et unam patris personam repraesentando licet unus fuerit emancipatus si alter in potestate avi manserit ambo in potestate fuisse iudicantur nec alter ab altero separatur sed sicut unam portionem habet uterque ita utrique tam nepoti in potestate quam emancipato conferre tenetur filius emancipatus in allegata quaest. si sit filius: quae solutio colligitur ex traditis a Bartholo quem sequuntur coeteri DD. teste Volocneto ubi supra n.° 19 et ex traditis ab eodem Volocneto qui late defendit superiorem interpretationem ab impugnationibus Decii et aliorum.

Neque mirum cuiquam videri debet quod nepos emancipatus per nepotem in potestate potiatur beneficio collationis quod per se habere non potuit quia non est novum in iure ut quis acquiratur per alium quod per se non potest ex L. si communem ... ubi ... Gothofredus quemadmodum servitutes acquiruntur L. de hered. ... L. si is qui duos ... de liberatione legata L. ... ubi Gothofredus alia plura alegat quae nepos ... nori obligari non possunt ad hoc propositum

de

decem et semipsem refert Jason et Ho. siena in eo . . . in n.° 4 videndi filius in . . . de prescrip-
tionibus et alij laudati a Volane . . . ubi supra.

N. Sed nondum salua res est
nam licet satisfactum maneat superiori difficultati
restat maximus scrupulus qui nascitur ex alle-
gata § si sit filius ibi quamuis hij minus quam
eam patruus concurrente patre sint habituri
ad sequam hinc discedamus eruendus ut hunc
textum difficillimum intelligatis illis verbis signi
ficare voluit iurisconsultus quod si viueret pater
Nepotum quem defunctum fuisse scribit Sca
bola et concurreret cum filijs suis ad succesio-
nem isti minus habituri erant ex hereditate
aui quam patruus ipsorum haberet expenden
da e dictio minus quae nemo negabit deno-
tari quod si viueret pater et concurreret cum
filijs aliquid habituri erant nepotes in aui
ta hereditate quod manifestis principijs iuris re-
pugnare.

N. 1.° nam aut supponissemus filium
illum ~~emancipatum~~ iam mortuum fuisse in po-
testate ut plures interpretes voluerunt et tunc
certi iuris est integram portionem aui here-
ditatis ad ipsum pertinere nepotes vero nihil

ha

habituros ex regula L. 1. §. si pater 6. de coniungendis cum emancipato liberis. ergo non recte aposita e[st] dictio minus scisset juris consultus si pro minus scripsisset nihil.

2°. aut supponimus filium iam mortuum fuisse emancipatum prout intelligere noluerunt Accursius in §. si sit filius. [illegible] potibus [illegible] et secundum has duas expositiones Gothofredus ibidem Castrensis d. l. si emancipati Cujacius d. lib. 3. [illegible] et tunc afirmandum e[st] dictiones illas hij sint habituri: male positas fuisse in §. si sit filius et non in plurali numero concipiendas fore sed in singulari ... hic sit habiturus id est hic nepos in potestate retentus. quod patet sequenti silogismo ... istis dictionibus hij sint habituri significatur filio illo vivente et concurrente ad paternam hereditatem cum filiis suis utrumque illorum licet minus quam patruus aliquid tamen ex avita hereditate habituros, sed nepos emancipatus nihil habere potuit ergo nostra assertio vera est et probatur minor quia eo in casu [illegible] portio hereditatis inter filium emancipatum et nepotem in potestate retentum pro equis partibus divideretur ex edicto de coniungendis cum emancipato liberis eius. nepos

v°.

vel emancipatus nihil heret ex d. L. i. § si pater et §. inter ipsum de coniungendis cum emancipato

N. J.[1] arg.[o] vis non latuit diligentissimum Accursium ubique qui illius timore scripsit dictionem: minus: idem significare quod nihil: ut in L. illud de tributoria actione, sed repugnat litterae: immo si intelligimus filium fuisse emancipatum dici non potest eo concurrente nepotes nihil habituros ex avita hereditate cum potius habeant aliquid ut diximus n.º proximo antecedenti facilitaret difficultatem qui Cuiacianam emmendationem Legum implecteretur aut aliam emmendationem Othomani qui alio arg.[to] operis lib. 9. deservit ... in § si sit filius pro, quominus, reponendum quia ait et duas negationes addendas, unam dictionem minus: et dictionem contrariam: ut legatur sit g.[a] hi non minus quam patrues non concurrente patre sint habituri quam emmendationem ut posse literam et sen.[a] ... destruentes explodimus et aliam in quam inclinare videtur Gothofredus ut pro patre, patruo legatur et opinionem aliorum ex antiquioribus putantibus corruptam esse literam nec rationem redentibus refferentes

Petro de Belapertica in L. si emancipati n.º 6.

Circa alleg.tum §.m quem sic exorditur Barthol.s nos habetis hodie ita difficilem lectionem sicut habuistis hoc anno de cuius intellectu triennio cogitasse et tandem nescire quid dicendum sit ingenue fatetur Guotho.d phied. ibidem supponendo filium illum mortuum non in potestate sed emancipatum fuisse ut indicat dictio illa, concurrente, filius enim emancipatus est qui concurrit cum nepote in potestate ex edicto de coniungendis cum emancipati liberis eius non filius in potestate ut sup. diximus respondendum e dictiones eas: hi sint habituri, non ad nepotem emancipatum qui si uiueret pater admitti non posset ad aui hereditatem ut supra diximus sed ad nepotem in potestate refferendas esse ut sit sensus paragraphi dictum fuerat in prio patruum emancipatum nepoti in potestate et nepoti emancipato conferre teneri 3.as partem suorum bonorum sed huic responso Cebola obiicit potuit non 3.as partem sed minorem, dimidiam 3.a conferendam

ea

Ares

ex hac rōe subrogatus sapit naturam eius in cu
ius locum subrogatur et eiusdem iuris esse
solet ex notissimis principiis sed si pater hor
nepotum uiueret et concurreret ad heredi
tatem ... aui cum his ide cum uno ex his
cum quo poterat concurrere cum nepote nem
pe in potestate retento hic nepos minorem par
tem hereditatis consequeretur dimidiam ui
delicet 3.ª portionis cuius altera dimidia ad
patrem pertineret et tunc patruus emancipa
tus qui fratri emancipato conferre non tene
batur ... nepoti tantum conferret secundum
quantitatem dimidiae 3.ª portionis ergo cum
nepotes locum patris subintrent non debent esse
melioris conditionis quam fuissent si pater ui
ueret ai per m.ry non est urgendus patruus ip
sis conferre integram portionem sed dimidiam
huic obiectioni ni fallor respondet
Cebola in allegato uersiculo quamuis hic scribat eam
obstante 3.ª 3. p.te 3. conferendam esse sed solutionem
obiectionis non aperit cui sic responderi poterit. certum
est nepotes locum patris subintrare at unus erat in po
testate et sic diuersae qualitatis quam pater q.ª pa
tri conferendum non erat, nepoti v.º isti conferre tene
batur patruus ex regula L. 1.ª 3. portiones deco

lla

flat. bono. V. q. iij nec sit. qd si concurre
ret pater cum nepote in potestate dimidi
am tantum portionis ex auita hereditate
consequeretur nepos alteram dimidiam par
tem et nepoti tantum secundum suam por
tionem non patri conferre tenentur patruus
pater enim emancipatus propter nepotem
in potestate non gaudebat beneffitio collatio
nis nec unum individuum inseparabile
cum eo censebatur at cum pater mortuus sit
et tunc una portio prestatur nepoti in potes
tate et nepoti emancipato qui propter alium
gaudet beneffitio collationis ambo enim unum
individuum inseparabile et quasi unus filio
rum judicantur merito utrique nepoti confe
rendum est q. iniuriam patiuntur ad
misso patruo et partem hereditatis aui au
ferendo et q. licet locum patris subintrent
melioris iuris melioris conditionis sunt qu
am esset ipse si viveret cum habeat bene
fitium collationis per nepotem in potestate propter
se emancipatus et propter nepotem in potestate
qd beneffitium collationis non potuit habe

pa

pater eos in tanta difficultate ut defenderent receptam lectionem paragraphi si sit filius quarti apud neminem ex his quos ui derim ita expressa in genere in hoc cogita ui interim dum aliud melius occurrat si quis tamen non tam religiosus sit lectionis vulgaris et ab ea discedere audacter vellet diluentur omnes scrupuli ex lectione quam in pandectis manuscriptis uidisse se refert La rondas in notis ad pandectas d. § si sit filius ubi sic legebatur defunctus unus ex defuncto re potes in potestate elleganter elo. —

Aparet iam iure an tiquo emancipato non esse conferendum quo in re neque etiam inter filios in potestate collatio dabatur uerum q.d ex superioribus multa no uiori iure sunt immutata ut explicemus quae personae hodie ad collat. urgeantur pro ponamus regulam coiter receptam quam pro ponunt omnes fere interpretes in l. si emancipati C. de collationibus ut debeat cum iam collatio retineatur propter seruandam aequalitatem ut diximus supra c. i. ad

co

collat. 3. teneri hodie liberos uel descen
dentes quibus ex hereditate ascendentium
legitima debetur nulla facta differentia de
emancipatione patria potestatis uel sexus
L. ut liberis 17. C. de collationibus amplec
tuntur hanc regulam ut uerum Antonius
Gomez in L. 29. Tauri nº 6. Valascus
in praxi c. 12. a nº 31. Molina de iusti
tia tractatu 2º disputatione 237. Petrus
Nola in exegesi collationum & qui cogantur
conferre

Ex qua Regula infertur quod frater
emancipatus hodie tenetur conferre alteri
fratri emancipato et filio in potestate filius
uero in potestate alteri filio in potestate et eti
am fratri emancipato filius descendens ex
linea materna alteri descendenti ex eadem
linea nepotes uel nepotes patruis, auun
culis, amitis uel matersteris uel extra ut
in L. illam C. de collationibus ubi filius quemque
filius legitimatus a Rege in forma iuris
communis uel per subsequens matrimonium
Valascus nº 43. in Regno Lusitaniae filius

na

ḋ̄ fr̄e

notos etiam pleni conferre tenetur fratribus legitimis q. cum eis succedit equaliter extat ordinamenti lib. 4. tit. 91. Valascus n. 99 versic. 2o. in hoc Regno Castelle Anto. gomez ubi supra n. 8. vers. 2o. nisi spurando succedunt matri tunc enim etiam in nro Regno ad collationem urgentur filiis in l. 27 tauri n. 27. Valascus n. 50. qui sic declarat doctrinam Ant. gomez ubi sup. dissentit Ant. gomez et Valascus ubi s.

q. autem bona sint conferenda ab eis proprio loco tractabimus. —

Quae personae conferre non cogantur et circa hanc ar. confutantur quorumdam DD. opiniones

Capitulum 2. unicus §.

N. i. Et recognitis his qui ad collationem urgentur facile erat cognoscere qui non cogantur tamen q. sunt aliquae personae circa quas fuit controversia inter doctores an teneantur conferre et non desunt qui partem affirmatiuam tueantur ne horum qui non leuis authoritatis existunt opinionibus decipia

mi

mini capitis 2°. conectere uolui ar hunc §m. et ex-
plicare quae sint illae personae.

N. 2

Circa ascendentes dubitatur an si des-
cendentibus succedant ad collationem urgeantur
et partem affirmatiuam uidelicet cogendos fore de-
fendunt Angelus in L. si emancipati iason ibidem
n°. 27. quam opinionem sustentabilem esse dicit
Decius in eadem L. n°. 8.

N. 3

Pro quibus 1° facit quod licet dum succe-
dunt ascendentes descendentibus turbetur ordo mor-
talitatis testante Papiniano in L. nam etsi paren-
tibus iis ibi turbato hominum ordine mortalitatis ff. de
in officioso test°. quia non debent thesaurizare filii pa-
rentibus sed parentes filiis ut ex diuo Paulo scri-
bunt Petrus Grego. lib. 45. sinthagmatum c. 10.
n°. 2. Hylligerus ad Donelum lib. 19 comment.
c. 7 litera c et quia ex ordine naturae filius intelli-
gitur superuiuere patri L. 9. § 1 ff. de rebus dubiis
(de cuius conciliatione cum § ult°. eiusdem L.
uidendus Carandas lib. 1. uerosimilium c. 21.) cui
nihil infelicius quam eo superstite filium mo-
ri ut ex multis bonarum literarum testimoniis et
ex inscriptione sepulchri eiusdem Papiniani
uiuentibus adhuc ipsius parentibus occisi adducunt
Brisonius de formulis pagina 797. Florcanus

lib.

lib. 2. de crimine parricidij c. 10. Styliserg ubi
tamen cum parentes nobis post Deum vitæ aucto
res sint videndi fornerius lib. 1. selectaz c. 14. so
lorcans lib. 2. c. 2. maximamqz tristitiam ex mor
te liberorum accipiant ad illam leniendam leue
illud solatium prestatur eis ut succedant filijs ex
Cicerone Styliserg ad Donelum lib. 9. comment.
c. 2. litera: a. quoz hereditas luctuosa et triste
lucrum appellatur in L. unica in fine C de his
qui ante apertas tabulas L. ult.a C de institutio
nibg et substitutionibg L. ult.a C communia
de successionibg § 2. inst. ad senatg Cons. Tertul. ideo
non minus pie parentibg quam liberis legitimaz
relinqui debere scripsit ipse Papinianus d. L. nam
et si parentibg L. scripto in fine ff. unde liberi
ubi Guothofredg Doctor Richardo in prio n.o 59.
inst. de inofficioso tt.o succedunt ergo parentes
liberis ut liberi parentibg L. ultima auth.a de
functo C ad senatus Consultz Tertilianum.

nunc de bonor. possessionib. tractatur, ne nanq. sit labor si ignoretis quo jure originem habuerit bonorum possesio, quomodo definiatr., quotuplex sit quis eius effectus expediant. his enim præfacionib. materiæ huius euidentior prœstabitr intellectus testante jurisconsulto in L. 1. de Orig. jur.

Pro declarat. animaduerto 1.º prœtores (de quor. creatione et potestate Pomponius jurisconsultus in L. 2. §. hincq. Consules 27 de Orig. jur. Rosing. de antiquitate Romanor. lib. 7. c. 11.) Romæ edicta proposuisse quæ auctoritatem juris habebant §. prœtorium quoq. edicta inst. de jur. nat. Videndus Anton. fan. in 1.ª pp. tt.º 2. prio 10. illat. 1. et seq. fib. 1 horq. prœtores cum jus succedendi L. 12. tab. angustissimis finib. constitutum esse illud jus ex bono et æquo dilatasse et ampliasse et ne quis sine succesore moreretr bonor. poss. introduxisse ut scripsit Justinianus in §. quorante inst. de bonor. possessionib. quæ ratio verior e. quam alia tradita a[illegible] N. 5.

Ser

tergtibꝫ in rubrica inst. eodem tt.° 2

N. 6. Ita in bono
& posessionis quaedam introducta s. juris civilis ad
iuvandi gra, alia juris civilis supplendi, alia corri
gendi. adiuvandi gra prout est bonoꝝ posesio
S.ᵐ tabulasquae heredibꝫ scriptis dati §. sunt a
utem inst. de bonoꝝ poss. L. i. §. defertur et §.
j.° gradu de bonoꝝ poss. S.ᵐ ta quae a pratore da
tae, ut essent plures uiae conseruandae heredi
tatis et justius posidere uideretur qui a autore pra
torepo sideret Vbesembeg in ad tt.ᵐ de S.ᵐ tabulas /.
ad jus ciuile supplendum prout e, bonoꝝ posesio quae
exclusofisco uiro in bonis uxoris uel extra uxori
in bonis uiri intestato mortui dabatur post agna
tos et cognatos constitutos in decimo gradu L. uni
ca ff. V.° liberi et bonoꝝ posesio V.° decem perso
nae quae dabatur patri fiduciario cui filius in potesta
te constitutus dabatur et ter uendebatur ut fili
um emanciparet et emancipatione filius ma
nebat extra potestatem patris praecedente antiqua
solemnitate emancipationis cuius meminit Justi
nianus in § praeterea inst. quibꝫ m.ᵒᵈ jus patria
potestatis soluitur. quae solemnitas tublata e, in L.
ul

ult.a c. de manicipationibus videndi de antiquo ritu emancipationis laudati ab Stellis jero in notatis ad Donelus lib. 2 comment. c. 26. li tera B: ille namque pater fiduciarius ad bo nor. poss.em emancipati admittebatur post de ces personas de qq. Justinianus in § sunt autem vs.o tercio inst. de bonor. poss. quiam bonor. poss.em supervacuam iudicavit justin. in § id eas inst. eod. tt.o

N. 7. Sunt et aliae bonor. poss.es ad corrigendum jus civile introductae prout est bo nor. possessio contra tabulas quae datur filio eman cipato praeterito in tt.o paterno quem filium jus civile non agnoscebat. l. 1. § et sui ju ris ff. de contra tab. si vero pater tt.m non fecisset dabatur filio emancipato ad jus civile emendan dum bonor. possessio unde liberi l. 1. § libe ros ff. si tabulae tt.i nulla extabunt vel liberi

N. 8. Ex quibus apparet quod illud dicitur in l. jus autem 7. § jus praetorium de just. et jur. scilicet jus praetorium intro ductum fuisse juris civilis adjuvandi supplendi vel

uel corrigendi fra recte uerificari in bonorum possessionibus ut recte scripsit Antonius faber in ja. pp. tit. 2. prin. 10. illat. 2. uidendi Donellus lib. 7. comment. c. 14. Vulteius in prin. inst. de bonorum pos. n. 2. Hylligerus in notatis ad Donell. d. c. 14. litera A. et seqq.

N. 9. 2. Animaduerto bonorum possessionem a jurisconsulto Ulpiano deffiniri in l. 3. § 2. de bonorum possessionibus ut sit jus persequendi retinendique patrimonii siue rei quae cuiusque cum morior fuit, quam diffinitionem late explicant jacobus de Arena in h. n. 17. Vbertus Zucatus a n. 51. Sebastianus Sapia a numero 14. Petrus de uelapertica in l. bonorum n. 12. infra eod. tit. Vulgarius in l. 1. n. 10. eod. tit. ubi Signorolus n. 47. Varonius lib. 3. declarationum juris c. 48. Petrus Greg. lib. 43. synthag. c. 2. D. Richardo et a bcolardati in rub. inst. de bonorum pos. a numero 9. Donellus lib. 7. comm. c. 14.

N. 10. Quae deffinitio bonorum possessionis Vera est et uerbum: jus: in ea positum eti

etiam hodie recte procedit desfendi qd poss. illa de
ffinitio qui tradicat Andreas Barbatia in hac ru
brica n. 86. affirmans illustre ingenium glossae
et Maiorum deffeuisse cum dixerint bonor. possessionem
esse ius cum potius sit beneffitium post sublatam
antiquam solemnitatem concedendae bonor. possessionis
a cuius impugnationibus recte deffendit supratra
ditam deffinit. Jacobus de Nirris ubi supra.

Et licet superior diffinitio N. ii
hereditatis diffin. convenire videatur de qua in l.
nihil aliud 24. de verbor. sign. l. hereditas
62. de reg. jur. Donelus lib. 6. comment. c. 2. et
lygerus ibi in notatis litera: C: in multis tamen di
fferunt et de earum differentiis tractabimus latius in l. i. et
in l. emancipato infra hoc titulo.

3°. animadverto N. 12

4.° animadverto

ut is qui bonor. poss. accepit loco et vice heredis sit, ita quod iura hereditaria inqualr et omnia commoda et incommoda hered. in eum transeant tanquam si heres esset L. 2. et 3. ff. de bonor. poss. Vbesenbegius ad Cum tit. n. 12. Duarenus ibid. c. 7.

Ex qua animadvers. infero bonor. possessores heredes n. esse sed loco heredum licet noie heredum contineantur L. in conditionibus § 2. ff. de condit. et demonstrat. L. 1. § bonor. quoque ff. ad trebellian. videndi Vlpian. in fraementis tit. 28. § ult. § vel quod autem praetor inst. de bonor. poss. L. 2. ff. eod. L. praetor 117. de reg. iur. vel recte scripsit Theophilus in § 2. inst. de bonor. poss. nec bonor. possessoribus actiones directas competere nec in eos dari sed utiles has fictitias actiones appellavit Vlpian. in fraementis d. § ult. /. Ratio huius illationis e. quod praetor qui bonor. possessores ad hereditates vocat istos heredes facere non pot. quoniam lex tantum per constitutiones similes veluti senatusconsulta

et

& principum constitutiones heredes facere possunt
quam roem tradit justinianus in allegato
§. quos autem.
Sed cur Prætor heredem facere non
potuerit ingens controversia e, inter juris inter
pretes & antiquos & noviores & an prætor dnum
facere posset & sic bonorum possessores bonorum possessione
accepta utrum dni hereditatis manerent & varias
rationes tradiderunt aliam Aluericus ad hanc ru
bricam, aliam Paulus de castro, aliam Decius ibi
dem, aliam Alciatus lib. 3. parergon c. 3. aliam
Belonius lib. 1. supputationum juris c. 10. & laudati
a Faguineo lib. 5. controv. c. 72 & lib. 13
c. 29. aliam Raynaldi corum & eorum quos refert
Hilligerus in notatis ad Donelum d. lib. 7. com
ment. c. 14. litera, d, & lib. 15. c. 46. litera L
affirmantium prætorem & heredem & dnum fa
cere potuisse sequitur hos opinionem Hilligerus ubi supra.
M. 16. Marium affirmantem
Iunius fab. lib. 7. coniect. c. 4. & de erroribus
pragmaticorum decade 63. errore 6. & decade 86.
errore 4. Scipio Gentilis ordegerius lib. 1. ad Antoninum
fab. tract. 7. q. 4. & lib. 3 tractatu 21. q. 3.
ubi hanc assignat roem a nobis jam plectendam do
mi

mini appellatione heres continetur, §. ult.o inst. de hered. qu. at. prætor d.num quiritarium facere non pot. q.m lex faciebat erat nam q.d lex unus ex sex modis quibus jure quiritum d.nium quærebatur Ulpianus in fragmentis tit.o 19. §. lege sed prætor non potuit facere legem §. prætorum quoque edicta inst. de jure naturali §. quorum autem inst. de bonor. poss.bus ergo nec d.num quiritarium et per con.ns nec heredem. Nec in contrarium obstat tx. in L. i. de bonor. poss.bus ex qua apparet bonor. poss.e accepta dominium adquiri ille enim tx de dominio bonitario intelligitur e non de quiritario poterat namque prætor d.num bonitarium facere non quiritarium de quorum d.niorum d.rum Ulpianus in fragm.tis tit.o i. §. in bonis et d. tit.o 19 Ant. fab. ubi sup. et sqq. in Thord. quer. d. tract. 21. q. 3. N. 17.

[illegible]

q oqueiro saver como tenemos

q

a mi parecer

como vere
muu aver

a mi par

q q

q oq quiero saber

q

q oq veo

q oquiero saber

q eq

q oqueero saver como tenemos

q oquiero saver como tenemos a dig

Elegans, et vtilissimus tractatus quo continentur privilegium Pupillorum, viduarum, miserabilium personarum, et aliorum in 4 capitula divisus — Dr. Rafael mor. y Corba

Caput 1m. ne a badversarijs extra domicilium evocari valeant — n. 1

Celebrem adgredimur tractatum a Deo frequentem, et in vtroque foro, et practico necessarium, et assiduum, vt quem manus tradatur cotidie, neque vllus alius frequentius sit, quod ex ano bis maxima ??? vtilitate animadvertendis constant: in primis quod in memoriam revocare opportet neminem extra domicilium trahi posse l. in criminalis. C. de jurisdictione omnium judicum aut. Sentio vt differentes judices in qua causa ... nisi judex ordinarius ... aut. ... de questore ... coll. ... facit ... ex ... in c. ... c. 19. de foro competenti. quod imperatorum decretum viduas, pupillos, et miserabiles personas non ... : nam ... judex ... aut ... domicilium in administranda justitia ... sit, ... possent ... evocari extra ... domicilium ... vt ... probat ... in vnica in ... quod imperator ... pupillum, et viduam

l. 41. tt.° 1.° P. 3.ª in quo veniunt Bartu. Baldus et alij, et eximium antiquorum sententia singulariter, refert ibi Ricardus n.° 3. et Vbyenbeque, Sebastianus, ubi, et Bursanus in Ipara tit. ad illum tom. Co. barr. practicarum quaestionum c. 6. § 7. Castillo lib. 3. controversiarum c. 25. n.° 6. Seta cum eius lib. 2. varia. tit. decisionibus resolutione 2. n.° 1. Et ex quorum vera doctrina constat non bene Cardosus et alios doctissimus in sua practica verbo servus n.° 5. et verbo minor n.° 11. scripsisse relinquishe privilegium hoc novum iure competere eius servandum aliquas controversia tenendum esse editas, et si adesse Principis regeritum virtute, cuius potest qui ius habitore ad aversarium ad extraneum iudicium d. l. en criminali: adverso n. pro dicti ipsius bis spondere non debent, ut probatur in d. l. unica, et in d. l. 41. advertunt Gregorius vrius b. et beata cessionis resolutione 2. n.° 2. hoc ampliant ex Baldo Paulo et Alexandro et aliis, et si in regerito Principis declarare clausula non est tam graviusque haec contrariam despondere.

n.° 2 Ipsius autem in proposito dicitur quod post mortem patris, post emancipationem factam egressus est patria potestate eius, neque ad decimum quartum pervenit ad annum, sed adhuc impubes est. l. Ipsius 239. ff. de verborum signific. et ut si in potestate patris de qua illo privilegio gaudere non potest Castillo d. c. 25 n.° 27. Vicenus de frenquis decisione 67. Vivas

Vbaldus in notis ad Decium lib. 1. commentariorum 120. litera B. vbi ex eodem [illegible] ab eo privilegio minoris, et sic patrem ex [illegible] excludit quod declararunt in d. l. unica cum Caccing. et Paulus de Castro Plaza in l. vniuersi. C. de fundo rei privatae lib. ii. Gregorius in l. 5. tit. 3. partida 3. gl. 4. Stephanus Gratianus disceptationum forensium tomo 1. c. 122. n° 2. et ex aliis Cobar. d. c. 6. n° 2. vbi subdit quod praxis hoc privilegium non sit in minore 25. annis patre orbato: nam lex Regia 14. tit. 2. lib. 3. ordinamenti l. 5. tit. 3. l. 41. tit. 18. l. 20. tit. 23. p. 3. l. 2. tit. 3. lib. 4. recopilationis, de orfano simpliciter loquentes sunt non distinguentes eius aetatem, et idem in Hispania receptum testatur Gregorius d. gl. 4. et in d. l. 41. gl. 1. Castillo d. n° 17. ad finem Vbaldus d. litera B.

Vi. Dubitatur autem appellatione orphani, vtrum femina virgo caelibem agens vitam intelligatur, vt privilegio eius gaudens valeat in controversiam referri affirmat el Clarus vicesimo decisione 100. Gregorius in l. 5. tit. 3. p. 3. gl. 4 cum sequentibus. Vbi [illegible] Frontaccius d. l. 5. [illegible] lib. 2. n° 16. ad finem n° 17. et quam plurimi [illegible] refert Castillo d. c. 29. n° 16. eadem sententiam defendunt Cabedo [illegible] decisione 120. Marta de [illegible] 2. c. 21. n° 5. Vbaldus d. litera B. vi. [illegible]

Negant alii contrariam sententiam, quae mihi magis placet n° 4

nempe Virgini nnendi pribilegium hoc tenentes quam ex Caluthio in d. verica stantur, et eludenter defendit Cobarr. d. c. 7. nº 2. et eam veriorem dixit Andreas Gayl. lib. 1. practicarum observationum nº 41. eam demum tenendam omnino, et praxi servandam ostendit Castillo d. nº 6. co qd cum vidua proprie dicatur cuius maritus mortuus est [illegible] vidua 3 4 [illegible] sunt in d. L. vnica, nec in legibus [illegible] de virgine huiusmodi ad effectum [illegible] mentio aliqua fiat [illegible] debet, aut debet aliquo pacto, [illegible] exrationibus a Cobarr. vere, et erudite [illegible] 2. ex qq [illegible] et juste adductus est vt existimaverit pribilegium d. L. vnice, iis tantum viduis [illegible] [illegible], quae maritum habuere, non eis, quae celibem egere vitam [illegible] vt adverit Castillo d. nº 6. nº modo [illegible] ter legem, et vltra iura [illegible] in qq de huiusmodi feminae mentio [illegible] istarum legum verba, et intentio [illegible] pribilegium hoc, qd negari [illegible] [illegible] earundem verba [illegible] atenta, et pribilegium [illegible] specialis et regulis [illegible] [illegible] vltra casus expressos, aut personas [illegible] nominatas [illegible] magis [illegible] ex celebrina eqtate quam ex [illegible] d. L. vnice, aut iuris ex [illegible], et allegata ratione [illegible] obvius; quare [illegible] debet

Neque [illegible] mea sententia [illegible] in malum 2 42. [illegible] vocum [illegible] de [illegible] significatione

nº 9

-signiste qua Gregorius, oliua Ldius et alijs mo-
uentur: nam omisso Iouinij et abbatis Sti Lucio ombus
quis addunt Cobarr. d. nº2. cum corresp. endo Juris
Senilioli reservatum potius pro tinere ad quandam vidu-
tati tenuitudinem et anna logiam - quam ad curam ditioris
ultimo logiam Suiundum quam affectatione viduas vir-
go post Sendi nequit, qd ex Aluato o Vidio et
Abracio et alijs erudite ostendit Cobarr. d. nº2 = nº6

Et illi quae virum habet et conubi-
lum captum ab Turcis pro servitium, ad triremes con-
damnatum, quem admodum et vidua scribi legum
respicit Menochius de arbitrarijs. lib. casu 66. nº9. Coba-
rr. d. nº2. ad finem Tricasungerius d. nº26 cui prudit et Cate-
lianus Cota in memorabilibus verbo vidua Ohier d. g.
litera B. idqz exco: nam in Sijs casibus eadem militat
ratio, quod marito destituta, aquo defendatur in iurijs-
magis est exposita. Vc Plautus in Stico actu 1. =
Miseram Penelopam voeat, quae landiu vidua
viro suo caruit

Itaqz olstat si coram Principe Se
q fine sui mantir ipsius posse declinare forum illius et
Dicere, qd debent venire coram eorum Judici ordinario in
loco ubi degunt, et ubi est copia hujusmodi et scripturarum.
nu in Sua cum jure suo utantur et legis forma lente id effi-
ciant vlla ad versus eas praesumptio est, ut optime aduer-
tit Viuiuam d. dessere lib. nº21. et post Castillo d. c29. nº7

D. ex p. 6a l. — an. 12. qd privilegium miserationis gra. p. dictis psonis co-
sum esse, ostendit Covarr. d. c. 4. nº 4. Gayl. d. obser-
vatione 2. nº 40. Castillo d. c. 25. nº 24. Gratianus d. c. 282.
nº 2. ex ead. rone n. viduitatis, et pupillaris etatis excitatus
fuit imperator in d. l. unica et in ipsorum litib. voluit
esse specialis protector: quoniam huiusmodi psone solent oppri-
mi ut experientia docet, et probatur in c. ab imperatoribus
23 q. 3. et in c. Regum 23. q. 5. et in d. l. 41. ubi glo. ulti-
[illegible]

d. n
nº 3 — Ex qua vera ratione infero privilegium hoc spe-
ctare pupillis et viduis non modo pauperib., sed et divi-
tib., qd probatur evidenter cum: quia lex in d. constitu-
tione, nec qualitatem divitiarum, aut paupertatis adiicit, vel
nec ardo bis subintelligi debet, nec distingui an pupillus
et vidua debiles et pauper arg. l. de pretio 8. ff. de pu-
bliciana in rem actione: hinc quia debiles non minus, imo
magis invidiis, et iniuriis expositi sunt ex quo rationibus
hanc sententiam adversus multos defendunt Gayl. d. ob-
servatione 2. nº 40. Azebedo d. l. 2. nº 9. Barbosa in l. 1.
ff. so. matrimonio 1 p. nº 50. Tiretta conclus. d. n. lucto
2. nº 16. Covarr. d. c. 6. nº 2. Thesaurus decisione 177. nº 3. Gratianus
d. c. 282. Castillo d. c. 25. nº 25. Marta d. c. 21. nº 6. Valasco
d. litera B.

Caput 21. Evocare ad Curiam Principis
adversarios, quoad primam causarum cognitionem
possunt

nº 1 — Allegatum p. dictis psonis non minus ...

celebre privilegium ab Imperatore indulgere
in d. § L. unica in § tit. 3. in L. 42. tit. 8. in L. 20.
tit. 23. D. 3. in L. 3. tit. 3. lib. 4 ... [illegible] huius
vero explicatione admiratione dignum est Iuris prov.
cavent ... quorum ... debere c. si clericus
§. c. cum sit generalis. de foro competenti c. 1. eodem
lib. 6. c. experientiae cum sequentibus 11. q. 1. L. 2. Cod.
... quum causa in integrum restitutionis. Lib. 5.
... iuris ... L. ultima Cod. ubi in rem actio. L. Ceris
... 19. ff. de iudiciis. L. 32. tit. 2. D. 3. confirmant elegan-
tius explicant ea Iura Gregorius d. L. 32. Acevedo
in L. 8. n. 1. Surdo de alimentis tit. 8. privilegio ... Castillo
d. c. 29 n. 8. Ahumada in additionibus ad Gregorium sub
L. 5. tit. 1. D. 2. gl. 4. n. 42. Iter ... lib. 2 variarum
tit. de iudiciis ... Marta de iurisdictione 2 p. c. 7
n. 30. Cardoso in sua praxi ... actio n. 4. Anto.
Faber decade 6. errore 20. et decade 90 errore 6. et 7.
quod ... in actionibus personalibus ... et spe-
... est, verum ... Commune ... nisi
quod ... in ... locis, in quibus ... quasi ...
... sunt actio in rem ... exerceri potest d. L.
ultima. Cod. ubi in rem actio c. 3. de foro competenti Bernar-
dus Diaz reg. 209. Ahumada d. gl. 4 n. 45. Diaz
in praxi ... parte 12. n. 3. Faber d. decade
6 errore 10 et decade 90 errore 6 et 7. Iter ...
... videndus lib. 2. Varia. tit. de actionibus
...

Ex quo Jure Dno inferorum dui-
sum fuisse veri l. venditor 4. § de judiciis in l.
Et 6. Da vt Gregorius gla vltima Gama
Qui decisione 332. n° 1. Barbosa in d. l. venditor an° 99. Eo-
rum vacuo assignans Venditorem de evictione clauda-
tum teneri emptorem defendere in eius foro, quod tamen
non verum est quantum venditor sit clericus ex do-
ctrina gle et vbi habere, quam sibi Cobarru. practica.
questionum. cap. n° 3. Caballinus de evictionibus §.
3 n° 100. Gregorius, quam praxim suam ponit in
l. 33. vbi. 2 l. tit. 5. p. 5. Asumada d. gla 4. n° 2.
Quesada diversarum questionum c. 26. n. 3. Anelati
a Martinez de Jure Deorum 4 p. 6 casu 34. n° 4. contrarium
absolute tenet a Barbosa in d. l. ven-
ditor n° 139 vbi contrarium sequendo fundamenta
contraria. ... satis facit eadem defendunt Caballus
4 tomo quaestio 297 n° 621. Faclinus lib. 2 controversiarum
137. Faber d. errore 10. vbi extendit hoc intelligen-
dum esse quoties unus venditor fatetur se teneri eum
defendere, utrum si neget se vendidisse, aut de
evictione obligatum esse, aut quod aliud alleget propter
quod eum defendere non teneatur, contrarium existimat
Pragmaticorum errorem nullam in tur hos casus
differentiam constituentium damnans et vlterius
discedentium a Juris regulis dicendum, ut ipse, autumat

cu hunat in huius modi quiquis tribunalibus involuisse

Secundo unquam animadversionem singulariter huius munus et Regium Diis fuerat Neuter ex privio foro iuniscandum esse hi Sit eminimus Pu-pillis viduis, miserabilibus qui privilegio suo ad ordinarium Curiam Principis trahere et revocare illos, aequaliter Judicio aliquod exigere velint, et adversus quos actores habeant ex privilegio cum clari privilegio eius usus in d. Lexica in 2. p. l. 1, in legibus Regiis in gravi suo capitulo introductum adducti ex quo id recte docet Cobarr. d. c. 6 in fine Tractatum Suis d. l. 62. varia. tit. diiudicationibus resolutione 2. nº 4. Acebedo in d. l. 2. nº 1. et cum aliis Castillo d. c. 25. nº 21.

Quo privilegio uti possunt et hi primi Deus simeverint vocam Judicem ordinario: aduersus n. ipsi primi-titur litem deferre in Curiam Principis Castillo sº nº 2. ad finem Tractatus in eius d. resolutione 2. nº 10. ubi ex Prospero Carabita huius tribunalis magna Curia ritu 283. nº 9. resolvit id ipsum et litem iam intentatam et relictum in eadem variatio non licitam esse idem ex multis tenet Acebedo in d. l. 2. Menochius d. casu 66. nº 3. Thesaurus d. decisio 177. nº 6. Franquis decisio 794 o sua colum. 1ª litera D. Et hoc velint Cobarr. in d. c. 6. nº 9 vers. 9. novissime Joannes Serdiguer l. 62. ad Ant. Fabr. tractatu 24. q. 3. Plurium fun-daris multa satis facit Castillo d. c. 25. anno 34. ipsius

recurrenti in p.mo foro ab ijs p.sonis n. possunt ordinarij Judicij Jurisdictionem declinare petendo causam deferri ad Curiam Regiam, eoq. privilegium Recensitarum earum ipsis volentibus, n. autem renuentibus introductum esse. Videatur alias amplectatur universam huius capitis materiam p. Sendeg p.sequitur Precacendus d. n.ro tract. 2. an.

Caput 3. De casibus, qui ijs privilegijs gaudere nequeunt.

Singulariter vt extensiue videatur hijs privilegijs p.dictas p.sonas gaudeant in nonnullis casibus nihilominus tamen eis denegatur. Primo si Vidua honesta n. sit, sic furatur venit ab privilegio rimouenda Franquis dugnd 282. Cobarr. d. c. nt. et Rebuffus in d. l. b. an. 12 Castillo 1.a n.15. Menochius d. casu 66. n.21. Vincat dic. d. litera D. Gratiu Carpanus Statuto mediolanensi volumine 2. c. 47. n.209. Precacendus d. n.ro tract. 2. n.26. vt ex Gravita p.a rubr. 19. n.26. recta animaduertit Viduam p.uilegium amittere si quo tempore condi intendit, honesta n. sit, n. autem si solum luxuriose vixit, odiu v.o quo dee de p.uilegio agit casu. 2. Vidua, quae maritum p.mum perdit n. est ad p.uilegium admittenda eoq. d. tale actum in viduitatem venit, et p. primo statto

facto marito, q eam defendere possit, caret, qua ni x q (?) grave sie resp luit Cobarr. d. c6. an 3. Frida (?) in edicij d. resp. luroc 2. n 26 ad finem =

His [illegible] quae Vera resp. lurio: infero

pauperem hoc privilegio gaudere n debere qui se in paupertatem, et miserum statum in duxerit luxu nempe gula. ludu aut denique o berimen quo usque u asure n heberit l. [illegible] ultima. infine de iure d. tum. l. etc. § 1. ff de lure matrimonio l. ultima § fili ff quae in fraudem creditorem quia sententia ex pendo etiam ex d. l. una. privilegium redientem miseriis q fortune iniuria in eam in iderint miseriam quasi, quasi et sit idem in [illegible], q [illegible] in miserum statum pervenerint eamque defendunt l. [illegible] in privilegiis resp. [illegible] [illegible] statu [illegible] n 9. Afflictis [illegible] n. 21. Ribuffy in legis [illegible] titulo at sentis [illegible] [illegible] l. [illegible] glo. [illegible] ultima [illegible] summa 4. [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad finem. quos [illegible] sequor [illegible] [illegible] fundato [illegible] Cobarr. d. c. 3. n 6. 4. Vidua 3. Vidua hoc privilegio guarirent, cum privilegiatus [illegible] hic privilegio [illegible] privilegium habente [illegible] ... Cobarr. d. c. 7 n 4. Mar[illegible] d. c 21 n 11. Capti. d n 27. Mino [illegible] n 2. [illegible]

5. Si p̄ dicta ꝑsona aliqui non p̄ bilegiato
succedant et tum eo q. ꝓtestata sit p̄ bilegio vtim
non possint franc. dusee 366. Castr. 5a Jari 46. Balsamus
in tractatu 30. Done. lib. mentea. c. 11. sq. ferdeg. d. tracta. 24.
q. 2. quae limitatione laud celebris doctrina sit ab interpreti-
bus probata clericum cum qui laico succedentes p̄ bilegio
gaudere non debere, quoties lite ꝓtestata ei persona fuerit Mig.
generis centurea. 4. obseruatione 43. Gregorius in l. 57. cod.
de iure dilegio desirmonte, tit. 6. Partita. La
Vt ab Armada gla 5. Cu barr. practicarum quaestio-
num. c. 8. Rabellus d. q. 297. n. 65. Farinacius 1 tomo
tit. de inquisitione q. 3. n. 46. Castillo d. c. 25. an. 49. Men-
danus Pertinentia causarum. c. 5. n. 7. Saguinus lib. 2.
Diuersarum. c. 43. Aspirarum ... exyhmet
Magistra di sui ducere 4ge centurea. 1. c. 137. quimseg Vt
sequi fordi quaer. d. q. 2. et Senatus sa baudie vt refert ex
Antonio Fabro in suo C. Fabriano. lib. 3. tit. 1. definitione
12. quorum fundamenta docte respondent Barbosa
in l. Seres abeuns an. 4 ff. de iudiciis vt ad verbi
n. 63. in Regno lusitano Portugallum. et Viduam suc-
dentem non privilegiatam privilegiato siue vti privilegio et
si lis contestata sit cum defuncto: hic in dis primum or-
dinationis quas ipse refert —

n.o 6

6. Si persona non p̄ bilegiata cedat
actionem ei q. sine ius dici suum debitorem in Curia be-
neficium Soldat et fraudem inter uenisse probari posset
Pariter cuique modo actionem p̄ bilegio vel pro loco extrem exe-
cutione repellitur. l. si deuersa. C. mandati. fi. cum mulg
ff. l. Sola ff. de alienatione iudicii ij. i. v. ultimo iudicium

[illegible] fraude V. exante cessionarius suo privilegio gau-
dere poterit. d. l. ß diver[illegible] l. [illegible] minna [illegible] l. mul-
tum interest 19. ff de hereditate [illegible] [illegible]
quae iura ita distinguunt [illegible] [illegible] in [illegible]
Rodriguez. de annuis reditibus lib. 3. c. 4. nº 43.

Caput 4. Utrum [illegible] privilegijs renun-
ciare [illegible] sit [illegible]. nº 1

Privilegia [illegible] ab [illegible] [illegible] renuncia-
ri non posse firmarunt [illegible] d. [illegible] 17. nº 5.
Vicentius de Franch. decisione 200. nº 21 et decisione 292 nº 1.
[illegible] Menchaca de [illegible] [illegible] 29. § 4. nº 57.
[illegible] [illegible] observatione 22. A [illegible] in [illegible]
nº 24. [illegible] in notis ad Donellum lib. 21. commentariorum
c. 20. litera D. Barbosa in l. [illegible] 4 an [illegible]
[illegible] qui mediocres ad hanc veniunt sententiam:
primo [illegible] expendunt privilegium [illegible] in misericor-
dia fundatum esse [illegible] renuncia [illegible] admittere: mi-
sericordia [illegible] adversatur bonis moribus. Deinde ob
eam causam renunciari non posse affirmant quod sit in [illegible]
in [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] dicta sententia [illegible]
[illegible] clericorum, quod [illegible] privilegium [illegible] [illegible] nulla
renunciatione tolli aut minui [illegible]. nº 2

Verum [illegible] contra [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] praxis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] disputatione [illegible] non [illegible] et
contrariam existimo verio[rem] quam primus defendit
et plurimis confirmavit fundamentis [illegible] ind l.
unica [illegible] [illegible], et laudatus a [illegible] [illegible]

d. Mutatis 24. gl. 2 et 3. Idem pta[?] fuit quod neque mirum ... sed privilegia ... potius, quam publice ... causa sunt introducta ... eorum jure regam ... incipit ipse renunciare, quae ... sunt edicta ... in l. ... C. de pactis l. ... in ... C. de ... clericis c. 1. ... scolarium. —

n.º 3

Quando ita demum ... in curiam regiam lites deferunt si volunt, ... ut ex communi doctorum sententia resoluimus s.ª c. 2. n.º 4 ... quod ... sunt ... in declinando ordinarium judicem ... renunciando ... tantum, quam ... valere dicamus ... regam ... et ... extra ... ad ... lib. 20. ... et ad finem. ... an 20 —

n.º 4

... senatus ... Velleiano cautum est ... mulieres ... alijs intercedentes exceptionem habere, ut effectum ... l. 1. ... C. ad Velleianum l. 9.ª exceptionem ... l. 2 ad finem ... 22. ... lib. 22. ... c. 30. ... alijs ... factum est, ... patrimonia amittant ... quod in ... detrimentum ... expedit ... mulieres ... ut eleganter Barbosa ... privilegio, ut ... in carum favorem introducto renunciare possunt ... l. ultima ... C. quod mulieres ... ad Velleianum: l. ultima. C. quod mulieres ... lib. 2. observatio c. 77. ... lib. 2. singularium ... c. 18. ... lib. 2 observatio. c. 34.

n° 27 . Iagnuy . lb2 . controuer . c.59 . Armenopo[u]lo lib6 .
Vbaldi pagina mihi 222 . Inclati a Vbaldo
in notis ad Donellum lib12 . commenta . c.32 . littera D.
quæ sententia , et si iure comuni controuersa sit , et contraria vt
verior tandem defendat Anto Gomicus , lib2 . varia . c.13 . n° 17 . Due-
renus in paraphrasi ff ad Velleianum . 22 . Anto . faberi
in ratio nali legis dedit . 31 . ff qui satis dare cogantur et
Ius publicum ff de pactis Donellus . d . c.32 . Vbaldus
cum aliis . d . littera D . constitutione probata est , vt fatentur
Antonius Gomicus et Vbaldus s. et de iure Regio confir-
mata ex d . l . 2 . lib12 . D[e]s . 9 . eodem modo licent ipsis
beneficiis renunciare , ex quo fundamento sine vllo disputan-
de sententia huic verbo satis dicendo ero arminio non reuidendo
esse admonendo n° 7

Neque intentata sae[cu]lum sententia ratione , quæ
apud grammaticos Valli distinctio sunt , vt contrariam sequantur
apud me magni sunt momenti ; primaeuum non surget ex a .d . 2e
renunciatio bonis moribus non repugnat , collegium namque
ff dictis publicis in dictum nihil comune habet cum bo-
nis moribus : quæ et si conditio earum digna sit vobis ..
miseratione eadem iura non indigna sit clementia
et maiestate imperatoris : nemo hi hic boni moribus
recte attribuit , quod certi generis hominibus ex sancte
largiori quadam cum bonos mores dicimus non omnibus ho-
minibus , sed totius ciuitatis intelligimus , vt bene notat Caluinus
ex Brissonio in l . quo iure ff . de bonis moribus audit
incisori materie fauorem commiseratione probibam preualere
non debere fauori aliorum , vt . n . hoc quæ fuerit cuilibet fauori

8

Itaque modum renunciare q. potuit imo tanto magis hoc sacri renunciare posse existimandum est quod tu ... ad id jus reverti, quo naturaliter dictat actionem sequi debere forum rei.

n.º 6 Postea non repugnat hujus privilegii renunciationi ... quod ... in corpore juris inclusum: idem manifestum ... simile ... fieri in libello ... ecclesiastici ... facta sit hujusmodi privilegii renunciatio, non impetrando ... in scribendo. C. de ... l. ... de pactis ... quare ... videndus est Barbosa in l. alia. §. eleganter n.º 22. ff. solu. matrimonio. Caldeira ... n.º 2.

n.º 7 Denique non repugnat quod de renunciatione ... ecclesiastici ... ex ... diligenti ... ex hoc non ... nam ecclesiastico renunciare ... in d. l. si diligenti ... quam ... firmant ... scribentes Barbosa ... Anto. Faber in d. l. jus publicum, Fontanella de pactis ... clausula 3. glo. 3. n.º 45.

Finis
Amatus

18

Copiese la portada

M. S. 4.º peq.º con 187 hojas folia-
das ~~bien~~ regularmente, tratados, completo.

R— Relat. pueris utriusque t. 21.